

การนำเสนอกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21
เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2559

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

PROPOSED 21st CENTURY CLASSROOM MANAGEMENT STRATEGIES
FOR ENHANCING THE QUALITY OF CITIZENSHIP

Mr. Ponglikit Petpon

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy Program in Educational Administration
Department of Educational Policy Management and Leadership

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2016

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การนำเสนอกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง
โดย	นายพงษ์สิทธิ์ เพชรผล
สาขาวิชา	บริหารการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปองสิน วิเศษศิริ
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	ศาสตราจารย์ ดร.พฤษดิ์ ศิริบรรณพิทักษ์

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชญาพิมพ์ อุสาโห)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปองสิน วิเศษศิริ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(ศาสตราจารย์ ดร.พฤษดิ์ ศิริบรรณพิทักษ์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ธีรภัทร กุโลภาส)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.วัลย์พร ศิริภิรมย์)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ดร.สุปราณี ไกรวัตนุสรณ์)

พงษ์ลิขิต เพชรผล : การนำเสนอกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง (PROPOSED 21st CENTURY CLASSROOM MANAGEMENT STRATEGIES FOR ENHANCING THE QUALITY OF CITIZENSHIP) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผศ. ดร.ปองสิน วิเศษศิริ, อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม: ศ. ดร.พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์, 282 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากรอบแนวคิดของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง 2) ศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคามของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง และ 3) พัฒนากลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างคือ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัด สพฐ. จำนวน 230 โรงเรียน โดยผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการและครูหัวหน้ากลุ่มสาระหรือครูหัวหน้าระดับ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบประเมินกรอบแนวคิดแบบสอบถามและแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าดัชนีความต้องการจำเป็น PNI Modified และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) กรอบแนวคิดของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง ประกอบด้วย กรอบแนวคิดกระบวนการบริหาร กรอบแนวคิดเรื่องลักษณะห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 กรอบแนวคิดเรื่องความเป็นพลเมืองและกรอบแนวคิดเรื่องการเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง 2) จุดแข็งของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองคือ บรรยากาศของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ จุดอ่อนคือ การวัดและประเมินผลการศึกษา ส่วนโอกาสคือ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และภาวะคุกคามได้แก่ นโยบายของรัฐบาล สภาพเศรษฐกิจ และสภาพสังคม และ 3) กลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองมี 3 กลยุทธ์ ประกอบด้วย (1) กลยุทธ์การปฏิรูปการวัดและประเมินผลการศึกษาให้ห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง (2) กลยุทธ์การยกระดับประสิทธิภาพของหลักสูตร และบริหารจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนวิชาหน้าที่พลเมืองเพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง และ (3) กลยุทธ์การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างการคุณภาพของความเป็นพลเมือง

ภาควิชา นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำ ลายมือชื่อนิสิต

ทางการศึกษา

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

สาขาวิชา บริหารการศึกษา

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาร่วม

ปีการศึกษา 2559

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องการนำเสนอกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์ของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปองสิน วิเศษศิริ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และศาสตราจารย์ ดร. พงษ์สิทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมที่กรุณาแนะนำให้คำปรึกษาและความรู้ อันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย รวมทั้งตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ให้มีความสมบูรณ์ ตลอดจนคอยให้ความช่วยเหลือเอาใจใส่ในงานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณ

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชญาพิมพ์ อุสาโท ประธานกรรมการ ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าช่วยพิจารณา ตรวจสอบและแก้ไข รวมทั้งคอยชี้แนะแนวทางและให้ข้อคิดเห็นต่างๆ ซึ่งทำให้งานวิจัยฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น รวมทั้งขอกราบขอบพระคุณ กรรมการอันทรงเกียรติ อาจารย์ ดร.ธีรภัทร กุโลภาส อาจารย์ ดร.วัลย์พร ศิริภิมย์ และดร.สุปราณี ไกรวัตนุสรณ์ ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือและคำปรึกษาแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

นอกจากนี้ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ จนได้เครื่องมือที่มีคุณภาพ และขอกราบขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนต่างๆ รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิที่ทำการสนทนากลุ่ม ซึ่งให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

อีกทั้งขอกราบขอบพระคุณอาจารย์สาขาวิชาบริหารการศึกษา รวมทั้งบุคคลอื่นๆ ที่มีได้เอ่ยนาม ซึ่งกรุณาให้ความช่วยเหลือและคำปรึกษาแก่ผู้วิจัย และที่สำคัญขอกราบขอบพระคุณ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และครูอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้กับผู้วิจัย

ท้ายสุดนี้ขอกราบขอบพระคุณบิดามารดาที่คอยสนับสนุน ส่งเสริม ช่วยเหลือ และเป็นแรงผลักดันสำคัญ จนทำให้ผู้วิจัยทำงานวิจัยสำเร็จ รวมทั้งขอขอบคุณเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ สำหรับความช่วยเหลือ คำปรึกษาและกำลังใจเสมอมา

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย	4
วัตถุประสงค์การวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
ตอนที่ 1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร (Management Concepts).....	10
ตอนที่ 2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการห้องเรียน (Classroom Management)	16
ตอนที่ 3 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ในโรงเรียน.....	56
ตอนที่ 4 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21	67
ตอนที่ 5 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมือง.....	88
ตอนที่ 6 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนากลยุทธ์.....	108
ตอนที่ 7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	117

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	122
3.1 ระเบียบวิธีวิจัย.....	122
3.2 ขั้นตอนการวิจัย	122
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	134
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	203
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	203
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	206
5.3 ข้อเสนอแนะ	212
รายการอ้างอิง	214
ภาคผนวก.....	227
ภาคผนวก ก เครื่องมือในการวิจัย.....	228
ภาคผนวก ข ผลการประเมิน IOC ของผู้เชี่ยวชาญ	260
ภาคผนวก ค รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	267
ภาคผนวก ง หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	274
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	282

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 สมรรถนะของครูในการบริหารจัดการห้องเรียน.....	22
ตารางที่ 2.2 การเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนในอดีตกับในศตวรรษที่ 21	86
ตารางที่ 2.3 โครงสร้างการจัดการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองในช่วงมัธยมศึกษา (อายุระหว่าง 11-18 ปี).....	102
ตารางที่ 2.4 TOWS matrix.....	115
ตารางที่ 4.1 ผลการประเมินความเหมาะสมของกรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง การนำเสนอกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง	135
ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางที่ได้ส่งแบบสอบถามไปและได้รับกลับคืนของกลุ่มตัวอย่างโรงเรียน สังกัด สพฐ. ปี 2559.....	137
ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	138
ตารางที่ 4.4 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในโดยภาพรวม จำแนกตามกระบวนการบริหาร	139
ตารางที่ 4.5 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในโดยภาพรวม จำแนกตามองค์ประกอบของลักษณะห้องเรียนในศตวรรษที่ 21	140
ตารางที่ 4.6 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในโดยภาพรวม จำแนกตามองค์ประกอบของความเป็นพลเมือง	141
ตารางที่ 4.7 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในโดยภาพรวม จำแนกตามองค์ประกอบของการเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง	142

ตารางที่ 4.8 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ขององค์ประกอบลักษณะห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในโดยภาพรวม จำแนกตามองค์ประกอบของการเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง.....	143
ตารางที่ 4.9 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก จำแนกตามลักษณะห้องเรียนในศตวรรษที่ 21	146
ตารางที่ 4.10 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก จำแนกตามปัจจัยภายนอก.....	148
ตารางที่ 4.11 การจัดลำดับความสำคัญตามความต้องการจำเป็นของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในในจำแนกตามความเป็นพลเมือง	154
ตารางที่ 4.12 การจัดลำดับความสำคัญตามความต้องการจำเป็นของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในในจำแนกตามความเป็นพลเมือง	155
ตารางที่ 4.13 การจัดลำดับความสำคัญตามความต้องการจำเป็นของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในจำแนกตามองค์ประกอบของการเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง	157
ตารางที่ 4.14 การจัดลำดับความสำคัญตามความต้องการจำเป็นของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในจำแนกตามองค์ประกอบของลักษณะห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 และองค์ประกอบการเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง.....	158
ตารางที่ 4.15 การจัดลำดับความสำคัญตามความต้องการจำเป็นของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก .	161

ตารางที่ 4.16 SWOT Matrix การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของ ความเป็นพลเมือง	164
ตารางที่ 4.17 SO / ST / WO / WT ของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้าง คุณภาพของความเป็นพลเมืองด้านการสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์... 166	
ตารางที่ 4.18 SO / ST / WO / WT ของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้าง คุณภาพของความเป็นพลเมืองด้านการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน	168
ตารางที่ 4.19 SO / ST / WO / WT ของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้าง คุณภาพของความเป็นพลเมืองด้านผู้เรียนเรียนรู้อย่างอิสระ เน้นให้ผู้เรียนมีส่วน ร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐาน.....	170
ตารางที่ 4.20 ร่างกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของ ความเป็นพลเมือง	173
ตารางที่ 4.21 ร่างกลยุทธ์หลัก กลยุทธ์รอง และวิธีดำเนินการ บริหารการบริการห้องเรียนใน ศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง ฉบับที่ 1	174
ตารางที่ 4.22 สถานภาพของผู้ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างกลยุทธ์ บริหารการบริการห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็น พลเมือง ฉบับที่ 1	183
ตารางที่ 4.23 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างกลยุทธ์หลัก และกล ยุทธ์รองของการบริหารมหาวิทยาลัยตามแนวคิดการเสริมสร้างขีดความสามารถ ของมนุษย์ ฉบับที่ 1.....	184
ตารางที่ 4.24 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของวิธีดำเนินการของร่างกล ยุทธ์บริหารการบริการห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของ ความเป็นพลเมืองฉบับที่ 1	187
ตารางที่ 4.25 ร่างกลยุทธ์บริหารการบริการห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพ ของความเป็นพลเมือง ฉบับที่ 2.....	196
ตารางที่ 4.26 กลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของ ความเป็นพลเมืองฉบับสมบูรณ์	200

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 กรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	72
ภาพที่ 2.2 ทักษะศตวรรษที่ 21 ของเด็กไทย	75
ภาพที่ 2.3 ทักษะของผู้เรียนในยุคศตวรรษที่ 21	80
ภาพที่ 2.4 ทักษะของผู้สอนในยุคศตวรรษที่ 21	83
ภาพที่ 2.5 ลักษณะของพลเมือง.....	95
ภาพที่ 3.1 กระบวนการพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการห้องเรียนในศตวรรษที่ 21	123

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลกับผู้เรียนนั้น มิได้ขึ้นอยู่กับความสามารถในการสอนของครูผู้สอนหรือศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียนเท่านั้น (สุตันทน์ ปางชาติ, 2553) แต่ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นๆ ซึ่งหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่มีส่วนช่วยให้การเรียนการสอนมีคุณภาพและยังผลมาสู่ตัวผู้เรียนโดยตรงคือ การบริหารห้องเรียน (Classroom Management) เนื่องจากการบริหารห้องเรียนนั้นเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นหัวใจสำคัญของครูผู้ทำหน้าที่ในการสอนที่จะต้องมีความสามารถในการจัดการในห้องเรียน โดยเข้าใจบทบาท มีความรับผิดชอบระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน อันจะนำไปสู่การเป็นห้องเรียนแห่งความสุข (ศรีนวล มีเพ็งจันทร์, 2554)

โดยในแต่ละวันผู้เรียนจะใช้เวลาเรียนอยู่ในห้องเรียนประมาณ 5 - 6 ชั่วโมง อิทธิพลของห้องเรียนจึงมีมากพอที่จะปลูกฝังคุณลักษณะต่างๆ ให้กับผู้เรียน (พงษ์พัชรินทร์ พุฒวัฒน์, 2558) ทำให้ห้องเรียนจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อการเรียนการสอน ดังนั้นการบริหารจัดการห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอนจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องบริหารจัดการ (ชนิดา ปิณณะสฤกษ์, 2554) ซึ่งครูจะต้องสามารถบริหารห้องเรียนที่ตนเองสอนได้ เพื่อส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นด้านสถานที่ บุคลากร สื่อการสอนและด้านอื่นๆ ให้มีความสอดคล้องสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเป็นกระบวนการและมีขั้นตอนที่เหมาะสมกับพัฒนาการตามวัย โดยมีจุดมุ่งหมายของการศึกษาตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 ที่ต้องการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา, 2554)

ในบริบทของการศึกษาจะเห็นได้ว่าการศึกษาในปัจจุบันได้มีความเจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว อันเป็นผลมาจากการพัฒนาประเทศที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงในแต่ละด้านต่างเชื่อมโยงและส่งผลต่อกันและกัน (ชนิดา รักษ์พลเมือง, 2557) และจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลทำให้ การศึกษาต้องปรับเปลี่ยนตามด้วยเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่ ศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นสังคมของการเปลี่ยนแปลงและเป็นยุคที่ต้องสามารถสร้างเด็กไทยให้สามารถ เติบโตขึ้นเป็นพลเมืองที่มีความรู้ ความสามารถและทักษะที่จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ในโลกปัจจุบัน อย่างมีความสุข (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข, 2559) ดังนั้นการดำรงอยู่ในสังคมโลก

ปัจจุบันจึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้การศึกษาเป็นเครื่องชี้นำ เนื่องจากการศึกษานับเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาคน สังคม ประเทศและโลก

การศึกษาในปัจจุบันได้เข้าสู่ยุคการศึกษาศตวรรษที่ 21 อันเป็นผลมาจากความก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสารสนเทศ ซึ่งก่อให้เกิดทั้งโอกาสและการพัฒนาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก การพัฒนาทางการศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเพื่อเป็นการเตรียมพร้อมรับสถานการณ์ในอนาคต (นวพร ชลารักษ์, 2558) ส่งผลให้การศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นการเรียนรู้เพื่อรับมือกับอนาคต ทั้งนี้การจัดการเรียนการสอนและวิธีการถ่ายทอดความรู้ต่างๆ จึงได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ดังนั้นผู้เรียนจึงจำเป็นต้องมีทักษะต่างๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เท่าทันและมีประสิทธิภาพในยุคที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้นในโลกปัจจุบัน หรือที่เรียกว่า ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่นักการศึกษาต่างร่วมกันวิจัยเพื่อสร้างรูปแบบหรือแนวปฏิบัติต่อการเสริมสร้างประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาเรียนรู้ให้เกิดขึ้น (Mishra and Kereluik, 2011 อ้างถึงในศิริรินทร์ทิพย์ เชียงแรง, 2558) โดยทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นเป้าประสงค์ที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน ดังนั้นการศึกษาเรียนรู้เพื่อให้เกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมุ่งเน้นให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถและมีศักยภาพที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2556) ซึ่งประกอบด้วยทักษะต่างๆ ได้แก่ 1) ทักษะการคิดสร้างสรรค์ 2) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา 3) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี 4) ทักษะการสื่อสาร 5) ทักษะชีวิตและอาชีพ (วิภาวี ศิริลักษณ์, 2557)

ดังนั้นจึงได้เกิดการปฏิรูปการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545 ที่มีจุดเน้นที่สำคัญคือ มุ่งพัฒนาความสามารถของผู้เรียนอย่างเต็มตามศักยภาพ โดยให้ผู้เรียนเป็นสำคัญในการเรียนรู้ โดยการศึกษาค้นคว้าและค้นพบความรู้ด้วยตนเองเพื่อเป็นการพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ที่จะนำไปสู่การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และมุ่งการจัดการเรียนที่เน้นกระบวนการกลุ่มเพื่อปลูกฝังให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) นอกจากนี้การศึกษายังเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างและพัฒนาหล่อหลอมคนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ ซึ่งการที่จะบรรลุเป้าหมายได้จะต้องได้รับการศึกษา การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจากสภาพแวดล้อมทุกส่วนของสังคม ครอบครัวและการเป็นแบบอย่างที่ดีของครอบครัวให้แก่เด็กและเยาวชนไทย โดยการเสริมสร้างคนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์ สามัคคี มีความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นการส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยให้เป็นพลเมืองดี

ความมุ่งหมายดังกล่าวมีผลทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา รวมทั้งครูพยายามปรับการจัดการเรียนการสอนและวิธีการถ่ายทอดความรู้เพื่อให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง ทำให้ผู้เรียนจำเป็นต้องมีทักษะต่างๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เท่าทันและมีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าสถานศึกษา

ส่วนใหญ่จะพยายามจัดการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและใช้วิธีการต่างๆ เข้ามา มีบทบาทสำคัญในการเรียนการสอน แต่ก็ยังไม่ได้ผลบรรลุตามเป้าหมายตามที่ตั้งไว้ ซึ่งจากข้อมูลการประเมินผลและการรับรองผลของสถานศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ปีพ.ศ.2556 พบว่าโรงเรียนขนาดกลางในภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังไม่ผ่านการรับรองจำนวนมาก โดยพบว่าหนึ่งในปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อผลการประเมินคือ บรรยากาศการเรียนภายในชั้นเรียนไม่ส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ เช่น สถานที่ไม่เอื้ออำนวย ครูไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน หรือไม่ได้จับตรงตามวิชาที่ตนเองสอน รวมถึงขาดงบประมาณและแรงจูงใจในการจัดทำสื่อการสอนใหม่ๆ มาเสริมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนในชั้นเรียน เป็นต้น ทั้งๆ ที่ตามมาตรา 24 ข้อ 5 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 ได้กำหนดให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2554) อีกทั้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้กำหนดให้การบริหารจัดการห้องเรียนเป็นหนึ่งในสมรรถนะของครูที่จะต้องจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ความสุขและความปลอดภัยของผู้เรียน จัดทำข้อมูลสารสนเทศและเอกสารประจำชั้นเรียน รวมทั้งกำกับดูแลห้องเรียน

จากข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการบริหารห้องเรียนนั้นเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้หรือไม่นั้น ส่วนหนึ่งเกิดจากสภาพแวดล้อมโดยรอบของผู้เรียน หากบรรยากาศเอื้อหรือสนับสนุนการเรียนรู้จะเกิดขึ้น ในทางตรงกันข้ามหากบรรยากาศไม่เอื้ออำนวยก็จะเป็นอุปสรรคที่ขัดขวางไม่ให้ความรู้เกิดขึ้นได้เช่นกัน (สมคิด อิศระวัฒน์, 2543) บรรยากาศของชั้นเรียนจึงเปรียบเสมือนกลุ่มของสังคมที่มีอิทธิพลต่อสิ่งที่ผู้เรียนเรียนรู้ที่อาจส่งผลต่อผู้เรียนทั้งทางบวกและทางลบและมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลการเรียนรู้ของผู้เรียน (อรพันธ์ ประสิทธิ์รัตน์, 2533) ทั้งนี้การจัดการห้องเรียนให้มีประสิทธิภาพจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการสอนของครูและการเรียนของนักเรียน ซึ่งแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนในผลการวิจัยที่ว่าครูที่มีวิธีการจัดห้องเรียนอย่างมีประสิทธิภาพมีแนวโน้มที่จะประสบผลสำเร็จในการช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ (Rosenshine and Berliner, 1978 อ้างถึงในปราณี สาระจิตต์, 2538) ครูจึงควรบริหารจัดการห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

การบริหารห้องเรียนเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ แต่สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มักจะมองข้ามความสำคัญของห้องเรียนไป ทั้งๆ ที่การบริหารห้องเรียนนั้นความหมายกว้างนับตั้งแต่การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพในห้องเรียน การสร้างและดูแลเอาใจใส่บรรยากาศของห้องเรียนเพื่อให้การจัดการเรียนรู้บรรลุตามเป้าหมายทางการศึกษา การจัดการกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียน การสร้างกฎระเบียบวินัยในชั้นเรียน ตลอดจนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ของครู รวมทั้งสื่อการเรียนรู้ต่างๆ และการพัฒนาทักษะการสอนของครูให้สามารถกระตุ้นพร้อมทั้งสร้างแรงจูงใจในการเรียนเพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กุลนิษฐ์ชา รานอก, 2554; ศศิธร ชันติธรางกูร, 2551; สุรางค์ โค้วตระกูล, 2548; อุทุมพร พรายอินทร์, 2542; Burden, 199 ; Brophy, 1996; Kauchak and Eggen, 1998; Moore, 2001) ดังนั้นหากผู้บริหารและครูลึความเข้าใจบริบทของการบริหารห้องเรียนที่ดีและมองเห็นความสำคัญของปัญหาเหล่านี้และมีการหาแนวทางการบริหารห้องเรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาตามกรอบทิศทางแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – พ.ศ.2574 ที่มุ่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความเป็นพลเมือง มีทักษะ ความรู้ความสามารถและสมรรถนะในการปฏิบัติงานที่ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศและดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.ป.) อันจะช่วยทำให้ผู้เรียนกลายเป็นอนาคตของชาติที่จะเติบโตเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคตได้เป็นอย่างดี

ในฐานะที่ผู้วิจัยได้ศึกษาอยู่ในสาขาวิชาบริหารการศึกษา ผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากหากต้องการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพและในบริบทของผู้บริหารควรจะต้องมีการปรับระบบการเรียนการสอนทั้งหมดภายในโรงเรียนให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับยุคของสังคมแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

จากเหตุผลและผลการศึกษา ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการบริหารห้องเรียนให้มีประสิทธิภาพ จะช่วยให้การศึกษาของประเทศไทยมีคุณภาพในภาพรวมมากขึ้นและส่งผลให้การพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี

คำถามการวิจัย

1. กรอบแนวคิดของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองเป็นอย่างไร
2. จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคามของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองเป็นอย่างไร
3. กลยุทธ์ของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษากรอบแนวคิดของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง
2. ศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคามของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง
3. พัฒนากลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. การศึกษาคั้งนี้เป็นการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ปีการศึกษา 2559
2. การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed - Methods Study) ใช้วิธีการดำเนินการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยใช้แบบสอบถามกับผู้บริหารโรงเรียนและครู และใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับผู้ทรงคุณวุฒิ พร้อมทั้งศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การบริหารห้องเรียน หมายถึง การปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน โดยการนำระบบและวิธีการใหม่ๆ มาปฏิบัติในห้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้สภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งภายในห้องเรียนและภายนอกห้องเรียน รวมถึงวิธีการปฏิบัติของครูในการดูแลสภาพห้องเรียน ด้านการจัดพื้นที่ ด้านวัสดุอุปกรณ์และด้านสภาพบรรยากาศ การจัดกิจกรรม การควบคุมความประพฤติของนักเรียน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาพฤติกรรมในขณะจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการแก้ปัญหาพฤติกรรมที่เกิดขึ้น เพื่อให้สภาพบรรยากาศและการดำเนินการเรียนการสอนเป็นไปอย่างราบรื่น

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 หมายถึง ในช่วงศตวรรษที่ 21 ทิศทางการศึกษาไทยที่จะมุ่งเน้นในองค์ประกอบต่างๆ ได้แก่ 1) เนื้อวิชา (Subject Matter) 2) ทักษะชีวิต (Life and Professional Skill) 3) ทักษะและความรักในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 4) ทักษะด้านเทคโนโลยี (ICT Skill)

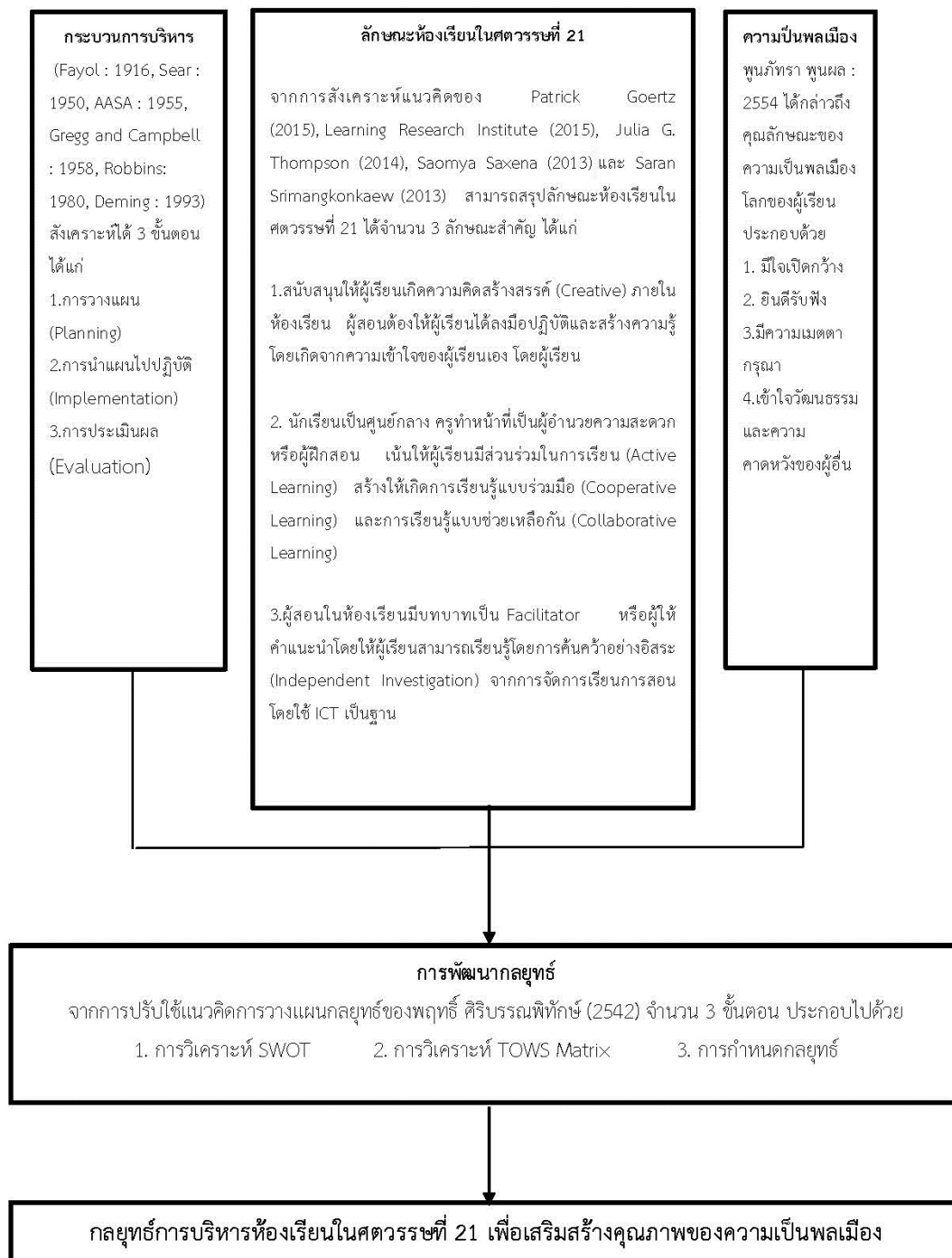
การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 หมายถึง การเรียนรู้ที่อิงตามการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยที่เน้นการปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างทักษะให้สามารถปฏิบัติनाใช้ได้จริง มากกว่าที่จะเน้นความรู้แบบทฤษฎี การท่องจำ จึงเป็นการเรียนรู้เพื่อการดำรงชีพได้จริงในสังคมปัจจุบัน

พลเมือง หมายถึง สมาชิกของสังคมที่มีอิสระและพึ่งตนเองได้ ใช้สิทธิเสรีภาพโดยควบคู่กับความรับผิดชอบ เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เคารพความแตกต่าง เคารพหลักความเสมอภาค เคารพกติกา ไม่แก้ปัญหาด้วยความรุนแรง ตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ร่วมรับผิดชอบต่อสังคม มีจิตสาธารณะและกระตือรือร้นที่จะรับผิดชอบหรือร่วมขับเคลื่อนสังคมและแก้ปัญหาสังคมในระดับต่างๆ ตั้งแต่ในครอบครัว ชุมชนจนถึงระดับประเทศ

ความเป็นพลเมือง หมายถึง การเป็นสมาชิกของสังคมที่รู้จักสิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบของตนเองในการเป็นสมาชิกของสังคม รวมทั้งมีส่วนร่วมในสังคม โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

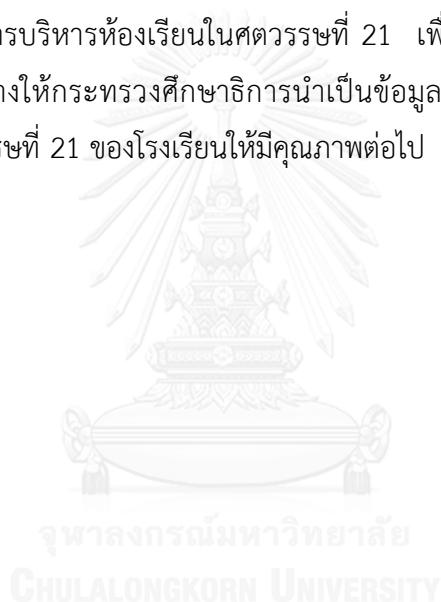

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นำเสนอผลการศึกษารอบแนวคิดของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง
2. ได้ทราบถึง จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคาม พร้อมทั้งข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับสภาพและปัญหาของของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นประโยชน์ในการที่จะนำไปศึกษาในเรื่องการพัฒนาและปรับปรุงโรงเรียนต่อไป
3. ได้กลยุทธ์ในการบริหารการเปลี่ยนแปลงการจัดการชั้นเรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยและมีความสามารถในการปรับตัวภายใต้การมีส่วนร่วมตัดสินใจจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
4. ได้กลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง และเป็นแนวทางให้กระทรวงศึกษาธิการนำเป็นข้อมูลประกอบการกำหนดนโยบายการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนให้มีคุณภาพต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการ
ทำวิจัย โดยนำเสนอสาระสำคัญแบ่งออกเป็น 7 ตอน

ทั้งนี้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีการใช้คำว่า ห้องเรียนและชั้น
เรียนในความหมายเดียวกัน ซึ่งผู้วิจัยขอใช้คำว่า “ห้องเรียน” เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของ
งานวิจัย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร (Management Concepts)

- 1.1 การบริหารที่มีหลักเกณฑ์ (Scientific management)
- 1.2 การบริหารแบบมนุษยสัมพันธ์ (Human Relations)
- 1.3 วิธีการบริหารสมัยใหม่

ตอนที่ 2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการห้องเรียน (Classroom Management)

- 2.1 ความหมายการจัดการห้องเรียน
- 2.2 ความสำคัญของการจัดห้องเรียน
- 2.3 หลักการในการจัดห้องเรียน
- 2.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการห้องเรียน
- 2.5 รูปแบบการจัดห้องเรียน
- 2.6 แนวทางการบริหารจัดการในห้องเรียน
- 2.7 การจัดบรรยากาศในห้องเรียน
- 2.8 การสร้างสรรค์บรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุข
- 2.9 ระเบียบวินัยของห้องเรียน
- 2.10 การจัดการในการป้องกันปัญหา (Preventing Management Problem)
- 2.11 การจัดการในการแก้ปัญหา (Resolving Management Problem)

ตอนที่ 3 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ในโรงเรียน

- 3.1 การจัดการความรู้ในโรงเรียน
- 3.2 รูปแบบการเรียนการสอน
- 3.3 การจัดการเรียนการสอนแบบ Brain Based Learning

ตอนที่ 4 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

- 4.1 การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

4.2 ทักษะในศตวรรษที่ 21

4.3 การจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21

ตอนที่ 5 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมือง

5.1 ความหมายของพลเมือง

5.2 ความหมายของพลเมืองดี

5.3 ความหมายของความเป็นพลเมือง

5.4 คุณลักษณะของความเป็นพลเมือง

5.5 การศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมือง

5.6 การจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมือง

ตอนที่ 6 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์

6.1 ความหมายของกลยุทธ์

6.2 ความหมายของการวางแผนกลยุทธ์

6.3 กระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์

6.4 ประโยชน์ของการจัดการเชิงกลยุทธ์

ตอนที่ 7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7.1 งานวิจัยในประเทศไทย

7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ตอนที่ 1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร (Management Concepts)

1.1 การบริหารที่มีหลักเกณฑ์ (Scientific management)

Frederick W. Taylor (1856-1915) บิดาแห่งการบริหารที่มีหลักเกณฑ์ ได้ทำการศึกษาวิธีการปฏิบัติทางการผลิตในระดับโรงงาน สารสำคัญของการศึกษาตามแนวความคิดนี้คือ การเปลี่ยนจากความไม่มีประสิทธิภาพ อันสืบเนื่องมาจากวิธีปฏิบัติแบบไม่มีหลักเกณฑ์ (rule-of-thumb methods) มาเป็นความมีประสิทธิภาพ โดยมีวิธีการบริหารที่มีหลักเกณฑ์ (scientific methods) ที่กำหนดขึ้น โดยตัวผู้บริหารตามความรับผิดชอบที่ควรจะต้องมีมากขึ้นกว่าเดิม การบริหารที่มีหลักเกณฑ์มีพื้นฐานอยู่บนหลักการที่สำคัญ 4 ประการคือ

1. การคิดค้นและกำหนดวิธีที่ดีที่สุด (one best way) กล่าวคือ จะต้องมีการกำหนดวิธีการทำงานที่ดีที่สุดที่จะช่วยให้สามารถทำงานเสร็จลุล่วงไปด้วยดีตามวัตถุประสงค์ ต้องมีการวางมาตรฐานของงาน โดยมีหลักเกณฑ์ที่ได้พิสูจน์มาแล้วว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุดจริง และในเวลาเดียวกันก็จะมี

การจ่ายผลตอบแทนตามผลผลิตสำหรับส่วนที่เกินมาตรฐานเพื่อเป็นการจูงใจคนงานให้ทำงานอย่างดีที่สุด

2. การคัดเลือกและพัฒนาคนงาน Taylor ได้ตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของการรู้จักจัดงานให้เหมาะสมสอดคล้องกับคนงาน นอกจากนี้ Taylor ยังเน้นถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการอบรมคนงานให้รู้จักวิธีทำงานที่ถูกต้องด้วย

3. การพิจารณาอย่างรอบคอบเกี่ยวกับวิธีทำงานควบคู่กับการพิจารณาคนงาน Taylor เชื่อว่า คนงานจะไม่คัดค้านต่อวิธีทำงานใหม่ที่ได้กำหนดขึ้น เนื่องจากโดยหลักการแล้ว คนงานทุกคนจะเห็นถึงโอกาสที่เขาจะได้รับรายได้ที่สูงขึ้นจากการทำงานที่ถูกต้อง ซึ่งจะช่วยให้ผลผลิตสูงขึ้น

4. การประสานร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างผู้บริหารและคนงาน

สำหรับบทบาทและภาระหน้าที่ของผู้บริหารแบบใหม่ Taylor กล่าวว่า ผู้บริหารต้องมีบทบาทเป็นจุดกลางของปัญหาและความสำเร็จของกลุ่มที่จะต้องรับผิดชอบกับประสิทธิภาพของกลุ่ม มาคิดวิเคราะห์และปรับปรุงหาทางออกให้ได้เป็นผลดีที่สุดสำหรับกลุ่มให้ดีขึ้นและมากขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้นในฐานะใหม่ของผู้บริหารนี้ ผู้บริหารจะเป็นผู้นำอย่างแท้จริงที่ต้องเป็นผู้รับภาระหนักกว่าคนงาน เพราะต้องใช้สมองคิดวิเคราะห์ปัญหาของกลุ่ม จัดเตรียมและกำหนดวิธีการทำงานที่ดีกว่าง่ายกว่าและได้ผลกว่าให้กับกลุ่ม นั่นคือการมีบทบาทของการเป็นผู้วางแผน ซึ่งเป็นหน้าที่งานของผู้บริหารที่จะต้องทำเอง ไม่ใช่สภาพของการที่ผู้บริหารต้องลงไปปฏิบัติงานพร้อมกันและเหมือนกันกับคนงาน หากเป็นเช่นนี้ผู้บริหารก็จะมีฐานะไม่ต่างไปจากการเป็นผู้ควบคุมเวลาทำงาน เป็นยามหรือเป็นผู้คุมคนงาน งานที่ผู้บริหารต้องทำนั้นเป็นงานที่เรียกว่า งานบริหาร ที่ต้องแยกออกจาก งานด้านการปฏิบัติ

Henri Fayol ได้เขียนหนังสือเล่มหนึ่งขึ้น โดยอาศัยประสบการณ์ที่ได้จากการเป็นนักบริหารมาเป็นเวลานานและรวบรวมเขียนขึ้นเป็นหลักการ แต่หลักการของ Fayol ก็มีความถูกต้องอย่างยิ่งจนถือได้ว่าเป็นทฤษฎี (theory) ของการบริหาร ซึ่งสามารถสรุปสาระสำคัญตามแนวความคิดของ Fayol ได้ดังนี้

1. เกี่ยวกับหน้าที่การบริหาร (Management functions) อธิบายถึงกระบวนการบริหารงานว่า หน้าที่ (functions) ทางการบริหารมี 5 ประการคือ

Planning (การวางแผน) หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องทำการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงเหตุการณ์ต่างๆ ที่จะมีผลกระทบต่อธุรกิจ และกำหนดขึ้นเป็นแผนการปฏิบัติงานเพื่อสำหรับเป็นแนวทางของการทำงานในอนาคต

Organizing (การจัดองค์การ) หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องจัดให้มีโครงสร้างของงานต่างๆ และอำนาจหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อให้เครื่องจักร สิ่งของ (Materials) และตัวคน (man) อยู่ในส่วนประกอบที่เหมาะสมในอันที่จะช่วยให้งานขององค์การบรรลุผลสำเร็จได้

Commanding (การบังคับบัญชาสั่งการ) หมายถึง ภาระหน้าที่ในการสั่งการงานต่างๆ ของผู้บริหารไปยังผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารจะต้องกระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี จะต้องเข้าใจคนงานของตน ตลอดถึงจะต้องมีการติดต่อสื่อสารกับผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ยังต้องทำการประเมินโครงสร้างขององค์การและผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาของตนเป็นประจำเสมอด้วย

Coordinating (การประสานงาน) หมายถึง ภาระหน้าที่ที่จะต้องเชื่อมโยงงานของทุกคนให้เข้ากันได้และกำกับให้ไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน

Controlling (การควบคุม) หมายถึง ภาระหน้าที่ในการที่จะต้องกำกับให้สามารถประกันได้ว่า กิจกรรมต่างๆ ที่ทำไปนั้นสามารถเข้ากันได้กับแผนที่ได้วางไว้แล้ว

2. ผู้บริหารจะต้องมีคุณลักษณะพร้อมด้วยความสามารถทางร่างกาย จิตใจ ไหวพริบ การศึกษาหาความรู้ เทคนิคในการทำงานและประสบการณ์ต่างๆ โดย Fayol แยกแยะให้เห็นว่าคุณสมบัติทางด้านเทคนิควิธีการทำงานสำคัญที่สุดในระดับคนงานธรรมดา แต่สำหรับระดับสูงขึ้นไปนั้น ความสามารถทางด้านการบริหารจะเพิ่มพูนความสำคัญตามลำดับ และมีความสำคัญมากที่สุดในระดับผู้บริหารสูงสุด (top executive)

3. เกี่ยวกับหลักบริหาร (Management principles) เป็นการวางหลักทั่วไปในการบริหารไว้ 14 ข้อสำหรับใช้เป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้บริหารดังนี้คือ

Authority & responsibility (หลักอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ): เป็นสิ่งที่แยกกันไม่ได้อำนาจหน้าที่ควรมีเท่ากับความรับผิดชอบ

Unity of command (หลักของการมีผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว): ในการกระทำการใดๆ คนงานควรได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียวเท่านั้น เพื่อเป็นการป้องกันความสับสนและขจัดสาเหตุแห่งการเกิดข้อขัดแย้งระหว่างแผนกงาน

Unity of direction (หลักของการมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน): หลักข้อนี้เกี่ยวข้องกับโครงสร้างขององค์การเป็นสำคัญ กิจกรรมของกลุ่มที่มีเป้าหมายเดียวกันควรจะต้องดำเนินไปในทิศทางอันเดียวกัน

Scalar chain (หลักของการดำรงไว้ซึ่งสายงาน): สายงาน คือ สายการบังคับบัญชาจากระดับสูงมายังระดับต่ำสุด ด้วยการมีสายการบังคับบัญชาดังกล่าวจะอำนวยให้การบังคับบัญชาเป็นไปตามหลักของ unity of command และช่วยให้เกิดระเบียบในการส่งทอดข่าวสารข้อมูลระหว่างกันอีกด้วย

Division of work or specialization (หลักของการแบ่งงานกันทำ): คือการแบ่งแยกงานกันทำตามความถนัด ไม่ว่าจะเป็งานทางด้านบริหารหรืองานด้านเทคนิค

Discipline (หลักเกี่ยวกับระเบียบวินัย): เป็นการปฏิบัติตามข้อตกลงในการทำงาน ทั้งนี้โดยมุ่งที่จะก่อให้เกิดการเคารพเชื่อฟังและทำงานตามหน้าที่ด้วยความตั้งใจ

Subordination of individual (หลักของการถือประโยชน์ส่วนบุคคลเป็นรองจากประโยชน์ส่วนรวม)

Remuneration (หลักของการให้ผลตอบแทน): มีการให้และวิธีการจ่ายผลตอบแทนที่ยุติธรรมและให้ความพอใจทั้งฝ่ายลูกจ้างและนายจ้าง

Centralization (หลักของการรวมอำนาจไว้ส่วนกลาง): ในการบริหารควรมีการรวมอำนาจไว้ที่จุดศูนย์กลาง เพื่อให้สามารถควบคุมส่วนต่างๆ ขององค์การไว้ได้เสมอ จะกระจายอำนาจมากน้อยเพียงใดก็ย่อมแล้วแต่กรณี

Order (หลักของความมีระเบียบเรียบร้อย): Fayol ถือว่าทุกสิ่งทุกอย่างไม่ว่าสิ่งของหรือคนต่างต้องมีระเบียบและรู้ว่าตนอยู่ในที่ใดของส่วนรวม เป็นหลักมูลฐานในการจัดระเบียบสิ่งของและตัวคนในการจัดองค์การนั่นเอง

Equity (หลักของความเสมอภาค): ผู้บริหารต้องยึดถือความเอื้ออารีและความยุติธรรมเป็นหลักในการปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชา

Stability of tenure (หลักของความมีเสถียรภาพในการว่าจ้างงาน): ไม่ควรให้มีการเข้า-ออกของคนมากนัก เพราะจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นผลของการบริหารงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ

Initiative (หลักของความคิดริเริ่ม): หมายถึงการที่ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ผู้ผู้น้อยได้ใช้ความคิดริเริ่มของตนบ้าง อันจะเป็นพลังสำคัญที่จะทำให้องค์การเข้มแข็งขึ้น

Esprit de corps (หลักของความสามัคคี): เน้นถึงความจำเป็นที่คนงานต้องทำงานเป็นกลุ่มเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (Teamwork)

1.2 การบริหารแบบมนุษยสัมพันธ์ (Human Relations)

George Elton Mayo และ Fritz Rothisberger ได้ทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อการทำงานและต่อผลผลิต จากการค้นพบของ Mayo สรุปได้ว่า

1. พฤติกรรมของคนในหน้าที่งานที่จัดไว้ให้นั้นจะไม่ใช่เป็นเหตุผลที่เกิดจากการตอบแทนด้วยเงิน แต่เพียงอย่างเดียว แต่มีความต้องการทางจิตใจที่ต้องการตอบสนองอยู่ด้วย
2. กลไกของคนไม่สามารถเทียบให้เป็นหน่วยมาตรฐานเหมือนกับเครื่องจักรหรือวัตถุใดได้ แต่คนเป็นสิ่งที่มีความมีชีวิตจิตใจที่เมื่อทำงานไประยะหนึ่งก็ต้องการพักผ่อนควบคู่กับความต้องการที่

จะได้เงินมาตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายในเรื่องอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และอื่น ๆ

- จากข้อ 1 และ 2 เพื่อที่จะให้คนงานได้รับความพอใจ มีขวัญสูงและเพื่อให้มีความเต็มใจในการทำงานให้ได้ผลผลิตสูง นักพฤติกรรมศาสตร์จึงต่างพยายามสนใจศึกษาเรื่องราวของการจูงใจพนักงาน (Employee motivation) เป็นทรศนะแรก และสนใจศึกษาเรื่องราวของบทบาทในหน้าที่งาน (role) และฐานะ (status) สัญลักษณ์ที่แสดงถึงฐานะต่างๆ (status symbols) และลักษณะความเป็นไปของกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ (informal groups) ที่มีผลกระทบต่อองค์การในทรศนะที่กว้างกว่า

การค้นคว้าของนักมนุษยสัมพันธ์ในระยะแรกนั้น มุ่งสนใจศึกษาเฉพาะความพอใจของคนงาน และขวัญของคนงานเท่านั้นและตั้งเป็นสมมติฐานที่มีการโต้แย้งเกิดขึ้นว่า ‘การที่คนงานที่มีขวัญสูงผลผลิตก็จะสูงตามด้วย’ แต่ข้อเท็จจริงการวิจัยมิได้เป็นเช่นนั้น ผลผลิตต่างๆ แม้ว่าจะมีความสัมพันธ์กับขวัญของคนงานอยู่บ้างก็ตาม แต่ขณะเดียวกันก็มีความสัมพันธ์ต่อบัจจัยอื่นที่สำคัญกว่าเช่นขึ้นอยู่กับวินัย (discipline) และการควบคุม (control) ด้วย เป็นต้น

จากเหตุที่วิธีการของมนุษยสัมพันธ์ไม่รัดกุมในแง่ดังกล่าวข้างต้นทำให้ทฤษฎีการในสมัยต่อมาพยายามเรียกวิธีการตามแนวความคิดนี้ว่า “การบริหารโดยวิธีการเชิงพฤติกรรมศาสตร์” (behavioral approach to management) ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะให้มีการศึกษาที่ครอบคลุมถึงปัจจัยอื่นๆ ที่มีความสำคัญต่อการบริหารคนในองค์การได้อย่างทั่วถึง

แนวทางการศึกษาของพฤติกรรมศาสตร์ คือ การพยายามเพิ่มประสิทธิภาพขององค์การโดยการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารทรัพยากรมนุษย์ แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากเทคนิคของการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานของคนในหลายๆ วิธีการนั้นต่างก็สามารถนำไปใช้ได้กับคนงานบางคนเท่านั้น บรรดานักพฤติกรรมศาสตร์จึงให้การยอมรับเรื่องการเข้าใจสถานการณ์ว่าเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งที่จะมีผลต่อการบริหารงานของนักบริหารและได้มีการพัฒนาเข้าสู่การศึกษาการบริหารแบบสถานการณ์ (Contingency or Situational Approach) โดยมีพฤติกรรมศาสตร์เป็นเครื่องมือประกอบและมีสภาพแวดล้อมใหม่คือ ข้อมูลและเครื่องคอมพิวเตอร์อยู่ในทุกจุดของการทำงาน ซึ่งเป็นแนวทางการบริหารแบบใหม่ที่ใช้อยู่ในทุกวันนี้

1.3 วิธีการบริหารสมัยใหม่

ปัจจุบันการสร้างทฤษฎีใหม่ยังเป็นความพยายามในการทำกันอยู่ การศึกษาค้นคว้าวิธีการบริหารตามแนวทางใหม่ๆ ปรากฏขึ้นมาหลายวิธีด้วยกัน แต่เป็นแค่เพียงวิธีการเท่านั้น ยังไม่อาจถือเป็นทฤษฎีใหม่ กล่าวคือ บางกรณีเป็นเพียงเทคนิค (Techniques) ซึ่งเป็นวิธีดำเนินการต่างๆ ในการ

ปฏิบัติงานหรือเป็นเครื่องช่วยให้สามารถทำงานบางอย่างหรือแก้ไขปัญหาบางอย่างให้เสร็จสิ้นลงไปได้ เช่น เทคนิคการตัดสินใจเชิงปริมาณที่ต้องอาศัยเทคนิคทางคณิตศาสตร์เป็นอันมาก หรือบางกรณีก็เป็นเพียง “วิธีการ” (approach) เพื่อทำการวิเคราะห์และแก้ปัญหาได้สมบูรณ์ขึ้น เช่น วิธีการแบบระบบ เป็นต้น

1. วิธีการบริหารแบบการตัดสินใจ (Decisional Approach)

การศึกษาแบบนี้มีการเครื่องมือสมัยใหม่คือ “การวิเคราะห์เชิงปริมาณ” ข้อดีของการใช้เครื่องมือดังกล่าวก็คือ ช่วยให้เครื่องมือสำหรับการพิจารณาสิ่งต่างๆ แต่ก็มีข้อจำกัดที่ถูกโต้แย้งที่สำคัญคือ ในการวิธีการเชิงปริมาณในการช่วยตัดสินใจนั้นทำให้มีการมองข้ามเรื่องราวที่เป็นปัจจัยที่ไม่สามารถวัดได้แน่นอนหรือเป็นข้อมูลเชิงบรรยายความอื่นๆ จะทำได้ก็เฉพาะแต่ข้อมูลส่วนที่สามารถแสดงออกในรูปของปริมาณทางคณิตศาสตร์ที่สามารถจัดเป็นแบบแผนเท่านั้น ข้อจำกัดเช่นนี้ย่อมทำให้เกิดการมองข้ามสาระสำคัญในเชิงบรรยายความอื่นๆ ไป อย่างไรก็ตามวิธีการแบบนี้ก็เป็นวิธีที่นิยมและยอมรับกันโดยทั่วไปว่าเป็นวิธีที่มีประโยชน์สำหรับการตัดสินใจหรือสามารถนำไปใช้ร่วมกับวิธีศึกษาอื่นๆ ได้ การแก้ไขให้วิธีการตัดสินใจนี้มีความถูกต้องและกะทัดรัดยิ่งขึ้นก็คือ การใช้เทคนิควิธีการศึกษาเชิงระบบและกระบวนการ (systems and processes)

2. วิธีการบริหารแบบระบบเพื่อการปรับตัว (Adaptive Approach)

ใช้วิธีการศึกษาตามวิธีการเชิงระบบ (Systems approach) ที่เป็นที่นิยมที่สุด เพื่อที่จะเป็นเครื่องช่วยให้การบริหารงานเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพมากที่สุด แนวความคิดของวิธีการบริหารแบบระบบ สรุปได้ว่า เป็นวิธีการศึกษาที่จะสนใจพิจารณาถึงความสัมพันธ์ขององค์การที่จะต้องทำการปรับตัวให้สมดุลกับการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการกระทำต่างๆ ทั้งที่เกิดขึ้นภายในและภายนอกองค์การ ความสนใจจะอยู่ที่การพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพของเศรษฐกิจและตลาดภายนอกควบคู่กับระบบการผลิต การจำแนกแจกจ่าย การเงินและความสามารถในการบริหารของแต่ละหน่วยงานเป็นสำคัญ องค์การจะต้องสามารถดำเนินไปอย่างเหมาะสมที่สุดกับเงื่อนไขของสภาพแวดล้อมภายนอกที่เปลี่ยนแปลงไปทุกขณะ ฝ่ายบริหารหรือฝ่ายจัดการจะต้องมีความสามารถพร้อมที่จะจัดการบริหารให้ทุกส่วนขององค์การที่มีอยู่ให้อยู่อย่างสมดุลและสอดคล้องกันอย่างดีที่สุด จนกลายเป็นระบบที่มีความร่วมมือและประสานสนับสนุนซึ่งกันและกันได้อย่างดีในทุกแง่ทุกมุม โดยวิธีนี้ เป้าหมายของการบริหารจะหมายถึงการสามารถอยู่รอดและมีลักษณะเป็นองค์การที่มีทรัพยากรที่เข้มแข็งและมั่นคงที่พร้อมที่จะรับกับความกดดันอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในและภายนอก วิธีนี้นับได้ว่าเป็นวิธีที่มีความสมบูรณ์สูงสุด โดยสามารถรวมเอาทุกวิธีเข้าด้วยกันและมีความคล่องตัวมากที่สุด โดยสามารถปรับตัวรับกับสิ่งใหม่ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปได้ตลอดเวลา อาจสรุปได้ว่า ข้อดีของวิธีนี้เป็นวิธีที่รวมของ

- ก) หลักร่างๆ ของนักวิชาการในสมัยเดิม
- ข) แนวความคิดที่จะให้มีความร่วมมือที่ดีระหว่างกลุ่มคนภายในองค์การตามแนวความคิดของนักพฤติกรรมศาสตร์
- ค) การมีกลยุทธ์ที่ดีและมีประสิทธิภาพ จากวิธีการของนักทฤษฎีการบริหารแบบตัดสินใจ

3. การบริหารตามสถานการณ์ (Contingency or Situational Approach)

จากวิธีที่ 2 ข้างต้นที่แม้ว่าจะจะเป็นวิธีที่ดีที่สุดและเป็นประโยชน์มากที่สุดนั้น แต่ก็ยังขาดความสมบูรณ์คือ เป็นวิธีที่ไม่จำเพาะเจาะจงสำหรับการแก้ปัญหาที่ควรระมัดระวังมากที่สุด วิธีการนี้จะมีข้อดีที่เปิดโอกาสให้สามารถรับรู้ถึงปัญหาที่ยุ่งยากซับซ้อนต่างๆ ที่มักจะเกิดในองค์การสมัยใหม่ในยุคปัจจุบัน เป็นวิธีที่ช่วยให้มีการเชื่อมโยงทฤษฎีการบริหารที่เป็นศาสตร์ทางวิชาการให้มีโอกาสนำไปใช้กับสถานการณ์ต่างๆ ได้โดยตรง ทั้งนี้เพราะจุดมุ่งหมายของวิธีการตามสถานการณ์นั้นก็คือ “ตัวสถานการณ์” หรือก็คือ ชุดของเหตุการณ์ที่ซึ่งมีอิทธิพลต่อองค์การมากที่สุดในเวลาใดเวลาหนึ่ง และด้วยการมุ่งเน้นถึงความสำคัญของ “การคิดตามสถานการณ์” (situational thinking) นี้เองจึงช่วยให้ผู้บริหารเกิดความเข้าใจได้ว่าภายใต้สถานการณ์เฉพาะนั้นๆ ผู้บริหารควรจะใช้เทคนิคการบริหารอะไร จึงจะทำให้องค์การสามารถบรรลุผลสำเร็จมากที่สุด ข้อดีของวิธีการบริหารตามสถานการณ์จึงเท่ากับเป็นการช่วยย่อช่วงเวลาของการสร้างสมประสพการณ์ของนักบริหารที่เคยต้องใช้เวลาค่อยๆ พิจารณานำเอาหลักการแต่ละอันมาฝึกฝนประยุกต์ใช้อย่างซ้ำๆ ให้สามารถคิดวิเคราะห์กับสถานการณ์ได้ทันที ทำให้การบริหารงานต่างๆ ถูกต้องตามความเป็นจริงได้เร็วขึ้น

วิธีการบริหารตามสถานการณ์จะมีความใกล้เคียงกับวิธีการแบบระบบ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่พยายามเข้ามาช่วยประสาน (Integrate) วิธีการต่างๆ ให้เข้ามาทำงานร่วมกัน นอกจากนี้ยังช่วยเน้นถึงความเกี่ยวพันที่มีต่อกันของหน้าที่ทางการบริหารทั้งหลายมากกว่าที่จะปล่อยให้มีการศึกษาแต่ละหน้าที่แยกจากกันอีกด้วย

ตอนที่ 2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการห้องเรียน (Classroom Management)

การจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลกับผู้เรียนนั้น มิได้ขึ้นอยู่กับความสามารถในกาสอนของครูหรือศักยภาพในการเรียนรู้ของนักเรียนเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับวิธีการที่นักเรียนได้เรียนรู้ในสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย (สุตานันท์ ปางชาติ, 2553) ซึ่งสภาพแวดล้อมที่ใกล้ตัวนักเรียนมากที่สุดคือ ห้องเรียน (Classroom)

ดังนั้นการจัดการห้องเรียนจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้ที่เป็นครูที่จะต้องสามารถจัดการห้องเรียนที่ตนเองสอนได้ เพื่อส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นด้านสถานที่ บุคลากร สื่อการสอน

ฯลฯ ให้มีความสอดคล้องสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างเป็นกระบวนการ และมีขั้นตอนที่เหมาะสมกับพัฒนาการตามวัย โดยมีจุดมุ่งหมายของการศึกษาอยู่ที่การพัฒนาคนให้เป็นคนเก่ง เป็นคนดีและเป็นคนมีความรู้สอดคล้องตามความสามารถของแต่ละบุคคลที่จะเรียนรู้ได้

2.1 ความหมายของการจัดการห้องเรียน

ในแต่ละวันนักเรียนจะเรียนรู้ในห้องเรียน ซึ่งการเรียนรู้ส่วนใหญ่จึงเกิดขึ้นในห้องเรียน ดังนั้นห้องเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ครูผู้สอนต้องจัดการเพื่อสร้างห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ทำให้มีผู้ให้ความหมายของการจัดการห้องเรียนไว้มากมาย ดังนี้

Moore (2001) ให้คำจำกัดความว่า การบริหารจัดการห้องเรียนเป็นกระบวนการของการจัดระบบระเบียบและนำกิจกรรมของห้องเรียนให้เกิดการเรียนรู้ การบริหารจัดการห้องเรียนมักจะถูกรับรู้ว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับการรักษาระเบียบวินัยและควบคุมชั้น อย่างไรก็ตามการเข้าใจเช่นนี้เป็นเรื่องง่ายเกินไป ทั้งนี้เพราะการบริหารจัดการห้องเรียนมีหลายสิ่งที่มากไปกว่านั้นนั่นคือ การสร้างและดูแลเอาใจใส่บรรยากาศแวดล้อมของห้องเรียนเพื่อให้การจัดการเรียนรู้บรรลุตามเป้าหมายทางการศึกษา

Eggen and Kauchak (ม.ป.ป. อ้างถึงใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2551) ให้คำจำกัดความของการจัดการห้องเรียนว่าหมายถึง พฤติกรรมของผู้สอนในการดำเนินกิจกรรมที่กำหนดขึ้นเพื่อสร้างเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน การดำเนินการดังกล่าวประกอบด้วย การจัดรูปแบบห้องเรียน การสร้างกฎเกณฑ์และแนวปฏิบัติในห้องเรียนสำหรับนักเรียน วิธีการตอบสนองของผู้สอนต่อพฤติกรรมของผู้เรียน วิธีการดำเนินการสอน ตลอดจนการสร้างบรรยากาศที่ดีต่อการเรียนรู้ในห้องเรียน

KAUCHAK และ EGGEN (1998) ให้คำจำกัดความว่า การบริหารการจัดการห้องเรียนประกอบด้วย ความคิด การวางแผนและการปฏิบัติทั้งหลายทั้งปวงของครูที่สร้างสรรค์ภาพแวดล้อมอย่างเป็นระบบระเบียบ และส่งเสริมการเรียนรู้ โดยเป้าหมายของการบริหารจัดการ (MANAGEMENT GOALS) มี 2 ประการสำคัญ คือ

1.1 รังสรรค์สิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่จะส่งเสริมให้การเรียนรู้มีความเป็นไปได้มากที่สุดและครูจะสามารถสะท้อนการปฏิบัติงานของตนเองด้วยการถามตนเองสม่ำเสมอว่าระบบการบริหารจัดการเอื้ออำนวยให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างไรเพียงใด

1.2 พัฒนานักเรียนให้มีศักยภาพในการจัดการและนำตนเองให้สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ดังนั้นการบริหารจัดการห้องเรียนจึงเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความเข้าใจด้วยตนเอง ประเมินตนเองและควบคุมดูแลตนเองได้อย่างเหมาะสมตามวัย

Brophy (1996) กล่าวถึงการจัดการห้องเรียนไว้ว่า หมายถึง การที่ครูสร้างและคงสภาพสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ที่นำไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่ประสบความสำเร็จทั้งในด้านสิ่งแวดล้อม

การสร้างกฎระเบียบและการดำเนินการที่ทำให้บทเรียนมีความน่าสนใจอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการในห้องเรียน

ปราณี สาระจิตต์ (2537) ได้ให้ความหมายของการจัดห้องเรียนไว้ว่าเป็นกระบวนการในด้านการจัดเตรียมสภาพห้องเรียน วัสดุอุปกรณ์และกิจกรรม รวมทั้งวิธีการในการจัดการพฤติกรรมของผู้เรียนเพื่อรักษาบรรยากาศในห้องเรียนและเพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างราบรื่น

สอดคล้องกับที่ศศิธร ชันติธรางกูร (2551) ได้ให้ความหมายของการจัดห้องเรียน หมายถึงการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน การจัดการกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของผู้เรียน การสร้างวินัยในห้องเรียน รวมทั้งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูและการพัฒนาทักษะการสอนของครูให้สามารถกระตุ้น พร้อมทั้งสร้างแรงจูงใจในการเรียนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เช่นเดียวกับที่สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2548) ได้อธิบายความหมายของการจัดการห้องเรียนอย่างมีประสิทธิภาพว่าหมายถึง การสร้างและการรักษาสิ่งแวดล้อมของห้องเรียนเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนหรือหมายถึงกิจกรรมทุกอย่างที่ครูทำเพื่อจะช่วยให้การสอนมีประสิทธิภาพและผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

มานะ อุณรัตน์ (2532 อ้างถึงใน วัชรวิวรรณ ไชยแสนหา, 2550) กล่าวว่า การจัดการในห้องเรียนเป็นกระบวนการวางแผนแล้วนำมาปฏิบัติในห้องเรียน โดยที่ครูเตรียมการและดำเนินการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพห้องเรียน พฤติกรรมผู้เรียน การสอนของครู ซึ่งรากฐานสำคัญของการจัดการในห้องเรียนของครูคือ การเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มากที่สุด

Burden (1993) ให้คำจำกัดความของการจัดการห้องเรียนไว้ว่าเป็นยุทธศาสตร์และการปฏิบัติที่ครูใช้เพื่อคงสภาพความเป็นระเบียบเรียบร้อย

ดังที่ Schickedanz (1983 อ้างถึงใน อุทุมพร พรายอินทร์, 2542) กล่าวว่า การจัดการห้องเรียนหมายถึง ภาระหน้าที่ต่างๆ ที่ครูจะต้องทำ เช่น การจัดวางวัสดุ อุปกรณ์ การวางแผนการใช้เวลา หรือการจัดตารางเวลาอย่างเหมาะสม ซึ่งจะเป็นเครื่องสะท้อนให้เห็นสมมติฐานของครูเกี่ยวกับวิธีการเรียนของผู้เรียนและบทบาทของครู นอกจากนี้การจัดการห้องเรียนยังรวมถึง การจัดการพฤติกรรมของผู้เรียนให้ได้ใช้พลังงานไปในการเรียนรู้ แทนการไปทำกิจกรรมที่ไม่มีประโยชน์ ในทางปฏิบัติแล้ว เป้าหมายของการจัดการห้องเรียนจะไม่ใช่เพียงแต่การควบคุมพฤติกรรมอย่างเท่านั้นแต่เป็นการจัดเตรียมและดำรงสภาพห้องเรียนที่ผู้เรียนให้ความร่วมมือในกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ให้ความหมายของการบริหารจัดการห้องเรียน (Classroom Management) ว่าหมายถึง การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ การจัดทำข้อมูลสารสนเทศและเอกสารประจำห้องเรียน/ประจำวิชา การกำกับดูแลห้องเรียนรายชั้น/รายวิชา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความสุขและความปลอดภัยของผู้เรียน

และกุลนิษฐ์ชา รานอก (2554) ได้ให้คำนิยามของการจัดการห้องเรียนไว้หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพในห้องเรียน การสร้างกฎระเบียบวินัยในห้องเรียน กลวิธีการจัดการพฤติกรรมของผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูเพื่อช่วยให้การสอนมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการพัฒนาทักษะการสอนของครูให้สามารถกระตุ้น พร้อมทั้งสร้างแรงจูงใจในการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ตามที่วัตถุประสงค์ได้กำหนดไว้

ส่วนอุทุมพร พรายอินทร์ (2542) กล่าวว่าไว้ว่าการจัดการห้องเรียน หมายถึง วิธีการปฏิบัติของครูในการดูแลสภาพห้องเรียน ด้านการจัดการพื้นที่ ด้านวัสดุอุปกรณ์และด้านสภาพบรรยากาศ การจัดกิจกรรม การควบคุมความประพฤติของนักเรียน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาพฤติกรรมในขณะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการแก้ปัญหาพฤติกรรมที่เกิดขึ้น เพื่อให้สภาพบรรยากาศและการดำเนินการเรียนการสอนเป็นไปอย่างราบรื่น ซึ่งสอดคล้องกับที่ Felderman (1991, อ้างถึงใน อรุณี หรดาล, 2548) กล่าวว่า การจัดการห้องเรียนเป็นการกระทำของครูที่จะทำให้ห้องเรียนมีระบบระเบียบที่ดีที่จะเอื้อให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการทำกิจกรรม

จากความหมายของการจัดการห้องเรียนสามารถสรุปได้ว่า การบริหารจัดการห้องเรียน หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข

2.2 ความสำคัญของการจัดการห้องเรียน

ในแต่ละวันผู้เรียนจะใช้เวลาอยู่ในห้องเรียนประมาณวันละ 5 - 6 ชั่วโมง การเรียนรู้ในวิชาต่างๆ ล้วนถูกจัดขึ้นภายในห้องเรียน ซึ่งอิทธิพลของห้องเรียนจึงมีมากพอที่จะสร้างการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน รวมทั้งปลูกฝังลักษณะของผู้เรียนให้เป็นแบบที่ต้องการได้ ดังนั้นการจัดการห้องเรียนจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการเรียนการสอน ซึ่งมีนักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการห้องเรียนไว้ดังต่อไปนี้

ศศิธร ชันติธรางกุล (2551) กล่าวว่า การจัดการห้องเรียนมีความสำคัญ เนื่องจากเป็นการดำเนินการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน เพื่อกระตุ้น ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้และสร้างเสริมผู้เรียนในด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์และสังคมได้เป็นอย่างดี รวมถึงการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมของผู้เรียน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ของการเรียนการสอนตลอดจนบรรลุผลตามเป้าหมายของการศึกษา ซึ่งการเรียนรู้เกิดขึ้นไม่ได้หรือเกิดได้น้อยหากมีสิ่งรบกวนในห้องเรียนอยู่ตลอดเวลาด้วยปัญหาทางด้านพฤติกรรมของผู้เรียน หรือในห้องเรียนที่ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย หรือสิ่งแวดล้อมในห้องเรียนมีเสียงดังและสิ่งรบกวน สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลให้ผู้เรียนไม่สามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่

สอดคล้องกับที่ศรีนวล มีเพ็งจันทร์ (2554) กล่าวว่า การจัดการในห้องเรียนเป็นหัวใจสำคัญ ของครูผู้ที่ทำหน้าที่ในการสอน ซึ่งต้องมีความสามารถในการจัดการในห้องเรียน โดยเข้าใจ บทบาท มีความรับผิดชอบระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนจะทำให้เป็นห้องเรียนแห่งความสุข

ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับที่สุตฉานันท์ ปางชาติ (2553) ได้กล่าวว่า ความสำเร็จของการ จัดการเรียนการสอน ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความสามารถและศักยภาพของครูและผู้เรียนเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับ สภาพแวดล้อม บรรยากาศที่เอื้ออำนวย การดำเนินการเรียนการสอนให้เป็นไปอย่างราบรื่นและ เรียบร้อย ปราศจากการบกพรุนใดๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน สภาพการดังกล่าวจะ เกิดขึ้นได้ต่อเมื่อมีการบริหารจัดการห้องเรียนที่ดี ดังนั้นการจัดการห้องเรียนจึงเป็นปัจจัยส่งเสริมการ เรียนรู้ที่สำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้สอนต้องบริหารจัดการห้องเรียนเพื่อ ส่งเสริมให้การเรียนการสอนดำเนินไปด้วยความราบรื่น เรียบร้อยและเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อการเรียนรู้ของ ผู้เรียน

นอกจากนี้ Rosenshine and Berliner (1978 อ้างถึงในปราณี สาระจิตต์, 2537) ได้กล่าว ว่าการจัดการห้องเรียนเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการสอนของครูและการเรียนของผู้เรียน ซึ่งเห็นได้จาก ผลการวิจัยที่ว่าครูที่มีวิธีการจัดการห้องเรียนอย่างมีประสิทธิภาพมีแนวโน้มประสบความสำเร็จในการ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

อีกทั้งชนิดา ปิณณะสุภษฏ์ (2554) ได้กล่าวถึงความสำคัญของห้องเรียนหรือห้องเรียนว่าเป็น องค์ประกอบสำคัญต่อการเรียนการสอน เพราะผู้เรียนจะใช้เวลาส่วนใหญ่เรียนรู้ในห้องเรียน ดังนั้น การจัดสภาพห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอนจึงจำเป็นจัดการให้เหมาะสมทั้งวิชา ทั้งตัวผู้เรียน และกิจกรรมการเรียนรู้

และสุตฉานันท์ ปางชาติ (2553) กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการห้องเรียนช่วยมี ความสำคัญที่ช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสภาพแวดล้อมและ บรรยากาศที่เอื้ออำนวยอย่างมีความสุข ปราศจากปัญหาและการบกพรุนใดๆ ผู้สอนใช้เวลาสอนเต็มที่ และผู้เรียนได้รับการปลูกฝังสร้างเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการอยู่ร่วมกันในสังคม ประชาธิปไตย อันเป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน

นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ยังกำหนดให้การบริหาร จัดการห้องเรียนเป็นหนึ่งในสมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency) ที่มีความสำคัญ

และพงษ์พัชรินทร์ พุฒวนะ (2558) กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการห้องเรียนว่าเป็นการ ดำเนินการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนเพื่อกระตุ้นส่งเสริมบรรยากาศการ เรียนรู้ รวมถึงการแก้ปัญหาพฤติกรรมของผู้เรียน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตาม จุดประสงค์ ซึ่งครูจะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของการจัดการห้องเรียน

จากความสำคัญของการจัดห้องเรียนจึงสามารถสรุปได้ว่า การจัดการห้องเรียนเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งเปรียบเทียบเป็นสิ่งกระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ของผู้เรียนและเปรียบเทียบหนทางที่จะนำไปสู่การประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพของครูผู้สอน ดังนั้นประสิทธิผลการเรียนรู้ของผู้เรียนและประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอนจะเกิดขึ้นได้นั้นต้องอาศัยการจัดการห้องเรียนเป็นสำคัญ

2.3 หลักการในการจัดการห้องเรียน

หลักการในการจัดการห้องเรียนเป็นพื้นฐานที่ใช้ยึดเป็นหลักสำคัญในการจัดการห้องเรียน ซึ่งนักการศึกษาได้ให้หลักการในการจัดการห้องเรียนไว้มากมาย ดังนี้

Schickedanz (1983 อ้างถึงใน วัชรวิวัฒน์ ไชยแสนหา, 2550) ได้กล่าวถึงหลักการพื้นฐานที่สำคัญของการจัดการห้องเรียน ดังต่อไปนี้

1. ครูควรมีระบบการตัดการที่ได้ผล
2. กฎของห้องควรสอดคล้องกับเป้าหมายของโปรแกรม
3. เป้าหมายของวินัย คือ การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน
4. การจัดการห้องเรียน คือ การจัดการเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้เรียนเพื่อให้มีการเรียนการสอน
5. ครูจะต้องรับผิดชอบที่จะพัฒนาและคงสภาพระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพ

และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้กำหนดการบริหารจัดการห้องเรียนโดยมีหลักการ ดังนี้

ตารางที่ 2.1 สมรรถนะของครูในการบริหารจัดการห้องเรียน

สมรรถนะ	ตัวบ่งชี้	รายการพฤติกรรม
การบริหารจัดการห้องเรียน	1. จัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ความสุขและความปลอดภัยของผู้เรียน	1. จัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 2. ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้เรียน 3. ตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องเรียนให้พร้อมใช้และปลอดภัยอยู่เสมอ
	2. จัดทำข้อมูลสารสนเทศและเอกสารประจำห้องเรียน/ประจำวิชา	1. จัดทำข้อมูลสารสนเทศของผู้เรียนเป็นรายบุคคลและเอกสารประจำวิชาเรียนอย่างถูกต้อง ครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน 2. นำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนได้เต็มศักยภาพ
	3. กำกับดูแลห้องเรียนรายชั้น/รายวิชา	1. ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎกติกาและข้อตกลงในห้องเรียน 2. แก้ปัญหา/พัฒนาผู้เรียนด้านระเบียบวินัย โดยการสร้างระเบียบวินัยเชิงบวกในห้องเรียน 3. ประเมินการกำกับดูแลห้องเรียนและนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนา

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553)

สอดคล้องกับหลักการจัดการห้องเรียนที่เข้มงวด (2552) กล่าวไว้ดังนี้

1. ครูคือ ผู้ควบคุมดูแลห้องเรียน การที่ดูแลควบคุมห้องเรียนเป็นสิ่งที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ โดยมีครูเป็นผู้มีอำนาจเพียงคนเดียวในห้องเรียน ซึ่งครูสามารถใช้ภาวะผู้นำกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เพราะผู้เรียนอยู่ในสภาวะที่ต้องการแบบอย่าง ดังนั้นการปฏิบัติของครูจึงมีความสำคัญต่อความสำเร็จของผู้เรียน ทั้งนี้การจะประสบความสำเร็จได้นั้นครูต้องทุ่มเทให้การสอน โดยใช้กระบวนการประเมินเข้ามาช่วยตัดสินใจในการสอน ซึ่งสิ่งที่ยากที่สุดไม่ได้อยู่ที่การสอน แต่อยู่ที่การจัดการห้องเรียน

2. ครูต้องมีข้อตกลงพื้นฐาน ข้อกำหนดและมารยาท โดยต้องสร้างข้อตกลงพื้นฐานที่สามารถปฏิบัติได้ เป็นรูปธรรมที่ผู้เรียนสามารถจับต้องได้และครูต้องปฏิบัติด้วยเพื่อเป็นแบบอย่างให้กับผู้เรียน
3. จัดห้องเรียนให้ปลอดภัยและมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยมีองค์ประกอบ 3 มิติ ได้แก่ มิติด้านกายภาพ มิติด้านการเรียนการสอนและมิติด้านการจัดการ
4. การจัดห้องเรียนจะประสบความสำเร็จได้ต้องมีการวางแผน มีการเตรียมตัวและไต่ตรองอย่างเป็นระบบเพื่อช่วยให้ครุมีความพร้อมในการจัดการห้องเรียน
5. มีการจัดเตรียมห้องเรียน
6. ครูต้องฝึกไต่ตรองเพื่อพัฒนาการสอน โดยตั้งคำถามอะไรดีหรืออะไรไม่ดี อะไรที่ควรเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดการพัฒนา
7. ครูต้องจัดการและบริหารงานวิชาการในห้องเรียน

สุพิน บุญชูวงศ์ (2544) ได้กล่าวถึงหลักการจัดห้องเรียนไว้ ดังนี้

1. ห้องเรียนควรมีสีสันที่น่าดู สบายตา มีอากาศถ่ายเทได้ดี แสงสว่างเพียงพอ ไม่มีเสียงรบกวนและมีขนาดของห้องเรียนที่กว้างเหมาะสม
2. สะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย โดยมีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่คล้ายคลึงกับในบ้านของผู้เรียน
3. สิ่งที่อยู่ในห้องเรียน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ มุมหนังสือ สื่อการสอน เป็นต้น ต้องสามารถเคลื่อนที่ได้และสามารถดัดแปลงห้องเรียนให้มีลักษณะเอื้อต่อการสอนและการทำกิจกรรมต่างๆ
4. ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุขในห้องเรียน โดยมีอิสระเสรีภาพในการเรียนรู้ แต่ยังคงอยู่ในกรอบของระเบียบวินัยในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น
5. จัดมุมหนังสือ มุมประสบการณ์ สื่อการสอนบางประเภทให้เพียงพอและมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน
6. ห้องเรียนที่ดีไม่ได้จำกัดในแค่ห้องเรียนสี่เหลี่ยมเท่านั้น แต่ยังมีห้องเรียนนอกห้องเรียนเช่นเดียวกัน
7. การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม เนื้อหาสาระ กระบวนการเรียนรู้ต้องปฏิบัติอยู่เสมอ ตามข่าวคราวความเคลื่อนไหว สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ช่วงปิดภาคเรียน
8. ควรมีการจัดเตรียมห้องเรียนให้พร้อมในการสอนแต่ละครั้ง

ส่วนวิชวีรธรรม ไชยแสนทา (2550) ได้กล่าวว่า การจัดการห้องเรียนมีหลักการในการดำเนินการที่มีเป้าหมายเพื่อให้การสอนและการเรียนรู้ดำเนินไปอย่างดี มุ่งที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่มีประสิทธิภาพ โดยครูต้องมีระบบการจัดการห้องเรียนของตนเองที่มีความเหมาะสมต่อตัวครูและผู้เรียน

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2546) ได้กล่าวถึงหลักการในการจัดการห้องเรียนไว้ดังนี้

1. การจัดห้องเรียนควรมีความยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม ห้องเรียนควรเป็นห้องที่มีขนาดใหญ่และกว้างขวางเพื่อสะดวกในการเคลื่อนย้ายโต๊ะเก้าอี้ในการจัดเป็นรูปแบบต่างๆ
2. ควรจัดห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ทุกด้าน โดยจัดอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมหรือหนังสือไว้ตามมุมห้อง เพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าทำกิจกรรม ควรติดรูปภาพหรือผลงานไว้ให้เกิดการเรียนรู้
3. ควรจัดห้องเรียนให้มีสภาพแวดล้อมที่ดีทั้งสภาพแวดล้อมทางกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม
4. ควรจัดห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างลักษณะนิสัยที่ดีงาม ห้องเรียนจะน่าอยู่น่าเรียนตรงที่ผู้เรียนช่วยรักษาความสะอาด
5. ควรจัดห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างประชาธิปไตย โดยครูอาจจัดให้ผู้เรียนทำงานกลุ่ม โดยสลับหมุนเวียนกลุ่มเพื่อให้ได้ฝึกทำงานร่วมกับผู้อื่น หรืออาจจะจัดที่นั่งของผู้เรียนให้สลับที่อยู่เสมอเพื่อให้ผู้เรียนทุกคนมีสิทธิที่จะนั่งในจุดต่างๆ ของห้องเรียน
6. ควรจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อหลักสูตรที่ปัจจุบันมีจุดเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้

กุลนิษฐ์ชา รานอก (2554) กล่าวว่าหลักการจัดการห้องเรียนคือ การจัดการเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้เรียน การจัดสภาพแวดล้อมที่ดี การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่สร้างเสริมประชาธิปไตย รวมทั้งเอื้อต่อหลักสูตรขั้นพื้นฐาน

2.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการห้องเรียน

1. ทฤษฎีเสริมสร้างคุณลักษณะนิสัย (Assertive Discipline) ของ Lee Canter กล่าวถึงการควบคุมพฤติกรรมของผู้เรียนด้วยการตักเตือนในรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสมผู้เรียนมีพฤติกรรมด้านบวกในการเรียนการสอน มีการลงโทษแต่ไม่รุนแรงและไม่ขัดต่อการเรียน เน้นให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบและกล้าแสดงออกในสิ่งที่เหมาะสม จนกลายเป็นลักษณะนิสัย โดยทฤษฎีนี้ให้ความสำคัญ

กับบทบาทของครู ซึ่งครูต้องแจ้งพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนของผู้เรียน แต่ทฤษฎีนี้มีข้อเสียที่ว่าวินัยของผู้เรียนนั้นอยู่ภายใต้การควบคุมของครูมากเกินไป ทำให้ผู้เรียนขาดความภูมิใจและขาดความเชื่อมั่น

2. ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม (Behaviorist theory)

Burrhus Frederic Skinner (1953) เชื่อว่าเทคนิคการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ทำได้ด้วยการให้สิ่งตอบแทนหรือเสริมแรง ทั้งเชิงบวกและลบ และเป็นบรรทัดฐานของระบบที่จะปรับเปลี่ยนเด็กให้เป็นไปตามที่กำหนด ถ้าเด็กทำดี ผลตอบแทนแม้เพียงคำชมว่า “ดีมาก” ก็จะทำให้เขาพัฒนาในทางบวกมากขึ้นได้

1. ทฤษฎี X และ ทฤษฎี Y (Theory X and Theory Y)

McGregor (1906 – 1964) กล่าวถึงทฤษฎี X ที่ชี้ให้เห็นว่าคนจะทำเพียงเพื่อให้บรรลุความสำเร็จเท่านั้น โดยมีสิ่งเร้า ซึ่งใช้เทคนิคการกำหนดสิ่งล่อใจเพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการให้ทำ ส่วนทฤษฎี Y แสดงให้เห็นว่าคนทุกคนต้องการประสบความสำเร็จ ถ้าอุปสรรคถูกกำจัดและชี้ให้เห็นว่ากระบวนการจัดการนั้นมีความสำคัญมากกว่าแรงจูงใจที่กำหนดจากพฤติกรรมนิยม ทั้งยังส่งเสริมการปกครองตนเอง

ทฤษฎี X และทฤษฎี Y จะช่วยให้ครูเข้าใจว่าผู้เรียนต้องการเรียนรู้ หากปัญหาในการเรียนรู้ของพวกเขาลดลงแล้วความต้องการในการเรียนรู้ก็เกิดขึ้น ตามธรรมชาติ ซึ่งบทบาทที่สำคัญของครูนั้นก็คือ การอำนวยความสะดวกและช่วยขจัดอุปสรรคเหล่านั้นให้แก่ผู้เรียน

2. ทฤษฎีการควบคุม (Control Theory)

William Glasser (1984) ได้เสนอทฤษฎีการควบคุมโดยให้ความสำคัญกับครู โดยเห็นว่าการควบคุมของครูเป็นความรับผิดชอบที่ต้องช่วยให้ผู้เรียนเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดที่เกิดขึ้นระหว่างพฤติกรรมของผู้เรียนกับผลที่ได้รับ ด้วยการชี้ให้เห็นถึงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของผู้เรียน และเสนอทางเลือกให้กับนักเรียนได้ปฏิบัติเพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม สิ่งดีของทฤษฎีนี้คือการควบคุมห้องเรียนต้องไม่เป็นการบังคับผู้เรียนให้ขาดอิสระ แต่เป็นการชี้แจงและเชื่อมโยงให้ผู้เรียนยอมรับกับกฎ ระเบียบ หรือข้อตกลงต่างๆ ในห้องเรียน ผู้เรียนก็จะปฏิบัติตามข้อตกลงด้วยความเต็มใจและรู้สึกว่าคุณค่า

Ginott โมเดล (Ginott, 1971) ได้เสนอรูปแบบการจัดการห้องเรียนนี้ มุ่งเน้นที่การสื่อสารระหว่างครูและผู้เรียนที่หลีกเลี่ยงการวิจารณ์และพยายามที่จะเข้าใจความรู้สึกของผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีอิสระ พยายามช่วยให้ผู้เรียนรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง ซึ่งครูผู้สอนที่จะสามารถควบคุมห้องเรียนให้มีประสิทธิภาพได้นั้นจะต้องมีความเข้าใจในความแตกต่างของผู้เรียนด้วยเพื่อที่จะสามารถจัดกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม

Kay โมเดล (Kay Model) ของ Kay & Kay รูปแบบการจัดการห้องเรียนนี้มีมุมมองที่การสร้างลักษณะของผู้เรียนจากมาตรฐานภายในตัวของเขาเอง เน้นการสอนและการสร้างมาตรฐานภายในและตรวจสอบตนเอง ปกครองตนเองและรับผิดชอบต่อการกระทำของตัวเอง ผู้เรียนจะได้รับแรงบันดาลใจที่จะประพฤติตามธรรมชาติของตนอย่างถูกต้อง

Jones โมเดล (Jones Model) ของ Fredric H. Jones รูปแบบการจัดการห้องเรียนแบบนี้เชื่อว่า ผู้เรียนจะต้องได้รับการควบคุมด้วยคำพูดและการจัดการโดยผู้ปกครองและครู ซึ่งรู้และเข้าใจถึงการแสดงออกของตนที่จะส่งผลกระทบต่อผู้อื่น ถ้าครูมีอำนาจเพียงพอที่จะจัดการผู้เรียน แสดงให้ผู้เรียนมั่นใจได้ โดยไม่ต้องมานั่งจับผิดหรือข่มขู่ ซึ่งจะทำให้เกิดการหยุดชะงักในการเรียนรู้ได้

Student - Directed Learning ของ Alfie Kohn (1993) เป็นทฤษฎีการจัดการในห้องเรียนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางหรือผู้เรียนเป็นผู้กระทำกิจกรรม ได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เน้นที่ประสบการณ์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญและยังมีเรื่องของยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียนร่วมด้วยซึ่งเป็นหลักการการจัดการในห้องเรียนแบบประชาธิปไตย

ทฤษฎีทางเลือก (Choice Theory) ของ Glasser (1998) กล่าวถึงวิธีการการจัดการชั้นโดยการทำให้ผู้เรียนทราบพฤติกรรมของตน รู้จักการควบคุมตนเอง ส่งเสริมการอภิปราย การสะท้อนผลเพื่อแก้ไข ปรับปรุง โดยเสริมแรงด้วยการให้รางวัลหรือการลงโทษ บทบาทของครูคือแนะนำ ประเมินผล เพื่อสะท้อนให้ผู้เรียนได้รับทราบพฤติกรรมของตนเองและยอมรับอย่างมีเหตุผล

กล่าวโดยสรุปคือ เมื่อศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการห้องเรียนและเปรียบเทียบในภาพรวมแล้ว สามารถแบ่งทฤษฎีในการจัดการห้องเรียนได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่คือ กลุ่มแรกจะเป็นทฤษฎีที่เน้นด้านพฤติกรรมและการเสริมแรงเป็นสำคัญ ส่วนกลุ่ม 2 เป็นทฤษฎีที่เน้นด้านการสอนให้ผู้เรียนรู้จักตนเองส่งเสริมการปกครองตนเอง ควบคุมตนเองได้ นำไปสู่การเป็นผู้ใหญ่ที่มีความมั่นใจในตนเอง สร้างองค์ความรู้ทั้งการเรียนการดำรงชีวิต คิดตัดสินใจในทางที่ดีได้ ซึ่งไม่ว่าทฤษฎีใดๆ หากจะใช้ให้เกิดผลสำเร็จ ให้ยึดหลักปฏิบัติเลือกใช้ในเรื่องที่ดีที่สุด การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในเชิงบวก และครูควรเป็นที่จะนำทฤษฎีต่างๆ นี้ไปประยุกต์บริหารจัดการห้องเรียนของตนให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของสภาพแวดล้อม เวลา โอกาสและผู้เรียนแต่ละคน เพราะบางทฤษฎีนั้นเหมาะที่จะใช้กับเวลานี้ แต่ในครั้งต่อไปอาจไม่ประสบความสำเร็จ ก็ต้องนำทฤษฎีการจัดการห้องเรียนแนวทางอื่นมาใช้แทน สุดท้ายความสำคัญก็อยู่ที่ครูที่จะบริหารจัดการอย่างไร จึงจะเหมาะสมที่สุดสำหรับผู้เรียน

2.5 รูปแบบการจัดห้องเรียน

รูปแบบการจัดการห้องเรียนนั้นมีหลายรูปแบบด้วยกัน แต่ละรูปแบบต่างมีจุดเด่นและจุดด้อยที่แตกต่างกัน ประเด็นสำคัญจึงอยู่ที่การนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของแต่ละห้องเรียน ซึ่งรูปแบบการจัดการห้องเรียนที่แพร่หลายมีดังต่อไปนี้

1. รูปแบบพฤติกรรม (Behaviorist Model)

การใช้ทฤษฎีการปรับพฤติกรรมในการจัดการห้องเรียน ตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า ครูสามารถควบคุมสิ่งที่เกิดขึ้นทุกๆ อย่างในห้องเรียนด้วยการใช้วิธีการเสริมแรง ครูให้ความสำคัญกับสิ่งที่เกิดขึ้นในห้องเรียนว่าเป็นผลจากการกระทำของผู้เรียนแทนที่จะค้นหาสาเหตุว่าอาจเป็นผลจากที่บ้านหรือชุมชน ครูจะดูแลเฉพาะพฤติกรรมผู้เรียนที่เกิดขึ้นในห้องเรียนเท่านั้น ครูจะแยกแยะพฤติกรรมที่ต้องการให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงและสังเกตพฤติกรรมที่ครูต้องการให้ผู้เรียนประพฤติแล้วจึงวางแผนขั้นตอนเพื่อควบคุมพฤติกรรมผู้เรียน โดยผู้เรียนจะได้รับการบอกอย่างชัดเจนถึงพฤติกรรมที่เป็นที่พึงประสงค์และทำตามอย่างเคร่งครัด เมื่อครูและผู้เรียนรู้ว่าพฤติกรรมที่พึงประสงค์เป็นเช่นใด ครูจะไม่สนใจพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและให้รางวัลพฤติกรรมที่เหมาะสม

พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม หมายถึง การกระทำที่ไม่พึงประสงค์ของผู้เรียนอันก่อให้เกิดผลกระทบต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง ไม่ตั้งใจฟังครู ก่อความห้องเรียน เป็นต้น

การป้องกันปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม หมายถึง วิธีการหรือกิจกรรมหรือวัสดุอุปกรณ์ที่ครูนำมาใช้เพื่อเตรียมการและปฏิบัติกับผู้เรียนระหว่างอยู่ในห้องเรียน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาเพื่อรักษาบรรยากาศและเพื่อให้กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปอย่างราบรื่น

การแก้ปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม หมายถึง วิธีการหรือกิจกรรมหรือวัสดุอุปกรณ์ที่ครูนำมาใช้ในการแก้ไขสถานการณ์หรือพฤติกรรมที่เป็นปัญหาอันเป็นอุปสรรคต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครอบคลุมบรรยากาศในห้องเรียนเพื่อให้ครูสามารถดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตามปกติ

Tanner (1978 อ้างถึงใน อุทุมพร พรายสิทธิ์, 2542) ให้ข้อเสนอแนะว่าเนื่องจากครูไม่อาจเมินเฉยต่อพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมทุกพฤติกรรมได้จึงควรใช้เทคนิควิธี 4 วิธีต่อไปนี้

1. ถ้าปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นชั่วคราวและหยุดไปแล้ว ครูไม่ควรให้ความสนใจอีกต่อไป
2. ถ้าปัญหานั้นไม่ร้ายแรงและไม่อันตราย ครูควรเมินเฉยเสีย แต่ควรใช้เวลาและพลังงานกับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยที่ไม่สามารถเมินเฉยได้
3. ถ้าปฏิกริยาของครูที่มีต่อผู้เรียนทำให้ดึงความสนใจของผู้เรียนคนอื่นๆ และทำให้บรรยากาศการเรียนหยุดชะงัก ครูก็ไม่ควรจะให้ความสนใจต่อพฤติกรรมนั้น

4. ถ้าเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นกับผู้เรียน ซึ่งปกติเป็นผู้ประพฤติดีอยู่แล้ว และไม่มีที่ท่าว่าผู้เรียนจะกระทำผิดอีกต่อไป ครูก็ควรจะเมินเฉยเสีย

อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตว่าการเมินเฉยต่อพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์จะไม่ช่วยแก้ปัญหาการประพฤติดี จึงจำเป็นอย่างยี่งที่จะต้องใช้วิธีให้แรงเสริมพฤติกรรมที่นำไปสู่พฤติกรรมที่พึงประสงค์

O'Leary (1977 อ้างถึงใน อุทุมพร พรายอิทร์, 2542) ได้กล่าวว่า การใช้แรงเสริมจะไม่ได้ผล ถ้าหากการใช้ไม่เป็นไปดังต่อไปนี้

1. ความจริงใจจากครู
2. ผู้เรียนยอมรับและให้คุณค่า
3. สอดคล้องกับพฤติกรรมที่พึงประสงค์

2. รูปแบบจิตวิทยา

แนวคิดการจัดการห้องเรียนตามรูปแบบจิตวิทยาตั้งอยู่บนพื้นฐานความคิดที่ว่า การเปลี่ยนพฤติกรรมจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อครูเข้าใจถึงสาเหตุพฤติกรรมผู้เรียน เข้าใจว่าอะไรเป็นแรงจูงใจที่ทำให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมเช่นนั้น เข้าใจถึงความคิด ความรู้สึกและความตั้งใจของผู้เรียน

Rogers (1969 อ้างใน อุทุมพร พรายอิทร์, 2542) ได้สนับสนุนแนวคิดข้างต้น โดยมีความเชื่อว่าเจตคติที่ดีต่อกันระหว่างครูและผู้เรียนเป็นพื้นฐานสำคัญของการสอน จึงสนับสนุนให้ครูมีความสัมพันธ์กับผู้เรียนด้วยความจริงใจ ครูตระหนักและยอมรับถึงความรู้สึกของตนเองและยินดีที่จะแสดงความรู้สึกนั้นต่อห้องเรียน นอกจากนี้แล้วครูควรตระหนักต่อความรู้สึกของผู้เรียนด้วยซึ่งจะทำให้เกิดความเข้าใจที่ดีต่อกัน

Glasser (1965 อ้างใน อุทุมพร พรายอิทร์, 2542) ได้เสนอแนวคิดแนวคิดด้านจิตวิทยาเกี่ยวกับการจัดการห้องเรียนว่า วิธีการแก้ปัญหาพฤติกรรมในห้องเรียนด้วยความร่วมมือกันระหว่างครูและผู้เรียนต้องอาศัยความจำเป็นพื้นฐานทางด้านจิตวิทยา 2 ประการ คือ ความรักและความรู้สึกมีค่า หมายถึงว่า ครูจะต้องช่วยขจัดปัญหาทางอารมณ์ของผู้เรียนที่มีปัญหาด้านการปกครอง อันจะส่งผลต่อพฤติกรรมของนักเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ Gordon (1974 อ้างใน อุทุมพร พรายอิทร์, 2542) ที่ให้ความสนใจบรรยากาศที่เน้นด้านสังคม อารมณ์ของห้องเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการพูดคุยกันแทนการใช้อำนาจจะช่วยให้การแก้ปัญหาเป็นไปด้วยดี ตรงตามความต้องการของครูและผู้เรียนจะมีความรับผิดชอบและรู้จักสิทธิของตัวเองในการพูดคุยถึงปัญหาและความยุ่งยากของตน

3. รูปแบบการจัดแบบกลุ่ม

ห้องเรียนจะเปรียบเสมือนตัวอย่างกลุ่มเฉพาะกลุ่มหนึ่งของผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ของชีวิตของคนในห้องเรียน (Cartwright and Zander:1962) พลวัตของกลุ่มเป็นกลไกสำหรับชีวิตสังคมในโรงเรียนของผู้เรียน ครูและผู้เรียนจะถูกมองเป็นส่วนหนึ่งของระบบสังคมภายในห้องเรียน

นอกจากนี้ยังมีรูปแบบการจัดห้องเรียนที่เหมาะสมกับบทเรียน กิจกรรมการเรียนการสอน จำนวนนักเรียน สภาพแวดล้อมในห้องเรียน ขนาดของห้องเรียน โดยครูจะมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบของการจัดโต๊ะ เก้าอี้ มุมวิชาการและมุมต่างๆ ในห้องเรียนเพื่อสร้างบรรยากาศของห้องเรียนให้น่าสนใจไม่ซ้ำ ไม่น่าเบื่อ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนดีขึ้น ซึ่งเรียกว่าการจัดห้องเรียนตามวิธีการสอน สามารถแบ่งได้ 2 แบบ คือ

1. ห้องเรียนแบบธรรมดา เป็นห้องเรียนที่มีครูเป็นศูนย์กลางและเป็นผู้นำในการเรียนรู้ โดยผู้เรียนเป็นผู้รับความรู้จากครู การจัดห้องเรียนแบบนี้จะมีโต๊ะครูอยู่หน้าห้องเรียนและมีโต๊ะเรียนวางเรียงกันเป็นแถวหันหน้าเข้าหาครู

1.1 ลักษณะการจัดห้องเรียน การจัดห้องเรียนแบบธรรมดานี้ โต๊ะเรียนของผู้เรียนอาจเป็นโต๊ะเดี่ยวหรือโต๊ะคู่ ผนังห้องเรียนอาจจะมีกระดานป้ายนิเทศหรือสื่อการสอน เช่น แผนภูมิ รูปภาพ แผนที่ติดไว้ เป็นต้น ซึ่งสื่อการสอนเหล่านี้จะไม่เปลี่ยนแปลงบ่อยนัก การตกแต่งผนังห้องเรียนจะแตกต่างกันออกไปตามแต่สถานที่ตั้งของโรงเรียน โรงเรียนที่อยู่ในตัวเมืองอาจจะมีการตกแต่งมากกว่าโรงเรียนที่อยู่ห่างไกลออกไปตามชนบท เพราะหาสื่อการสอนได้ยากกว่า บางห้องเรียนอาจจะมึมความสนใจ แต่ก็ไม่ได้ถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอน

1.2 บทบาทของครูและผู้เรียน บทบาทของครูและผู้เรียนในห้องเรียนแบบธรรมดานี้ ครูจะเป็นผู้รอบรู้ในด้านต่างๆ ใช้วิธีการสอนแบบป้อนความรู้ให้นักเรียนโดยการบรรยายและอธิบายให้ผู้เรียน โดยครูจะเป็นผู้แสดงกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง แม้กระทั่งทดลองอย่างง่ายๆ โดยจะไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้จับหรือแตะต้องสื่อการสอนที่ครูนำมาแสดง ผู้เรียนจึงต้องฟังครู ไม่มีโอกาสได้พูดหรือทำงานเป็นกลุ่มเพื่อค้นหาคำตอบใดๆ สื่อการสอนที่ใช้ส่วนมาก ได้แก่ ชอล์ก กระดานดำ และแบบเรียน

ทั้งนี้การจัดห้องเรียนแบบนี้ไม่เอื้อต่อการสอนตามหลักสูตรใหม่จึงไม่แนะนำให้ใช้มากนัก อาจใช้ได้เป็นบางครั้งเท่านั้นถ้าจำเป็นต่อวิธีการสอนวิธีใดวิธีหนึ่ง แต่ไม่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างตลอดไป

2. ห้องเรียนแบบนวัตกรรม เป็นห้องเรียนที่เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิควิธีสอนใหม่ๆ เช่น การเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบโฟร์แมท แบบสตอรีไลน์ แบบ

โครงการ เป็นต้น ซึ่งผู้เรียนจะมีอิสระในการเรียน อาจเรียนเป็นกลุ่มหรือเป็นรายบุคคล โดยมีครูเป็นผู้ให้คำปรึกษา การจัดห้องเรียนจึงมีรูปแบบการจัดโต๊ะเก้าอี้ในลักษณะต่างๆ ไม่จำเป็นต้องเรียงแถวหันหน้าเข้าหาครู เช่น จัดเป็นรูปตัวที ตัวยู วงกลมหรือจัดเป็นกลุ่ม เป็นต้น

2.1 ลักษณะการจัดห้องเรียน การจัดห้องเรียนแบบนวัตกรรมนี้ โต๊ะครูไม่จำเป็นต้องอยู่หน้าชั้น อาจเคลื่อนย้ายไปตามมุมต่างๆ การจัดโต๊ะผู้เรียนจะเปลี่ยนรูปแบบไปตามลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ส่วนใหญ่นิยมจัดโต๊ะเป็นกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน มีการจัดศูนย์สนใจ มีสื่อการสอนในรูปของชุดการสอนหรือเครื่องช่วยสอนต่างๆ ไว้ให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเองหรือศึกษาร่วมกับเพื่อน โดยมีการตกแต่งผนังห้องและเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับเรื่องที่ผู้เรียนกำลังเรียนรู้

2.2 บทบาทของครูและผู้เรียน การจัดห้องเรียนแบบนี้ครูจะเป็นผู้กำกับและแนะนำผู้เรียนเป็นผู้แสดงบทบาท ครูจะพูดน้อยลงเพื่อให้ผู้เรียนได้คิด ได้ถาม ได้แก้ปัญหาและได้ทำกิจกรรมด้วยตนเอง ผู้เรียนอาจจะเรียนด้วยตนเองจากสื่อประสม เช่น บทเรียนแบบโปรแกรม ชุดการสอน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ครูจะเป็นผู้ให้คำแนะนำและช่วยเหลือเมื่อจำเป็น ดังนั้นการจัดห้องเรียนแบบนี้จึงเป็นการจัดห้องเรียนที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตรที่ต้องการให้ผู้เรียนได้คิดค้นคว้า วิเคราะห์วิจารณ์ และลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนจนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

จากข้างต้นกล่าวโดยสรุปได้ว่าในการจัดห้องเรียน ครูผู้สอนสามารถจัดได้ 2 แบบ ทั้งแบบธรรมดาและแบบนวัตกรรม แต่เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร การจัดห้องเรียนแบบนวัตกรรมจะเป็นแบบที่เหมาะสม เนื่องจากสะดวกแก่การที่ผู้เรียนจะค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง สะดวกแก่การทำงานกลุ่มกับเพื่อน สะดวกแก่การทดลองหรือทำกิจกรรมต่างๆ ครูผู้สอนจึงควรจัดห้องเรียนแบบนวัตกรรมเพื่อให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน

2.6 แนวทางการบริหารจัดการในห้องเรียน

แนวทางการบริหารจัดการในห้องเรียนของครูมีผลกระทบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอย่างมาก ซึ่งครูผู้สอนควรให้ความสนใจในเรื่องของแนวทางการจัดการห้องเรียน เพื่อจะได้บริหารจัดการห้องเรียนได้เหมาะสมและเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ให้มากที่สุด ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการในห้องเรียนไว้ดังต่อไปนี้

Illinois State University (1987) ได้สอนแนวทางการจัดการห้องเรียน (Classroom Management) ไว้ดังต่อไปนี้

1. จัดที่นั่งให้ผู้เรียนนั่งเรียนเป็นกลุ่มด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อไม่ให้กลุ่มผู้เรียนซ้ำกัน เช่น จัดตามลำดับเลข การใช้สีกระดาษป้ายชื่อ รูปร่างของกระดาษ วัสดุของใช้ในการเรียน ใบไม้ ดอกไม้ กระดาษสี ตัวอักษร สีลูกโป่งและผลไม้ชนิดต่างๆ และอุปกรณ์ที่ใช้แบ่งกลุ่มก็จะใช้เป็นส่วนหนึ่งของการสอนด้วย
2. จัดอุปกรณ์ให้กับผู้เรียน เพื่อสะดวกในการปฏิบัติงานและเป็นส่วนหนึ่งของขบวนการแก้ปัญหาในการเรียนและการสอนคือใช้เป็นการแก้ปัญหาให้ผู้เรียนต้องคิดและเพื่อให้การสอนดำเนินไปอย่างราบรื่น
3. ผู้เรียนจะต้องปฏิบัติตามคำสั่งของครูหรือตามใบสั่งงานอย่างเคร่งครัดและรักษาเวลาการทำงาน
4. การเรียนจะมีกิจกรรมกลุ่มที่ต้องคิดและหาวิธีการทำงานร่วมกัน และผลที่ได้จากการทำงานร่วมกันจะช่วยส่งเสริมให้การทำงานเต็มมีประสิทธิภาพ
5. การปฏิบัติแต่ละกิจกรรมจะใช้เวลาเป็นตัวกำหนดและมีการชี้แนะเมื่อผู้เรียนต้องการความช่วยเหลือ

Kounin, J.S. (1970), Doyle and Carter (1984), Gump (1967, 1982), Rosenshine (1980), Doyle (1986), William Glasser (1986) ได้เสนอแนวทางการเตรียมเพื่อการบริหารการจัดการห้องเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ มีองค์ประกอบที่สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ครูที่สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะสร้างข้อกำหนดที่ชัดเจนและมีขั้นตอนการปฏิบัติที่จะนำไปสู่พฤติกรรมที่ชัดเจนและจัดกิจกรรมในห้องเรียนให้ประสานสอดคล้องด้วยความระมัดระวังในระหว่างที่เกิดการเปลี่ยนคาบสอนในตอนเริ่มต้นและสิ้นสุดการสอน
2. ครูที่สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพจะพัฒนาระบบในการยึดเหนี่ยวผู้เรียนให้รับผิดชอบการเรียนและพฤติกรรมในห้องเรียน
3. ครูต้องเผชิญกับความยุ่งยากลำบากหรือผู้เรียนที่ไม่ตั้งใจเรียนที่มีมากกว่าจะร่วมมือในกิจกรรมการเรียนรู้อีกด้วย
4. ครูที่สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพจะต้องมีทักษะในการเข้าไปสอดแทรกแก้ปัญหาทันทีกับผู้เรียนที่สร้างปัญหาและต้องดำเนินการด้วยความยุติธรรมด้วย
5. ครูที่สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพของอิทธิพลระหว่างบุคคล คนแต่ละคนสามารถจะมีอิทธิพลเหนือผู้อื่นได้ด้วยวิธีการ 5 วิธี คือ

5.1 ความสามารถในการควบคุมและให้รางวัลที่มีค่า

5.2 ความสามารถในการที่จะระงับการให้รางวัล

- 5.3 ความมีอำนาจโดยกฎหมาย ซึ่งมาพร้อมกับตำแหน่งหน้าที่
 - 5.4 ความเป็นผู้เชี่ยวชาญหรือมีความรู้เฉพาะทาง
 - 5.5 ความเป็นผู้มีเสน่ห์หรือเป็นสมาชิกของกลุ่มที่มีอิทธิพล
6. ครูสามารถจะกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมที่คาดหวังได้ด้วยการยกย่อง ชมเชย การให้รางวัล และการลงโทษ

7. ครูต้องมีวิธีการบริหารจัดการห้องเรียน กล่าวคือ เมื่อครูวางแผนกำหนดเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือพิจารณาว่าจะใช้พื้นที่ในห้องเรียนทำประโยชน์อะไรได้บ้าง นับว่าครูกำลังตัดสินใจครั้งสำคัญในการพิจารณาว่าจะทำให้เกิดผลต่อระบบบริหารจัดการห้องเรียน ในทำนองเดียวกันทุกกลยุทธ์ที่จะสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่สร้างผลผลิต เช่น การช่วยให้ห้องเรียนพัฒนาการทำงานเป็นกลุ่ม สร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และทำให้เกิดความซื่อสัตย์ จริ่งใจ เปิดเผย ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญในการบริหารจัดการห้องเรียน

ฉิรดา เวชญาลักษณ์ (2559) กล่าวว่า การบริหารจัดการห้องเรียน (Classroom Management) ไม่สามารถแยกจากหน้าที่การสอนของครู เมื่อทำการวางแผนการสอนก็หมายถึง การที่ครูกำลังวางแผนการบริหารจัดการห้องเรียนให้เกิดเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ แต่ในความหมายโดยทั่วไปคือ การจัดสภาพในห้องเรียน ซึ่งส่วนใหญ่เข้าใจกันว่าเป็นการจัดตกแต่งห้องเรียนทางวัตถุหรือทางกายภาพให้มีบรรยากาศน่าเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนเท่านั้น แต่เมื่อพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบจะเห็นว่าการบริหารจัดการห้องเรียนนั้น ครูจะต้องมีภาระหน้าที่หลายด้าน ตั้งแต่การบริหารจัดการตนเองในการพัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยีเพิ่มขึ้น การจัดกิจกรรมหรือวางแผนการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระวิชา การจัดบรรยากาศในห้องเรียน การคิดหาวิธีการประเมินผลการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน

Kounin, J., (1971; 1977) ได้เสนอแนวคิดการจัดการห้องเรียน The Kounin Model โดยทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการห้องเรียนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลจนถึงระดับมหาวิทยาลัย จากการศึกษาสังเกตห้องเรียนเปรียบเทียบพฤติกรรมของการจัดการห้องเรียน บันทึกภาพกิจกรรมในห้องเรียนที่มีการจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพทั้งที่มองเห็นได้ เช่น ความมีระเบียบเรียบร้อยสวยงามหรือมีการวางแผนที่ดี การแบ่งสัดส่วนของการใช้ประโยชน์ของห้องเรียนอย่างชัดเจน การใช้วัสดุอุปกรณ์ที่หยิบใช้ได้อย่างสะดวก มีการเคลื่อนไหวอย่างเป็นระเบียบ ส่วนการจัดการห้องเรียนที่ไม่มีประสิทธิภาพนั้น ได้แก่ ห้องเรียนที่ครูต้องคอยวุ่นวายกับการจัดระบบห้องเรียนหรือการเรียนของผู้เรียนถูกรบกวนตลอดเวลา อย่างไรก็ตามพบว่าครูที่สามารถจัดการห้องเรียนที่ดีนั้นจะมีพฤติกรรมที่สำคัญ ดังนี้

1. Withitness ครูจะต้องตระหนักและรับรู้ถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในทุกส่วนของห้องเรียนอยู่ตลอดเวลาอย่างต่อเนื่อง แม้กระทั่งในกระตังที่ครูทำงานกับผู้เรียนกลุ่มย่อย หรือรายบุคคลและแสดงให้เห็นถึงการติดตามพฤติกรรมของผู้เรียน โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมแก้ไขในสถานการณ์ทันทีได้อย่างเหมาะสม เมื่อเกิดเหตุการณ์หรือเมื่อผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ขึ้น นับเป็นพฤติกรรมสำคัญที่ครูจะสามารถจัดการกับสิ่งผิดปกติที่กำลังจะเกิดขึ้นในห้องเรียน โดยการสังเกตและเข้าไปอยู่ระหว่างความขัดแย้งนั้นได้ก่อน แม้จนกระทั่งเหตุการณ์ที่มีปัญหาเกิดขึ้นแล้ว ครูก็จะสามารถแก้ปัญหาได้ทันที
2. Overlapping เป็นการจัดการที่ครูสามารถทำสิ่งต่างๆ ได้มากกว่าหนึ่งอย่างในเวลาเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรับผิดชอบต่อความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน ในขณะเดียวกันยังต้องสนับสนุนดูแลการทำงานของผู้เรียนเป็นกลุ่ม โดยการใส่สายตาในการสื่อสารหรือใช้การใกล้ชิดทางกาย เพื่อดึงความสนใจของผู้เรียนให้กลับมาอยู่ในบทเรียน ในขณะที่ครูยังดำเนินการสอนไปอย่างต่อเนื่องโดยไม่สะดุดหรือขัดจังหวะแต่อย่างใด
3. Signal continuity and momentum during lessons เป็นการส่งสัญญาณอย่างต่อเนื่องและการเปลี่ยนกิจกรรมในระหว่างบทเรียน การสอนที่มีการเตรียมการอย่างดี และการดำเนินการสอนตามบทเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูจะมีความตั้งใจในการจัดการเรียนเนื้อหาวิชาอย่างต่อเนื่อง มากกว่าการบังคับให้เกิดการแข่งขัน ครูจึงมีทักษะในการส่งสัญญาณให้ผู้เรียนที่กำลังแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ (เช่น การเดินเข้าไปยืนใกล้ๆ ผู้เรียนที่ไม่สนใจบทเรียน หรือถามผู้เรียนคนนั้นในเรื่องที่ครูกำลังสอนอยู่) เพื่อดึงความสนใจให้กลับมาอยู่ที่บทเรียนโดยไม่รบกวนผู้เรียนคนอื่นที่กำลังตั้งใจเรียน นอกจากนี้ครูสามารถเปลี่ยนหัวข้อเรื่องที่จะสอนหรือเปลี่ยนกิจกรรมการเรียนในระหว่างบทเรียนด้วยความราบรื่นและต่อเนื่องโดยไม่สะดุด
4. Challenge and variety in assignment เป็นการมอบหมายงานที่หลากหลาย ทำท่ายเพื่อเป็นการกระตุ้นผู้เรียนให้สนใจบทเรียนได้แก่การมอบหมายงานในห้องเรียนอย่างเหมาะสม โดยมีความยากง่ายพอเหมาะคือ ง่ายพอที่จะแน่ใจว่าผู้เรียนได้ใช้ความพยายามในการทำงานและควรเป็นสิ่งใหม่หรือยากพอที่จะท้าทายความสามารถของผู้เรียน โดยมีความหลากหลายเพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนสนใจตลอดเวลา

โดยเชื่อว่าครูที่สามารถจัดการห้องเรียนที่มีประสิทธิภาพนั้นไม่ใช่เป็นเพียงเพราะความสามารถในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเท่านั้น หากแต่เพราะเป็นความสามารถในการป้องกันการเกิดปัญหาตั้งแต่แรก นอกจากนี้ครูที่สามารถจัดการห้องเรียนที่มีประสิทธิภาพยังเน้นการสร้างห้องเรียนให้มีสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ โดยการเตรียมการสอนและการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมและการให้ผู้เรียนทำงานตามที่ครูกำหนดที่ดีที่สุด

กล่าวโดยสรุป การบริหารจัดการห้องเรียนมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำการเรียนการสอนให้ห้องเรียนประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ซึ่งแนวทางปฏิบัติที่จะช่วยให้การจัดการห้องเรียนมีประสิทธิภาพเกิดจากหลากหลายปัจจัยที่ครูต้องเลือกใช้ ไม่ว่าจะเป็นการจัดการห้องเรียน การจัดการระเบียบวินัยในห้องเรียน การจัดบรรยากาศในห้องเรียน รวมไปถึงวิธีปฏิบัติในการป้องกันปัญหาและการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนอย่างถูกต้องและเหมาะสมตามแต่สภาพของห้องเรียนที่แตกต่างกัน

2.7 การจัดบรรยากาศในห้องเรียน

บรรยากาศในห้องเรียนหรือสภาพแวดล้อมในห้องเรียนเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ อันมีอิทธิพลที่จะช่วยเอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนให้สามารถดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและช่วยสร้างความสนใจใฝ่รู้ใฝ่ศึกษาให้แก่แก่นักเรียน ดังนั้นครูจึงจำเป็นที่จะต้องสร้างบรรยากาศในห้องเรียนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยมีผู้กล่าวถึงการจัดบรรยากาศในห้องเรียนมากมายดังนี้

การจัดบรรยากาศในห้องเรียน หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้สอดคล้องกับการเรียนการสอน เพื่อช่วยเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจและจูงใจให้ผู้เรียนไม่เบื่อหน่ายในการเรียน อีกทั้งยังช่วยจัดการกับปัญหาในห้องเรียนและปัญหาเรื่องระเบียบวินัย (พงค์ศิริ จันทิวาสัน, 2546)

ทั้งนี้ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้หรือไม่นั้น ส่วนหนึ่งเกิดจากสภาพแวดล้อมโดยรอบของผู้เรียน หากบรรยากาศเอื้อหรือสนับสนุนการเรียนรู้จะเกิดขึ้น ในทางตรงกันข้ามหากบรรยากาศไม่เอื้ออำนวยก็จะเป็นอุปสรรคหรือสิ่งกีดขวางไม่ให้ความรู้เกิดขึ้นได้เช่นกัน (สมคิด อิศระวัฒน์, 2543) อย่างไรก็ตามบรรยากาศในห้องเรียนที่ทำให้ผู้เรียนพอใจและสนใจต่อการเรียนจะสามารถทำให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะและเจตคติที่ดีต่อการเรียนได้เป็นอย่างดี และจะช่วยพัฒนาความสำเร็จในการเรียนเพิ่มมากขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ, 2539) โดยมีผลการวิจัยที่พบว่าบรรยากาศการเรียนและสภาพการจัดการห้องเรียนส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ คุณลักษณะอันพึงประสงค์และการคงอยู่ในห้องเรียนของผู้เรียน (ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, 2557) ดังนั้นบรรยากาศของห้องเรียนจึงเปรียบเสมือนกลุ่มของสังคมที่มีอิทธิพลต่อสิ่งที่คุณเรียนเรียนรู้ อาจส่งผลต่อผู้เรียนทั้งทางบวกและทางลบและมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลการเรียนรู้ของผู้เรียน (อรพันธ์ ประสิทธิ์รัตน์,

2533) ซึ่งสอดคล้องกับไชยยศ เรื่องสุวรรณ และปรีชา วิหคโต (2537) ที่กล่าวถึงความสำคัญองบรรยากาศนั้นมีผลต่อประสิทธิผลของการเรียนรู้ คือ 1) ช่วยสนับสนุนและอำนวยความสะดวกต่อการจัดการเรียนการสอน 2) จูงใจให้ผู้เรียนอยากเรียน อยากรู้และเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 3) ทำให้การเรียนมีพลังมากขึ้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าบรรยากาศเป็นตัวแปรสำคัญที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้การเรียนมีประสิทธิภาพ

โดยกระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ (2539) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการจัดบรรยากาศในห้องเรียนเพื่อ 1) ส่งเสริมการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาของผู้เรียน 2) ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ 3) ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในห้องเรียนให้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี 4) ทำให้การเรียนการสอนบรรลุตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ และ 5) ส่งเสริมสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน

จากการสำรวจเอกสารงานวิจัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2531) พบว่าบรรยากาศในห้องเรียนเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความสนใจทเรียนและเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น การสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นที่ให้ความเอื้ออาทรต่อผู้เรียน บรรยากาศที่ผู้เรียนกับผู้เรียนมีความสัมพันธ์อันดีมิตรต่อกัน บรรยากาศที่มีความสะอาด เหล่านี้เป็นบรรยากาศที่ผู้เรียนต้องการที่ทำให้มีความสุขในการมาโรงเรียนและเรียนร่วมกับเพื่อนๆ ถ้าครูผู้สอนสามารถสร้างความรู้สึกเหล่านี้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้ นับว่าครูได้ทำหน้าที่ในการพัฒนาเยาวชนของประเทศชาติให้เติบโตขึ้นอย่างสมบูรณ์ทั้งทางด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์และสังคมโดยแท้จริง ดังนั้นการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ประมวลได้ดังนี้

1. ช่วยส่งเสริมให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างราบรื่น เช่น ห้องเรียนที่ไม่คับแคบจนเกินไป ทำให้ผู้เรียนเกิดความคล่องตัวในการทำกิจกรรม เป็นต้น
2. ช่วยสร้างเสริมลักษณะนิสัยที่ดีงามและความมีระเบียบวินัยให้แก่ผู้เรียน เช่น ห้องเรียนที่สะอาด จัดโต๊ะ เก้าอี้ไว้เป็นระเบียบ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน ลักษณะเหล่านี้จะถูกปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนโดยไม่รู้ตัว
3. ช่วยสร้างเสริมสุขภาพที่ดีให้แก่ผู้เรียน เช่น มีแสงสว่างเหมาะสม มีที่นั่งไม่ใกล้กระดานดำจนเกินไป เป็นต้น
4. ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และสร้างความสนใจในการเรียนเพิ่มขึ้น
5. ช่วยส่งเสริมการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม เช่น การฝึกให้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน การฝึกให้มีอัธยาศัยไมตรีในการอยู่ร่วมกัน
6. ช่วยสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนและการมาโรงเรียน เพราะในห้องเรียนมีครูที่เข้าใจผู้เรียน ให้ความเมตตาเอื้ออารีต่อผู้เรียนและมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

พรธนี ชูทัย (2522) กล่าวถึงบรรยากาศในห้องเรียนที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการสอน จัดแบ่งได้ 6 ลักษณะ สรุปได้ดังนี้

1. บรรยากาศที่ท้าทาย (Challenge) เป็นบรรยากาศที่ครูกระตุ้นให้กำลังใจผู้เรียนเพื่อให้ประสบผลสำเร็จในการทำงาน ทำให้ผู้เรียนจะเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและพยายามทำงานให้สำเร็จ
 2. บรรยากาศที่มีอิสระ (Freedom) เป็นบรรยากาศที่ผู้เรียนมีโอกาสได้คิด ได้ตัดสินใจเลือกสิ่งที่มีความหมายและมีคุณค่า รวมถึงโอกาสที่จะทำผิดด้วย โดยปราศจากความกลัวและวิตกกังวล บรรยากาศเช่นนี้จะส่งเสริมการเรียนรู้ ผู้เรียนจะปฏิบัติกิจกรรมด้วยความตั้งใจโดยไม่รู้สีกดดันเครียด
 3. บรรยากาศที่มีการยอมรับนับถือ (Respect) เป็นบรรยากาศที่ครูรู้สึกที่ผู้เรียนเป็นบุคคลสำคัญ มีคุณค่าและสามารถเรียนได้ อันส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและเกิดความยอมรับนับถือตนเอง
 4. บรรยากาศที่มีความอบอุ่น (Warmth) เป็นบรรยากาศทางด้านจิตใจ ซึ่งมีผลต่อความสำเร็จในการเรียน การที่ครูมีความเข้าใจ เป็นมิตร ยอมรับ ให้ความช่วยเหลือจะทำให้ผู้เรียนเกิดความอบอุ่น สบายใจ รักครู รักโรงเรียนและรักการมาเรียน
 5. บรรยากาศแห่งการควบคุม (Control) เป็นการฝึกให้ผู้เรียนมีระเบียบวินัย มิใช่การควบคุม ไม่ให้มีอิสระ ครูต้องมีเทคนิคในการปกครองห้องเรียนและฝึกให้ผู้เรียนรู้จักใช้สิทธิหน้าที่ของตนเองอย่างมีขอบเขต
 6. บรรยากาศแห่งความสำเร็จ (Success) เป็นบรรยากาศที่ผู้เรียนเกิดความรู้สึกประสบความสำเร็จในงานที่ทำ ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น ผู้สอนจึงควรพูดถึงสิ่งที่ผู้เรียนประสบความสำเร็จให้มากกว่าการพูดถึงความล้มเหลว เพราะการที่คนเราคำนึงถึงแต่สิ่งที่ล้มเหลว เพราะการที่คนเราคำนึงถึงแต่ความล้มเหลวจะมีผลทำให้ความคาดหวังต่ำ ซึ่งไม่ส่งเสริมให้การเรียนรู้ดีขึ้น
- ทั้งนี้บรรยากาศทั้ง 6 ลักษณะนี้ มีผลต่อความสำเร็จของผู้สอนและความสำเร็จของผู้เรียน ผู้สอนควรสร้างให้เกิดในห้องเรียน

นอกจากนี้ สุมนต์ อมรวิวัฒน์ (2530) กล่าวว่า บรรยากาศในห้องเรียนต้องมีลักษณะทางกายภาพที่อำนวยความสะดวกต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สร้างความสนใจใฝ่รู้และศรัทธาต่อการเรียน นอกจากนี้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผู้เรียนและระหว่างครูกับผู้เรียน ความรักและศรัทธาที่ครูและผู้เรียนมีต่อกัน การเรียนที่รื่นรมย์ปราศจากความกลัวและวิตกกังวล สิ่งเหล่านี้จะช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนได้ดี ดังนั้นจึงสามารถแบ่งประเภทของบรรยากาศในห้องเรียนได้ 2 ประเภทคือ

2.7.1 บรรยากาศทางกายภาพ (Physical Atmosphere)

บรรยากาศทางกายภาพหรือบรรยากาศทางด้านวัตถุ หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมต่างๆ ภายในห้องเรียนให้เป็นระเบียบเรียบร้อย มีความสะอาด มีอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก

ต่างๆ ที่จะส่งเสริมให้การเรียนรู้ของผู้เรียนสะดวกขึ้น เช่น ห้องเรียนมีขนาดเหมาะสม แสงเข้าถูกทาง และมีแสงสว่างเพียงพอ กระดานดำมีขนาดเหมาะสม โต๊ะเก้าอี้มีขนาดเหมาะสมกับวัยผู้เรียน เป็นต้น ซึ่งการจัดบรรยากาศหรือสภาพแวดล้อมทางกายภาพของห้องเรียนมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นแหล่งที่จัดการเรียนการสอนโดยตรง สภาพของห้องเรียนจึงส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน หากสภาพของห้องเรียนเอื้อต่อการเรียนการสอน ผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข และสนุกสนาน (ประภัสสร ทิพย์สงเคราะห์, 2557)

2.7.1.1 การจัดบรรยากาศทางด้านกายภาพ

การจัดบรรยากาศทางด้านกายภาพเป็นการจัดวัสดุอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ตลอดจนสิ่งต่างๆ ที่ส่งเสริมความรู้ เช่น ป้ายนิเทศ มุมวิชาการ ชั้นวางหนังสือ โต๊ะวางสื่อการสอน เป็นต้น ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ทำให้เกิดความสบายตา สบายใจ แก่ผู้พบเห็น ถ้าจะกล่าวโดยละเอียดแล้ว การจัดบรรยากาศทางด้านกายภาพ ได้แก่ การจัดสิ่งต่อไปนี้

1. การจัดโต๊ะเรียนและเก้าอี้ของผู้เรียน

- 1.1 ให้มีขนาดเหมาะสมกับรูปร่างและวัยของผู้เรียน
- 1.2 ให้มีช่องว่างระหว่างแถวที่ผู้เรียนจะลุกนั่งได้สะดวกและทำกิจกรรมได้คล่องตัว
- 1.3 ให้มีความสะดวกต่อการทำความสะอาดและเคลื่อนย้ายเปลี่ยนรูปแบบที่นั่งเรียน
- 1.4 ให้มีรูปแบบที่ไม่จำเจ เช่น อาจเปลี่ยนเป็นรูปตัวที ตัวยู รูปครึ่งวงกลมหรือเข้ากลุ่มเป็นวงกลมได้อย่างเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอน
- 1.5 ให้ผู้เรียนทุกคนอ่านกระดานดำได้ชัดเจน
- 1.6 แถวหน้าของโต๊ะเรียนควรอยู่ห่างจากกระดานดำพอสมควร ไม่น้อยกว่า 3 เมตร ไม่ควรจัดโต๊ะติดกระดานดำมากเกินไปจนทำให้ผู้เรียนต้องแหงนมองกระดานดำและหายใจเอาฝุ่นขอลึกเข้าไปมากทำให้เสียสุขภาพ

2. การจัดโต๊ะครู

- 2.1 ให้อยู่ในจุดที่เหมาะสม อาจจัดไว้หน้าห้อง ข้างห้องหรือหลังห้อง ซึ่งมีงานวิจัยบางเรื่องเสนอแนะให้จัดโต๊ะครูไว้ด้านหลังห้องเพื่อให้มองเห็นผู้เรียนได้อย่างทั่วถึง อย่างไรก็ตามการจัดโต๊ะครูนั้นขึ้นอยู่กับรูปแบบการจัดที่นั่งของผู้เรียนด้วย
- 2.2 ให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ทั้งบนโต๊ะและในลิ้นชักโต๊ะ เพื่อสะดวกต่อการทำงานของครูและการวางสมุดงานของผู้เรียน ตลอดจนเพื่อปลูกฝังลักษณะนิสัยความเป็นระเบียบเรียบร้อยแก่ผู้เรียน

3. การจัดป้ายนิเทศ

ป้ายนิเทศส่วนใหญ่จะติดไว้ที่ข้างกระดานดำทั้ง 2 ข้าง ครูควรใช้ป้ายนิเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน โดย

- 3.1 จัดตกแต่งออกแบบให้สวยงาม น่าดู สร้างความสนใจให้แก่ผู้เรียน
- 3.2 จัดเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับบทเรียน อาจใช้ติดสรุปบทเรียน ทบทวนบทเรียนหรือเสริมความรู้ให้แก่ผู้เรียน
- 3.3 จัดให้ใหม่อยู่เสมอ สอดคล้องกับเหตุการณ์สำคัญหรือวันสำคัญต่างๆ ที่เรียนและควรรู้
- 3.4 จัดติดผลงานของผู้เรียนและแผนภูมิแสดงความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียนจะเป็นการให้แรงจูงใจที่น่าสนใจวิธีหนึ่ง

แนวการจัดป้ายนิเทศ

1. กำหนดเนื้อหาที่จะจัด โดยศึกษาเนื้อหาที่จะจัดโดยละเอียดเพื่อให้ได้แนวความคิดหลักหรือสาระสำคัญ เขียนสรุปหรือจำแนกไว้เป็นข้อๆ
2. กำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดโดยคำนึงถึงแนวความคิดหลักสาระสำคัญของเรื่องและคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายว่าต้องการเขาจะรู้อะไร แค่นั้น อย่างไร
3. กำหนดชื่อเรื่อง นับว่าเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยดึงดูดความสนใจ ชื่อเรื่องที่ดีต้องเป็นใจความสั้นๆ กินใจความให้ความหมายชัดเจน ทำทาย อาจมีลักษณะเป็นคำถามและชี้ให้เห็นวัตถุประสงค์ในการจัดแผ่นป้าย
4. วางแผนการจัดไว้ในใจว่าจะใช้วัสดุอะไรบ้างแล้วจึงช่วยกันจัดหาสิ่งเหล่านั้น อาจเป็นรูปภาพ แผนภาพ ภาพสเก็ตซ์ ของจริงหรือจำลอง การ์ตูน เท่าที่พอจะหาได้
5. ออกแบบการจัดที่แน่นอน โดยคำนึงถึงสิ่งที่มีอยู่ โดยสเก็ตรูปแบบการจัดลงบนกระดาษรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าคล้ายแผ่นป้ายว่าจะวางหัวเรื่อง รูปภาพและสิ่งต่างๆ ในตำแหน่งใด คำบรรยายอยู่ตรงไหน ใช้เส้นโยงอย่างไรจึงจะน่าสนใจควรออกแบบสัก 2 - 3 รูปแบบแล้วเลือกเอารูปแบบที่ดีที่สุด
6. ลงมือจัดเตรียมชิ้นส่วนต่างๆ ให้มีขนาดและอยู่ในสภาพพร้อมที่จะขึ้นแสดงบนแผ่นป้ายได้อย่างเหมาะสม หัวเรื่องจะใช้วิธีใด ภาพต้องฉีกใหม่ คำบรรยายจะอย่างไร เตรียมให้พร้อม
7. ลงมือจัดจริงบนแผ่นป้ายตามรูปแบบที่วางไว้ อาจทดลองวางบนพื้นราบในพื้นที่จะ่าแผ่นป้ายก่อนเพื่อระยะเวลาที่เหมาะสมก่อนนำไปใช้จริง

4. การจัดสภาพห้องเรียนต้องให้ถูกสุขลักษณะ

- 4.1 มีอากาศถ่ายเทได้ดี มีหน้าต่างพอเพียงและมีประตูเข้าออกได้สะดวก

4.2 มีแสงสว่างพอเหมาะเพื่อช่วยให้ผู้เรียนอ่านหนังสือได้ชัดเจน เพื่อเป็นการถนอมสายตา ควรใช้ไฟฟ้าช่วย ถ้ามีแสงสว่างน้อยเกินไป

4.3 ปราศจากสิ่งรบกวนต่างๆ เช่น เสียง กลิ่น คว้น ผุ่น เป็นต้น

4.4 มีความสะอาด โดยฝึกให้ผู้เรียนรับผิดชอบช่วยกันเก็บกวาด เช็ดถู เป็นการปลูกฝังนิสัยรักความสะอาดและฝึกการทำงานร่วมกัน

5. การจัดมุมต่างๆ ในห้องเรียน ได้แก่

5.1 มุมหนังสือ ควรมีไว้เพื่อฝึกนิสัยรักการอ่าน ส่งเสริมให้ผู้เรียนอ่านคล่อง ส่งเสริมการค้นคว้าหาความรู้ และการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ครูควรหาหนังสือหลาย ๆ ประเภทที่มีความยากง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนมาให้อ่านและควรหาหนังสือชุดใหม่มาเปลี่ยนบ่อยๆ การจัดมุมหนังสือควรจัดให้เป็นระเบียบเรียบร้อยเพื่อสะดวกต่อการหยิบอ่าน

5.2 มุมเสริมความรู้กลุ่มประสบการณ์ต่างๆ ควรจัดไว้ให้น่าสนใจช่วยเสริมความรู้ ทบทวนความรู้ เช่น มุมภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา มุมความรู้ข่าว เหตุการณ์ เป็นต้น

5.3 มุมแสดงผลงานของผู้เรียน ครูควรติดบนป้ายนิเทศ แฉวนหรือจัดวางไว้บนโต๊ะ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความภูมิใจในความสำเร็จและมีกำลังใจในการเรียนต่อไป อีกทั้งยังสามารถแก้ไขพัฒนาผลงานของผู้เรียนให้ดีขึ้นโดยลำดับได้อีกด้วย

5.4 ตู้เก็บสื่อการเรียนการสอน เช่น บัตรคำ แผนภูมิ ภาพพลิก กระจดาช สี กาว เป็นต้น ควรจัดไว้ให้เป็นระเบียบ เป็นสัดส่วน สะดวกต่อการหยิบใช้ อุปกรณ์ชิ้นใดที่เก่าเกินไปหรือไม่ใช้แล้วไม่ควรเก็บไว้

5.5 การประดับตกแต่งห้องเรียน ครูส่วนใหญ่มักนิยมประดับตกแต่งห้องเรียนด้วยสิ่งต่างๆ เช่น ม่าน มุลี่ ภาพ ดอกไม้ คำขวัญ สุภาพชิต ควรตกแต่งพอเหมาะไม่ให้ดูรุงรัง สีสนที่สีไม่ ควรฉูดฉาดหรือใช้สีสะท้อนแสง อาจทำให้นักเรียนเสียสายตาได้ การประดับตกแต่งห้องเรียน ควรคำนึงถึงหลักความเรียบง่าย เป็นระเบียบ ประหยัด มุ่งประโยชน์และสวยงาม

5.6 มุมเก็บอุปกรณ์ทำความสะอาด ตลอดจนชิ้นวางเครื่องมือเครื่องใช้ของนักเรียน เช่น แปรงสีฟัน ยาสีฟัน แก้วน้ำ กล่องอาหาร ปิ่นโต เป็นต้น ควรจัดวางไว้อย่างเป็นระเบียบ และหมั่นเช็ดถูให้สะอาดเสมอ

2.7.2 บรรยากาศทางจิตวิทยา (Psychological Atmosphere)

บรรยากาศทางจิตวิทยา หมายถึง บรรยากาศทางด้านจิตใจที่ผู้เรียนรู้สึกสบายใจ มีความอบอุ่น มีความเป็นกันเอง มีความสัมพันธ์อันดีต่อกันและมีความรักความศรัทธาต่อผู้สอน ตลอดจนมีอิสระในความกล้าแสดงออกอย่างมีระเบียบวินัยในห้องเรียน

2.7.2.1 การจัดบรรยากาศทางด้านจิตวิทยา

การจัดบรรยากาศทางด้านจิตวิทยาหรือทางด้านจิตใจ จะช่วยสร้างความรู้สึกให้ผู้เรียนเกิดความสบายใจในการเรียน ปราศจากความกลัวและวิตกกังวล มีบรรยากาศของการสร้างสรรค์ไร้ความสนใจ ให้ผู้เรียนร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยความสุข ผู้เรียนจะเกิดความรู้ เช่นนี้ ขึ้นอยู่กับ “ครู” เป็นสำคัญ ในข้อเหล่านี้

1. บุคลิกภาพของครู

สภาพบรรยากาศของห้องเรียนมีส่วนสัมพันธ์กับบุคลิกภาพของครู ครูที่มีบุคลิกภาพดี เช่น การแต่งกาย การยืน การเดิน ท่าทาง น้ำเสียง การใช้คำพูด การแสดงออกทางสีหน้า แววตา เป็นต้น เหมาะสมกับการเป็นครูจะช่วยส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้อย่างดี บุคลิกภาพของครูมีผลต่อความรู้สึกของผู้เรียน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2531)

2. พฤติกรรมการสอนของครู

พฤติกรรมการสอนของครูมีบทบาทในการสร้างความรู้สึกที่ดีให้แก่ผู้เรียน เช่นเดียวกับบุคลิกภาพของครู ในการสอนครูต้องใช้เทคนิคและทักษะการสอนที่สอดคล้องเหมาะสมกับผู้เรียนและบทเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ เจตคติและทักษะตามที่หลักสูตรกำหนด พฤติกรรมของครูควรเป็นดังนี้

2.1 ตอบสนองพฤติกรรมของผู้เรียนโดยใช้เทคนิคการเสริมแรงที่เหมาะสม เช่น ใช้วาจา ใช้ท่าทาง ให้รางวัลและสัญลักษณ์ต่างๆ ตลอดจนให้ทำกิจกรรมที่ผู้เรียนชอบ ครูควรเริ่มแรงให้ทั่วถึงและเหมาะสม

2.2 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน แสดงให้เห็นว่าความคิดของเขามีประโยชน์ พยายามนำความคิดเหล่านั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการเรียนรู้

2.3 ฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม การให้ทำงานเป็นกลุ่มจะช่วยให้ผู้เรียนรู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ใช้ความรู้ความคิดความสามารถที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ ฝึกการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และได้ผลงานนำมาสู่ความภาคภูมิใจในกลุ่มและตนเอง ในการมอบหมายงานให้กลุ่มทำนั้นครูควรคำนึงถึงความยากง่ายของงาน ความรู้และความสามารถของผู้เรียนในกลุ่มเพื่อให้งานกลุ่มประสบความสำเร็จเป็นการสร้างความรู้สึกทางบวกให้แก่ผู้เรียน งานใดที่ครูเห็นว่ายากควรเข้าไปดูแลกระตุ้นให้ผู้เรียนช่วยกันคิดแก้ปัญหาในกลุ่มของตน ครูจะต้องมีความอดทนที่จะไม่รีบชี้แนะหรือบอกวิธีการแก้ปัญหาต่างๆ ต้องฝึกให้ผู้เรียนใช้วิธีการต่างๆ หลากๆ แบบจนสามารถแก้ปัญหาได้สำเร็จ

2.4 ใช้เทคนิคและวิธีสอนที่ไม่ทำให้ผู้เรียนเบื่อหน่ายในการเรียน ครูควรคิดค้นคว้าและแสวงหาแนวทางวิธีการใหม่ๆ มาใช้จัดการเรียนการสอน วิธีการสอนควรเป็นวิธีที่ยืด ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางหรือผู้เรียนเป็นผู้กระทำกิจกรรม เช่น วิธีการสอนแบบทดลอง แบบแก้ปัญหา แบบแสดง

บทบาทสมมุติ แบบสืบสวนสอบสวน แบบแบ่งกลุ่มทำกิจกรรม แบบอภิปราย แบบศูนย์การเรียนรู้ ตลอดจนนวัตกรรมการสอนที่น่าสนใจ การจะใช้วิธีสอนแบบใดนั้นครูต้องเลือกให้เหมาะสมกับ บทเรียน ระยะเวลา สติปัญญาและวัยของผู้เรียน

3. การปกครองห้องเรียนของครู

เทคนิคหรือวิธีการที่ครูใช้ปกครองห้องเรียนมีส่วนส่งเสริมในการสร้างบรรยากาศทางจิตวิทยา กล่าวคือ ถ้าครูปกครองห้องเรียนด้วยความยุติธรรม ยึดหลักประชาธิปไตย ใช้ระเบียบกฎเกณฑ์ที่ทุกคนยอมรับ ยินดีปฏิบัติ ผู้เรียนก็จะอยู่ในห้องเรียนอย่างมีความสุข เกิดความรู้สึกรอบอุ้นพอใจและสบายใจ ในทางตรงกันข้ามถ้าครูไม่ยุติธรรม ปกครองห้องเรียนแบบเผด็จการ ผู้เรียนจะเกิดความรู้สึกไม่ศรัทธาครู ไม่เห็นคุณค่าของระเบียบกฎเกณฑ์ ส่งผลให้ผู้เรียนไม่สนใจเรียน ไม่อยากมาโรงเรียนในที่สุด ดังนั้นเทคนิควิธีการปกครองห้องเรียนของครูจึงมีความสำคัญต่อการสร้างบรรยากาศทางจิตวิทยาด้วย โดยในการปกครองห้องเรียนครูควรยึดหลักต่อไปนี้

3.1 หลักประชาธิปไตย ครูควรให้ความสำคัญต่อผู้เรียนเท่าเทียมกัน ให้ความเสมอภาค ให้อิสระ ให้ออกสื่อกแก่ทุกคนในการแสดงความคิดเห็น ขณะเดียวกันครูต้องใจกว้าง ยินดีรับฟังความเห็นของทุกคนและควรฝึกให้ผู้เรียนปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ รู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น ให้ออกสื่อกการอยู่ร่วมกันอย่างประชาธิปไตย

3.2 หลักความยุติธรรม ครูควรปกครองโดยใช้หลักความยุติธรรมแก่ผู้เรียนทุกคน โดยทั่วถึง ผู้เรียนจะเคารพศรัทธาครูและยินดีปฏิบัติตามกฎระเบียบของครู ยินดีปฏิบัติตามคำอบรมสั่งสอนของครู ตลอดจนไม่สร้างปัญหาในห้องเรียน

3.3 หลักพรหมวิหาร 4 อันได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา

เมตตา หมายถึง ความรักและเอ็นดู ความปรารถนาที่จะให้ผู้อื่นเป็นสุข

กรุณา หมายถึง ความสงสาร คิดจะช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์

มุทิตา หมายถึง ความยินดีด้วยเมื่อผู้อื่นได้ลาภยศ สุข สรรเสริญ

อุเบกขา หมายถึง ความเที่ยงธรรม การวางตัวเป็นกลาง การวางใจเฉย

ถ้าครูทุกคนยึดหลักพรหมวิหาร 4 ในการปกครองห้องเรียน นอกจากจะทำให้ผู้เรียนมีความเคารพศรัทธาครูและมีความสุขในการเรียนแล้วยังเป็นการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ผู้เรียนด้วย

3.4 หลักความใกล้ชิด การที่ครูแสดงความเอาใจใส่ ความสนใจ ให้ความใกล้ชิดกับผู้เรียนเป็นวิธีการหนึ่งในการสร้างบรรยากาศทางด้านจิตวิทยา วิธีการแสดงความสนใจผู้เรียนทำได้หลายวิธี จิตรรา วสุวานิช (2531) ได้เสนอแนะไว้ดังนี้

1. ครูจะต้องรู้จักผู้เรียนในชั้นทุกคน รู้จักชื่อจริง ชื่อเล่น ความสนใจของผู้เรียนแต่ละคน เช่น งานอดิเรก ครอบครัว จุดเด่น จุดด้อยของผู้เรียนแต่ละคน เป็นต้น

2. ครูจะต้องแสดงความสนใจในสารทุกข์สุขดิบของผู้เรียนแต่ละคน เช่น หมั่นถามความเป็นไปของครอบครัว เป็นต้น

3. ครูจะมอบเวลาของตนเพื่อผู้เรียน เวลาที่นอกเหนือจากงานสอน ได้แก่ เวลาเย็น หลังเลิกเรียน ช่วงพักระหว่างการเรียน เพื่อช่วยผู้เรียนที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษว่าต้องการขอคำปรึกษา คำแนะนำ โดยครูจะต้องพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือผู้เรียนได้ตลอดเวลา

4. ครูจะต้องใกล้ชิด สัมผัสทั้งร่างกายและจิตใจ คำสั่งสอนและการกระทำของครูจะต้องสอดคล้องกัน เป็นต้นว่า ถ้าครูจะอบรมสั่งสอนผู้เรียนเรื่องความซื่อสัตย์ ครูจะต้องปฏิบัติตนเป็นคนซื่อสัตย์ด้วยเช่นกัน กายสัมผัสก็เป็นสิ่งจำเป็น การจับต้องตัวบ้างจะเป็นสื่อให้ผู้เรียนรู้สึกถึงความใกล้ชิดสนิทสนม

4. ปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน

ปฏิสัมพันธ์ (Interaction) หมายถึง ความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคล 2 คน หรือ บุคคล 2 ฝ่าย โดยต่างฝ่ายต่างมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน (ประดินันท์ อุปรมย์, 2523) ปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียนมี 3 ลักษณะ ได้แก่

4.1 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน ถ้าปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนเป็นไปด้วยดี หมายถึง ทั้งครูและผู้เรียนต่างมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถาม ครูให้ความเป็นกันเองแก่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีอิสระและมีความสบายใจในการทำกิจกรรม บรรยากาศภายในห้องเรียนก็จะไม่ตึงเครียด เป็นบรรยากาศที่รื่นรมย์ น่าเรียน น่าสอน ซึ่งจะส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี

4.2 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน บรรยากาศในห้องเรียนจะเต็มไปด้วยความอบอุ่น สร้างความรู้สึกที่ดีให้แก่ผู้เรียนได้ถ้าผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันคือ มีความสมัครสมานสามัคคีรักใคร่กลมเกลียวกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน การที่ผู้เรียนจะมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันได้นั้นขึ้นอยู่กับครูเป็นสำคัญ กล่าวคือ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน ดูแลผู้เรียนได้ทั่วถึง สั่งสอนอบรมบ่มนิสัยและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของผู้เรียนได้ถูกต้อง ผู้เรียนก็จะค่อยๆ ซึบซับสิ่งที่ดีงามไว้ปฏิบัติจนเป็นคุณลักษณะเฉพาะตนที่พึงประสงค์ เมื่อผู้เรียนทุกคนต่างเป็นคนดี เพราะมีครูดีทุกคนก็จะมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน อันเป็นส่วนสร้างเสริมให้เกิดบรรยากาศที่พึงปรารถนาขึ้นในห้องเรียน

4.3 ปฏิสัมพันธ์ทางวาจา หมายถึง การพูดจาร่วมกันในห้องเรียนระหว่างครูกับผู้เรียน อาจเป็นการบรรยาย การอภิปราย การถามคำถาม การมอบหมายงาน การพูดของผู้เรียน เป็นต้น ทั้งหมดนี้มีอิทธิพลต่อการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนเช่นกัน

กล่าวโดยสรุป การจัดบรรยากาศทางด้านจิตวิทยา มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนการสอนและเกิดความศรัทธาในครูผู้สอน ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างบรรยากาศทางจิตวิทยา โดยปรับบุคลิกภาพความเป็นครูให้เหมาะสมปรับพฤติกรรมการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี มีเทคนิคในการปกครองห้องเรียน และสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

2.8 การสร้างสรรค์บรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุข

ท่านพระธรรมปิฎก ได้จัดแบบของการเรียนรู้ที่มีความสุขไว้ 2 แบบ คือ

1. ความสุขที่อาศัยปัจจัยภายนอกเป็นความสุขที่เกิดจากสภาพแวดล้อม คือมีกัลยาณมิตร เช่น ครูอาจารย์เป็นผู้สร้างบรรยากาศแห่งความรัก ความเมตตาและช่วยให้สนุก ซึ่งต้องระวังเพราะถ้าควบคุมไม่ดี ความสุขแบบนี้จะทำให้ผู้เรียนอ่อนแอหลง ยิ่งถ้ากลายเป็นการเอาใจหรือตามใจจะยิ่งอ่อนแอลงไปทำให้เกิดลักษณะพึ่งพา

2. ความสุขที่เกิดจากปัจจัยภายในเป็นความสุขที่เกิดจากภายในตัวผู้เรียนเอง ซึ่งเป็นอิสระไม่ต้องพึ่งผู้อื่น กล่าวคือ ผู้เรียนเกิดนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ใฝ่สร้างสรรค์และมีความสุขจากการสนองความใฝ่รู้ ความสุขแบบนี้ทำให้เข้มแข็ง มีความสุขเมื่อได้เรียนรู้ เมื่อยิ่งทำก็ยิ่งมีความสุขและยิ่งมีความเข้มแข็ง

ดังนั้น การสร้างบรรยากาศให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความสุขจึงควรมุ่งสร้างความสุขจากปัจจัยภายใน โดยมีปัจจัยภายนอกเป็นองค์ประกอบนำทางก็จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้รักการเรียนรู้อย่างแท้จริง สามารถทำได้ดังนี้

1. การสร้างบรรยากาศแห่งความรักให้ผู้เรียนมีความสุขนั้นไม่ใช่จุดหมาย แต่เป็นการสร้างปัจจัยเอื้อต่อการก้าวสู่เป้าหมายคือ หนทางการเรียนรู้และการทำอะไรที่เป็นสร้างสรรค์

2. ให้ผู้เรียนอยู่ในบรรยากาศแห่งความรักหรือได้รับความรักในลักษณะที่ไม่รวมศูนย์เข้าหาตัว แต่ให้ขยายความรักออกไปรักครู รักเพื่อนและอยากช่วยเหลือผู้อื่น

3. ครูควรสร้างนิสัยช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นและการร่วมกันคิดร่วมกันทำให้มากกว่าการพึ่งพาผู้อื่นเป็นการสร้างความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน อันเป็นลักษณะของสังคมที่พึงปรารถนา

4. ครูควรใช้ปัจจัยภายนอกช่วยทำให้สถานการณ์นั้นเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาปัจจัยภายในคือ ความใฝ่รู้ ใฝ่สร้างสรรค์ในตัวผู้เรียน

5. สถานการณ์การเรียนที่สนุก ต้องไม่ทำให้ผู้เรียนติดในความสนุกหรือเห็นแก่ความสนุก ต้องดำเนินไปในลักษณะที่ความสนุกนั้นเป็นปัจจัยนำไปสู่การใฝ่รู้ ใฝ่เรียนในเชิงสร้างสรรค์ตลอดชีวิต

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้อย่างมีความสุขนั้น ครูผู้นำทางการเรียนรู้จำเป็นต้องมีเป้าหมายของการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ถูกต้องกล่าวคือ เพื่อมุ่งสร้างนิสัยของการใฝ่รู้ รักการเรียนรู้ตลอดชีวิต มิใช่เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดความสุขสนุกในการเรียนเพียงอย่างเดียว ควรมุ่งสร้างคุณลักษณะของการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม การช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น การพึ่งตนเองให้มากกว่าพึ่งผู้อื่นและการเป็นคนมีความคิดใฝ่สร้างสรรค์ เพื่อดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไปในอนาคต

2.9 ระเบียบวินัยในห้องเรียน

2.9.1 ความหมายของระเบียบวินัยในห้องเรียน

ระเบียบวินัย หมายถึง ระเบียบแบบแผนและข้อบังคับหรือข้อปฏิบัติ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) สอดคล้องกับที่สุพัตรา เทียนอุดม (2536) ให้ความหมายของระเบียบวินัยว่าหมายถึง แบบแผน กฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้เป็นแนวปฏิบัติ คนที่มีระเบียบวินัยเป็นคนที่สามารถควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติตนได้ตามแบบแผนกฎเกณฑ์และข้อบังคับของสังคมนั้นได้ โดยอาจจะใช้กฎเกณฑ์ข้อบังคับเป็นเครื่องกำหนดให้ทำตาม ซึ่งเรียกว่าระเบียบวินัยภายนอก หรืออาจจะปฏิบัติเพราะตระหนักถึงความถูกต้องเหมาะสมดั่งใจของตัวเองแม้บางอย่างจะไม่ได้มีการกำหนดไว้เป็นกฎเกณฑ์ข้อบังคับก็ตาม ซึ่งจะเรียกว่ามีระเบียบวินัยในตนเอง

ตั้งที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552) กล่าวว่า วินัยในตนเองคือ ความสามารถในการบังคับพฤติกรรมของตนเองด้วยตนเอง ซึ่งเป็นวุฒิภาวะประเภทหนึ่งที่มนุษย์ทุกคนควรมี

ดังนั้น ระเบียบวินัยจึงเป็นสิ่งที่ผู้เรียนพึงมี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเรียนรู้ในห้องเรียนที่มีผู้เรียนจำนวนมาก ซึ่งแต่ละคนล้วนมีความแตกต่างกัน บางคนอยู่ในระเบียบ บางคนออกนอกระเบียบ แต่อย่างไรก็ตามเพื่อความมีประสิทธิภาพของห้องเรียน ครูจึงต้องบริหารจัดการให้ผู้เรียนอยู่ในระเบียบวินัย อยู่ในระเบียบแบบแผนข้อบังคับปฏิบัติของห้องเรียน โดยมีผู้ให้คำจำกัดความของระเบียบวินัยในห้องเรียนไว้ดังนี้

ศราวุธ วงศ์ทอง (2536) ให้ความหมายของระเบียบวินัยในห้องเรียน หมายถึง ระเบียบแบบแผนหรือข้อบังคับต่างๆ ที่กำหนดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนในห้องเรียนมีพฤติกรรมเป็นไปตามความต้องการ โดยไม่เป็นอุปสรรคหรือขัดขวางต่อการเรียนการสอนทำให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างเรียบร้อย

Dunhill (1964, อ้างถึงในวิระศักดิ์ ไชยเสน, 2548) กล่าวว่า ระเบียบวินัยในห้องเรียน หมายถึง สภาพการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน ซึ่งสามารถเอื้อประโยชน์ให้ครูดำเนินการเรียนการสอนในบทเรียน โดยปราศจากสิ่งรบกวนอันเป็นพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนของผู้เรียน

กล่าวโดยสรุป ระเบียบวินัยในห้องเรียนนั้น หมายถึง สิ่งที่ได้กำหนดขึ้นภายในห้องเรียน โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนสามารถควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนเองให้เป็นแบบแผนอันหนึ่งอันเดียวกัน

สามารถอยู่ร่วมกันด้วยความสงบสุขเอื้อประโยชน์ให้ครูสามารถดำเนินบทเรียนได้โดยปราศจากสิ่งรบกวนที่จะมาขัดขวางการเรียนรู้ อันเป็นคุณสมบัติที่สำคัญในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของห้องเรียน

2.9.2 ประเภทของระเบียบวินัย

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2529) ได้จำแนกระเบียบวินัยออกเป็น 3 ประเภท ดังปรากฏในเอกสารคำสอน ชุดการปลูกฝังและเสริมสร้างค่านิยมพื้นฐานการมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบแบบแผนและขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม ดังนี้

1. การมีระเบียบวินัยในการศึกษาเล่าเรียน หมายถึง การที่ผู้เรียนสามารถควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอย่างมีระเบียบแบบแผน มีเหตุผลและเป้าหมายในการเพิ่มพูนความรู้ เพื่อพัฒนาตนเอง โดยการจัดตารางเวลาไว้สำหรับศึกษาเล่าเรียนและการควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตามตารางดังกล่าวได้ มีความตั้งใจเล่าเรียนอย่างสม่ำเสมอในทุกๆ วิชา มีการเตรียมตัวอ่านบทเรียนมาก่อนที่จะถึงเวลาเรียนและทบทวนบทเรียนทุกครั้งหลังจากการเรียน เข้าเรียนตรงเวลา ไม่ลอกคำตอบจากเพื่อน อีกทั้งต้องไม่เปิดโอกาสหรือยินยอมให้เพื่อนลอกคำตอบในเวลาสอบ มีการเตรียมอุปกรณ์การเรียนอย่างครบถ้วนและพร้อมสำหรับการใช้อยู่ตลอดเวลา

2. การมีระเบียบวินัยในที่อยู่อาศัย หมายถึง การที่ผู้เรียนสามารถควบคุมตนเอง โดยการประพฤติปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอในการรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบของบ้านเรือนที่อยู่อาศัยมีการจัดตกแต่งที่อยู่อาศัยให้น่าอยู่ ไม่รับประทานอาหารในห้องนอน จัดแบ่งเนื้อที่ภายในบ้านให้เป็นสัดส่วนเหมาะสมต่อการทำกิจกรรมต่างๆ อีกทั้งต้องไม่คุย หัวเราะ จัดงานสังสรรค์ ตลอดทั้งการเปิดโทรทัศน์เสียงดังรบกวนผู้อื่น

3. การมีระเบียบวินัยในสังคม หมายถึง การที่ผู้เรียนสามารถประพฤติปฏิบัติอย่างมีระเบียบแบบแผน ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงาม เคารพปฏิบัติตามกฎหมายหรือข้อบังคับของสังคม รู้จักใช้สิทธิและหน้าที่ ละเว้น การใช้สิทธิโดยรับบริการและให้บริการที่เป็นไปตามลำดับก่อนหลัง อีกทั้งมีมารยาทในการใช้ถนน การขับขี่ยานพาหนะ โดยการปฏิบัติตามกฎจราจรและมีการแจ้งต่อเจ้าหน้าที่เมื่อรู้เห็นการกระทำผิดระเบียบวินัยและกฎหมาย

2.9.3 การสร้างระเบียบวินัยในห้องเรียน

การสร้างระเบียบวินัยในห้องเรียน จำเป็นต้องทราบถึงพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยในห้องเรียนควบคู่ไปด้วย เพราะวินัยในห้องเรียนจะเกิดขึ้นได้มากน้อยเพียงใดย่อมต้องอาศัยการกำหนดขอบเขตพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยในห้องเรียนของผู้เรียนเป็นปัจจัยในการกำหนด ซึ่งพฤติกรรม

ความมีระเบียบวินัยในห้องเรียนของผู้เรียนมีขอบเขตของพฤติกรรมใน 3 ลักษณะ ดังนี้ (ลัดดา บุญทรง, 2548; วีรศักดิ์ ไชยเสน, 2548; สุจิตตรา แก้วตะวันตก, 2548)

1. พฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของผู้เรียนในการเตรียมความพร้อม ประกอบด้วย
 1. พฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของผู้เรียนในการเริ่มต้นแต่ละวัน
 2. พฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของผู้เรียนในการแจกอุปกรณ์หรือเอกสาร
 3. พฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของผู้เรียนก่อนเริ่มต้นบทเรียน
2. พฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของผู้เรียนในการเรียนการสอน ประกอบด้วย
 1. พฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของผู้เรียนขณะครูกำลังสอน
 2. พฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของผู้เรียนเมื่อครูถูกรบกวนขณะที่ครูกำลังสอน
3. พฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของผู้เรียนในการทำงาน ประกอบด้วย
 1. พฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของผู้เรียนขณะนั่งทำงานรายบุคคล
 2. พฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของผู้เรียนขณะอยู่ในกลุ่มย่อย
 3. พฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของผู้เรียนขณะอยู่นอกกลุ่มย่อย
 4. พฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของผู้เรียนเมื่อการทำงานของผู้เรียนเสร็จสมบูรณ์

จากขอบเขตพฤติกรรมในห้องเรียนที่กล่าวมาข้างต้น ครูสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดและสร้างระเบียบวินัยที่มีประสิทธิภาพเพื่อใช้ในการบริหารจัดการห้องเรียนได้ ซึ่ง Charles (2543) ได้กล่าวถึง หลักการสำคัญของระเบียบวินัยที่มีประสิทธิภาพของ Curwin and Mendler ดังนี้

1. การดูแล จัดการกับพฤติกรรมของนักเรียนเป็นส่วนที่มีความสำคัญส่วนหนึ่งของการสอน ซึ่งครูไม่ต้องการจัดการกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหา แต่ในฐานะที่ทำงานในวิชาชีพชั้นสูงก็ต้องสามารถที่จะช่วยผู้มาขอรับบริการโดยหน้าที่ นั่นคือ นักเรียน ดังนั้นครูควรจะต้องมองว่าเมื่อพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนเกิดขึ้นให้ถือว่าเป็นโอกาสทางวิชาชีพที่จะสอนหรือปรับปรุงพฤติกรรมนั้นๆ ให้ดีขึ้น ให้นักเรียนมีความรับผิดชอบมากขึ้น ซึ่งครูควรทุ่มเทในการสอนพฤติกรรมที่ดีให้มากเท่ากับสอนเนื้อหาวิชา

2. การแก้ปัญหาเฉพาะหน้ามักจะกลายเป็นความเสียหายในระยะยาว เทคนิคทางด้านระเบียบวินัยที่ครูส่วนใหญ่ใช้มักเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเพื่อยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้หยุดเพื่อที่จะทำการสอนต่อไปได้ แต่อย่างไรก็ตามเทคนิคเหล่านั้น เช่น การจดชื่อลงกระดาน การตำหนิ การพูดจาถากถางหรือแม้กระทั่งการกักบริเวณ เป็นต้น เทคนิคดังกล่าวมักจะส่งผลเสียในระยะยาวได้เพราะว่าเป็นการทำลายความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองของผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนลดความอยากที่จะเรียนลงและเพิ่มความดื้อดึงมากยิ่งขึ้น

3. ให้ปฏิบัติต่อผู้เรียนด้วยการให้เกียรติและศักดิ์ศรี ซึ่งเกียรติศักดิ์ศรีเป็นความต้องการพื้นฐานของชีวิต โดยที่ความสำคัญของศักดิ์ศรีนั้นจะมองข้ามไปไม่ได้ การปฏิบัติต่อผู้เรียนด้วยเกียรติและศักดิ์ศรีถือเป็นการเคารพในความเป็นปัจเจกบุคคล คำนึงถึงความต้องการและเข้าใจในความคิดของเขา ระเบียบวินัยที่มีประสิทธิภาพจึงต้องไม่ทำลายเกียรติและศักดิ์ศรี แต่ต้องสร้างความหวังให้เขา โดยที่ครูต้องตั้งคำถามเพื่อถามตนเองในการดำเนินการกับผู้เรียนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมว่า “สิ่งที่ฉันทำไปนี้กระทบกระเทือนต่อเกียรติและศักดิ์ศรีของฉันอย่างไรถ้าฉันเป็นผู้เรียนแล้วครูทำกับฉันอย่างนี้”

4. ระเบียบวินัยที่ดีต้องไม่ขัดขวางแรงจูงใจของผู้เรียน เทคนิคในการพัฒนาหรือแก้ปัญหาพฤติกรรมใดๆ จะทำให้ผู้เรียนพ่ายแพ้ตัวเองถ้าเป็นการบั่นทอนแรงจูงใจของผู้เรียนในการเรียน ผู้เรียนที่มีแรงจูงใจในการเรียนจะก่อปัญหาทางด้านพฤติกรรมค่อนข้างน้อย แต่ผู้เรียนที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมโดยทั่วไปมักจะขาดแรงจูงใจ ซึ่งต้องการเหตุผลและกำลังใจในการเรียนอย่างยิ่ง โดยแนะนำว่า เมื่อครูจะดำเนินการกับผู้เรียนที่มีปัญหาทางด้านพฤติกรรมก็ให้ตั้งคำถามว่า “วิธีการที่จะใช้นี้ช่วยให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจอะไรบ้าง”

5. ความรับผิดชอบสำคัญกว่าการเชื่อฟัง ซึ่งครูจะต้องแยกแยะความแตกต่างระหว่างความรับผิดชอบกับการเชื่อฟังให้ได้ เนื่องเพราะการเชื่อฟัง หมายถึง การทำตามคำสั่งคำแนะนำหรือทำตามที่บอก ส่วนความรับผิดชอบ หมายถึง การตัดสินใจในสิ่งที่ดีที่สุด ซึ่งการเชื่อฟังมีความจำเป็นในเรื่องสุขภาพ ความปลอดภัย แต่เมื่อประยุกต์ใช้กับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ซึ่งส่วนมากจะเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าซึ่งผู้เรียนมักจะต่อต้าน ดังนั้นความรับผิดชอบจะเจริญงอกงามอย่างช้าๆได้เมื่อผู้เรียนมีโอกาสที่จะพิจารณาข้อเท็จจริงประกอบในการตัดสินใจ ครูจึงควรให้โอกาสกับผู้เรียนในลักษณะนี้เป็นประจำ

2.10 การจัดการในการป้องกันปัญหา (Preventing Management Problem)

MCQueen (1992) กล่าวไว้ว่า จากการสำรวจโดยนักวิจัยหลายท่าน พบว่า ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของการจัดการห้องเรียนที่มีประสิทธิภาพและไม่มีประสิทธิภาพ กล่าวคือ ครูซึ่งสามารถจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพจะมีพฤติกรรมในการป้องกันการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของผู้เรียนมากกว่า ปัจจัยของการจัดการการให้ประสบผลสำเร็จคือ การป้องกันและการวางแผนที่จะป้องกันปัญหาก่อนที่ปัญหาจะเกิดขึ้น โดยจะมุ่งไปที่พฤติกรรมของครูในการวางแผนการจัดการห้องเรียนและกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนในการเรียนรู้ตามแนวทางดังต่อไปนี้

1. การวางแผนการจัดการห้องเรียน (Planning for Managing Classrooms)

ครูที่เป็นนักการจัดการที่มีประสิทธิภาพในการวางแผนการจัดการห้องเรียน นอกจากจะมีวิสัยทัศน์มองเห็นบรรยากาศในห้องเรียนตามแบบที่ตนต้องการจะพัฒนาให้เกิดขึ้น ตั้งเป้าหมายทั้งใน

ระยะยาวและระยะสั้นเพื่อผู้เรียนทั้งกลุ่มและรายบุคคลไว้ รวมถึงเป็นผู้เข้าใจและรู้บริบทในการสอนอย่างชัดเจนแล้วจะต้องรู้จักวางแผนไว้เพื่อป้องกันและจัดการปัญหาหลากหลายที่อาจพบในห้องเรียน ฉะนั้นครูจึงควรต้อง

1. เห็นถึงความสำคัญของการวางแผนการจัดการห้องเรียนและระเบียบวินัย
2. สามารถที่จะวางแผนในการจัดการห้องเรียนได้
3. สามารถใช้เทคนิคที่ประสบผลสำเร็จเพื่อป้องกันปัญหาได้โดย
 - พัฒนาและวางรูปแบบการจัดการห้องเรียนเพื่อป้องกันปัญหา
 - วางแผนการใช้อุปกรณ์อย่างมีประสิทธิภาพ
 - กำหนดบทบาทหน้าที่ ระเบียบวิธีที่เหมาะสมและชัดเจน
 - พัฒนาแผนสำหรับการสอน บทบาทและระเบียบ
 - ทำให้ทราบถึงบทบาท จุดมุ่งหมาย ความคาดหวังและผลลัพธ์
 - ใช้ประโยชน์จากทุกแหล่งที่มาของข้อมูลเพื่อรู้จักเด็กให้มากขึ้น
 - เรียนรู้การใช้ความรู้
 - ทำรายการและรายละเอียด ลักษณะของการจัดห้องเรียนที่สามารถวางแผนได้
 - วางแผนสำหรับการป้องกันปัญหา ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม

2.การจัดห้องเรียน (Organizing the Classroom)

ทุกสิ่งทุกอย่างในห้องเรียนเป็นสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการกระตุ้นให้ผู้เรียนทั้งทำในสิ่งที่ดีหรือชักจูงให้ผู้เรียนไม่สนใจการเรียนได้มากน้อยต่างกัน ซึ่งสิ่งหนึ่งที่มีอิทธิพลสูง แต่มักถูกมองข้ามและคิดไม่ถึงว่ามีผลส่งต่อบรรยากาศของห้องเรียนคือ การจัดเตรียมที่นั่ง เก้าอี้และโต๊ะของผู้เรียน รูปแบบการจัดจะต้องให้ทั้งครูและผู้เรียนสามารถจะเคลื่อนย้ายสะดวก โดยควรจัดให้สามารถมองเห็นหน้าซึ่งกันและกันระหว่างครูกับผู้เรียนได้ทุกคน กระดานดำ แผนที่ ฉากและอุปกรณ์สื่อการสอนต่างๆ ไม่ควรยึดติดกับที่ ซึ่งครูควรทดลอง เลือก เตรียมวิธีการที่หลากหลายและเลือกวิธีที่คิดว่าเหมาะสมกับเป้าหมายของการสอนการจัดการและระเบียบวินัย

นอกจากการจัดเตรียมที่นั่งจะต้องวางแผนสำหรับการจัดเก็บและวางหนังสือ อุปกรณ์อื่นๆ ให้หยิบได้ง่ายและมีจำนวนเพียงพอ นอกจากนี้ควรมีการจัดเตรียมห้องเรียนด้วยสิ่งที่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน เช่น ป้ายประกาศ รูปภาพ เป็นต้น

3.การสร้างกฎ (Establishing Role and Procedures)

ผู้เรียนในห้องเรียนล้วนต้องการกฎระเบียบและแนวทางการประพฤติปฏิบัติเพื่อการปฏิบัติตามและเพื่อความเรียบร้อย กฎให้มาตรฐานสำหรับกลุ่มหรือการประพฤติของกลุ่มคน ระเบียบให้รายละเอียดและการตีความที่จะบอกพวกเขาถึงวิธีแสดงออกตามกฎ กฎของห้องเรียนเป็นสิ่งจำเป็น

เพื่อให้การสอนการเรียนรู้และการให้การศึกษาแก่ผู้เรียนมีคุณค่าในตัวเอง สำหรับครูที่มีความสำเร็จจะคิดการณ์ล่วงหน้าและเห็นถึงความจำเป็นของความเป็นระเบียบของพฤติกรรมของผู้เรียน รวมถึงพัฒนา สอนกฎและวิธีปฏิบัติอย่างเหมาะสม

ความรับผิดชอบในการสร้างกฎขึ้นอยู่กับครู ครูบางคนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างกฎด้วย บางคนพัฒนากฎอย่างอิสระ ครูส่วนใหญ่สร้างกฎอย่างน้อยที่สุดด้วยตัวเองและผู้จัดการที่ทำงานได้ผลดีจะทำก่อนหน้าที่จะเริ่มมีปีการศึกษาใหม่

จุดเริ่มต้นของกฎคือ วิสัยทัศน์ของครูเกี่ยวกับรูปแบบของห้องเรียนที่ต้องการสร้างขึ้น โดยเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าครูมีความเชื่อที่แตกต่างกันเกี่ยวกับพัฒนาการของผู้เรียน กฎที่สร้างขึ้นจะสะท้อนความหลากหลายในความคิดของครูและในสิ่งจำเป็นของกฎ รูปแบบของครูประถมศึกษา ก็จะต่างกับครูมัธยมศึกษา มาตรฐานในเมืองจะแตกต่างจากชานเมือง และมาตรฐานพฤติกรรมในห้องเรียนวิทยาศาสตร์ก็มักจะต่างจากห้องเรียนศิลปะ

จุดมุ่งหมายของกฎคือ การดำเนินการเรียนการสอนที่เป็นไปได้ ด้วยสภาพของร่างกายและจิตใจที่ปลอดภัยในสภาพแวดล้อม กฎระเบียบควรอำนวยความสะดวกในการจัดการห้องเรียนได้ผลและมีประสิทธิภาพ เมื่อกฎเกณฑ์ที่เหมาะสมได้รับการยอมรับจากผู้เรียนและยึดถือปฏิบัติอย่างตรงกัน การปฏิบัติกิจกรรมเป็นไปตามปกติ การอยู่เป็นกลุ่มสามารถดูแลตนเองได้ และให้อิสระกับครูที่ทำการสอนและผู้เรียนที่จะเรียนรู้

สิ่งที่ควรคำนึงถึงในการสร้างกฎระเบียบในห้องเรียน

1. กฎระเบียบควรมีไว้ ณ ที่ใดที่หนึ่งของห้องเรียน โดยตัวอย่างของการปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความเคารพ เช่น

- ขออนุญาตก่อนใช้ของผู้อื่น
- แบ่งอุปกรณ์กันใช้
- รอให้คนอื่นพูดจบก่อนแล้วจึงพูดต่อ
- ร่วมกิจกรรมของห้องเรียน

2. กฎ ข้อตกลง ควรจะต้องชัดเจนและเป็นภาษาสมบุรณ์เข้าใจง่าย เช่น

- นักเรียนควรใส่ใจที่จะฟัง จดจำสิ่งที่เพื่อน ครู ผู้บริหารหรือคนอื่นที่กำลังพูด
- ฟังเมื่อผู้อื่นกำลังพูด

3. ประโยคในทางบวกและลบ พฤติกรรมบางอย่างอาจต้องใช้วิธีทางลบจึงจะได้ผล กฎระเบียบที่เป็นไปในทางบวกก็จะสามารถให้อำนาจของการแนะนำไปในทางบวกได้ เช่น

- อย่าวิ่งในห้องเรียน
- เดินในห้องเรียน

4. ประโยคที่เขียนควรให้ยืดหยุ่นได้ กฎที่เคร่งครัดและตึงเกินไปอาจสร้างปัญหาได้มากกว่าการแก้ปัญหา เช่น

- ต้องไม่ส่งงานช้า
 - จะต้องได้รับอนุญาตก่อนลุกจากที่นั่ง
5. กฎระเบียบควรจะพัฒนาและเขียนขึ้นอย่างเหมาะสม กล่าวคือ
- ควรจะเป็นสิ่งจำเป็น
 - เป็นสิ่งที่มีเหตุผล
 - ตรงกับระดับพัฒนาการทางสติปัญญาและจริยธรรมของเด็ก
 - มีความสมบูรณ์และชัดเจน
 - มีความยืดหยุ่น
 - เป็นวิธีการทางบวก
 - มีการเขียนไว้ชัดเจน เป็นลายลักษณ์อักษร

6. แนวปฏิบัติในการใช้กฎ

- กำหนดกฎระเบียบก่อนหรือตั้งแต่เริ่มเปิดเรียน
- มีการประกาศให้ทราบ
- ให้นักเรียนคัดลอกกฎระเบียบ
- มีกฎระเบียบให้น้อยข้อ
- สร้างผลลัพธ์ทำให้เป็นที่ยอมรับ
- สอนกฎระเบียบ

4. การสอนกฎระเบียบ (Teaching Rules and Procedures)

การสอนกฎระเบียบ ครูควรมีการวางแผนและสอนกฎระเบียบอย่างมีระบบ ชั้นแรกในการสอนกฎระเบียบคือ การเสนอกฎระเบียบในห้องเรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างของอายุผู้เรียน ระดับความเข้าใจในคำศัพท์พื้นฐานทางวัฒนธรรม ซึ่งจะส่งผลต่อความเข้าใจและการตีความของกฎ ครูจะต้องอธิบายศัพท์และยกตัวอย่างของพฤติกรรมให้ผู้เรียนเข้าใจโดยง่าย ชั้นที่สองคือ การอธิบายเหตุผลของกฎระเบียบ ผู้เรียนจะต้องรู้ว่ากฎระเบียบมีความจำเป็นอย่างไร โดยผู้เรียนจะต้องเห็นด้วยยอมรับและนำไปปฏิบัติ

วิธีการสอน

1. เสนอกฎระเบียบ
2. อภิปรายเหตุผล
3. ให้ตัวอย่างและทดสอบ
4. บอกผลของการไม่ปฏิบัติ

5. การรู้จักผู้เรียน (Getting to know Student)

ในการเปิดเรียนวันแรก การสร้างกฎระเบียบ บรรยากาศในห้องเรียนและการเรียนรู้ทุกอย่างเกี่ยวกับตัวผู้เรียนมีความสำคัญมาก

- วิธีที่ช่วยให้ครูรู้จักผู้เรียน
 1. มีอารมณ์ขัน
 2. กล่าวคำสวัสดิทักกับผู้เรียน
 3. พูดคุยกับผู้เรียนในช่วงเวลาพัก
 4. อยู่กับผู้เรียนเมื่อมีโอกาสที่เหมาะสมพิเศษ
 5. บอกเล่าเรื่องราวของตัวครู
 6. บอกเล่าถึงสิ่งที่ครูชอบ สถานที่ สี หนังสือ ฯลฯ
 7. เล่าประสบการณ์ต่างๆ
 8. เล่าถึงอดีตในโรงเรียน
 9. ข้อสำคัญอย่าเล่ามากเกินไปซึ่งอาจจะเกินกว่าที่ผู้เรียนต้องการรู้จัก
- ที่มาของข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กซึ่งจะทำให้ครูรู้จักผู้เรียนมากขึ้น
 1. ตัวผู้เรียน
 2. การสังเกตของครู
 3. ครูคนอื่นและเพื่อนของผู้เรียน
 4. พ่อกับแม่ผู้ปกครองผู้เรียน
- ครูควรใช้วิธีที่หลากหลายในการรู้จักและเข้าใจผู้เรียน ดังต่อไปนี้
 1. เคลื่อนไประหว่างที่ผู้เรียนทำงานหรือกำลังเล่น
 2. ให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนกันบอกความรู้สึกกับบางสิ่งบางอย่าง เช่น สิ่งที่น่าสนใจ
 3. สร้างความอบอุ่นเป็นมิตรระหว่างการสนทนาพูดคุย
 4. รู้จักกับพ่อแม่และทำงานร่วมกับผู้ปกครอง ช่วยเหลือในสิ่งที่ผู้เรียนต้องการ
 5. วางแผนวิธีสอนที่ผู้เรียนยอมรับ
- การสังเกตของครูที่จะช่วยให้ครูรู้จักผู้เรียนมากขึ้นทำให้ครูรู้ว่า
 1. ใครเป็นผู้นำ
 2. ครูต้องคอยให้คำแนะนำช่วยเหลือในสิ่งใดบ้าง
 3. ใครที่มักทำตามใจตัวเอง
 4. ใครที่ทำงานแย่งประจำ

5. ใครที่ทำงานได้เยี่ยมประจำ
6. ลักษณะของครอบครัว บ้านและประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้รับ
7. ใครสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ได้ง่าย
8. ใครต้องการได้รับความสนใจ
9. ใครต้องการอยู่คนเดียว
10. ใครปฏิบัติตามกฎ
11. ใครจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือ

6. การดูแลเอาใจใส่ผู้เรียน (Getting to know Student)

สภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่ครูและผู้เรียนเป็นเพื่อนและเป็นมิตรกัน เคารพกัน ฟังและเข้าใจกัน ครูควรสนใจผู้เรียนและผู้เรียนควรจะรู้ว่าครูสนใจ โดยพฤติกรรมที่บ่งบอกว่าครูสนใจผู้เรียนมีดังนี้

1. ยิ้มให้ผู้เรียน
2. สัมผัสด้วยความรู้สึกที่เกิดขึ้นนั้นอย่างเป็นธรรมชาติและห่วงใย
3. สบสายตา
4. ฟังผู้เรียน
5. สนับสนุนผู้เรียน
6. แลกเปลี่ยนความรู้สึกและประสบการณ์
7. บอกสิ่งที่คาดหวังและต้องการ
8. ให้กำลังใจและให้การสนับสนุน
9. ชมเชยเมื่อเห็นสมควร
10. ยับยั้งความคิด

7. การรู้เท่าทันสถานการณ์ (Exhibiting With-it-ness)

ครูที่รู้จักผู้เรียน สนใจในสิ่งที่เกิดขึ้นในห้องเรียนและสามารถคาดการณ์และเดาพฤติกรรมของผู้เรียนได้คือ ครูที่มีความรอบรู้ เป็นผู้ช่างสังเกต คาดการณ์ล่วงหน้าได้และสื่อสารกับผู้เรียนได้ กล่าวคือ เป็นศูนย์กลางที่จะรู้ว่าอะไรเกิดขึ้นตรงไหนในห้องเรียน เหมือนสายตาเหยี่ยว (Eagle Eye) การรู้เท่าทันสถานการณ์สามารถทำให้ครูคาดการณ์พฤติกรรมของผู้เรียนแล้วนำมาวางแผนการป้องกันการประพบัติผิดได้

8. การเฝ้าดูแล (Monitoring)

การเฝ้าระวังสามารถป้องกันพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมได้ดีพอกับพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ไม่เพียงแต่มีความสำคัญและจำเป็นสำหรับการป้องกันเท่านั้น แต่สำคัญมากสำหรับการดึงความสนใจให้ผู้เรียนเรียนรู้

9. การสร้างความสนใจ (Getting and Holding Student's Attention)

ห้องเรียนที่มีปัญหากระเบียบวินัย ครูไม่สามารถบังคับใช้กฎและสร้างอำนาจได้เพราะครูล้มเหลวในการดึงดูดความสนใจผู้เรียนและสร้างคุณค่าความสำคัญในการสอน ดังนั้นวิธีการสร้างความสนใจ ครูควรได้เรียนรู้ถึงความสำคัญของการวางแผนสำหรับการเรียนตั้งแต่วันแรกของการเริ่มปีการศึกษา ครูสามารถกำหนดระดับความเข้มงวดของห้องเรียนที่ต้องการได้ โดยการสื่อสารและการเป็นแบบอย่าง การให้การยอมรับผู้เรียน การเรียนรู้อย่างมีคุณค่า สนุก สม่่าเสมอ ความเชื่อถือ การไว้วางใจและความรับผิดชอบ การเป็นแบบอย่างและการสื่อสารอย่างมีคุณภาพจะช่วยดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ซึ่งการวางแผนดังกล่าวต้องทำตั้งแต่วันแรกของปีการศึกษาหรือแม้แต่ทุก 10 นาทีแรกของการเรียนในแต่ละวัน

ในห้องเรียนครูคือ หลักสำคัญในการกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนในการทำงาน พฤติกรรมการสอนของครูที่หลากหลายสามารถเพิ่มความสนใจของผู้เรียนได้ ในทางมิติของพฤติกรรมครูอาจมีความหลากหลายในการใช้เสียง เช่น ดัง ค่อย หรือคุณภาพของเสียง อัตราความเร็ว การแสดงท่าทางของร่างกาย ตำแหน่งที่ครูอยู่ในห้องเรียน มีส่วนช่วยในการสอนบทเรียน การประเมินผลและวิธีการนำเสนอ

แม้ว่าครูจะได้มีการวางแผนบทเรียนและการนำเสนออย่างน่าสนใจเพื่อให้ผู้เรียนทุกคนสนใจที่จะเรียนรู้ ผู้เรียนที่สนใจเรียนรู้ตลอดเวลา ก็หายาก ผู้เรียนที่ให้ความสนใจควรจะได้รับเสริมแรงด้วยบางสิ่งบางอย่าง เช่น การชม การเรียกชื่อและการใช้คำพูดป้อนกลับ ส่วนผู้เรียนที่มีความสนใจน้อยหรือหมดความสนใจจำเป็นต้องสอนซ้ำและการกระตุ้นที่แตกต่างออกไปควรนำมาใช้ร่วมกันเมื่อมีปัญหาความไม่สนใจเกิดขึ้น นอกจากนี้ครูจำเป็นต้องวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้เรียน ควรแบ่งผู้เรียนที่สนใจและไม่สนใจ หลังจากวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดอย่างละเอียด ครูควรสามารถอธิบายปัญหา สาเหตุและวางแผนการแก้ปัญหา

10. การบริหารเวลา (Utilizing Time)

การสร้างบรรยากาศของห้องเรียนเพื่อสามารถดำเนินกิจการ การเรียนการสอนให้คุ้มค่ากับเวลา ครูซึ่งเป็นนักบริหารจัดการที่ได้ผลจะใช้การแบ่งเวลาสำหรับการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การใช้เวลาในการทำงานของผู้เรียนไม่เพียงแต่เป็นการเพิ่มงาน แต่ยังช่วยลดพฤติกรรม การก่อกรวน

2.11 การจัดการในการแก้ปัญหา (Resolving Management Problem)

พฤติกรรมของผู้เรียนในห้องเรียนไม่สามารถทำนายได้และเปลี่ยนแปลงง่าย ไม่เสมอต้นเสมอปลาย ความต้องการทางสังคมของผู้เรียน อิทธิพลจากภายนอก การสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตัวและความถี่ของพฤติกรรม จำเป็นต้องสนใจ อย่างไรก็ตามมีปัญหามากมายที่พบได้ในห้องเรียนแต่ละระดับ

ครูบางคนพยายามที่จะไม่สนใจปัญหาและไม่พยายามที่จะแก้ปัญหา แต่ครูที่สามารถจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เชื่อว่าสามารถช่วยผู้เรียนแก้ปัญหาพฤติกรรมเหล่านี้ได้ โดยจะใช้วิธีมีจุดประสงค์ในการแก้ปัญหาระยะยาว ไม่หยุดพฤติกรรมนั้นทันที แต่ช่วยผู้เรียนแก้ปัญหาพฤติกรรมด้วย โดยใช้หลักการจัดการดังนี้

1. การใช้การเตือน (Utilizing Mild Desists)

การคอยดูและระวังพฤติกรรม เป็นวิธีที่จะป้องกันปัญหาพฤติกรรมไม่เหมาะสมและเป็นการฝึกวินัยในตนเอง อย่างไรก็ตามการเตือนสามารถใช้แก้ปัญหาเล็กๆ ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน เมื่อใช้วิธีนี้จะต้องเอาตัวเองเข้าไปยุ่งเกี่ยว ไม่เคลื่อนไหวสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องหรือแนะนำวิธีปฏิบัติอื่นๆ การเตือนจะได้ผลถ้าครูไม่ว่าวุ่นใจหรือโกรธและไม่ทำเรื่องเล็กๆ ให้เป็นเรื่องใหญ่ แม้ว่าพฤติกรรมที่เป็นปัญหาหลายๆ พฤติกรรมสามารถป้องกันได้ พฤติกรรมที่เป็นปัญหาเล็กๆ น้อยๆ จะเกิดขึ้นเป็นบางครั้งและเกิดขึ้นซ้ำอีกก็เพราะว่าวินัยในตนเองไม่เกิดขึ้น ถ้าครูช่างสังเกตและใช้การตักเตือน ผู้เรียนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมในทันที ผู้เรียนส่วนใหญ่จะประพฤติสิ่งที่เหมาะสม อย่างไรก็ตามปัญหาเล็กๆ อาจกลายเป็นปัญหาใหญ่ เช่น การพูดขึ้นขณะคนอื่นกำลังพูด การตะโกน การพูดเสียงดัง การไม่ให้ความสนใจ การลุกจากที่นั่ง ทำให้ผู้อื่นรำคาญและไม่ปฏิบัติตามคำสั่งสอน ถ้าพฤติกรรมที่น่าเบื่อนี้ไม่หยุด ครูอาจต้องนำยุทธวิธีใหม่มาใช้

2. การเปลี่ยนสิ่งแวดล้อม (Changing the Environment)

สภาพแวดล้อมของห้องเรียนรูปแบบหนึ่งเหมาะสมกับการเรียนในสถานการณ์หนึ่งและอาจจะไม่เหมาะสมต่อการเรียนในอีกสถานการณ์หนึ่ง ครูผู้ซึ่งจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพจะทำการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในห้องเรียนเพื่อแก้ปัญหาพฤติกรรม

เทคนิคการจัดการที่ได้ผลโดยไม่ใช้การลงโทษ ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนหรือจัดห้องกิจกรรมใหม่ การให้ความช่วยเหลือผู้เรียนบางคนหรือทั้งหมด เพิ่มความสนใจของผู้เรียนให้สิ่งใหม่ๆ กับผู้เรียนและใช้อารมณ์ขัน ถ้าผู้เรียนเริ่มเบื่อและไม่สนใจให้ถามความคิดเห็น เมื่อมีผู้เรียนบางคน บางกลุ่มไม่เข้าใจหรือเริ่มประพฤติไม่เหมาะสมให้สนใจผู้เรียนทันที ให้ความช่วยเหลือในทางปฏิบัติที่เข้าถึง สัมผัสถึงผู้เรียนได้ แต่ถ้ายังดำเนินผ่านไปเรื่อยๆ และกำลังจะไม่เป็นระเบียบให้ทำเรื่องตลกเปลี่ยนสถานการณ์และเริ่มในสิ่งใหม่ที่น่าสนใจกว่า

3. การใช้วิธีการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ (Utilizing Problem Solving)

การศึกษาว่าครูแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาอย่างไร พบว่า ครูสามารถจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพส่วนใหญ่เห็นว่า การเข้าไปช่วยแก้ไขปัญหาก็ได้ผลดีกว่าที่จะให้ผู้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยเริ่มตั้งแต่วิธีง่ายๆ และซับซ้อนขึ้นในการช่วยให้ผู้เรียนหยุดและคิดในสิ่งได้กระทำลงไปหรือกำลังทำอยู่ ซึ่งผู้เรียนส่วนใหญ่กระทำลงไปโดยไม่ได้อะไร วิเคราะห์ ไม่สนใจสิ่งที่ยุ่งๆ ทำหายและแก้ปัญหา แทนที่จะตอบสนองต่อปัญหานั้นอย่างหุนหันพลันแล่นไม่ไตร่ตรอง

ผู้เรียนอาจจะเลือกปฏิบัติในสิ่งที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมในการประพจน์ ครูจะต้องเป็นผู้ช่วยให้ผู้เรียนเลือกวิธีปฏิบัติที่ถูกต้องและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกและแก้ไขปัญหาด้วยตัวเอง

ครูหลายคนสามารถช่วยให้ผู้เรียนได้พยายามแก้ปัญหาด้วยวิธีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นประชุมเป็นการส่วนตัวที่สามารถทำให้ผู้เรียนได้แสดงพฤติกรรมในทางที่สนับสนุนบรรยากาศ ครูบางคนให้การฝึกอบรมผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ

4. การใช้สัญญา (Utilizing Contracting)

ในหลายตัวอย่าง โดยเฉพาะผู้เรียนรายที่มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปน้อยมากแต่เป็นปัญหาที่สำคัญ ครูบางครั้งอาจต้องเขียนสัญญา

การเขียนสัญญาต้องมีผลบังคับในสิ่งที่เป็นไปได้เป็นที่ต้องการของครูและผู้เรียน ซึ่งควรเริ่มด้วยสิ่งที่ง่ายและเห็นผลตามข้อตกลงได้เร็ว เรื่องราวสั้นๆ ในสัญญาจะต้องให้หลักฐานของความเร็วกว่าสิ่งอื่นใด ข้อตกลงความคิดเห็นทั้งหมดในสัญญาควรจะเป็นประโยชน์ๆ สัญญาตามกฎหมายมันจะทำให้ยุ่งยากและเข้าใจควรหลีกเลี่ยง ประโยคในสัญญาทั้งครูและผู้เรียนตกลงจะปฏิบัติร่วมกัน ซึ่งอาจจะมีรางวัลพิเศษถ้าข้อตกลงของสัญญาเกิดล้มเหลวและต่อเนื่อง

รูปแบบของสัญญา

1. ครูจะต้องเข้าใจปัญหาและทำให้ผู้เข้าใจได้อย่างชัดเจนแจ่มแจ้ง
2. ครูและผู้เรียนจะต้องหาทางเลือกของวิธีปฏิบัติหลายๆ วิธี (อาจจะใช้วิธีระดมสมอง)
3. เขียนสัญญาและคัดลอกเก็บไว้ทั้งครูและผู้เรียน

การใช้สัญญาส่วนใหญ่จะเป็นรายบุคคล การใช้สัญญากลุ่มจะได้ผลเมื่อมีรางวัลเป็นสิ่งล่อใจดึงดูดใจ อย่างไรก็ตามหากมีผู้คนใดคนหนึ่งทำล้มเหลว สัญญาก็จะเป็นปัญหากับผู้ที่ทำตามสัญญานั้นได้

นอกจากนี้สัญญาอาจจะใช้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเช่นเดียวกับการปรับพฤติกรรม

5. การปรับพฤติกรรม

การปรับพฤติกรรมเป็นกลวิธีในการนำความรู้ทางจิตวิทยาเชิงวิทยาศาสตร์มาประยุกต์อย่างมีระบบในการสร้างสรรค์ให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ สำหรับการศึกษาเกี่ยวกับการปรับพฤติกรรมนั้นได้เริ่มตั้งแต่ Skinner et al. (1930) ได้ศึกษาเกี่ยวกับกลวิธีในการวางเงื่อนไขผลกรรมและหลักพฤติกรรมรากฐานของการปรับพฤติกรรม กล่าวคือ การทำงานด้านจิตวิทยาการปรับพฤติกรรม มีนักจิตวิทยาที่ทำงานทางด้านนี้ที่สำคัญ 2 คน คือ Ivan Pavlov และ BF. Skinner ซึ่งจากการกำหนดเงื่อนไขใหม่มีความเชื่อพื้นฐานว่า ผู้ทุกคนจะเรียนรู้ที่จะเคารพมาตรฐานของสังคม หากได้รับแรงเสริมที่เหมาะสม

เทคนิควิธีปรับพฤติกรรมที่เน้นแนวคิดพฤติกรรมนิยม ใช้ในการแก้ปัญหาพฤติกรรมผู้ มี 2 กลุ่มใหญ่ คือ

1. การลดหรือการระงับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ได้แก่ การลงโทษ การหยุดยั้ง คือ การงดไม่ให้แรงเสริมหรือการไม่ให้ความสนใจ การเพิกเฉย

2. การเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ได้แก่ การใช้แรงเสริมทางสังคม แรงเสริมจากเพื่อน และจากภายในตัวบุคคล

6. การให้ตัวแบบ (Modeling)

การให้ตัวแบบเป็นกลวิธีในการสร้างหรือสอนพฤติกรรมใหม่วิธีหนึ่ง วิธีการการให้ตัวแบบจะเสนอตัวแบบที่มีลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อให้ผู้สังเกตหรือผู้ที่ประสงค์จะให้เลียนแบบ สังเกตพฤติกรรม ผลจากการสังเกตจะทำให้บุคคลนั้นเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบหรือเกิดพฤติกรรมใหม่ๆ ที่พึงประสงค์

ข้อดีของวิธีการให้ตัวแบบ

1. จะทำให้ความถี่ของการเกิดพฤติกรรมเป้าหมายหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ค่อยๆ เกิดขึ้นและค่อยๆ มีความถี่สูงขึ้นและจะคงทนถาวรยิ่งขึ้น
2. จะทำให้ผู้สังเกตหรือผู้เลียนแบบเกิดพฤติกรรมใหม่ที่ไม่เคยเกิดมาก่อน
3. จะช่วยเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์หรือระงับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้สังเกตหรือผู้เลียนแบบ

ตอนที่ 3 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ในโรงเรียน

3.1 การจัดการความรู้ในโรงเรียน

การจัดการความรู้ คือ การรวบรวม สร้าง จัดระเบียบ แลกเปลี่ยนและประยุกต์ใช้ความรู้ในองค์กร โดยพัฒนาระบบจากข้อมูลไปสู่สารสนเทศเพื่อให้เกิดความรู้และปัญญาในที่สุด

กรอบแนวคิดการจัดการความรู้แบบทונה ประกอบด้วย 3 ส่วนคือ

- 1) ส่วนหัว เป็นส่วนคิดว่าจะทำอะไร จะไปทางไหน
- 2) ส่วนกลางตัว เป็นส่วนที่สำคัญที่สุดเพราะเป็นส่วนของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- 3) ส่วนหาง เป็นส่วนของความรู้ที่จะนำความรู้ไปใช้งานต่างๆและมีการต่อยอดให้เพิ่มมากขึ้น โดยการจัดการความรู้ในโรงเรียนประกอบไปด้วยลักษณะดังนี้

1. ภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู คือ ครูต้องมีทักษะ 4 ทักษะ ซึ่งทักษะการพูดมีความสำคัญมากที่สุดในการไปสอนผู้เรียน ทักษะการฟัง คนเป็นครูต้องฟังผู้เรียนพูดด้วยและยังต้อง

ฟังคนอื่น ๆ พูดอีก ทักษะการอ่าน ครูต้องเป็นผู้ที่ฝึกอ่านอยู่เสมอ รอบรู้ในทุกๆ ด้าน นอกจากนี้ในการสอนนั้นครูควรมีภาษากาย เช่น ท่าทาง หน้าตา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและความรู้ได้เร็ว และง่ายขึ้นเทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีการสอนคือการนำเอาสื่อต่างๆ เข้ามาใช้ในรูปแบบในการสอนและในแผนการจัดการเรียนรู้ สื่อการสอนคือ ตัวกลางที่ใช้ถ่ายทอดความรู้ เราควรเลือกสื่อการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาและวิธีการจัดการเรียนรู้ เพราะจะช่วยให้การสื่อสารกับผู้เรียนเป็นไปได้ด้วยดี

2. การพัฒนาหลักสูตร หลักสูตร หมายถึง สิ่งที่กำหนดเป้าหมายของผลผลิต กำหนดสารไว้ก่อนสอนและระบุลักษณะจุดหมายปลายทางตามที่ต้องการหลักสูตร หมายถึง หลักสูตรคือสิ่งที่กำหนดเป้าหมายของผลผลิต กำหนดสารไว้ก่อนสอนและระบุลักษณะจุดหมายปลายทางตามที่ต้องการ

3.การจัดการเรียนรู้ คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล หลักของการจัดการเรียนรู้ ได้แก่

- 3.1 คนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้
- 3.2 การเรียนรู้เกิดได้ทุกที่ต่อเนื่องกันไปตลอดชีวิต
- 3.3 การเรียนรู้ควรตอบสนองความต้องการและความแตกต่างกันของผู้เรียน
- 3.4 การเรียนรู้ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

ทั้งนี้การจัดการกระบวนการเรียนรู้ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ควรจัดให้ผู้เรียนมีความรักสถาบัน นำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาเกี่ยวข้องในการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรักและหวงแหนท้องถิ่น ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม เทคนิคการสอนที่มีด้วยกันหลายเทคนิค เช่น การสอนแบบทดลอง เป็นต้น

4. จิตวิทยาสำหรับครู จิตวิทยาพัฒนาการมนุษย์ของเพียเจต์ มี 4 ชั้น พัฒนาการทางเพศของฟรอยด์ เริ่มจากปาก, ทวารหนัก, การผูกพันกับบิดามารดา, ความสุขจากการเก็บกตแฝงเร้นทางเพศ, ความสุขที่ได้สนใจเพศตรงข้าม

จิตวิทยาการศึกษา ครูต้องมีความสามารถในการปกครองห้องเรียน เช่น

4.1. การจูงใจ เป็นเรื่องสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็น การจูงใจอาจให้โดยการพูดชมเชย การให้รางวัล

4.2. จิตวิทยาการแนะแนว คือ การแนะแนวทางให้เขาสามารถช่วยเหลือตัวเองและแก้ปัญหาของเขาได้ เช่น บริการของการแนะแนว มีการแนะแนวทางการศึกษา การแนะแนวอาชีพ เป็นต้น

5. การวัดและประเมินผลการศึกษา

หลักการวัด คือ การวัดต้องสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาต้องเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอน ต้องประเมินคุณลักษณะที่พึงปรารถนาในแต่ละช่วงชั้น

วิธีการสร้างเครื่องมือวัดผล ได้แก่ การประเมินตามสภาพจริง เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ต้องใช้เครื่องมือในการวัดที่หลากหลาย ช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะความรู้ พร้อมใช้ชีวิตอยู่กับคนอื่น

การประเมินจากแฟ้มสะสมงานแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าของผู้เรียนการประเมินภาคปฏิบัติคือ การประเมินตีค่าของผู้เรียนในทุกด้านเป็นการวัดจากการปฏิบัติ โดยอาศัยเครื่องมือต่างๆ

6. การบริหารจัดการในห้องเรียน

การบริหารคือ การจัดการมีหลัก 4 อย่าง ได้แก่ การกำหนดจุดหมายวิธีการ, การจัดองค์กร, การนำ, การควบคุมซึ่งนำมาใช้ในห้องเรียน โดยครูต้องเข้าใจห้องเรียน โดยการจัดการในห้องเรียนประกอบด้วย การจัดระเบียบในห้องเรียน, การสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียน, การวางแผนเพื่อการจัดการ

7. การวิจัยทางการศึกษา การค้นหาเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบ

8. เทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีซึ่งเป็นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสิ่งประดิษฐ์หรือใช้ร่วมกับกระบวนการทางจิตวิทยาและอื่นๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ นวัตกรรม คือ การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี ประยุกต์ คิดค้นใหม่ นวัตกรรมแบ่งเป็น 3 ระยะคือ

1. การประดิษฐ์คิดค้น
2. พัฒนาการ
3. การนำไปใช้จริงในห้องเรียน

การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยมีลำดับขั้นคือ สร้างกรอบแนวคิด วิเคราะห์หลักสูตร กำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดลักษณะของผู้สอน E - learning คือ ห้องเรียนเสมือนจริงเป็นการเรียนรู้ด้วยตัวเอง เรียนได้ทุกที่ ทุกเวลา ห้องเรียนเสมือนจริง อาศัยอิเล็กทรอนิกส์ และเครือข่ายคอมพิวเตอร์เป็นหลัก เช่น การศึกษาทางไกล การศึกษาผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

9. ความเป็นครู ครูต้องสอนทั้งเนื้อหาและคุณธรรมควบคู่กันไป ภาระหน้าที่งานของครูและอาจารย์คือ ผลิตผู้เรียน งานวิจัย ให้บริการทางวิชาการ งานเฉพาะกิจต่างๆ การพัฒนาวิชาชีพครู จะช่วยให้การพัฒนาของครูเป็นไปด้วยดี คุณลักษณะที่ดีของครูคือ ยิ้มแย้ม แจ่มใส เป็นกัลยาณมิตร

ทำนุรักษาประเพณีไทย การสร้างทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครูคือ ต้องสร้างความศรัทธา เชื่อมั่นในวิชาชีพครู ต้องมีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพครู

3.2 รูปแบบการเรียนการสอน

รูปแบบการเรียนการสอน คือ สภาพลักษณะของการสอนที่ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญ ซึ่งได้รับการจัดไว้อย่างเป็นระเบียบ ตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือความเชื่อต่างๆ โดยประกอบด้วยกระบวนการหรือขั้นตอนสำคัญในการเรียนการสอน รวมทั้งวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่างๆ ที่สามารถช่วยให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามทฤษฎีหลักการหรือแนวคิดที่ยึดถือ ซึ่งได้รับการพิสูจน์ ทดสอบ หรือยอมรับว่ามีประสิทธิภาพ สามารถใช้เป็นแบบบรรยายในการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบนั้นๆ

3.2.1 องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน

ทิสนา แชมมณี (2545) กล่าวว่า รูปแบบการเรียนการสอนต้องมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ดังนี้

1. มีปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือความเชื่อที่เป็นพื้นฐานหรือเป็นหลักของรูปแบบการเรียนการสอนนั้นๆ
2. มีการบรรยายและอธิบายสภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักที่ยึดถือ
3. มีการจัดระบบ คือ มีการจัดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของระบบการเรียนการสอนนั้นๆ เกิดประสิทธิภาพสูงสุด
4. มีการอธิบายหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่างๆ อันจะช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนนั้นๆ เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

Weil, Joyce และ Kluwin (1978) กล่าวว่า รูปแบบการเรียนการสอน ประกอบด้วย

1. ทฤษฎีหรือหลักการที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบ
2. แนวทางในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนและสิ่งแวดล้อมในการเรียน
3. วิธีสอนและวิธีเรียนที่จะช่วยให้การสอนบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

Arends (1997) กล่าวว่ารูปแบบการเรียนการสอน ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ประการ

1. หลักการตามทฤษฎีที่ใช้เป็นแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบ
2. ผลการเรียนรู้ที่ต้องการ
3. วิธีสอนที่จะทำให้การเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ของรูปแบบ
4. สิ่งแวดล้อมในการเรียนการสอนที่นำไปสู่ผลการเรียนรู้ที่ต้องการ

3.2.2 การจัดกลุ่มรูปแบบการเรียนการสอน

การจัดกลุ่มรูปแบบการเรียนการสอนตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบ สามารถแบ่งได้เป็น 5 กลุ่ม (ทีศนา แหมมณี, 2545)

1. รูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) เป็นรูปแบบที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระต่างๆ ซึ่งอาจจะเป็นข้อมูล ข้อเท็จจริง มโนทัศน์ หรือความคิดรวบยอด รูปแบบการสอนกลุ่มนี้ประกอบด้วย การสอนมโนทัศน์กว้างล่วงหน้า (Concept Attainment) การสอนตามแนวคิดของกานเย (Gagne's Instructional) ผังกราฟิก (Graphic Organizer Struction)

2. รูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านจิตพิสัย (Affective Domain) เป็นรูปแบบที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้สึก เจตคติ ค่านิยม คุณธรรมและจริยธรรมที่พึงประสงค์ รูปแบบการสอนกลุ่มนี้ประกอบด้วย การพัฒนาด้านจิตพิสัยของบลูม (Instructional Model on Bloom's Domain) การชกค้ำน (Jurisprudential) บทบาทสมมุติ (Role Playing)

3. รูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะพิสัย (Psycho-Motor Domain) เป็นรูปแบบที่มุ่งช่วยพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในด้านปฏิบัติ การกระทำ หรือ การแสดงออกต่างๆ รูปแบบการสอนกลุ่มนี้ประกอบด้วย การพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน (Simpson) ทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ (Harrow) ทักษะปฏิบัติของเดวีส์

4. รูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนากระบวนการ (Process Skills) เป็นรูปแบบการสอนทักษะที่เกี่ยวข้องกับวิธีการดำเนินการต่างๆ ประกอบด้วยรูปแบบการสอน กระบวนการสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม (Group Investigation) กระบวนการคิดอุปนัย (Inductive Thinking) กระบวนการคิดสร้างสรรค์ (Synectics) การคิดแก้ปัญหาอนาคตตามแนวคิดของทอร์แรนซ์ (Torrance's Future Problem Solving)

5. รูปแบบการสอนที่เน้นการบูรณาการ (Integration) เป็นรูปแบบที่พยายามพัฒนาผู้เรียนด้านต่างๆ ไปพร้อมกันทั้งด้านเนื้อหาและวิธีการ ประกอบด้วยรูปแบบการสอนทางตรง (Direct Instruction) การสร้างเรื่อง (Storyline Method) วัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning)

Joyce and et al. (2004) ได้การจัดกลุ่มรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

1. The information processing family เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการส่งเสริมแรงกระตุ้นภายในของบุคคลในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ โดยการเรียนรู้และจัดกระทำข้อมูลให้เป็นระบบ รับรู้และจัดกระทำกับปัญหา รวมทั้งการพัฒนา มโนทัศน์และภาษาในการถ่ายทอดในบางรูปแบบเป็นการเตรียมผู้เรียนในเรื่องการรวบรวมข้อมูลและมโนทัศน์ บางรูปแบบเน้นการสร้างมโน

ทัศน์และการตรวจสอบสมมุติฐาน รูปแบบการเรียนการสอนกลุ่มนี้จะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถทางปัญญาและสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและสังคม เช่น การฝึกการสืบเสาะความรู้ การใช้เทคนิคช่วยจำ การสังเคราะห์ การสืบเสาะแบบวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

2. The Social Family เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้และทักษะทางสังคม ให้ความสำคัญกับการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ การพัฒนาความสัมพันธ์ในห้องเรียนโดยการเรียนรู้ร่วมกัน การพัฒนาวัฒนธรรมของความสัมพันธ์ในโรงเรียน เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น การจับคู่ในห้องเรียน การสืบสวนเป็นกลุ่ม บทบาทสมมุติ เป็นต้น

3. The Personal Family เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาบุคลิกภาพและความตระหนักในตน โดยการรับรู้สิ่งที่เป็นตนเองมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้และการดำรงชีวิต สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์ เกิดการเรียนรู้ในการที่จะพัฒนาตนเองเพื่อการดำรงชีวิตที่มีคุณภาพ เช่น การสอนแบบไม่ชี้หน้า การส่งเสริมความตระหนักในตนเอง เป็นต้น

4. The Behavioral Systems Family รูปแบบการสอนกลุ่มนี้มาจากแนวคิดของกลุ่มทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมและทฤษฎีการปรับพฤติกรรม ซึ่งเชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากการปรับแก้ตนเองเพื่อให้พบกับความสำเร็จ เน้นการพัฒนาทักษะการอ่าน การคำนวณ ทักษะทางกายภาพเพื่อการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้และวัดได้ เช่น การเรียนเพื่อรู้รอบ การสอนตรง การเรียนรู้จากสิ่งเร้า เป็นต้น

3.3 การจัดการเรียนการสอนแบบ Brain Based Learning

Brain Based Learning คือ การใช้ความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับสมองเป็นเครื่องมือในการออกแบบกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างศักยภาพสูงสุดในการเรียนรู้ของมนุษย์ โดยเชื่อว่าโอกาสทองของการเรียนรู้อยู่ระหว่างแรกเกิด - 10 ปี

Regate และ Geoffrey Caine (1989) นักวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้โดยใช้ความรู้เกี่ยวกับสมองเป็นหลัก ได้เสนอทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน 12 ข้อ ดังต่อไปนี้

1. สมองเป็นกระบวนการคู่ขนาน สมองเป็นอวัยวะที่มีความสำคัญที่สุดในร่างกายของคนเรา เพราะการที่มนุษย์สามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้นั้นจะต้องอาศัยสมองและระบบประสาทเป็นพื้นฐานของการรับรู้ รับความรู้สึกจากประสาทสัมผัส ได้แก่ ตาทำให้เห็น หูทำให้ได้ยิน จมูกทำให้ได้กลิ่น ลิ้นทำให้ได้รับรสและผิวหนังทำให้เกิดการสัมผัส

แนวการจัดการกิจกรรมการสอน

ครูจำเป็นต้องใช้กลวิธีและเทคนิคที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นสมองของผู้เรียน ไม่มีวิธีหรือเทคนิคของใครสมบูรณ์ที่สุด ดังนั้นการสอนที่ดีต้องสอดคล้องกับการที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

ตามเป้าหมายของการศึกษานั้น ขึ้นอยู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ของบุคคลนั้นมีความหลากหลายและแตกต่างกันไปตามประสบการณ์และความสามารถพื้นฐานของบุคคลนั้นๆ หรือรูปแบบการเรียนรู้มีหลากหลาย โดยพบว่าห้องเรียนหนึ่งๆ มักจะมีผู้จัดการเรียนรู้อยู่ 4 รูปแบบ คือ นักทฤษฎี นักวิเคราะห์ นักปฏิบัติและนักกิจกรรม ดังนั้นครูจึงจำเป็นต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมและเอื้อต่อผู้เรียนทั้ง 4 แบบอย่างเสมอภาคกัน เพื่อให้ผู้เรียนมีความสุขสนุกสนานเกิดความสุขในการเรียนรู้ตามรูปแบบที่ตนถนัด รวมทั้งยังมีโอกาสพัฒนาความสามารถด้านอื่นๆ ที่ตนเองไม่ถนัดด้วยวิธีการหลากหลายอีกด้วย โดยอาจเริ่มจากรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคลแล้ววางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับลักษณะของผู้เรียน รวมทั้งสร้างโอกาสให้เขาได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

2. สมองกับการเรียนรู้ สมองไม่ได้มีหน้าที่เฉพาะรับรู้แต่เพียงอย่างเดียว แต่จะเป็นอวัยวะที่สำคัญต่อการพัฒนาของอวัยวะทั้งหมดของร่างกาย ซึ่งจะรวมถึงการคิด การเรียนรู้ การจำและพฤติกรรมของมนุษย์มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูควรจะมีความรู้เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทำงานและการพัฒนาของสมอง เพื่อจะได้วางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะที่กระตุ้นให้สมองคิดและทำงานแบบท้าทาย ยั่วมากที่สุด ผู้เรียนได้คิดและแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ในทุกด้าน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนากระบวนการคิดและเรียนรู้เต็มตามศักยภาพเป็นรากฐานไปสู่การเป็นคนดี คนเก่งและมีความสุขในการดำรงชีวิตและเมื่อเติบโตขึ้นจะได้เป็นเยาวชนพลเมืองที่ดีของสังคมต่อไป

แนวการจัดการเรียนการสอน

วิธีการเตรียมความพร้อมทางสมอง

1. การดื่มน้ำ ควรดื่มน้ำบริสุทธิ์ วันละ 6 - 8 แก้ว เพราะถ้าร่างกายได้รับน้ำอย่างเพียงพอจะทำให้เซลล์สมองทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การรับประทานอาหารควรรับประทานอาหารให้ครบ 5 หมู่ ซึ่งถูกต้องตามหลักโภชนาการ เพราะอาหารจะทำให้เซลล์ประสาท / เซลล์สมองเจริญเติบโต ส่งผลให้ความจำดีและเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

3. การหายใจ ควรฝึกหายใจให้ลึกๆ ช้าๆ และมีจังหวะที่แน่นอน เพราะสมองต้องการออกซิเจนและออกซิเจนช่วยให้กระบวนการคิดดี ซึ่งถ้ามีการหายใจที่ถูกต้องจะช่วยให้เกิดสมาธิสมองปลอดโปร่ง ลดสภาพการหลงๆ ลืมๆ และสามารถป้องกันโรคสมองเสื่อมได้

4. การฟังเพลง / ดนตรี ควรหาโอกาสฟังเพลง / ดนตรี จะกระตุ้นให้เกิดการรับรู้และกระตุ้นการทำงานของสมองทั้งสองซีกให้สอดคล้องกันทั้งระบบ การฟังเพลงที่มีคุณภาพทำให้สมองผลิต Alpha Waves และ Theta Waves ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็วและเกิดความคิดสร้างสรรค์ขั้นสูง

5. การคลายความเครียด ความเครียดเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ ดังนั้นควรหาเวลาพักผ่อน ออกกำลังกาย จัดลำดับความสำคัญของงาน การหัวเราะ / ยิ้ม ทำให้จิตใจเบิกบาน ไม่เครียดและไม่คิดว่าตัวเองเป็นคนไร้ค่า

6. การบริหารสมอง การบริหารสมองเป็นระบบการเคลื่อนไหวร่างกายที่จะช่วยให้สมองทำงานอย่างดีเป็นการเชื่อมโยงระหว่างการเคลื่อนไหวร่างกายกับการทำงานของสมอง

3. การเรียนรู้มีมาแต่กำเนิด

ในการเรียนรู้ของบุคคลเรานั้นจะเกิดขึ้นตั้งแต่เริ่มมีชีวิตและเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าการเรียนรู้ที่ดีที่สุดนั้นจะต้องลงมือปฏิบัติด้วยตนเองหรือเป็นการเรียนรู้โดยประสบการณ์ตรง

การเรียนรู้กับการเรียนการสอน

การที่จะทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาเรียนรู้เพื่อเป็นผู้ที่เก่ง ดีและมีความสุขได้นั้นย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการด้วยกัน แต่ปัจจัยหนึ่งที่สำคัญยิ่ง ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน เพราะหัวใจของการเรียนการสอนคือการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งถ้าหากมีการจัดการเรียนการสอนที่ดี ย่อมก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีที่สุดได้

ลักษณะการเรียนการสอนที่ดีมีดังต่อไปนี้

1. ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. เน้นความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก
3. ต้องพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียน
4. ต้องเป็นที่น่าสนใจ ไม่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกเบื่อหน่าย
5. ต้องดำเนินไปด้วยความเมตตากรุณาต่อผู้เรียน
6. ต้องทำให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้
7. ต้องตระหนักถึงเวลาที่เหมาะสมที่ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้
8. ต้องสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ โดยการปฏิบัติจริง
9. ต้องสนับสนุนส่งเสริมการเรียนรู้
10. ต้องมีจุดมุ่งหมายของการสอน
11. ต้องสามารถเข้าใจผู้เรียน
12. ต้องคำนึงถึงภูมิหลังของผู้เรียน
13. ต้องไม่ยึดวิธีการใดวิธีการหนึ่งเท่านั้น
14. การเรียนการสอนที่ดีเป็นพลวัต (Dynamic) คือ มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งในด้านการจัดกิจกรรม การสร้างบรรยากาศ รูปแบบ เนื้อหาสาระ เทคนิควิธี ฯลฯ
15. ต้องสอนในสิ่งที่ไม่ไกลตัวผู้เรียนมากเกินไป

16. ต้องมีการวางแผนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ

ดังนั้นการเรียนรู้ของผู้เรียนจะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ถ้าผู้วางแผนการเรียนรู้ได้คำนึงถึงลักษณะการเรียนรู้ที่ดี วิธีการเรียนรู้ หลักการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ หลักการสอนที่มีประสิทธิภาพ และลักษณะการเรียนการสอนที่ดี ดังที่นำเสนอเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการจัดการเรียนรู้ต่อไป

4. รูปแบบการเรียนรู้ของบุคคล

ผู้เรียนในห้องเรียนหนึ่งๆ มักจะมีผู้หนดการเรียนรู้ตามรูปแบบของตน ครูจึงจำเป็นต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนทุกรูปแบบอย่างเสมอภาคกันเพื่อให้ผู้เรียนมีความสนุกสนานและเกิดความสุขในการเรียนรู้ตามรูปแบบที่ตนถนัด รวมทั้งยังมีโอกาสพัฒนาความสามารถด้านอื่นๆ ที่ตนไม่ถนัดอีกด้วย

แนวการจัดการเรียนการสอน

การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้มิใช่เกิดจากการสั่ง การสอน การถ่ายทอดเพียงอย่างเดียว แต่ต้องเกิดจากประสาทสัมผัสทั้ง 5 ของมนุษย์ มีการรับรู้ คือ การแสวงหาและรับข้อมูล ข้อความรู้อจากประสาทสัมผัสต่างๆ มีการบูรณาการความรู้ เป็นการนำข้อมูลข่าวสาร ความรู้ใหม่ที่ได้รับมาผสมผสานเชื่อมโยงกับประสบการณ์หรือโครงสร้างของความรู้เดิม เพื่อขยายหรือสร้างความรู้ใหม่ มีการประยุกต์ใช้ คือการนำความรู้มาใช้ในกรณีดำรงชีวิตหรือการแก้ปัญหาในการทำงาน

ดังนั้นการจัดการเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่แท้จริงและถาวรนั้นจะต้องจัดให้ครบองค์ประกอบทั้ง 3 ส่วน ได้แก่ การรับรู้ การบูรณาการความรู้และการประยุกต์ใช้เพื่อเป็นการเชื่อมโยงความรู้สู่การปฏิบัติจริงในวิถีชีวิต

5. ความสนใจมีความสำคัญต่อการเรียนรู้

ความสามารถพิเศษของมนุษย์ แบ่งออกเป็น 8 ด้านด้วยกัน มนุษย์ย่อมมีความแตกต่างระหว่างบุคคล แต่ละคนมักจะมีความเก่งไม่เหมือนกันควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้วางแผนในการพัฒนาตนเอง โดยเริ่มจากรู้จักตนเอง รู้จุดเด่น จุดด้อย ค้นหาวิธีการพัฒนาความเก่งให้แก่ตนเองที่จะนำไปสู่การปฏิบัติอย่างมีความสุขและเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย

แนวการจัดการเรียนการสอน

ครูผู้สอนจะต้องมีข้อมูลและรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล คิดและจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความถนัด ความสามารถหรือความเก่งให้เก่งมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการพัฒนาด้านอื่นๆ อีกให้มีความเก่งหลายๆ ด้าน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงความสามารถหรือความเก่งสู่สาธารณชน โดยอาจจัดเวทีให้แสดงอย่างอิสระ

6. สมอมีหน้าที่สร้างกระบวนการเรียนรู้

สมอของเราแบ่งออกเป็น 2 ซีก คือ ซีกซ้ายกับซีกขวา สมอทั้งสองด้านมีความสัมพันธ์กัน สมอมีหน้าที่ควบคุมการรับรู้ การคิด การเรียนรู้และการจำ ควบคุมการทำงานของอวัยวะต่างๆ ของร่างกายและควบคุมความรู้สึกและพฤติกรรม จะเห็นได้ว่าสมอเป็นอวัยวะที่สำคัญต่อการพัฒนาของอวัยวะทั้งหมดในร่างกาย ซึ่งรวมถึงความคิด การเรียนรู้ การจำและพฤติกรรมของมนุษย์

แนวการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนที่ดี ครูต้องมีความเข้าใจทักษะที่เกี่ยวข้องกับความสามารถพิเศษของสมอแต่ละซีก สมอซีกซ้ายสั่งการทำงานเกี่ยวกับคำ ภาษา ตรรก ตัวเลข จำนวน ลำดับ ระบบ การคิดวิเคราะห์และการแสดงออก เป็นต้น ส่วนสมอซีกขวาจะสั่งการเกี่ยวกับจังหวะ ดนตรี ศิลปะ จินตนาการ การสร้างภาพ การรับรู้ การเห็นภาพรวม ความจำ ความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

7. การเรียนรู้ในสิ่งที่สนใจสามารถรับรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สมอจะซึมซับข้อมูลที่บุคคลมีความสนใจในเรื่องนั้นอยู่แล้ว เชื่อมโยงกับข้อมูลความรู้ใหม่ ประสานข้อมูลความรู้เข้าด้วยกัน ซึ่งหมายความว่า การเรียนรู้ของมนุษย์จะมีประสิทธิภาพสูงขึ้น เมื่อมีการเชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์เดิมของผู้เรียนกับการจัดประสบการณ์ในการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง

แนวการจัดการเรียนการสอน

ควรจัดเนื้อหาที่มีความหลากหลายครอบคลุมทุกมิติของชีวิตมนุษย์ กระบวนการเรียนรู้มีลักษณะหลากหลายร่วมกันในลักษณะ ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง แหล่งการเรียนรู้หลากหลาย เช่น เรียนรู้จากสื่อธรรมชาติ จากคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ จากแหล่งงานอาชีพของชุมชน จากการค้นคว้าทางเทคโนโลยี เป็นต้น

8. การเรียนรู้เกิดขึ้นได้เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ทั้งในแบบที่มีจุดมุ่งหมายและไม่ได้ตั้งใจ

การเรียนรู้ของคนส่วนใหญ่มักเกิดการเรียนรู้ขึ้นได้จากสิ่งที่ไม่ได้ตั้งใจ สามารถเรียนรู้ได้จากประสบการณ์ในสถานการณ์จริง เช่น ในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่เผชิญอยู่โดยไม่ได้คิดในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นมาก่อน โดยอาศัยประสบการณ์เดิมของแต่ละบุคคลในการเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม

แนวการจัดกิจกรรมการสอน

ในกระบวนการเรียนรู้นั้น ขณะที่ผู้เรียนเรียนรู้นั้นอาจเป็นแค่การรับรู้ แต่ยังไม่เข้าใจ ความเข้าใจอาจเกิดขึ้นหลังจากที่ผู้เรียนสามารถมองเห็นถึงความหมายและความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันถึงสิ่งต่างๆ ที่ตนเองรับรู้จากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย ในระดับที่สามารถอธิบายเชิงเหตุผลได้ ซึ่ง

บางครั้งการสอนในห้องเรียนเมื่อจบลงบางบทเรียนไม่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ เนื่องจากการสอนนั้นไม่สอดคล้องกับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน

9. การเรียนรู้ที่เกิดจากกระบวนการสร้างความเข้าใจ

การเรียนรู้ที่เกิดจากกระบวนการที่สร้างความเข้าใจและให้ความหมายกับสิ่งที่รับรู้มา มีการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่เรียนกับชีวิตจริง สอนและแนะนำบนพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์และทักษะที่มีอยู่เดิมของผู้เรียน

แนวการจัดการเรียนการสอน

บางครั้งการจำเป็นสิ่งสำคัญและมีประโยชน์ แต่การสอนที่เน้นการจำไม่ก่อให้เกิดความเชื่อมโยงให้เกิดการเรียนรู้และบางครั้งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาความเข้าใจ ถ้าครูไม่ได้ศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละประเภทว่ามีความชื่นชอบ ความถนัด วิธีการเรียนรู้ หลักการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและจัดกิจกรรมการสอนให้สอดคล้องกับผู้เรียนแต่ละประเภทจะส่งผลต่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเช่นเดียวกัน

10. การเรียนรู้เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

ภาษาแรกของมนุษย์เรียนรู้โดยกระบวนการเรียนรู้ภายในของบุคคลที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมและสิ่งแวดล้อมภายนอก

แนวการจัดการเรียนการสอน

ครูจำเป็นต้องใช้กิจกรรมที่เป็นสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน ประกอบด้วย การสาธิต การทำโครงการ ทักษะศึกษา การรับรู้ประสบการณ์ด้วยการมองเห็นของจริง การเล่าเรื่อง ละครและการมีปฏิสัมพันธ์ต่อคนหลายๆ ประเภท การเรียนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษาสามารถเรียนรู้ได้ในกระบวนการโดยผ่านเรื่องหรือการเขียน

ความสำเร็จขึ้นอยู่กับการใช้ประสาทสัมผัสและให้ผู้เรียนพบประสบการณ์ที่ซับซ้อนและมีความเกี่ยวข้องกันในเนื้อหา ครูไม่ควรเป็นเพียงผู้บรรยาย แต่ควรเป็นผู้กำกับที่ทำให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้

11. การเรียนรู้คือการส่งเสริมให้ผู้เรียนเผชิญกับสถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่กระตุ้นการเรียนรู้

เซลล์สมองจะเกิดมีการเชื่อมต่ออย่างสูงสุด เมื่อถูกกระตุ้นให้เผชิญกับสถานการณ์ที่ท้าทายให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ โดยผ่านกระบวนการเล่นอย่างสนุกสนานและมีความสุข ปราศจากความเครียด เพราะความเครียดเป็นสิ่งที่บั่นทอนการเรียนรู้ของผู้เรียนได้

แนวการจัดการเรียนการสอน

ควรสร้างสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมให้ปลอดภัยเพื่อการเรียนรู้ โดยผ่านการเล่นแบบทำท่าย การเสี่ยง ความสนุกสนานเป็นสิ่งจำเป็นที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ การถูกทำโทษอันเนื่องมาจากความผิดพลาดจะทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ ครูจึงไม่ควรลงโทษผู้เรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมที่ให้ ผู้เรียนเผชิญกับสถานการณ์แวดล้อมที่กระตุ้นการเรียนรู้

12. สมอของบุคคลมีความเท่าเทียมกันมนุษย์ทุกคนมีระบบสมองที่เหมือนกัน ถึงแม้ว่าทุกคนจะมีศักยภาพแตกต่างกันในด้านความรู้ความถนัดที่มีอยู่เดิม ตามสภาพแวดล้อมของแต่ละคน แต่สามารถเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพได้อย่างเท่าเทียมกัน

แนวการจัดการเรียนการสอน

ผู้เรียนมีความแตกต่างกันเกี่ยวกับความสามารถทางสติปัญญา ความสามารถความเก่งของมนุษย์ คือ ทักษะปัญหา ความเป็นคนเก่งคืออะไร มีคำตอบมากมายหลายรูปแบบ แต่สรุปได้ว่าคนเก่งคือผู้มีความสามารถด้านใดด้านหนึ่งเฉพาะด้านหรือหลายๆ ด้านที่แสดงออกถึงความสามารถได้อย่างเป็นที่ประจักษ์

ในการพัฒนาความเก่งนั้นควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้วางแผนในการพัฒนาตนเอง โดยเริ่มจากการรู้จักตนเอง รู้จุดเด่นจุดด้อย ค้นหาพัฒนาความเก่งให้แก่ตนเองที่จะนำไปสู่การปฏิบัติอย่างมีความสุขและเกิดการเรียนรู้ ภายใต้การดูแล กระตุ้นให้คำแนะนำและการอำนวยความสะดวกของครู ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง ดังนั้นจะเห็นได้ว่าความเก่งพัฒนาได้ถ้ารู้วิธีและทำถูกวิธี

ตอนที่ 4 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21

ศตวรรษที่ 21 หมายถึงช่วงเวลาระหว่างปีค.ศ.2000 – ค.ศ.2100 หรือยุคปัจจุบันที่มองไปข้างหน้า เป็นช่วงเวลาเข้าสู่ยุคของโลกมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นผลจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมในช่วงศตวรรษที่ 19 - 20 อันทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านต่างๆ ทั้งสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม รวมทั้งมีการพัฒนาเทคโนโลยีวิวัฒนาการด้านต่างๆ จึงส่งผลให้สภาพสังคมที่หล่อหลอมแนวคิดแนวปฏิบัติของมนุษย์ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมด้วย รวมทั้งในด้านการศึกษ การเรียนรู้ต่างได้รับอิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงด้วยเช่นกัน

โดยในอดีตก่อนเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 สภาพสังคมไทยวิถีชีวิตของผู้คนเรียบง่าย ไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลง แต่เป็นสังคมที่เปิดกว้างยอมรับวัฒนธรรมจากภายนอกและนำมาปรับใช้ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสม เมื่อประเทศไทยเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 นับเป็น

ช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลก อันเกิดจากความก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสารสนเทศ สิ่งเหล่านั้นเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้โลกอยู่ในยุคการสื่อสารไร้พรมแดน ซึ่งก่อให้เกิดทั้งโอกาสและการพัฒนาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก การพัฒนาด้านการศึกษาจึงสำคัญอย่างยิ่งเพื่อเป็นการเตรียมพร้อมรับสถานการณ์ในอนาคต (นวพร ชลารักษ์, 2558) ส่งผลให้การศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นการเรียนรู้เพื่อรับมือกับอนาคตนั่นเอง

ดังนั้นจึงเกิดคำว่า การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 หรือ 21st Century Learning เป็นวลีคำกล่าวที่กลายเป็นส่วนสำคัญต่อการวิเคราะห์และอภิปราย อีกทั้งยังถูกกำหนดให้เป็นยุทธศาสตร์การทำงานเพื่อการจัดการศึกษาเรียนรู้ในยุคใหม่ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อการจัดการเรียนรู้ และในขณะเดียวกันทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 หรือ 21st Century Skills ได้กลายเป็นยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญที่นักการศึกษาต่างร่วมกันวิจัยเพื่อสร้างรูปแบบหรือแนวปฏิบัติต่อการเสริมสร้างประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาเรียนรู้ให้เกิดขึ้น (Mishra and Kereluik, 2011 อ้างถึงใน ศิริรินทร์ทิพย์ เชียงแรง, 2558) ให้สอดคล้องกับสังคมในปัจจุบันที่แปรเปลี่ยนไป

4.1 การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

จากการเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 มีผลให้การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีความก้าวหน้าและทันสมัย เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้เท่าทันสามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุขและสอดคล้องกับแนวปฏิบัติและความคิดของคนในยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีนักวิชาการกล่าวถึงการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไว้มากมายดังต่อไปนี้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2559) กล่าวถึง การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นั้นแตกต่างจากในอดีตเป็นอย่างมาก เนื่องจากในช่วงศตวรรษที่ 19 - 20 หลังการปฏิวัติอุตสาหกรรมนั้นเป็นยุคของการผลิตแบบโรงงานอุตสาหกรรมที่เน้นการใช้เครื่องจักร เครื่องทุ่นแรงและใช้คนคุมเครื่องและแรงงานฝีมือที่แค่ทำงานง่ายๆ ส่งผลให้การจัดการศึกษาเรียนรู้ในศตวรรษที่ 19 - 20 จึงเป็นเรื่องการฝึกความรู้ ทักษะ สำหรับป้อนคนเข้าไปทำงานในเศรษฐกิจทุนนิยมอุตสาหกรรมยุคแรกๆ แต่เมื่อก้าวเข้าสู่ช่วงเวลาของศตวรรษที่ 21 ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากระบบทุนนิยมอุตสาหกรรมยุคแรกๆ ไปเป็นทุนนิยมอุตสาหกรรมข้ามชาติที่มีการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีและการบริหารจัดการในระดับที่สูงกว่ายุคก่อนอย่างมาก เน้นการผลิตสินค้าและบริการแบบอัตโนมัติที่ใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่เพิ่มขึ้นต้องการใช้แรงงานและการจัดการที่ที่มีความรู้และการคิดค้นใหม่ คนทำงานมีความรู้ทักษะแบบใหม่ที่ปรับตัวเรียนรู้งานแบบใหม่ได้เร็ว รวมทั้งตัดสินใจเป็นเพิ่มขึ้นที่ต่างจากยุคก่อน ดังนั้นการศึกษาเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ต้องการเรียนรู้ใหม่ที่เปลี่ยนไปจากเดิม โดยต้องก้าวข้ามสาระวิชาไปสู่การเรียนรู้ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษใหม่และมีเป้าหมายในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ความคิดริเริ่มและความสามารถคิดได้เองอย่างอิสระของผู้เรียนมากกว่าการสอนให้จดจำข้อมูลองค์ความรู้เดิมเพื่อไปสอบ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่แตกต่างจากเดิมโดยสิ้นเชิง

คณะกรรมการนานาชาติว่าด้วยการศึกษาในศตวรรษที่ 21 (2551) ได้สรุปแนวทางการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยได้เสนอ The Four Pillars of Education หรือ 4 เสาหลักทางการศึกษา ซึ่งเป็นหลักในการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยการเรียนรู้ 4 ลักษณะ ได้แก่

1. การเรียนรู้เพื่อรู้ (Learning to know) หมายถึง การศึกษาที่มุ่งพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การแสวงหาความรู้และวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อให้สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต
2. การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติได้จริง (Learning to do) หมายถึง การศึกษาที่มุ่งพัฒนาความสามารถและความชำนาญเพื่อสามารถประยุกต์องค์ความรู้ไปสู่การปฏิบัติงานและอาชีพได้อย่างเหมาะสม กระบวนการเรียนการสอนบูรณาการระหว่างความรู้ภาคทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติงานที่เน้นประสบการณ์ต่างๆ ทางสังคม
3. การเรียนรู้เพื่อที่จะอยู่ร่วมกัน (Learning to Live Together) หมายถึง การศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข มีความตระหนักในการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การแก้ปัญหาการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี มีความเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และเข้าใจความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อของแต่ละบุคคลในสังคม
4. การเรียนรู้เพื่อชีวิต (Learning to Be) หมายถึง การศึกษาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านสติปัญญา ร่างกายและจิตใจ รวมทั้งให้ความสำคัญกับจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์มีความรับผิดชอบต่อสังคมสิ่งแวดล้อมและศีลธรรม

วิจารณ์ พานิช (2556) กล่าวถึงการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สามารถสรุปได้ว่า การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นั้นมีความแตกต่างจากการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 19 และ 20 อย่างสิ้นเชิง วิธีการเรียนรู้แบบเดิมนั้นล้าสมัย ดังนั้นการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จึงต้องแปรเปลี่ยนเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงไป โดยต้องปรับเปลี่ยนจากการเรียนรู้แบบเดิมที่เน้นเรียนจากชุดความรู้หรือเรียนจากทฤษฎีเป็นหลัก แต่ควรเปลี่ยนเป็นเรียนรู้จากการลงมือทำ (Learning by doing) ซึ่งความรู้ที่ได้จากการลงมือปฏิบัติ แม้จะเป็นความรู้ที่ไม่ชัดเจนแต่ปฏิบัติได้ ทำแล้วได้ผล

หรือไม่ได้ผลก็ตาม แต่ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ ซึ่งนับเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากการเรียนสมัยใหม่ต้องไม่ใช่เพื่อให้ได้ความรู้แต่ต้องได้ทักษะหรือ skill ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

ส่วน Churches (2008 อ้างถึงในวิโรจน์ สารัตนะ, 2556) กล่าวว่า การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องสะท้อนถึงโลกที่ผู้เรียนจะเดินทางเข้าไปในอนาคต เป็นโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีการเชื่อมโยง ปรับเปลี่ยนและมีวิวัฒนาการ ซึ่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จะมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่

1. สร้างความรู้คล่องในการใช้สื่อสารสนเทศและเทคโนโลยี
2. คำนึงถึงบริบทที่เป็นจริง
3. เป็นสหวิทยาการ
4. ยึดความร่วมมือ
5. ยึดโครงการเป็นหลัก
6. ใช้การแก้ปัญหาเป็นเครื่องมือการสอน
7. ประเมินโปร่งใส
8. พัฒนาทักษะการคิด

นอกจากนี้สุทัศน์ สังกะพันธ์ และคณะ (ม.ป.ป.) กล่าวว่า การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นการกำหนดแนวทางยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ โดยร่วมกันสร้างรูปแบบและแนวปฏิบัติในการเสริมสร้างประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นที่องค์ความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญและสมรรถนะที่เกิดกับตัวผู้เรียนเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมแห่งความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2556) กล่าวว่า ในศตวรรษที่ 21 ต้องมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถและมีศักยภาพที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต

และนวพร ชลารักษ์ (2558) กล่าวว่า ในยุคศตวรรษที่ 21 ต้องก้าวข้ามผ่านคำว่าทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ ถึงแม้ความรู้ที่อยู่ในการปฏิบัตินั้นจะเป็นความรู้ที่ไม่ชัดเจน แต่ผู้เรียนเกิดกระบวนการการเรียนรู้ ซึ่งถือเป็นจุดที่สำคัญที่สุดและมีความซับซ้อนมากที่สุดเช่นกัน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนสำหรับการดำรงชีวิตในยุคที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

จากข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างทักษะให้สามารถปฏิบัตินำไปใช้ได้จริง มากกว่าที่จะเน้นความรู้แบบทฤษฎีการท่องจำ จึงเป็นการเรียนรู้เพื่อการดำรงชีพได้จริงในสังคมปัจจุบัน

4.2 ทักษะในศตวรรษที่ 21

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นั้นเป็นการเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อม โดยมุ่งสร้างความรู้เพื่อปมเพาะผู้เรียนให้มีทักษะสำหรับการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ในขณะที่เดียวกันครูผู้สอนต่างก็ต้องมีทักษะที่เหมาะสมและสอดคล้องกับในศตวรรษที่ 21 เพื่อที่สามารถถ่ายทอดความรู้ทักษะต่างๆ ให้กับนักเรียนได้ ดังนั้นทักษะในศตวรรษที่ 21 จึงสามารถแบ่งออกเป็นทักษะของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 และทักษะของครูในศตวรรษที่ 21 ต่อไปนี้

4.2.1 ทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

ทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เป็นเป้าประสงค์ที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน ดังนั้น การศึกษาเรียนรู้เพื่อให้เกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถและมีศักยภาพที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2556) ซึ่งมีนักวิชาการได้อธิบายไว้ดังต่อไปนี้

ในประเทศสหรัฐอเมริกาได้กล่าวถึงแนวคิดเรื่อง "ทักษะแห่งอนาคตใหม่: การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21" ได้ถูกพัฒนาขึ้น โดยภาคส่วนที่เกิดจากวงการนอกการศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วยบริษัทเอกชนชั้นนำขนาดใหญ่ เช่น บริษัทแอปเปิ้ล บริษัทไมโครซอฟ บริษัททวอลด์สันนีย์ องค์กรวิชาชีพระดับประเทศ และสำนักงานด้านการศึกษาของรัฐรวมตัวและก่อตั้งเป็นเครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Skills) หรือเรียกย่อๆว่า เครือข่าย P21 โดยหน่วยงานเหล่านี้มีความกังวลและเห็นความจำเป็นที่เยาวชนจะต้องมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกแห่งศตวรรษที่ 21 ที่เปลี่ยนไปจากศตวรรษที่ 20 และ 19 จึงได้พัฒนาวิสัยทัศน์และกรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ขึ้น (ทักษะแห่งอนาคตใหม่: การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ อย่างไร?, 2555) ดังภาพ

ภาพที่ 2.1 กรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ที่มา: วิจารย์ พานิช (2556)

โดยกรอบแนวคิดข้างต้นเป็นการโดยผสมผสานทั้งในด้านความรู้สาระวิชาหลัก หรือ Core Subjects (ภาษาอังกฤษ การอ่าน ศิลปะการใช้ภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ หน้าที่พลเมือง การปกครอง เศรษฐศาสตร์ ศิลปะ ประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์) และแนวคิดสำคัญในศตวรรษที่ 21 (ความรู้เรื่องโลก ความรู้ด้านการเงิน เศรษฐกิจธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ ความรู้ด้านพลเมือง ความรู้ด้านสุขภาพ และความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม) และทักษะขั้นสูงสำคัญ 3 ด้านเพิ่มเติมเพื่อที่จะช่วยผู้เรียนได้เตรียมความพร้อมในหลากหลายด้าน รวมทั้งระบบสนับสนุนการเรียนรู้ ได้แก่ มาตรฐานและการประเมิน หลักสูตรและการเรียนการสอน การพัฒนาครู สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อความสำเร็จของผู้เรียนทั้งด้านการทำงานและการดำเนินชีวิต (ทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ,2557)

อย่างไรก็ตามการเรียนและท่องจำเนื้อหาในสาระวิชาหลัก เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาศาสตร์ สังคมศึกษา นั้นไม่เพียงพออีกต่อไปแล้วสำหรับการเตรียมพร้อมผู้เรียนในการดำรงชีวิตและทำงานในโลกศตวรรษใหม่ ซึ่งผู้เรียนจำเป็นต้องได้รับการปลูกฝังทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ควบคู่กับเนื้อหาในสาระวิชาหลัก ซึ่งทักษะที่จำเป็น 3 ทักษะตามกรอบแนวคิด (มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2556) มีรายละเอียดดังนี้

1. ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม: ทักษะการคิดขั้นสูงนี้ถูกพิจารณาจากหลายภาคส่วนว่าเป็นทักษะที่มีความสำคัญที่สุดในการเตรียมผู้เรียนให้พร้อมสำหรับการทำงานในระบบ

เศรษฐกิจที่มีความซับซ้อนมากขึ้นและเทคโนโลยีเข้ามาทำหน้าที่แทนงานที่ซ้ำซากจำเจ ซึ่งทักษะเหล่านี้ประกอบด้วย

- 1.1 ความสร้างสรรค์และนวัตกรรม: การรู้จักใช้เทคนิคในการสร้างแนวคิดอันหลากหลาย สามารถประเมินแนวคิดของตนเองเพื่อปรับปรุงให้เกิดความสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น เปิดรับมุมมองที่หลากหลายและแปลกใหม่ สามารถสร้างสรรค์แนวคิดให้กลายเป็นนวัตกรรมเชิงรูปธรรม
 - 1.2 การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ไขปัญหา: การรู้จักเลือกใช้วิธีการให้เหตุผลที่เหมาะสมกับสถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การคิดเชิงระบบเพื่อวิเคราะห์การทำงานของส่วนต่างๆ ในระบบให้เข้าใจการทำงานอันซับซ้อนของระบบใหญ่ ความสามารถในการวิเคราะห์และประเมินหลักฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสังเคราะห์และเชื่อมโยงข้อมูลและชุดความคิดต่างๆ เข้าด้วยกัน สามารถตีความข้อมูลและหาข้อสรุป รู้จักทบทวนประสบการณ์และกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง การแก้ไขปัญหาที่ไม่คุ้นเคยด้วยวิธีการอันหลากหลาย การตั้งและวางกรอบคำถามที่ช่วยอธิบายมุมมองที่จะนำไปสู่หนทางแก้ไขปัญหา
 - 1.3 การสื่อสารและการทำงานร่วมกัน: ความสามารถในการนำเสนอความคิดทั้งในรูปแบบของการพูดและการเขียนได้ชัดเจนและเหมาะสมกับบริบท สามารถฟังและถอดความหมายได้อย่างถูกต้อง ใช้การสื่อสารเพื่อตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ที่หลากหลาย รู้จักใช้สื่อและเทคโนโลยีการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม สามารถทำงานร่วมกับกลุ่มที่มีสมาชิกหลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพและด้วยความเคารพซึ่งกันและกัน เข้าใจถึงความรับผิดชอบร่วมในการทำงานร่วมกันและให้คุณค่ากับการมีส่วนร่วมของทุกคนในกลุ่ม
2. ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี: ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้เปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ในการเรียนรู้และการทำงานไปอย่างมาก ทักษะด้านเทคโนโลยีจะช่วยส่งเสริมทักษะด้านการทำงานและการเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิต นักเรียนต้องเรียนรู้ทักษะในการจัดการและใช้ประโยชน์จากข้อมูลมหาศาลให้เกิดประโยชน์สูงสุด ปรับตัวให้ทันกับเครื่องมือทางเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และสามารถใช้เทคโนโลยีในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและสร้างสรรค์แนวคิดของตนเองในระดับที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ทักษะดังกล่าวประกอบด้วย
 - 2.1 ทักษะด้านสารสนเทศ: ความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลได้อย่างทันท่วงทีและประเมินความถูกต้องของข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณ สามารถประยุกต์ใช้ข้อมูลได้อย่างสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า รู้จักใช้เครื่องมือและจัดการกับการ

ไหลเวียนของข้อมูลที่เข้ามาพร้อมกันจากหลายแหล่งได้อย่างเป็นระบบ เข้าใจ ประเด็นทางจริยธรรมและทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงและการใช้ สารสนเทศ

2.2 ทักษะด้านสื่อ: ความเข้าใจว่าทกรรมที่ถูกผลิตสร้างขึ้นผ่านสื่อและผลกระทบของสื่อ ที่มีต่อความเชื่อและพฤติกรรมของสังคมโดยรวม เข้าใจประเด็นทางจริยธรรมและ ทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงและการใช้สื่อ

2.3 ทักษะด้านไอซีที: การรู้จักใช้เครื่องมือในการสร้างสรรค์สื่อด้วยตนเองได้อย่าง เหมาะสม รู้จักใช้เทคโนโลยีในฐานะเครื่องมือในการทำวิจัย จัดการและสื่อสาร ข้อมูลได้อย่างเหมาะสม

3. ทักษะชีวิตและการทำงาน: นอกเหนือจากทักษะในการคิดและความรู้ในสาระวิชาต่างๆ แล้วผู้เรียนในโลกศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องมีทักษะชีวิตและการทำงานในการรับมือกับ ความซับซ้อนของการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพในยุคข้อมูลข่าวสาร ดังนี้

3.1 ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว: ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับหน้าที่และความรับผิดชอบอันหลากหลาย สามารถทำงานภายใต้สภาพแวดล้อม ที่อาจเปลี่ยนแปลง รับมือกับปัญหาและอุปสรรคที่ไม่คาดคิดได้อย่างดีและจัดการ กับความเห็นและความเชื่อที่แตกต่างเพื่อหาทางออกที่เหมาะสม โดยเฉพาะภายใต้ การทำงานที่มีความหลากหลาย

3.2 ความคิดริเริ่มและการขึ้นนำตนเอง: ความสามารถในการบริหารเวลาและจัดการกับ งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รักษาสมดุลระหว่างเป้าหมายระยะสั้นและระยะยาวได้ดี รับผิดชอบงานของตนเองได้ โดยไม่จำเป็นต้องมีคนคอยควบคุม สามารถจัดการและ ต่อยอดความรู้ได้ด้วยตนเอง วิเคราะห์และถอดบทเรียนจากประสบการณ์ในอดีต เพื่อใช้พัฒนาตนเองในอนาคต

3.3 ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม: การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่าง เหมาะสมและมีความเป็นมืออาชีพ สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพกับผู้อื่นที่ ความแตกต่างทางวัฒนธรรมหรือสังคมที่หลากหลายและเปิดรับแนวคิดและคุณค่าที่ แตกต่าง

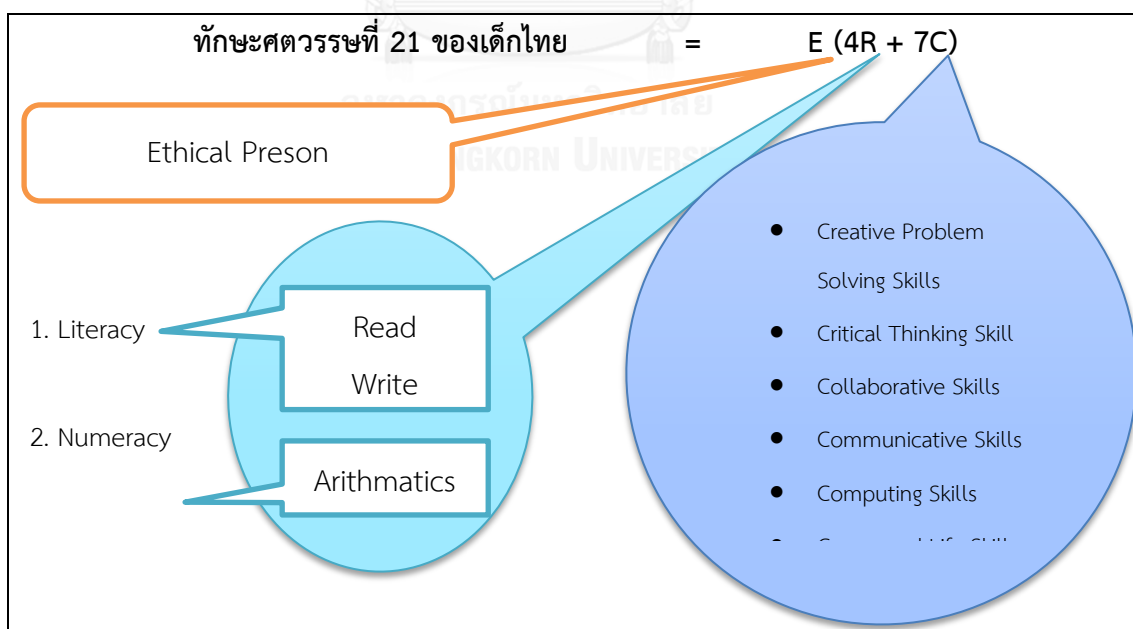
3.4 การเพิ่มผลผลิตและความรู้รับผิด: ความสามารถในการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้แม้ จะเจอกับอุปสรรคหรือแรงกดดัน รู้จักวางแผน จัดลำดับความสำคัญและจัดการกับ งานให้ลุล่วงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้มีคุณลักษณะของการเป็นพนักงานที่ดี เช่น ทำงาน เป็นกลุ่มได้ดีทำงานหลายอย่างได้พร้อมกัน มีความน่าเชื่อถือและตรงต่อเวลา เคารพความหลากหลายภายในกลุ่มและมีความรับผิดชอบกับผลงานที่ออกมา

3.5 ความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบ: ความสามารถในการประยุกต์ใช้ทักษะในการแก้ไขปัญหาและการสื่อสารระหว่างบุคคลเพื่อให้งานลุล่วงตามเป้าหมาย รู้จักใช้จุดแข็งของคนอื่นในการบรรลุเป้าหมายร่วมกัน รับผิดชอบต่อผลประโยชน์ร่วมกันของชุมชน

นอกจากนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2559) กล่าวถึงทักษะที่พลเมืองในศตวรรษที่ 21 ควรเรียนรู้ คือ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม เช่น การคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม การคิดอย่างวิพากษ์และการแก้ปัญหา การติดต่อสื่อสารและการร่วมมือ เป็นต้น ทักษะด้านเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารและสื่อ เช่น ความรู้เรื่องเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารและสื่อที่ใช้งานได้ เป็นต้น ทักษะชีวิตและการทำงาน เช่น การรู้จักยืดหยุ่นพลิกแพลงและปรับตัวได้ดี การรู้จักคิดริเริ่มและกำกับตนเองได้ เป็นต้น และทักษะทางสังคมและการเข้าใจวัฒนธรรมที่หลากหลาย

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข (2559) กล่าวว่า เด็กไทยในยุคศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นพลเมืองไทย พลเมืองอาเซียนและพลเมืองโลกที่มีคุณภาพจึงต้องมีทักษะสำคัญที่จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ในโลกยุคปัจจุบันอย่างมีความสุขด้วยความมีคุณธรรมและจริยธรรม เป็น Ethical Preson ด้วยทักษะ 2 กลุ่ม ดังนี้

ภาพที่ 2.2 ทักษะศตวรรษที่ 21 ของเด็กไทย

ที่มา: พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข (2559)

1. กลุ่ม 4R โดยแบ่งเป็น 3 ทักษะหลัก คือ
 - 1.1 Literacy (การรู้หนังสือ) คือ ความสามารถในการอ่านอย่างเข้าใจ (Read) และเขียนอย่างมีคุณภาพ (Write)
 - 1.2 Numeracy (การรู้เรื่องจำนวน) คือ ทักษะการใช้ตัวเลข ความน่าจะเป็น สถิติ ทักษะการชั่ง ตวง วัด รวมทั้งการวิเคราะห์เชิงประมาณ
 - 1.3 Reasoning (การใช้เหตุผล) คือ ความสามารถในการอุปนัย นิรนัย การให้คำตอบแบบคาดคะเน การอุปมาอุปมัยและการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม
2. กลุ่ม 7C คือ ทักษะหลัก ดังนี้
 - 2.1 Creative Problem Solving Skills (ทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์) คือ ความสามารถในการค้นคว้า แก้ปัญหาและการผลิตชิ้นงานเชิงสร้างสรรค์ สร้างสิ่งประดิษฐ์ทางวิทยาศาสตร์ สร้างผลผลิตที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต
 - 2.2 Critical Thinking Skill (ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ) คือ ความสามารถอย่างชำนาญในการคิดพิจารณาที่จะเห็นด้วยเห็นด้วย ทำหรือไม่ทำ เชื่อหรือไม่เชื่อ
 - 2.3 Collaborative Skills (ทักษะการทำงานอย่างร่วมพลัง) คือ ความสามารถอย่างเชี่ยวชาญในการทำงานเป็นกลุ่มด้วยความร่วมมือร่วมใจ ร่วมพลังเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ
 - 2.4 Communicative Skills (ทักษะการสื่อสาร) คือ ความสามารถในการฟัง พูด อ่าน เขียน กล่าวคือ อ่านอย่างเข้าใจ ฟังอย่างเข้าใจ เขียนอย่างมีคุณภาพ พูดสื่อสารได้ตรงประเด็นและง่ายต่อความเข้าใจ
 - 2.5 Computing Skills (ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์) คือ ความสามารถอย่างเชี่ยวชาญในการใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้
 - 2.6 Career and Life Skills (ทักษะอาชีพและทักษะการใช้ชีวิต) คือ ความสามารถอย่างเชี่ยวชาญในอาชีพที่ตนสนใจและถนัด ซึ่งมีพื้นฐานมาจากการเรียนในระดับพื้นฐาน
 - 2.7 Cross - Culture Skills (ทักษะการใช้ชีวิตในวัฒนธรรมข้ามชาติ) คือ ความสามารถอย่างชำนาญในการใช้ชีวิตอย่างมีความสุขที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมวิถีชีวิต การเมือง เศรษฐกิจ รวมทั้งวัฒนธรรมประเพณีที่แตกต่าง

วิชัย วงษ์ใหญ่ (ม.ป.ป.) ได้กล่าวถึงทักษะที่สำคัญสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สามารถจัดกลุ่มได้ 5 กลุ่ม ดังนี้

- ทักษะการรู้ขั้นพื้นฐาน

1. การรู้หนังสือพื้นฐาน (Basic Literacy)
2. การรู้ทางวิทยาศาสตร์พื้นฐาน (Scientific Literacy)
3. การรู้ทางเศรษฐศาสตร์พื้นฐาน (Technological Literacy)
4. การรู้ทางทัศนศิลป์พื้นฐาน (Visual Literacy)
5. การรู้ทางข่าวสารข้อมูลพื้นฐาน (Information Literacy)
6. การรู้ทางพหุวัฒนธรรมพื้นฐาน (Multi Cultural Literacy)

- ทักษะด้านการคิดระดับสูง

7. ความคิดระดับสูงและมีเหตุผล (Higher – Order Thinking and Sound Reasoning)
8. ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity)

- ทักษะด้านการมีวิธีการเรียนรู้

9. ความสามารถกำหนดเป้าหมายของตนเอง (Self - Decision)
10. ความสนใจใฝ่รู้ (Curiosity)
11. ความสามารถปรับตัวและจัดการกับสิ่งที่ซับซ้อน (Adaptability and Managing Complexity)
12. สามารถใช้เครื่องมือที่เป็นปัจจุบัน (Effective Use of Real – World Tools)
13. ความตระหนักและเข้าใจสังคมโลก (Global Awareness)

- ทักษะด้านการมีทักษะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทักษะทางสังคม

14. การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ (Effective Communication)
15. การทำงานเป็นทีม (Teaming and Collaboration)
16. ทักษะเข้าใจตนเองและผู้อื่น (Interpersonal Skills)
17. มีปฏิสัมพันธ์การสื่อสาร (Interactive Communication)

- ทักษะด้านมีคุณลักษณะสมรรถนะที่พึงประสงค์

18. ความกล้าเสี่ยง (Risk Taking)
19. มีความรับผิดชอบ (Personal Responsibility)

20. เป็นพลเมืองดีและรับผิดชอบต่อสังคม (Social and Civic Responsibility)
21. การจัดลำดับ วางแผน และการบริหารมุ่งผล (Prioritizing Planning, and Managing for Results)
22. สามารถผลิตผลงานที่มีคุณภาพสูง (Ability to Produced Relevant, High – Quality Product)

ทั้งนี้วิจารณ์ พานิช (2556) ได้กล่าวว่า ทักษะศตวรรษที่ 21 คือ 3Rs + 8Cs + 2Ls ดังนี้

1. 3Rs ได้แก่
 - 1.1 Reading (ทักษะด้านการอ่านออก จับใจความเป็น มีทักษะในการอ่านหลายๆ แบบ รักการอ่าน)
 - 1.2 W'riting (ทักษะการเขียนได้ เขียนสื่อความได้ ย่อความเป็น รู้วิธีเขียนหลายๆ แบบ ตามวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน)
 - 1.3 A'Rithmetics (ทักษะคิดเลขเป็น และทักษะการคิดแบบนามธรรม (abstract thinking))
2. 8Cs ได้แก่
 - 2.1 Critical Thinking & Problem Solving (ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา)
 - 2.2 Creativity & Innovation (ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม)
 - 2.3 Collaboration, Teamwork & Leadership (ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นกลุ่มและภาวะผู้นำ)
 - 2.4 Cross-cultural Understanding (ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์)
 - 2.5 Communication, Information & Media Literacy (ทักษะด้านการสื่อสารสนเทศและการรู้เท่าทันสื่อ)
 - 2.6 Computing & Media Literacy (ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร)
 - 2.7 Career & Learning Self-reliance (ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้)
 - 2.8 Change (ทักษะการเปลี่ยนแปลง)
3. 2Ls ได้แก่
 - 3.1 Learning Skills (ทักษะการเรียนรู้)

3.2 Leadership (ภาวะผู้นำ)

ศิริินทร์ทิพย์ เชียงแรง (2558) กล่าวว่า ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 หมายถึง ระบบสนับสนุนการผลิตที่ก่อให้เกิดผลลัพธ์ในศตวรรษที่ 21 โดยอาศัยปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้ องค์ประกอบที่สำคัญและจำเป็นเพื่อในการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งมุ่งเน้นให้นักเรียนมีความรู้ในเนื้อหา และความเชี่ยวชาญอย่างลึกซึ้งมากกว่าแบบผิวเผิน

Costa and kallick (2012 อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตนะ, 2556) กล่าวถึงทักษะของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ไว้ดังนี้

1. มีทักษะการคิดสร้างสรรค์และการแก้ปัญหา
2. มีทักษะการทำงานร่วมกันผ่านเครือข่าย
3. มีทักษะในการปรับตัวที่คล่องแคล่ว
4. มีทักษะในการริเริ่ม กล้าคิดกล้าทำ
5. มีทักษะในการพูดและการเขียนที่มีประสิทธิภาพ
6. มีทักษะในการเข้าถึงและการวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ
7. มีทักษะในการอยากรู้อยากเห็นและมีจินตนาการ

วิภาวี ศิริลักษณ์ (2557) ได้กล่าวถึงทักษะของนักศึกษาในศตวรรษที่ 21 ไว้ดังนี้

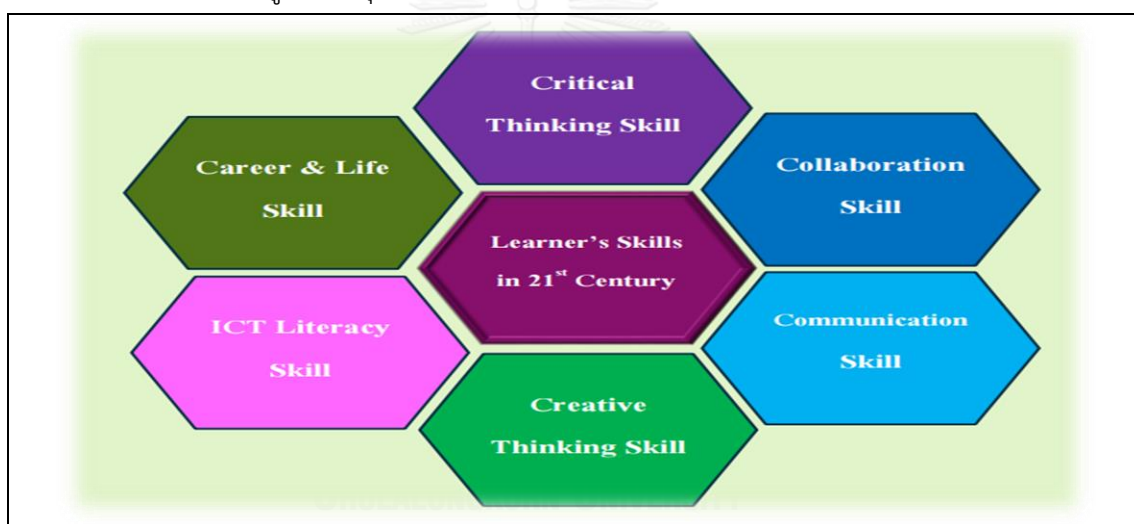
1. ทักษะการคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถในการค้นหาแนวคิดหรือมุมมองใหม่ที่แตกต่างจากเดิม สามารถอธิบายและประเมินแนวคิด รวมถึงลงมือปฏิบัติตามความคิดสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ
2. ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการคิดไตร่ตรองอย่างมีเหตุผล โดยสามารถตัดสินใจ เลือกใช้ข้อมูลที่มีอยู่มาประมวล วิเคราะห์ ประเมินและสรุปเพื่อสร้างแนวทางแก้ไข โดยคำนึงถึงผลที่จะตามมาอย่างถี่ถ้วน
3. ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี หมายถึง ความสามารถในการกำหนดขอบเขต และการเข้าถึงข้อมูลโดยใช้สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล รวมทั้งสามารถประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มาของข้อมูลสารสนเทศ และสามารถเลือกใช้ จัดเก็บ จัดการและเชื่อมโยงได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
4. ทักษะการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถในการรับรู้และรับฟังเรื่องราวและความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น รวมทั้งสามารถถ่ายทอดคำพูด ภาษา ท่าทางเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับผ่าน

มุมมอง ความคิด ความรู้ ความเข้าใจและความรู้สึกของตนเองได้อย่างเหมาะสมมี
ประสิทธิภาพ

5. ทักษะชีวิตและอาชีพ หมายถึง ความสามารถในการปรับเปลี่ยนความคิด ความเชื่อและ
พฤติกรรมให้เหมาะสมกับบริบท และสามารถทำงานได้อย่างหลากหลายเหมาะสมกับ
โอกาสและสถานที่ โดยที่สามารถกำหนดจุดมุ่งหมาย จัดลำดับความสำคัญ วางแผนและ
ดำเนินการตามทีวางแผนไว้เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามที่มุ่งหมาย รวมทั้งสามารถทำงาน
ร่วมกับผู้อื่น โดยการเคารพสิทธิของผู้อื่นและยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง

สอดคล้องกับที่สุไม บิลไบ (ม.ป.ป.) ได้สรุปทักษะของผู้เรียนในยุคศตวรรษที่ 21 ดังนี้

ภาพที่ 2.3 ทักษะของผู้เรียนในยุคศตวรรษที่ 21

ที่มา: สุไม บิลไบ (ม.ป.ป.)

1. ทักษะการคิดวิจารณ์ (Critical Thinking) ผู้เรียนสามารถคิด วิเคราะห์
สังเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศต่างๆ สามารถประเมินผลและประยุกต์ใช้ข้อมูลสารสนเทศ
และความรู้ต่างๆ ได้อย่างมีเหตุมีผล
2. ทักษะการทำงานร่วมกัน (Collaboration Skill) ผู้เรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
อย่างมีความสุข มีความเป็นผู้นำ เป็นผู้ตาม สามารถแสดงความคิดเห็นและยอมรับความ
คิดเห็นของผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม ทำให้งานของส่วนรวมประสบความสำเร็จ บรรลุ
เป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ทักษะการสื่อสาร (Communication Skill) ผู้เรียนสามารถสื่อสารกับเพื่อน ครูผู้สอน และบุคคลอื่นๆ ในการทำงานร่วมกัน การสื่อสารเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ความคิดเห็นระหว่างกันได้รวมถึงสามารถอธิบายและนำเสนอข้อมูลข่าวสารให้ผู้อื่นรับรู้โดยใช้ภาษาที่ถูกต้องและสื่อสารได้อย่างชัดเจน เข้าใจได้ง่าย
4. ทักษะความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ต้องมีความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน ในการเรียนรู้ การประยุกต์ความรู้ไปใช้อย่างสร้างสรรค์รวมถึงสามารถสร้างสรรค์ความรู้ใหม่สิ่งประดิษฐ์เทคนิควิธีการและ/หรือกระบวนการต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมได้
5. ทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (Digital Skill) ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ต้องมีความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีเพื่อการค้นคว้าการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนและการแบ่งปันความรู้ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สามารถคัดกรองข้อมูล วิเคราะห์สังเคราะห์และประเมินข้อมูลได้อย่างเหมาะสม สามารถแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีจริยธรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่ทำผิดกฎหมายเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
6. ทักษะทางอาชีพและการใช้ชีวิต (Career Skill & Life Skill) ได้แก่
 - รู้จักปรับตัวเพื่อรับกับการเปลี่ยนแปลงทั้งบทบาทหน้าที่บริบทสภาพแวดล้อมและสภาพที่ได้รับ
 - มีความยืดหยุ่นในการทำงานและการดำรงชีวิต
 - มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นผู้นำ
 - มีความเป็นตัวของตัวเองที่มีศักยภาพและความสามารถหลากหลาย สามารถทำงานได้หลายหน้าที่และจัดสรรแบ่งเวลาได้เหมาะสม รวมถึงสามารถจัดการกับปัญหาต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีภาวะผู้นำและมีความรับผิดชอบ
 - ประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมจรรยา

จากคำอธิบายเกี่ยวกับทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของนักวิชาการข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เป็นทักษะที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถออกไปเผชิญกับชีวิตในสังคมยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันสูง ซึ่งทักษะที่ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จะประกอบไปด้วย ทักษะความคิดสร้างสรรค์ ทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ทักษะการสื่อสาร ทักษะการคิดวิจารณ์ญาณและการแก้ปัญหา ทักษะด้านความร่วมมือ ทักษะการเรียนรู้ ทักษะอาชีพและการใช้ชีวิต

4.2.2 ทักษะของครูในศตวรรษที่ 21

การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เน้นให้ทั้งผู้เรียนและครูก้าวเข้าสู่การเรียนรู้ไปพร้อมๆ กัน ผู้ที่ต้องพัฒนาไม่ใช่เพียงผู้เรียนเท่านั้น แต่รวมไปถึงครูด้วยที่ต้องปรับบทบาทเป็นครูในศตวรรษที่ 21 โดยการไม่ตั้งตนเป็น “ผู้รู้” แต่เป็น “ผู้เรียนรู้” เรียนไปพร้อมกับผู้เรียน ปรับกระบวนการเรียนการสอนเป็นสอนน้อย เรียนมาก โดยเรียนรู้จากการปฏิบัติเรียนรู้จากชีวิตจริง เรียนรู้จากความซับซ้อนและไม่ชัดเจนของโลกและสังคม รวมไปถึงสร้างความรู้ขึ้นใช้เองและส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความรู้ขึ้นใช้เองเช่นกัน ครูต้องพัฒนาและปรับเปลี่ยนบทบาทเป็น “โค้ช” และการออกแบบการเรียนรู้เพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (นวพร ชลารักษ์, 2558)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการที่นักเรียนจะเกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้นั้น ต้องอาศัยการจัดการต่างๆ ของครูผู้สอนที่ต้องปรับเปลี่ยนจากในอดีตให้เหมาะสมสอดคล้องกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 หรือเรียกได้ว่า ทักษะของครูในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีนักวิชาการได้อธิบายไว้ดังต่อไปนี้

UNESCO (2009 อ้างถึงใน ลัดดาวลัย สืบจิต, 2556) กล่าวถึงทักษะครูในศตวรรษที่ 21 คือ

1. รู้และใช้เทคโนโลยี โดยนำไปใช้ในเรื่องของหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลให้ได้มาตรฐาน
2. มีความรู้สึก ตั้งแต่่นโยบายระดับชาติที่ปรับเปลี่ยนเกี่ยวกับหลักสูตร การประเมินผล เนื้อหารายวิชาที่สอน โดยสามารถยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนได้อย่างหลากหลายและต้องมีความรู้ในทักษะการเรียนการสอนอย่างลึกซึ้ง
3. มีการสร้างความรู้ โดยใช้กลยุทธ์การสอนที่เกี่ยวกับไอซีที
4. มีภาวะผู้นำ
5. มีการพัฒนาวิชาชีพครู

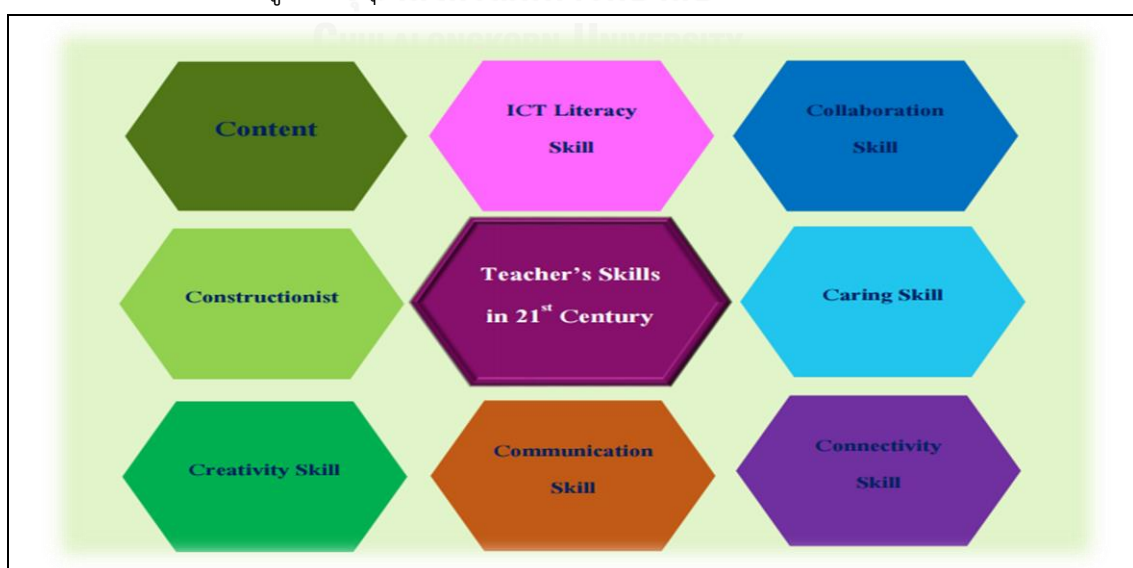
Simmons (2013 อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตน์, 2556) กล่าวถึงทักษะที่จำเป็นสำหรับครูในศตวรรษที่ 21 ที่เป็นศตวรรษแห่งการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศต่างๆ และเป็นศตวรรษที่ครูต้องมีการจัดเตรียมการจัดการห้องเรียน โดยครูต้องมีทักษะดังต่อไปนี้

1. การจัดการห้องเรียน (Classroom Management)
2. การทำให้บทเรียนมีความสอดคล้องกับชีวิตจริง (Making Content Relevant)
3. ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking)
4. ทักษะทางเทคโนโลยี (Technology)
5. ความเป็นสากล (Globalization)
6. ทักษะความร่วมมือ (Collaboration)
7. การพัฒนาวิชาชีพ (Professional Development)

วิจารณ์ พานิช (2556) กล่าวว่า ครูในศตวรรษที่ 21 มีคุณค่ามากกว่าครูในศตวรรษที่ 20 โดยจะมีคุณค่าได้ก็ต้องเปลี่ยนจากสอนไปสู่การเป็นผู้แนะนำ จากถ่ายทอดความรู้ไปเป็นผู้อำนวยความสะดวก สร้างความรู้ และจากการที่ผู้เรียนเรียนรู้แบบผิวเผินไปสู่ผู้รู้จริง เปลี่ยนจากสอนวิชาไปสู่พัฒนาครบด้าน เปลี่ยนจากรู้วิชาไปมีทักษะ ครูเปลี่ยนจากการเป็นผู้รู้เป็นผู้เรียนรู้ อีกทั้งยังเปลี่ยนจากครูผู้รอบรู้วิชา เป็นผู้กำกับการเรียนรู้ของศิษย์เป็นสิ่งสำคัญที่สุด ซึ่งการที่จะเป็นครูที่มีค่าในศตวรรษที่ 21 ดังที่กล่าวไปนั้นต้องมีทักษะการเป็นครู ได้แก่ 1) ทักษะการวินิจฉัยทำความเข้าใจ ทำความเข้าใจศิษย์ 2) ทักษะการออกแบบการเรียนรู้แบบ PBL 3) ทักษะการชวนศิษย์ทำ reflection / AAR 4) ทักษะการเรียนรู้และสร้างความรู้ใหม่จากการทำหน้าที่ครู 5) ทักษะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ใน PLC อีกทั้งยังต้องมีทักษะใหม่ ได้แก่ การทำห้องเรียนให้เป็นห้องทำงาน เพราะการเรียนรู้คือการทำงาน และครูทำหน้าที่ coaching ไม่ใช่ teaching และครูต้องมีทักษะการให้ feedback ทั้งต่อผู้เรียนและต่อเพื่อนครู ให้เป็น Formative Assessment ตัวครูเอง ต้องเรียนรู้และฝึก 21st Century Skills, Team Learning Skills และ Knowledge Sharing Skills เช่น dialogue (สุนทรียสนทนา) Appreciative Inquiry และเครื่องมือจัดการความรู้ อื่นๆ อันจะช่วยให้ครูมีทักษะในการเรียนรู้เป็นกลุ่มที่เรียกว่า เรียนรู้ร่วมกันผ่านการปฏิบัติ

ถนอมพร เลหาจรัสแสง (ม.ป.ป. อ้างถึงในสุไม บิลโบ, ม.ป.ป.) กล่าวว่าครูผู้สอนจำเป็นต้องมีทักษะสำคัญในยุคแห่งเทคโนโลยีและการสื่อสารที่เต็มไปด้วยข้อมูลสารสนเทศหลากหลายหรือยุคศตวรรษที่ 21 ดังนี้

ภาพที่ 2.4 ทักษะของผู้สอนในยุคศตวรรษที่ 21 มหาวิทยาลัย

ที่มา: สุไม บิลโบ (ม.ป.ป.)

1. Content ครูผู้สอนต้องมีความรู้และทักษะในเรื่องที่สอนเป็นอย่างดีเพราะหากผู้สอนไม่เชี่ยวชาญในเรื่องที่สอนหรือถ่ายทอดก็ไม่สามารถทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้บรรลุเป้าหมาย
2. Computer (ICT) Integration ครูผู้สอนต้องมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยีจะช่วยกระตุ้นความสนใจให้แก่ผู้เรียน ยิ่งถ้าได้ผ่านการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพจะยิ่งช่วยส่งเสริมทักษะที่ต้องการได้เป็นอย่างดี
3. Constructionist ครูผู้สอนต้องเข้าใจแนวคิดที่ว่าผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ขึ้นได้เองจากการเชื่อมโยงความรู้เดิมที่มีอยู่เข้ากับความรู้และประสบการณ์ใหม่ๆ ที่ได้รับและได้จากการลงมือปฏิบัติในกิจกรรมต่างๆ โดยครูสามารถนำแนวคิดนี้ไปใช้ในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสร้างความรู้และสร้างสรรค์ชิ้นงานต่างๆ ผ่านการประยุกต์ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากในห้องเรียนและจากการศึกษาด้วยตนเอง
4. Connectivity ครูผู้สอนต้องสามารถจัดกิจกรรมให้เชื่อมโยงระหว่างผู้เรียนด้วยกันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนและระหว่างผู้สอนในสถานศึกษาเดียวกันหรือต่างสถานศึกษารวมถึงความเชื่อมโยงระหว่างสถานศึกษาและสถานศึกษากับชุมชนเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่เป็นประสบการณ์ตรงให้แก่ผู้เรียน
5. Collaboration ครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้ในลักษณะการเรียนรู้แบบร่วมมือระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนและระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนเพื่อฝึกทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม การเรียนรู้ด้วยตนเอง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสารสนเทศระหว่างกัน ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนในด้านทักษะอาชีพและทักษะชีวิต
6. Communication ครูผู้สอนมีทักษะการสื่อสาร ทั้งการบรรยายการยกตัวอย่างการเลือกใช้สื่อ การนำเสนอสื่อ รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม ซึ่งนำไปสู่ความเข้าใจและสามารถเรียนรู้ได้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้
7. Creativity ครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องสร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายแปลกใหม่ จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเน้นการเรียนรู้ด้วยตนเองให้มากที่สุด ครูผู้สอนต้องเป็นมากกว่าผู้ถ่ายทอดความรู้โดยตรงเพียงอย่างเดียว
8. Caring ครูผู้สอนต้องมีหัวใจต่อผู้เรียน ต้องแสดงออกถึงความรัก ความห่วงใยอย่างจริงใจต่อผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อใจส่งผลต่อการจัดสภาพการเรียนรู้ทำให้รู้สึกผ่อนคลาย ซึ่งเป็นสภาพที่ผู้เรียนจะมีความสุขในการเรียนรู้และจะเรียนรู้ได้ดีที่สุด

นอกจากนี้พิมพันธ์ เตชะคุปต์ และคณะ (2560) กล่าวว่า ครูควรมีทักษะ 7C ดังนี้คือ

1. C1 ทักษะสร้างหลักสูตร
2. C2 ทักษะการจัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยวิธีหลากหลาย
3. C3 ทักษะการใช้นวัตกรรมการเรียนรู้
4. C4 ทักษะการประเมินการเรียนรู้
5. C5 ทักษะการวิจัย
6. C6 ทักษะการจัดการห้องเรียน
7. C7 ทักษะการพัฒนาลักษณะนิสัย

4.3 การจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นั้นมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่สำคัญและจำเป็นเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ดังนั้นเมื่อความมุ่งหมายของการเรียนรู้ได้เปลี่ยนแปลงไปจากอดีต ส่งผลทำให้การจัดการเรียนการสอนจึงต้องปรับเปลี่ยนตามเพื่อให้สามารถจัดได้เหมาะสมและสอดคล้องกับความมุ่งหมายที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยมีนักวิชาการได้กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ดังนี้

พัทธนันท์ รชตะไพโรจน์ (2559) กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ว่าต้องจัดการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเต็มศักยภาพในทุกด้าน สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจและความถนัดของผู้เรียนแต่ละคน

สอดคล้อง Trilling (2009) ได้ทำการเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนในอดีตกับการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ดังนี้

ตารางที่ 2 2 การเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนในอดีตกับในศตวรรษที่ 21

การจัดการเรียนการสอนในอดีต	การจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21
ครูเป็นศูนย์กลาง	ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
การสอนโดยตรง	เน้นการแลกเปลี่ยนความรู้
เน้นความรู้	เน้นทักษะ
เน้นเนื้อหาสาระ	เน้นกระบวนการ
เน้นทักษะขั้นพื้นฐาน	เน้นทักษะการประยุกต์
เน้นทฤษฎี	เน้นการฝึกปฏิบัติ
เน้นความจริงและศาสตร์	เน้นคำถามและปัญหา
เน้นหลักสูตร	เน้นโครงงาน
มีการกำหนดระยะเวลา	เรียนตามสะดวก
หลักสูตรเดียวสำหรับทุกคน	เน้นรายบุคคล
เน้นการแข่งขัน	เน้นความร่วมมือ
เป็นการเรียนในห้องเรียน	เป็นการเรียนในชุมชน
เป็นการใช้ตำรา	เน้นการใช้ Web
เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์	เน้นการประเมินพัฒนาการ
เรียนรู้อุ้เพื่อศึกษาเล่าเรียน	เรียนรู้อุ้เพื่อชีวิต

ที่มา: Trilling (2009)

ทั้งนี้ในการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 นั้นครูต้องตั้ง 5 คำถามและตอบคำถามเหล่านั้นให้ได้ เพื่อที่จะสามารถจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ 1) ต้องการให้ผู้เรียนได้ทักษะและความรู้ที่จำเป็นอะไรบ้าง 2) จัดการเรียนรู้อย่างไรเพื่อให้ได้ทักษะเหล่านั้น 3) รู้ได้อย่างไรว่าผู้เรียนได้ทักษะและความรู้ที่จำเป็น 4) ทำอย่างไรกับผู้เรียนบางคนที่ไม่ได้ และ 5) ทำอย่างไรกับผู้เรียนบางคนที่ยังเรียนเก่งก้าวหน้าไปแล้ว ไม่นับสอน แต่เน้นจัดการเรียนรู้ทักษะและความรู้ที่จำเป็นและผู้เรียนต้องเรียนแบบให้รู้จริง (Mastery Learning) และเน้นลงมือปฏิบัติ (Action Learning) และต้องเลยจากเรียนเพื่อสอบไปสู่เรียนเพื่อการค้นหาค้นหาศักยภาพของผู้เรียน (วิจารณ์ พานิช , 2556)

โดยวิจารณ์ พานิช (2555) ได้เน้นย้ำถึงหลักการสำคัญในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไว้ 5 ประการ คือ

1. Authentic learning หรือ การเรียนรู้ที่แท้จริงอยู่ในโลกจริงหรือชีวิตจริง
2. Mental Model Building หรือ การเรียนรู้ในระดับสร้างกระบวนทัศน์ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ (how to learn, how to unlearn/ delearn, how to relearn) ไปพร้อมๆ กัน
3. Internal Motivation หรือ การเรียนรู้ที่แท้จริงขับเคลื่อนด้วยฉันทะ
4. Multiple Intelligence หรือ การเรียนรู้แบบพหุปัญญา
5. Social Learning หรือ การเรียนรู้เป็นกิจกรรมทางสังคม

และมูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2556) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ต้องจัดให้สอดคล้องกับแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งควรจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พร้อมสนับสนุนให้ใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย โดยสรุปหลักการจัดการเรียนการสอนที่สนับสนุนการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ได้ดังนี้

1. ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้เรียน
2. สัมพันธ์กับบริบทในโลกแห่งความเป็นจริงและใช้ตัวอย่างจริงในการเรียนรู้
3. สัมพันธ์กับประสบการณ์ทั้งในอดีตและปัจจุบันของผู้เรียน
4. นำเสนอวิธีการสอนอันหลากหลายและสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21
5. เน้นกระบวนการเรียนรู้จากปัญหาหรือโครงการที่มีความซับซ้อนและไม่สามารถนิยามได้ชัดเจน
6. เน้นกระบวนการตั้งคำถามและสืบค้นคำตอบด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง
7. ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้แบบร่วมมือและการแก้ไขความขัดแย้งเชิงสร้างสรรค์
8. เน้นการทบทวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน รวมถึงการประเมินการเรียนรู้ของเพื่อนผู้เรียนด้วยกัน
9. นำเสนอวิธีการประเมินที่หลากหลายและสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ม.ป.ป.) กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ไว้ว่าเป็นการพยายามเปลี่ยนบทบาทครูจากผู้บรรยายมาเป็นคณะครูร่วมกันออกแบบกิจกรรมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ (Pedagogy) ให้ผู้เรียนใช้เป็นเครื่องมือไปเรียนรู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกและเสนอแนะเครื่องมือการเข้าถึงองค์ความรู้ผ่านวิธีการต่างๆ โดยเฉพาะผ่าน Technology ให้เข้าถึงความรู้ได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง นำความรู้ที่ได้มาแลกเปลี่ยนกับเพื่อนในห้องเรียน เรียกการจัดการเรียนรู้แบบนี้ว่า Active Learning ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-centered)

สอดคล้องกับที่สุทัศน์ สังคะพันธ์ และคณะ (ม.ป.ป.) กล่าวว่าในศตวรรษที่ 21 การจัดการเรียนการสอนนั้นต้องมีความสัมพันธ์ มีขั้นตอนและมีกระบวนการที่เป็นลำดับที่ผู้เรียนสามารถมีส่วนร่วมกับการเรียนการสอนได้ เช่น การกำหนดปัญหาที่ผู้เรียนสนใจ การทำกิจกรรมกลุ่มเพื่อให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์และสามารถบูรณาการกับรายวิชาอื่นๆ ได้ด้วยตนเอง และการจัดการเรียนรู้ที่ถือว่ามีประสิทธิภาพนั้นครูต้องมีคุณสมบัติมากกว่าการเป็นผู้ที่ทำหน้าที่สอน (Instructor) แต่ต้องมีลักษณะของผู้ที่สามารถชี้แนะการเรียนรู้ (Learning Coaching) และสามารถทำหน้าที่เป็นผู้นำผู้เรียนท่องเที่ยวไปสู่โลกแห่งการเรียนรู้ได้ (Learning Travel Agent)

จากคำอธิบายข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 นั้นเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ ส่วนผู้สอนจะเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกที่ทำหน้าที่คอยแนะนำและชี้แนะผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจและความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้ ทักษะที่จำเป็นผ่านการเรียนรู้โดยการปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ไปใช้จริงในโลกยุคศตวรรษที่ 21

ตอนที่ 5 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมือง

5.1 ความหมายของพลเมือง

พลเมือง หรือ citizen เป็นคำปรากฏมาตั้งแต่สมัยกรีกที่มักเกี่ยวข้องกับอำนาจอธิปไตยของรัฐ ซึ่งลักษณะรัฐสมัยใหม่ (Modern State) ที่ว่านี้ ต้องมีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ประชาชน 2) ดินแดนที่แน่นอน 3) รัฐบาล และ 4) อำนาจอธิปไตยสังคม (โกวิท วงศ์สุรวัฒน์, 2547) ซึ่ง Saffell (1996) กล่าวว่าพลเมืองในสมัยก่อนจึงหมายถึง เจ้าของที่ดินเท่านั้นที่ได้รับอนุญาตให้เป็นพลเมือง จวบจนกระทั่งในยุคหลังสงครามเย็น (Post-Cold War) ทำให้เกิดพลังพลเมืองในสังคมยุคใหม่ที่มีมิติความอิสระและเสรีภาพมากขึ้น บุคคลแต่ละคนสามารถแสดงพลังอธิปไตยในตนเองให้

ประจักษ์แก่การดำรงชีวิตของตนเองหรือที่เรียกว่า ความเป็นประชาธิปไตย ซึ่งหมายถึง ประชาชนมีความพร้อมจะปกป้องและเรียกร้องความเสมอภาคและยุติธรรมต่อการดำรงอยู่จนเกิดเป็นพลังแห่งความเป็นพลเมือง (ภณ ใจสมักร, ม.ป.ป.) ดังนั้นความหมายของคำว่าพลเมืองจึงขยายกว้างขึ้น ซึ่งมีนักวิชาการมากมายได้ให้คำนิยามไว้ดังนี้

ลัดดาวรรณ สุขใหญ่ (2551) กล่าวว่า พลเมืองนั้นมีพัฒนาการมาจากการที่ในประเทศตะวันตกได้มีการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองเป็นประชาธิปไตย ซึ่งก็คือการเปลี่ยนราชกรูให้เป็นพลเมือง โดยลักษณะของพลเมืองก็คือราษฎรที่นอกจากเสียภาษีและปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมืองแล้วยังต้องมีอำนาจและบทบาททางการเมือง กล่าวคือ อย่างน้อยต้องมีสิทธิไปเลือกตั้ง แต่ที่ยังไปกว่านั้นคือมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นต่างๆ ต่อทางการเมืองหรือต่อประเทศชาติ รวมถึงยังมีสิทธิเข้าไปร่วมในการทำกิจต่างๆ เพื่อส่วนรวมรวมไปกับรัฐด้วย

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2559) กล่าวว่า พลเมือง (citizen) มีรากศัพท์มาจากคำ 2 คำ คือ “พล” และ “เมือง” โดย “พล” หมายถึง พลกำลัง ส่วน “เมือง” หมายถึง บ้านเมือง เมื่อนำมารวมกันทำให้คำว่า “พลเมือง” มีความหมายที่มากไปกว่าผู้ที่มีบทบาทหน้าที่เพียงแคร์รับคำสั่งจากรัฐและทำตามกฎหมายเท่านั้น แต่ยังมีหมายถึงผู้ที่เป็นกำลังพลของบ้านเมือง รวมทั้งมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อตัวเองและสังคม ซื่อสัตย์ เสียสละ มีเหตุผล มีประโยชน์ต่อส่วนรวมและเป็นส่วนช่วยให้สังคมและประเทศชาติมีความเจริญ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) ให้คำนิยามของคำว่าพลเมือง หมายถึง สมาชิกของสังคมที่มีอิสระและพึ่งตนเองได้ ใช้สิทธิเสรีภาพโดยควบคู่กับความรับผิดชอบต่อ เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เคารพความแตกต่าง เคารพหลักความเสมอภาค เคารพกติกา ไม่แก้ปัญหาด้วยความรุนแรง ตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ร่วมรับผิดชอบต่อสังคม มีจิตสาธารณะและกระตือรือร้นที่จะรับผิดชอบต่อหรือร่วมขับเคลื่อนสังคมและแก้ปัญหาสังคมในระดับต่างๆ ตั้งแต่ในครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับประเทศ

ภณ ใจสมักร (ม.ป.ป.) กล่าวว่า พลเมือง หมายถึง บุคคลหรือประชาชนที่อาศัยอยู่ในบ้านเมืองใดบ้านเมืองหนึ่ง โดยมีระเบียบกฎเกณฑ์การปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกัน มีส่วนร่วมสร้างกฎเกณฑ์ ธรรมเนียมปฏิบัติที่ดีและมีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยมีกฎหมายแห่งรัฐเป็นเครื่องมือควบคุมพลเมืองและความเป็นพลเมือง

คารุณี ทิพยกุลไพโรจน์ (2557) กล่าวว่า พลเมืองคือ หมู่คนของประเทศใดประเทศหนึ่งในฐานะเจ้าของประเทศและเป็นผู้ที่มีสิทธิและหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติต่อรัฐ

จากข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า พลเมือง หมายถึง คนที่เป็นพลกำลังหรือเป็นสมาชิกของประเทศชาติใดประเทศชาติหนึ่ง โดยมีความรับผิดชอบ สามารถพึ่งตนเองและช่วยเหลือสังคมได้

5.2 ความหมายของพลเมืองดี

สมพงษ์ เกษมสินและจรูญ สุภาพ (2520) ได้กล่าวถึงความหมายของพลเมืองดีไว้ว่า หมายถึง การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีมีคุณภาพในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย เช่น การแสวงหาความรู้ ปฏิบัติตามนโยบายของชาติ ไม่ละเมิดกฎหมาย มีส่วนร่วมในการทำนุบำรุงประเทศในการเสียภาษีอากร เข้าร่วมในกิจการที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมเท่าที่เวลาจะอำนวย เป็นต้น

หน่วยศึกษานิเทศน์ กรมสามัญศึกษา (2521) ได้ให้ความหมายของความเป็นพลเมืองดีไว้ว่า พลเมืองดีคือ ผู้ที่สามารถนำตนเองได้ มีเหตุผลและวิจารณ์ญาณ รู้จักเลือกสิ่งที่มีประโยชน์ต่อตนเองและบ้านเมือง ต้องตื่นตัวต่อปัญหาสังคมและร่วมมือในการดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปโดยไม่วางเฉยในเหตุการณ์ต่างๆ

ดวงเดือน พันธุมาวิน (2522) ได้ให้ความหมายของความเป็นพลเมืองดีไว้ว่า พลเมืองดีคือ การเป็นผู้มีจริยธรรมสูง กล่าวคือ การมีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีระเบียบวินัย มีความรู้เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน เป็นมิตรกับคนทั่วไป ร่วมมือกันทำงานตามปกติ รวมทั้งมีทัศนคติและนิสัยอันพึงปรารถนาของสังคม

นุชสุดา เสริมสมรรถ (2544) ความเป็นพลเมืองดี หมายถึง การที่บุคคลเป็นผู้ที่รู้จักสิทธิหน้าที่ต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชนและประเทศชาติ ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง เคารพสิทธิและปฏิบัติตนตามกฎหมายของบ้านเมือง ร่วมมือแก้ปัญหาและสร้างประโยชน์ต่อชาติ เป็นผู้ธำรงไว้ซึ่งประเพณีวัฒนธรรมและมีความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ เคารพกฎหมายและนโยบายของประเทศโดยการแสดงบทบาทของหน้าที่ที่สังคมยอมรับ เป็นผู้มั่งคั่งสำนึกในการพัฒนาประเทศและพัฒนาตนให้เป็นผู้มีความรู้ดี มีความประพฤติดีและมีจิตใจที่ดี

ปลินธร เพ็ชรฤทธิ์ (2550) ความเป็นพลเมืองดี หมายถึง การที่บุคคลเป็นผู้ที่มีทัศนคติ ค่านิยมและความประพฤติที่เหมาะสมตามสภาพของสังคมและทำประโยชน์ให้แก่สังคม เคารพสิทธิและปฏิบัติตนตามกฎหมายของบ้านเมือง ร่วมมือแก้ปัญหาและสร้างประโยชน์ต่อชาติ เป็นธำรงไว้ซึ่ง

ประเพณีและวัฒนธรรม และมีความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ รวมทั้งแสดงบทบาทของหน้าที่ที่สังคมยอมรับ เป็นผู้มั่งคั่งสำนึกในการพัฒนาประเทศและพัฒนาตนให้เป็นผู้มีความรู้ดี มีความประพฤติดีและมีจิตใจที่ดี มีเหตุผล มีความรับผิดชอบรักษาสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีความสำนึกในสำคัญของการอยู่ร่วมกันเพื่อให้เกิดความสงบสุขแก่ตนเองและสังคม

Good (1959) ได้ให้ความหมายของพลเมืองดี คือ ความเป็นสมาชิกตามลักษณะรูปแบบแห่งการปกครองอันเกี่ยวข้องกับสิทธิและหน้าที่ความรับผิดชอบต่อสังคมที่ตนดำรงอยู่

Remy (1980) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองดีขึ้นพื้นฐานว่าสมรรถภาพความเป็นพลเมืองดี หมายถึง คุณภาพของความร่วมมือของบุคคลหนึ่งๆ กับบุคคลอื่นๆ ในกระบวนการเกี่ยวกับการปกครองกลุ่ม เช่น การตัดสินใจต่างๆ การคุ้มครองผลประโยชน์ส่วนบุคคลหรือการติดต่อสื่อสารกับหัวหน้ากลุ่ม นั่นคือ ความสามารถเฉพาะที่แต่ละบุคคลพึงมีเพื่อที่จะประพฤติตามแนวทางที่จะก่อให้เกิดผลที่ตนต้องการตามบทบาทในฐานะพลเมืองและความเป็นพลเมืองที่ดีเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปกครองในคนกลุ่มต่างๆ

Elspeth Guild (1996) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีของสหภาพยุโรปว่า หมายถึง พลเมืองที่มีสัญชาติที่ถูกต้องในประเทศของตนและได้รับความคุ้มครองจากรัฐภายใต้กฎหมายเดียวกัน โดยไม่แบ่งแยกเพศหญิงหรือชาย ซึ่งมีสิทธิหน้าที่และมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง มีอิสระในหน้าที่ของพลเมือง มีอิสระทางการเมือง และจะต้องเป็นผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นสาธารณะที่อยู่บนเงื่อนไขของรัฐจึงทำให้เกิดคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดีจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญตามที่กำหนด

David Batstone and Eduardo Mendieta (1999) กล่าวว่า ความเป็นพลเมืองดีคือ ผู้ที่ปฏิบัติตามพฤติกรรมของผู้เป็นพลเมืองดีที่มีพันธะที่จะรักษาและดำรงไว้ในข้อปฏิบัติต่างๆ อย่างถูกต้องกับบุคคลอื่นๆ ในสังคม ซึ่งปฏิบัติตามเงื่อนไขในสภาพของความเป็นพลเมือง สิทธิหน้าที่ของคนที่อาศัยในดินแดนและปฏิบัติตามบัญญัติของรัฐที่ตนเองอาศัยซึ่งได้ระบุดำเนินการ โดยต้องมีสิทธิหน้าที่ สภาพทางการเมืองและมีส่วนร่วมทางการเมืองร่วมกันจึงถือว่าเป็นพลเมืองดีของรัฐนั้นๆ

ดังนั้นสรุปความเป็นพลเมืองดี หมายถึง การที่บุคคลปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีที่มีคุณภาพ เช่น การแสวงหาความรู้ ไม่ละเมิดกฎหมายมีเหตุผลและวิจารณ์ญาณ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีระเบียบวินัยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องรู้จักเคารพสิทธิและปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเมือง พัฒนาตนให้เป็นผู้มีความรู้ดีและต้องเป็นผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นสาธารณะร่วมมือแก้ปัญหาและสร้างประโยชน์ต่อชาติ เป็นผู้ดำรงไว้ซึ่งประเพณีและวัฒนธรรม และมีความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ เป็นผู้มั่งคั่งสำนึกในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า นอกจากนี้การเป็นพลเมืองดีที่ควรประกอบด้วยคุณลักษณะพิเศษ

เช่น ความขยัน อดทน การประหยัด รวมไปถึงการรักความก้าวหน้าของตนเองเป็นสำคัญ โดยรู้จักสร้างสำนึกในตนเอง สำนึกศักดิ์ศรีความเป็นคนอย่างจริงจัง โดยปฏิบัติตนลดความเห็นแก่ตัวให้น้อยลงจึงจะถือว่าเป็นพลเมืองดี

5.3 ความหมายของความเป็นพลเมือง

ความเป็นพลเมือง หรือ Citizenship มีนักวิชาการให้คำนิยามไว้มากมาย ดังนี้

Coleman (1971) กล่าวว่าความเป็นพลเมืองคือ พื้นฐานความเท่าเทียมกันของมนุษย์จากการเป็นสมาชิกอย่างเต็มตัวในชุมชนทางการเมืองในระดับชาติเป็นสิทธิอย่างเป็นทางการที่เท่าเทียมกันสำหรับพลเมืองทุกคน

Faulks (2000) กล่าวว่าความเป็นพลเมืองคือ สถานะของการเป็นสมาชิกในสังคมอันมาพร้อมสิทธิ หน้าที่และข้อผูกพัน

Josef and Veldhuis (2006) กล่าวว่า ความเป็นพลเมืองคือ ความสามารถและพฤติกรรมของประชาชนในการทำหน้าที่พลเมือง 4 ประการ ได้แก่ หน้าที่ทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นไปตามแบบแผนประเพณี หน้าที่ทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน หน้าที่ทางการเมืองเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจของภาครัฐ และหน้าที่ทางสังคมเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคม ทั้งนี้ความเป็นพลเมืองประกอบไปด้วย 4 มิติ ได้แก่

มิติแรก คือ ความเป็นพลเมืองทางการเมือง (political citizenship) โดยพลเมืองเป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากร ซึ่งอาจทำได้ผ่านการเลือกตั้งหรือมีส่วนร่วมในองค์กรในองค์กรในชุมชนและส่วนท้องถิ่น

มิติที่สอง คือ ความเป็นพลเมืองทางสังคม (social citizenship) โดยพลเมืองมีความสัมพันธ์ด้วยกันเองและมีหน้าที่ช่วยเหลือสังคมโดยรวม

มิติที่สาม คือ ความเป็นพลเมืองทางวัฒนธรรม (cultural citizenship) โดยพลเมืองได้รับการศึกษาความรู้และบรรทัดฐานค่านิยมต่างๆ

มิติที่สี่ คือ ความเป็นพลเมืองทางเศรษฐกิจ (economic citizenship) โดยพลเมืองเป็นคนทำงานและผู้บริโภคทางสังคม

นอกจากนี้ Van Steenberg (1994) กล่าวว่าความเป็นพลเมืองคือ การมีส่วนร่วมในชีวิตสาธารณะ ซึ่งหมายรวมถึงความสัมพันธ์ที่พลเมืองมีกับรัฐและความสัมพันธ์ที่พลเมืองมีกับพลเมืองด้วยกัน

อเนก เหล่าธรรมทัศน์ (2550) ได้อธิบายถึงความหมายของความเป็นพลเมืองไว้คือ การเป็นสมาชิกของระบอบประชาธิปไตยที่ต้องมีความภาคภูมิใจในความเป็นพลเมืองของตน

แสวงวี ไทยดำริ (2550) กล่าวว่าความเป็นพลเมือง หมายถึง การที่ประชาชนเป็นสมาชิกอย่างเต็มตัวในชุมชน รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเองในฐานะพลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อชุมชน ด้วยการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมือง โดยได้รับการขัดเกลาทางสังคมเพื่อให้มีความรู้ความสามารถและค่านิยมพร้อมที่จะเป็นพลเมืองดี

สออดคล้องกับที่ภัสสร เลาสวัสดิกุล (2557) ให้ความหมายความเป็นพลเมือง หมายถึง สมาชิกที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม เคารพในสิทธิและหน้าที่ของตน เห็นต่อประโยชน์ส่วนรวมและมีจิตสาธารณะ ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับที่สำนักงานขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2555) กล่าวว่าความเป็นพลเมืองมีความหมายที่สะท้อนให้เห็นบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบของสมาชิกทางสังคมที่มีต่อรัฐ

Turner (1993) กล่าวว่าความเป็นพลเมือง หมายถึง การเป็นสมาชิกของสังคมที่มีอิสรภาพ ควบคุมไปกับการรับผิดชอบต่อและมีสิทธิเสรีภาพควบคู่กับหน้าที่ โดยมีความสามารถในการยอมรับความแตกต่าง เคารพในกฎกติกาของการอยู่ร่วมกัน พร้อมทั้งมีส่วนร่วมต่อความเป็นไปและการแก้ปัญหาสังคม

ฤาชุตตา เทพายากุล (2554) ได้ให้ความหมายของความเป็นพลเมือง (citizenship) ไว้ว่า หมายถึง ฐานะของความเป็นพลเมือง (citizen) ที่เป็นสมาชิกของชุมชนทางการเมืองหรือรัฐมีสิทธิและความรับผิดชอบต่อที่กำหนดโดยกฎหมายในฐานะที่เป็นพลเมือง มีการแสดงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับกิจสาธารณะภายใต้กฎหมายและกฎเกณฑ์ทางสังคมและศีลธรรม

นอกจากนี้ดารุณี ทิพยกุลไพโรจน์ (2557) ให้ความหมายของคำว่าความเป็นพลเมืองไว้ว่าการที่สมาชิกของสังคมแสดงบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมต่อรัฐ เคารพกฎเกณฑ์ในสังคม

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ความเป็นพลเมืองหมายถึง การเป็นสมาชิกของสังคมที่รู้จักสิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบต่อตนเองในการเป็นสมาชิกของสังคม รวมทั้งมีส่วนร่วมในสังคม โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

5.4 คุณลักษณะของความเป็นพลเมือง

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2548) กล่าวถึงคุณลักษณะของความเป็พลเมืองที่ต้องการตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ซึ่งไม่มีความแตกต่างกันนัก แต่มีจุดเน้นจะอยู่ที่การ รู้จักสิทธิ หน้าที่ของตนเองและเคารพในสิทธิของผู้อื่น การมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การเป็นคนดีตามหลักธรรมของศาสนา โดยในปัจจุบันได้ขยายลักษณะออกไปสู่การ เข้าใจ การมองเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาสากลและการรู้จักนำมาใช้อย่างพอดีกับภูมิปัญญาไทย

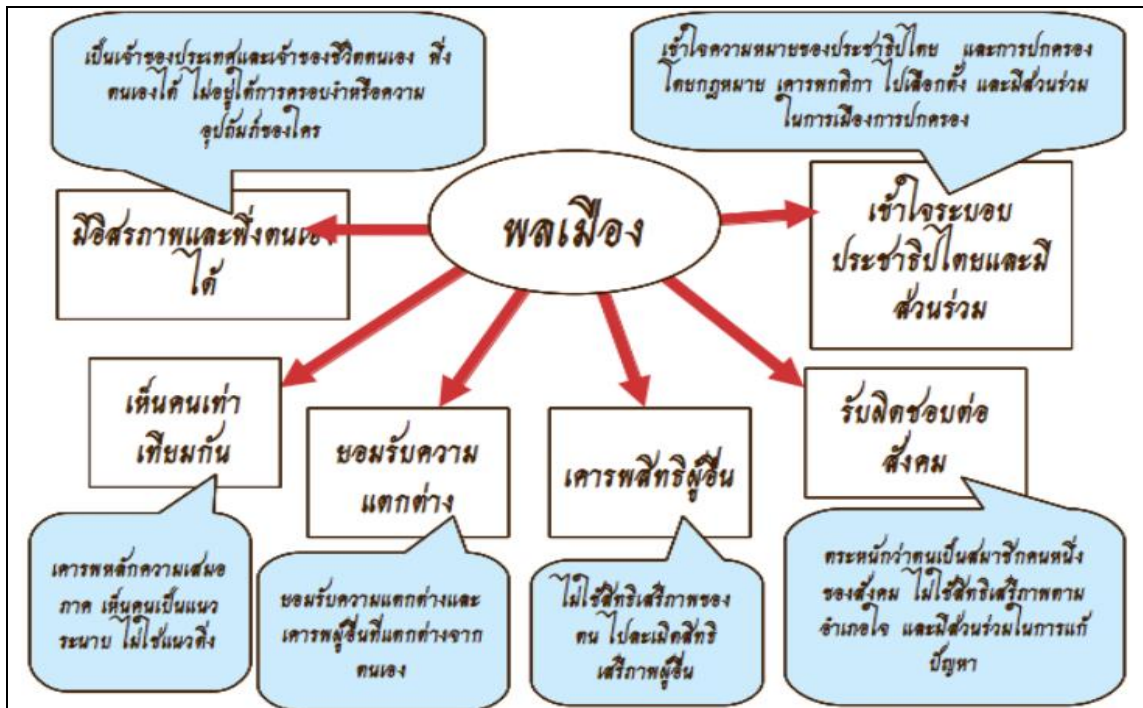
ภณ ใจสมัคร (ม.ป.ป.) กล่าวว่า ลักษณะสำคัญของความเป็นพลเมืองในสังคมจะค้ำนึ่งถึงวิถีการดำรงชีวิตของบุคคลตามช่วงวัย (Life span) ต้องรู้จักการจัดการและควบคุมชีวิตตนเองให้เป็นไปตามบทบาทและหน้าที่ที่จะต้องแสดงความรับผิดชอบต่อนตนเอง (Individual) และส่วนรวม (Collective) โดยมีพื้นฐานคุณธรรมจริยธรรมในชีวิต

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2559) กล่าวถึงคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองได้แก่

1. มีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้
2. เคารพสิทธิผู้อื่น โดยใช้สิทธิเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตยได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น
3. เคารพความแตกต่าง ในระบอบประชาธิปไตยให้สิทธิและเสรีภาพ และยอมรับความหลากหลายของประชาชนประชาชนจึงมีความแตกต่างกันได้
4. วิถีชีวิต ความเชื่อทางศาสนาหรือความคิดเห็นทางการเมือง เพื่อมิให้ความแตกต่างนำมาซึ่งความแตกแยก “พลเมือง” ในระบอบประชาธิปไตยจึงต้องยอมรับและเคารพความแตกต่างของกันและกันเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันได้
5. เคารพหลักความเสมอภาค โดยเห็นตนเท่าเทียมกับคนอื่นและเห็นคนอื่นเท่าเทียมกับตน
6. เคารพกติกา พลเมืองต้องเคารพกติกาและยอมรับผลของการละเมิดกติกา หากมีปัญหาหรือมีความขัดแย้งเกิดขึ้นก็ต้องใช้วิถีทางประชาธิปไตยและใช้กติกาในการแก้ไข
7. รับผิดชอบตอสังคมและส่วนรวม พลเมืองต้องรับผิดชอบตอสังคมและมองตนเองเชื่อมโยงกับสังคม เห็นตนเองเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา
นั้น

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555) อธิบายว่า พลเมืองต้องมีลักษณะดังนี้

ภาพที่ 2.5 ลักษณะของพลเมือง

ที่มา: ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555)

1. มีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ พลเมืองมีฐานะเป็นเจ้าของประเทศ ซึ่งเมื่อเป็นเจ้าของประเทศพลเมืองก็ย่อมเป็นเจ้าของชีวิตและมีสิทธิเสรีภาพในประเทศของตนเอง ทำนองเดียวกับเจ้าของบ้านมีสิทธิเสรีภาพในบ้านของตน ระบอบประชาธิปไตยจึงทำให้เกิดหลักสิทธิเสรีภาพและทำให้ประชาชนมีอิสรภาพ คือเป็นเจ้าของชีวิตตนเอง “พลเมือง” ในระบอบประชาธิปไตย เป็นไทคือ เป็นอิสระชนที่พึ่งตนเองและสามารถรับผิดชอบตนเองได้
2. เห็นคนเท่าเทียมกัน พลเมืองต้องเคารพหลักความเสมอภาคและเห็นคนเท่าเทียมกัน โดยเห็นคนเป็นแนวระนาบ (horizontal) เห็นตนเท่าเทียมกับคนอื่นและเห็นคนอื่นเท่าเทียมกับตน ทุกคนล้วนมีศักดิ์ศรีของความเป็นเจ้าของประเทศเสมอกัน
3. ยอมรับความแตกต่าง พลเมืองต้องยอมรับและเคารพความแตกต่างของกันและกัน เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันได้ภายใต้ความแตกต่างกันและต้องไม่มีการใช้ความรุนแรงต่อผู้ที่เห็นแตกต่างจากตนเอง ถึงแม้จะไม่เห็นด้วยก็ตาม แต่จะต้องยอมรับว่าคนอื่นมีสิทธิที่จะแตกต่างหรือมีความคิดเห็นที่แตกต่างได้
4. เคารพสิทธิผู้อื่น พลเมืองต้องเคารพสิทธิผู้อื่นและจะต้องไม่ใช่สิทธิเสรีภาพของตนไปละเมิดสิทธิของผู้อื่น

5. รับผิดชอบต่อสังคม พลเมืองต้องใช้สิทธิเสรีภาพของตนโดยรับผิดชอบต่อสังคม ไม่ใช่สิทธิเสรีภาพตามอำเภอใจแล้วทำให้สังคมเสื่อมลงไป หากเป็นผู้ที่ใช้สิทธิเสรีภาพโดยรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวมโดยมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและช่วยกันทำให้สังคมดีขึ้นกว่าที่ผ่านมา
6. เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม พลเมืองต้องเข้าใจหลักการพื้นฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยตามสมควร ทั้งในเรื่องหลักประชาธิปไตยและหลักนิติรัฐ เข้าใจเรื่องการเลือกตั้งและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมือง ทั้งติดตามความเป็นไปและมีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ

ไกรยุทธ ธีรตยาคีนันท์ (2531) ได้ศึกษาแนวพระราชดำริด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชแล้วได้สรุปประเด็นที่สำคัญเกี่ยวกับคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองไว้ดังนี้

1. ฉันทะและวิริยะ
2. ความอดกลั้นและความเข้มแข็ง
3. ความตั้งใจจริงและจริงใจ
4. ความถูกต้องยุติธรรม
5. ความเมตตาและความเสียสละ
6. ความสามัคคีพร้อมเพรียงกัน
7. ความสุจริตและความกตัญญู
8. วินัย

วิชัย ภูโยธิน และคณะ (2552 อ้างถึงใน พูลศักดิ์ อุดมโกชน, 2556) ได้ระบุถึงคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีที่ทุกสังคมพึงปรารถนา โดยมี 9 ลักษณะดังนี้

1. เคารพกฎหมายบ้านเมืองและปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับของสังคม พลเมืองทุกคนควรปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของสังคมและบทบัญญัติของกฎหมายจะทำให้สังคมมีความเป็นระเบียบ ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข
2. เป็นผู้มีเหตุผลและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ทุกคนย่อมมีสิทธิเสรีภาพในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน รู้จักการใช้เหตุผลในการดำเนินงานและควบคุมงานจะช่วยให้เกิดความเข้าใจอันดีงามต่อกัน
3. ยอมรับมติของเสียงส่วนใหญ่ หากมีความขัดแย้งกันในการดำเนินงานอันเกิดมาจากความคิดเห็นที่แตกต่างกันและจำเป็นต้องตัดสินใจด้วยการใช้เสียงข้างมากเป็นหลัก

4. เป็นผู้นำมีน้ำใจประชาธิปไตยและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ทุกๆ คนที่มีความเป็นประชาธิปไตยนั้นต้องมีความเสียสละเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวมและรักษาไว้ซึ่งสังคมประชาธิปไตยเป็นการส่งผลต่อความมั่นคง ซึ่งสุดท้ายแล้วผลประโยชน์ดังกล่าวจะย้อนกลับมาสู่สมาชิกของสังคม
5. เคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เพราะทุกคนมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน
6. มีความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม ชุมชน ประเทศชาติ ในการอยู่ร่วมกันในสังคมนั้น ย่อมต้องมีการทำงานเป็นกลุ่มจึงต้องมีการแบ่งหน้าที่ โดยให้ความสำคัญต่อความรับผิดชอบในงานนั้นๆ ให้สมาชิกแต่ละคนปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
7. มีส่วนรวมในกิจกรรมการเมืองการปกครอง สมาชิกทุกคนในสังคมประชาธิปไตยนั้นต้องมีส่วนรวมในกิจกรรมการเมืองการปกครอง
8. มีส่วนรวมในการป้องกันและแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคม โดยส่งเสริมและสนับสนุนการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ด้วยวิธีทางกฎหมาย
9. มีคุณธรรมและจริยธรรม ปฏิบัติตนตามหลักธรรม ทุกคนควรมีศีลธรรมประจำใจไว้เป็นหลักในการควบคุมความประพฤติของตนให้ดำเนินไปอย่างถูกต้องเหมาะสม ตลอดจนสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีได้

Smith (2005) กล่าวถึงลักษณะของพลเมือง ดังนี้

1. ความสามารถในการแก้ปัญหาในระดับท้องถิ่นได้ดีเท่ากับระดับโลก
2. ความสามารถในการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความรับผิดชอบ
3. ความสามารถในการที่จะเข้าใจ ยอมรับ ชื่นชม อดทนต่อวัฒนธรรมที่แตกต่าง
4. สมรรถนะในการคิดเชิงวิเคราะห์วิจารณ์และเป็นระบบ
5. มีความเต็มใจที่จะแก้ปัญหาโดยปราศจากความรุนแรง
6. มีความสมัครใจที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น ระดับชาติและนานาชาติ
7. มีความสมัครใจที่จะเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินชีวิตที่จะช่วยปกป้องสภาพแวดล้อม
8. มีความสามารถในการที่จะปกป้องสิทธิของมนุษย์

สมพร ใ้บางยาง (2554) ได้กำหนดคุณลักษณะของความเป็นพลเมือง ได้แก่

1. สนใจและความให้ความสำคัญของปัญหาชุมชนและท้องถิ่น หมายถึง การมีจิตสาธารณะ มีความเสียสละและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน
2. มีบทบาทหน้าที่ทำงานในชุมชน หมายถึง ความรับผิดชอบต่อสังคม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ยอมรับและปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของสังคมเพื่อจะได้อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข รวมทั้งปฏิบัติตามหลักศีลธรรม ยึดมั่นในวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงาม

3. ใช้ความคิดเห็นส่วนรวมในการจัดการกับปัญหา หมายถึง เคารพในสิทธิและการตัดสินใจของผู้อื่น ซึ่งมีเหตุผลและการประณีตประนีประนอมภัยทางความคิด รู้จักใช้ปัญญาและเหตุผลในการแก้ปัญหา ยึดหลักความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันของสมาชิก
4. ซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง การกระทำที่ถูกต้อง ตรงไปตรงมา ไม่นำของผู้อื่นมาเป็นของตนเองรวมทั้งการกระทำดี
5. สามัคคี หมายถึง ใช้เสียงข้างมากโดยไม่ละเมิดเสียงข้างน้อย รู้จักแก้ปัญหาโดยสันติวิธี รู้จักการใช้เหตุผลเพื่อให้สังคมมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และมีน้ำใจต่อกัน
6. ละเอียดเกรงกลัวต่อความชั่ว หมายถึง ยึดมั่นในหลักธรรมของศาสนาที่ตนเองนับถือ เพราะทุกศาสนาต่างสอนให้คนเป็นคนดี ละเอียดเกรงกลัวต่อการทำความชั่ว
7. กล้าและเชื่อมั่น หมายถึง กล้าและเชื่อมั่นในการทำสิ่งที่ถูกต้อง รวมทั้งกล้าปฏิเสธสิ่งที่ไม่ถูกต้อง
8. ส่งเสริมคนดี หมายถึง ส่งเสริมความดี คนดีให้ปกครองบ้านเมืองและคุมคนไม่ดี ไม่ให้ก่อความวุ่นวาย

ส่วนมณฑนา สังฆะภุชฌ์ และวราพรรณ น้อยสุวรรณ (2535) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ในอนาคตอันจะเกิดจากการหลอมหลอมของการศึกษาควรประกอบด้วยคุณลักษณะ 4 ประการ คือ

1. คุณลักษณะด้านปัญญา ได้แก่ เป็นผู้รู้อย่างชาญฉลาดและสามารถรู้เท่าทันต่อความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและหลากหลาย รู้คุณค่าของภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของสังคมไทย
2. คุณลักษณะด้านจิตใจ ได้แก่ การมีความละเอียดต่อการกระทำผิดรู้ ควบคุมตนเองให้ประพฤติอยู่ภายใต้ในกรอบของความถูกต้องดีงาม รู้จักความพอดี มีสมาธิและมีความอดทน
3. คุณลักษณะด้านสังคม ได้แก่ การช่วยเหลือเกื้อกูลประโยชน์แก่กันโดยไม่เห็นแก่ตัว มีความเคารพในสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่นตามระบอบประชาธิปไตย รู้จักใช้ อนุรักษ์และเสริมสร้างทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
4. คุณลักษณะด้านร่างกาย ได้แก่ รู้จักดูแลรักษาสุขภาพอนามัยทั้งของตนเองและสมาชิกในครอบครัวได้อย่างเหมาะสม ทั้งมีความสามารถและทักษะในการประกอบกิจการงานและอาชีพที่สอดคล้องกับสมรรถภาพของบุคคล

ผู้เชี่ยวชาญของ HKEID (อ้างถึงใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2548) ได้ให้ข้อสรุปว่าพลเมืองที่เหมาะสมกับสังคมในศตวรรษที่ 21 ควรมีลักษณะดังนี้

1. มีความสามารถที่มองปัญหาและแก้ปัญหาได้ในฐานะของคนในสังคมโลกาภิวัตน์
2. มีความสามารถที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่นและมีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตนเอง
3. มีความสามารถที่จะเข้าใจยอมรับและอดทนต่อความแตกต่างทางวัฒนธรรม
4. มีความสามารถที่คิดในลักษณะวิพากษ์วิจารณ์ (Critical way) และคิดอย่างเป็นระบบ
5. มีเจตนาที่มุ่งแก้ปัญหาคือความขัดแย้งด้วยสันติวิธี
6. มีเจตนาที่จะเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและอุปนิสัยการบริโภคให้เอื้อต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
7. มีความสามารถที่จะรับรู้และปกป้องสิทธิของมนุษยชาติ สิทธิสตรีและสิทธิของชนกลุ่มน้อย
8. มีเจตนาที่มุ่งและสามารถเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองทั้งในระดับชุมชน ระดับชาติและระดับนานาชาติ

ปลินธร เพ็ชรฤทธิ์ (2550) ได้สรุปคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีไว้ 5 ด้านดังนี้

1. คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีด้านทักษะพื้นฐาน หมายถึง การเป็นผู้หาความรู้ รู้จักคิด วิเคราะห์แก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล สนใจในข่าวสารและกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และสามารถรู้เท่าทันต่อความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและหลากหลาย รู้จักเลือกรับวิทยาการจากภายนอก
2. คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีด้านจิตใจ หมายถึง การเป็นผู้มีวิจักษณ์ญาณในการแยกแยะความรับผิดชอบชั่วดี คุณและโทษ รู้สิ่งที่ควรกระทำบนพื้นฐานของความเป็นจริง รู้จักรับผิดชอบต่อบทบาทและหน้าที่ มีความสามารถทำงานร่วมมือกับผู้อื่นได้ มีความตั้งใจจริงและจริงใจ มีสมาธิ มีเมตตากรุณาและเสียสละ มีความอดทนอดกลั้นและเข้มแข็ง มีความสุจริตและความกตัญญู มีความละเอียดต่อการกระทำผิด รู้จักความพอดี ภูมิใจในความเป็นไทย ดำรงชีวิตบนพื้นฐานแห่งคุณธรรมและจริยธรรม
3. คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีด้านสังคมและวัฒนธรรม หมายถึง การเป็นผู้รู้คุณค่าและธำรงรักษาศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย รู้จักอนุรักษ์และเสริมสร้างทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ช่วยเหลือเกื้อกูลประโยชน์แก่กันโดยไม่เห็นแก่ตัว ดำรงรักษาเทิดทูนสถาบันหลักของชาติ มีความสามัคคีและมีวินัย รู้จักป้องกันและห่างไกลยาเสพติด
4. คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีด้านการเมืองและประชาธิปไตย หมายถึง การเป็นผู้ที่สนใจและมีส่วนร่วมในการเมือง รู้และเข้าใจในสิทธิของตนในระบอบประชาธิปไตย มีความเคารพในสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่นตามระบอบประชาธิปไตย รู้และเข้าใจกฎหมายต่างๆของบ้านเมือง มีความถูกต้องและยุติธรรม ตระหนักถึงปัญหาต่างๆ ในทางการเมืองการปกครองและร่วมหาแนวทางแก้ไข

5. คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีด้านเศรษฐกิจ หมายถึง การเป็นผู้ให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจของประเทศ รู้และเข้าใจพื้นฐานทางเศรษฐกิจและหาแนวทางการแก้ไขปัญหา นิยมใช้ผลผลิตของไทย ใช้ชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

Keith, Blake, and Tiedt (1968) กล่าวถึงผู้ที่มีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ 12 ประการ ดังนี้

1. พลเมืองดีจะต้องเป็นผู้ที่มีความเชื่อในสิ่งที่ถูกต้องเกี่ยวกับความเสมอภาคและเสรีภาพ
2. พลเมืองดีจะต้องเป็นผู้ที่รู้จักเปิดรับความรู้ ความคิดใหม่ๆ และรู้จักปิดไม่รับในสิ่งไม่ดี
3. พลเมืองดีจะต้องเป็นผู้ที่สร้างค่านิยมที่ดี สร้างความเปลี่ยนแปลงโลกไปในทางที่ดี
4. พลเมืองดีจะต้องเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รับรู้ข้อมูลที่มีผลต่อสาธารณชน
5. พลเมืองดีจะต้องเป็นผู้ที่พัฒนาทักษะใฝ่หาความรู้ สนใจในเรื่องการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม
6. พลเมืองดีจะต้องเป็นผู้ที่มีความภูมิใจในชาติตน ช่วยเหลือในฐานะพลโลก
7. พลเมืองดีจะต้องเป็นผู้ที่มีความยึดเหนี่ยว ความศรัทธาต่อชาติ
8. พลเมืองดีจะต้องเป็นผู้ที่ให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจบ้านเมือง
9. พลเมืองดีจะต้องเป็นผู้ที่ให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจบ้านเมือง
10. พลเมืองดีจะต้องเป็นผู้ที่มีเมตตา ความรู้สึกและความต้องการของเพื่อนมนุษย์
11. พลเมืองดีจะต้องเป็นผู้ที่มีความเข้าใจการอยู่และการทำงานร่วมกันในสังคม
12. พลเมืองดีจะต้องเป็นผู้ที่มีความเป็นประชาธิปไตย

Ellis (1995) กล่าวว่า การเตรียมนักเรียนให้เป็นพลเมืองที่มีความตระหนักและเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อเรื่องต่างๆ เป็นสำคัญ และได้ระบุเป็นเป้าหมายการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีที่สะท้อนให้เห็นคุณลักษณะบางประการของความเป็นพลเมืองดี ดังนี้

1. ความตระหนักต่อสถานภาพและการมีศักดิ์ศรีของผู้อื่น
2. สนใจปฏิบัติตามกฎหมายและรับรู้โดยชอบธรรมของผู้อื่น
3. มีความรู้ของหลักการทำงานและระบบโครงสร้างฝ่ายบริหารบ้านเมือง
4. มีส่วนร่วมส่งเสริมประชาธิปไตยของประชาชน
5. มีความเข้าใจถึงปัญหาสำคัญๆ ของโลกที่เกี่ยวกับประชาชน ทั้งในระบบนานาชาติและท้องถิ่น
6. มีการตัดสินใจในทิศทางที่มีเหตุผล

Davies, Gregory and Riley (1999) ได้สรุปจากการศึกษาเรื่อง Good Citizenship and Educational Provision ที่มีการสอบถามครูในสหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองที่สามารถสรุปเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดีดังนี้

1. คุณลักษณะทางสังคม
 - ตระหนักและเห็นใจในสวัสดิภาพของผู้อื่น
 - มีพฤติกรรมที่มีคุณธรรม
 - มีความอดทนในความแตกต่างที่เกิดขึ้นในสังคม
2. คุณลักษณะที่แสดงให้เห็นถึงบทบาทในการอนุรักษ์ / เชื้อถือในกฎเกณฑ์
 - ยอมรับในสิทธิอำนาจในทางกฎหมาย
 - ยอมรับในความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย
 - มีความรักชาติ
3. คุณลักษณะด้านความรู้
 - มีความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง
 - มีความรู้เกี่ยวกับสังคมนานาชาติ
 - มีความรู้ความสามารถในการตั้งคำถามและแสดงความคิดเห็น

จากข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ความเป็นพลเมืองเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ทุกสังคมต้องการ เพราะการที่สังคมมีพลเมืองที่เป็นคนดี ปฏิบัติหน้าที่ที่สังคมกำหนดจะส่งผลให้สังคมมีความสุข

5.5 การศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมือง

การสร้างความเป็นพลเมืองให้เกิดขึ้นกับประชาชนเป็นเรื่องที่แทบทุกประเทศในโลกพยายามผลักดันให้เกิดขึ้นและให้ความสำคัญมาโดยตลอด เพราะต่างตระหนักถึงความจำเป็นและคุณค่าของความเป็นพลเมืองที่จะเป็นเครื่องมือนำพาประเทศให้อยู่รอดและก้าวพ้นวิกฤตการณ์ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี รวมทั้งเมื่อประชาชนเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพแล้วย่อมส่งผลต่อการสร้างสรรค์สังคมที่มีคุณภาพและนำไปสู่การพัฒนาให้เกิดรากฐานของสังคมที่เข้มแข็ง ซึ่งนับว่าเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง หลายประเทศที่พัฒนาแล้วมีความตระหนักดีในเรื่องดังกล่าวจึงให้ความสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาคนตั้งแต่ระดับเยาวชนและขับเคลื่อนการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองเข้าสู่ระบบการศึกษา (เลิศพร อุดมพงษ์, ม.ป.ป.) ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่เป็นกลไกในการสร้างและพัฒนาหล่อหลอมให้นักเรียนเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ

ทั้งนี้หลากหลายประเทศต่างให้ความสำคัญกับการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง แต่วิธีคิดและวิธีการ รวมทั้งจำนวนชั่วโมงที่ใช้ในการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองที่ติดอหนึ่งสัปดาห์มีลักษณะแตกต่างกันออกไปตามปัจจัยพื้นฐานของแต่ละประเทศ ดังนี้

ตารางที่ 2.3 โครงสร้างการจัดการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองในช่วงมัธยมศึกษา (อายุระหว่าง 11-18 ปี

ประเทศ	ชื่อเรื่องที่ใช้ในการศึกษา	วิธีการที่ใช้ศึกษา	จำนวนชั่วโมงเรียน
อังกฤษ	การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองกำหนดเป็นข้อบังคับ	กำหนดเป็นข้อบังคับ มีการสอนข้ามรายวิชา	โรงเรียนเป็นผู้กำหนด
ออสเตรเลีย รัฐนิวเซาท์ เวลส์	สังคมมนุษย์และสิ่งแวดล้อม	ไม่กำหนดเป็นข้อบังคับ/การศึกษาเชิงบูรณาการ	ไม่ได้ระบุไว้
แคนาดา	สังคมศึกษาและประวัติศาสตร์ กฎหมาย รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์	ไม่กำหนดเป็นข้อบังคับ/ศึกษาเชิงบูรณาการ	ไม่ได้ระบุไว้
ฝรั่งเศส	พลเมืองโดยเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์	กำหนดเป็นข้อบังคับ/ศึกษาเป็นรายวิชาและศึกษาเชิงบูรณาการ	3 - 4 ชั่วโมง จาก 26 ชั่วโมง
เยอรมัน	สังคมศึกษาโดยเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์และเศรษฐศาสตร์	ไม่กำหนดเป็นข้อบังคับ/การศึกษาเชิงบูรณาการ	ไม่ได้ระบุไว้
ฮังการี	มนุษย์และสังคม โดยเน้นสังคมศึกษาพลเมืองและเศรษฐศาสตร์	กำหนดเป็นข้อบังคับ/ศึกษาเชิงบูรณาการและเจาะจงบางเรื่อง	10-14 % ของเวลาในหลักสูตร
อิตาลี	พลเมืองในมิติเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์	กำหนดเป็นข้อบังคับ/ศึกษาในรายวิชาและเชิงบูรณาการ	4 ชั่วโมง

ประเทศ	ชื่อเรื่องที่ใช้ในการศึกษา	วิธีการที่ใช้ศึกษา	จำนวนชั่วโมงเรียน
ญี่ปุ่น	สังคมศึกษาประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ พลเมืองและ จริยธรรม ศึกษา	กำหนดเป็นข้อบังคับ/ ศึกษาเชิงบูรณาการ และเจาะจงบางหัวข้อ	175 x 50 นาที ต่อปี (ปี 7 และ 8) 140 x 50 นาทีต่อ ปี (ปี ที่ 9) แ ล ะ (มัธยมศึกษาตอน ปลาย)
เกาหลี	สังคมศึกษาและจริยธรรม ศึกษา	กำหนดเป็นข้อบังคับ/ ศึกษาเชิงบูรณาการ และเจาะจงบางหัวข้อ	170 x 45 นาทีต่อ ปี ถึง 204 x 45 นาทีต่อปี
เนเธอร์แลนด์	พลเมืองและความเป็นพลเมือง รวมทั้งสังคมศึกษา	กำหนดเป็นข้อบังคับ/ ศึกษาเชิงบูรณาการ	180 ชม. มากกว่า 3 x (อายุ 12-15 ปี) 2 ถึง 4 ชม. ต่อ สัปดาห์ (อายุ 16- 18 ปี)
นิวซีแลนด์	สังคมศึกษา	กำหนดเป็นข้อบังคับ/ ศึกษาเชิงบูรณาการ	ไม่ได้ระบุไว้
สิงคโปร์	พลเมืองและจริยศึกษา	กำหนดเป็นข้อบังคับ/ ศึกษาเชิงบูรณาการ และเจาะจงบางหัวเรื่อง	2 x 30 นาที/ บทเรียน
สเปน	พลเมืองโดยเชื่อมโยงกับ ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และ สังคมศาสตร์	ไม่กำหนดเป็น ข้อบังคับ/ศึกษาเป็น รายวิชา และเชิงบูรณาการ	3 ชม.ต่อสัปดาห์
สวีเดน	สังคมศาสตร์ รวมถึง ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์และสังคมศึกษา	ไม่กำหนดเป็น ข้อบังคับ/ศึกษาเชิง บูรณาการ	885 ชม.มากกว่า 9 ปีของการศึกษา ภาคบังคับ

ประเทศ	ชื่อเรื่องที่ใช้ในการศึกษา	วิธีการที่ใช้ศึกษา	จำนวนชั่วโมงเรียน
สวิสเซอร์แลนด์	สังคมศึกษา	ไม่กำหนดเป็น ข้อบังคับ/ศึกษาเชิง บูรณาการ	ไม่ได้ระบุไว้
สหรัฐอเมริกา รัฐเคนตักกี	สังคมศึกษา รวมถึงพลเมือง และรัฐบาล	กำหนดเป็นข้อบังคับ/ ศึกษาเป็นรายวิชาและ เชิงบูรณาการ	เวลาที่กำหนดในแต่ละ สัปดาห์แตกต่างกันใน แต่ละรัฐ

ที่มา: Denis Lawton, Jo Cairns and Roy Gardner (2000 อ้างถึงใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2548)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2548) กล่าวว่า ในส่วนของประเทศไทยก็อยู่ในลักษณะเดียวกับประเทศอื่นๆ ทั่วโลกที่เห็นความสำคัญของการศึกษาในฐานะที่เป็นเครื่องมือสำหรับการสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองให้แก่สังคม โดยความคิดเรื่องการใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือปลูกฝังหรือพัฒนาคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองได้ปรากฏอย่างชัดเจนและยึดถือเป็นหลักของการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนมายาวนานตั้งแต่พระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นองค์อุปถัมภ์ให้เกิดการศึกษาในระบบแบบใหม่จนถึงผู้มีหน้าที่รับผิดชอบจัดการศึกษา ซึ่งการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองมีจุดเน้นที่จะให้ผู้เรียนได้มีเครื่องมือสำหรับการเตรียมตัวเป็นพลเมืองดี เครื่องมือดังกล่าวได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ทักษะคิดคำนวณและความเชื่อเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองเพื่อเตรียมให้ผู้เรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมรับผิดชอบสังคมเมื่อเขาเติบโตเป็นผู้ใหญ่

อย่างไรก็ตาม อรรถพล วชิรสิทธิ์ (ม.ป.ป.) ได้กล่าวว่า สำหรับประเทศไทยถึงเคยมี “วิชาหน้าที่พลเมือง” เป็นวิชาเฉพาะในหลักสูตรการศึกษาพื้นฐานที่นักเรียนทุกคนต้องเรียน แต่ “วิชาหน้าที่พลเมือง” แต่ได้ถูกลดความสำคัญให้เหลือเพียงเป็นสาระหนึ่งในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาเท่านั้นและเป็นวิชาที่แทบจะไม่ได้มีผลอะไรกับการเรียนต่อหรือการเข้ามหาวิทยาลัย ส่งผลให้ขาดการให้ความสำคัญ ดังนั้นสิ่งที่สำคัญคือการพัฒนาการศึกษาที่สร้างความเป็นพลเมือง (Civic Education) ในรูปกิจกรรมที่เน้นกระบวนการคิด วิเคราะห์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการลงมือปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะรอบด้านเพื่อประโยชน์ของตนเอง สังคมประเทศและสังคมโลกแทน

ทั้งนี้ UNESCO International Commission for the 21st Century (อ้างในสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2548) ได้เสนอแนวคิดการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองโดยเน้นย้ำกระบวนการเรียนการสอนจากฐานของสี่เสาหลักแห่งการเรียนรู้ คือ

- การเรียนรู้เพื่อที่จะรู้ (Learning to Know)
- การเรียนรู้เพื่อที่จะปฏิบัติ (Learning to do)
- การเรียนรู้เพื่อที่จะเป็น (Learning to be)
- การเรียนรู้เพื่อที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ (Learning to live together) เป็นเสาสำคัญของการสร้างความเป็นพลเมืองให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน โดยจะเป็นเสาหลักให้ความรู้และทักษะที่ได้จากการเรียนเพื่อปฏิบัติและการเรียนเพื่อที่จะมาเกาะเกี่ยวแกนกลางความคิดทั้งหลายของความเป็นพลเมือง

5.6 การจัดการเรียนการสอนที่เสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมือง

การจัดการศึกษาในโรงเรียนยังคงเป็นกลยุทธ์สำคัญต่อการพัฒนาความเป็นพลเมืองให้กับผู้เรียน ซึ่งโรงเรียนและห้องเรียนจะเป็นสถานที่จำลองในการสร้างความเป็นประชาธิปไตยผ่านกระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจ นับเป็นการบ่มเพาะคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองให้เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน โดยมีนักวิชาการได้อธิบายถึงการจัดการเรียนการสอนที่เสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมือง ดังนี้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2554) ได้กล่าวไว้ว่า ยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการศึกษาที่สร้างความเป็นพลเมืองในรูปกิจกรรมที่เน้นกระบวนการคิด วิเคราะห์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการลงมือปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะรอบด้านเพื่อประโยชน์ของตนเองและสังคม นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างเด็กและเยาวชนรุ่นใหม่ของประเทศไทยให้เป็นพลเมืองที่ดี โดยจะต้องดำเนินการทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา โดยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องพัฒนากระบวนการเรียนการสอนและกิจกรรมในเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมือง โดยจัดให้เหมาะสมกับระดับและช่วงวัยของผู้เรียน เน้นกระบวนการกลุ่มและฝึกฝนให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่เป็นพื้นฐานของความเป็นพลเมือง มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น คำนึงถึงส่วนรวมและมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม ผ่านการลงมือทำโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองให้เป็นพลเมืองดี

โดยหน่วยศึกษานิเทศก์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเดิม (2540) ได้เสนอหลักการการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมเพิ่มพูนความเป็นพลเมืองที่ดี ดังนี้

1. ออกแบบพฤติกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนศึกษาและปฏิบัติแล้วสรุปความรู้ โดยครูคอยช่วยกระตุ้นหรือชี้แนะ
2. เลือกรูปแบบ วิธีการ ความซับซ้อนของเรื่องให้เหมาะสมกับผู้เรียน
3. กิจกรรมที่จัดเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมขั้นแรกควรเน้นการเก็บรวบรวมข้อมูล ส่วนในขั้นสูงขึ้นควรให้กิจกรรมที่มีการวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่า
4. มองภาพของงานให้ตลอดแนว โดยรู้ลักษณะของงานเป็นขั้นตอนชัดเจน
5. ใช้เทคนิคหลายแบบเพื่อสร้างความสนใจผู้เรียนอยู่ตลอดเวลา
6. จัดกิจกรรมที่เน้นสาระสำคัญต่อเนื่อง ไม่ข้ามไปข้ามมา
7. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสามารถจัดอย่างบูรณาการได้ทุกกลุ่มประสบการณ์

สมกุล ถาวรกิจ (2527) ได้กล่าวถึงกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีให้กับผู้เรียนไว้ดังนี้

1. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ความรู้ จัดประสบการณ์และได้ความคิดโดยให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำ
2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดค้นปัญหา รู้จักปัญหาและวิธีแก้ปัญหา
3. ส่งเสริมการทำงานเป็นหมู่คณะ
4. ส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในกิจกรรม เช่น ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม มีเมตตา เป็นผู้มีความสามารถ เป็นคนดีและเป็นที่ยอมรับของสังคม
5. ส่งเสริมการใช้แหล่งวิชาการ ค้นหาความรู้
6. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้เพื่อฝึกการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ฝึกการให้ความร่วมมือ ฝึกการแสดงความคิดเห็น ฝึกความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย เช่น การจัดอภิปราย จัดนิทรรศการ เป็นต้น
7. ส่งเสริมและให้โอกาสผู้เรียนได้มีส่วนร่วมวางแผนจัดการเรียนการสอน เช่น การศึกษา นอกสถานที่ เชิญวิทยากร เป็นต้น
8. สร้างบรรยากาศในห้องเรียน เช่น การจัดห้องเรียน โต๊ะเรียน เพื่อผู้เรียนได้มีส่วนร่วมอย่างเสมอภาค ร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็น

ข้าเรือ่ง วุฒิจันทร์ (2534) กล่าวถึง ประเภทของกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาจริยธรรมคุณธรรม ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่พัฒนาความเป็นพลเมืองดีให้กับผู้เรียน มีดังนี้

1. การจัดกิจกรรมเป็นกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นการจัดกิจกรรมกับเพื่อนๆในห้องเรียนเดียวกันหรือต่างระดับชั้น ต่างห้องกัน ทำให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ในสังคม สามารถทำงานกับผู้อื่นได้ดี

2. การจัดกิจกรรมรายบุคคล โดยมีการสอนโดยตรงและสอดแทรกกับเนื้อหาที่สอน ฝึกให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติทำกิจกรรมโดยฝึกแก้ปัญหาด้วยตนเอง มีความคิดเอง ซึ่งครูเป็นผู้ชี้แนะเอง
3. การจัดกิจกรรมร่วมกับสถานศึกษาอื่นๆ ในชุมชนใกล้เคียง โดยผู้ปกครองหรือวัดให้พระสงฆ์มีส่วนร่วมด้วยการอบรมให้ความรู้ปลูกฝังความดีแก่ผู้เรียน

โครงการการศึกษาศักยภาพของเด็กไทย กองวิจัยการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2542 อ้างถึงในสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2548) กล่าวว่ากิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองมีหลายวิธี โดยอาจแบ่งเป็นกลุ่มได้ดังนี้

1. การใช้กิจกรรมกลุ่มหรือการเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจ
2. การเรียนโดยการใช้สื่อการสอน เช่น การใช้ข่าว ใช้ของจำลองและสื่อสมัยใหม่ เป็นต้น
3. การให้ผู้เรียนกระทำกิจกรรม เช่น การวาดภาพ การเล่นนิทาน เป็นต้น
4. การกระทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม

ทิตินา แชมมณี (2546) กล่าวถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สามารถพัฒนาทักษะและคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีให้กับผู้เรียนว่าควรมีลักษณะดังนี้

1. การอภิปรายเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรีในปัญหาต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจว่าการมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นนั้นเป็นอย่างไร โดยนำหัวข้อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่พลเมือง เช่น การรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การบำเพ็ญประโยชน์ การเคารพความคิดเห็นของผู้อื่นหรือปัญหาสังคมต่างๆ เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาสิ่งแวดล้อม รวมถึงปัญหาทางด้านการเมืองการปกครอง เป็นต้น
2. การมอบหมายงานให้ศึกษาค้นคว้าเพื่อให้รู้จักศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเองและฝึกให้ได้คุ้นเคยกับสภาพสังคมที่อาศัยอยู่ให้ดียิ่งขึ้น โดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ เช่น การสำรวจหาข้อมูล การสัมภาษณ์แล้วทำรายงานเสนอในหัวข้อเรื่องต่างๆ เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาความยากจน ปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า ปัญหาแหล่งชุมชนแออัด การขยายตัวของชนบท การใช้เทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม เป็นต้น
3. การทำงานกลุ่มเพื่อให้รู้จักการทำงานร่วมกัน เคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ประสานแนวความคิดเห็นเข้าหากัน เคารพต่อเสียงข้างมาก เคารพความเป็นบุคคล การอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและบุคคลรอบตัว

4. การเชิญวิทยากรหรือผู้มีความรู้ทั้งในระดับท้องถิ่นและประเทศในเฉพาะสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องมาบรรยายในหัวข้อต่างๆ
5. การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์อื่นๆ เช่น การศึกษานอกสถานที่ การตั้งชมรมหรือให้ทำกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมร่วมกับชุมชน เป็นต้น

เลิศพร อุดมพงษ์ (ม.ป.ป.) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการใช้กิจกรรมต่างๆ เป็นเครื่องมือสำคัญต่อการพัฒนาความเป็นพลเมือง ประกอบด้วยกิจกรรมในห้องเรียนทั้งในรูปแบบเกมส์ การแสดงละครเกี่ยวกับประชาธิปไตย การจัดการเรียนการสอนที่ผู้สอนต้องเคารพในความคิดของผู้เรียนโดยใช้กระบวนการอภิปรายแสดงความคิดเห็นให้มากขึ้น ปรับเปลี่ยนวิธีประเมินจากที่เน้นการวัดผลสัมฤทธิ์เชิงทฤษฎีผ่านตัวหนังสือไปเป็นการประเมินผลการปฏิบัติของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม ซึ่งเป็นหัวใจหลักของการสร้างความเป็นพลเมือง นอกจากนี้ในการจัดการห้องเรียนก็ช่วยเสริมสร้างความเป็นพลเมืองด้วยเช่นกัน โดยผู้เรียนในแต่ละห้องจะถูกจัดกลุ่มให้ละความสามารถกัน ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มจะต้องเรียนรู้ที่จะยอมรับผู้อื่น การปรับตัวให้เข้ากับกับนิสัยของเพื่อนร่วมกลุ่ม ซึ่งมีบุคลิก ความคิดเห็นและความสามารถแตกต่างจากตนเองซึ่งบางครั้งก็แตกต่างกันมากจะมีการเลือกหัวหน้าห้อง เพื่อทำหน้าที่สรุปเรื่องราวและเนื้อหากิจกรรมและงานต่างๆ ของห้อง รับฟังความคิดเห็นของเพื่อนๆ เพื่อที่จะเป็นตัวแทนห้องในการนำเสนอในโอกาสต่างๆ ทั้งในห้องเรียนและงานภายนอก

นอกจากนี้อานันท์ ปันยารชุน (2546) กล่าวว่าวิธีการเรียนรู้เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองควรมีลักษณะเป็นการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังความรู้ ความเข้าใจด้านสิทธิหน้าที่พลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยที่เหมาะสมกับวัย โดยให้ผู้เรียนฝึกฝนและฝึกปฏิบัติ เรียนรู้จากตัวอย่างที่ดี เช่น รู้จักเคารพในสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่นมีความรับผิดชอบเคารพและปฏิบัติตามกฎหมายกฎระเบียบของสังคมและเรียนรู้ที่จะเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดความสำนึกในสิทธิหน้าที่ รู้จักความเป็นประชาธิปไตยและพัฒนาบุคลิกภาพประชาธิปไตยของตนเองและส่วนรวม

ตอนที่ 6 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนากลยุทธ์

6.1 ความหมายของกลยุทธ์

กลยุทธ์เป็นการดำเนินการเพื่อนำมาซึ่งความสำเร็จในการบริหารจัดการ ซึ่งมีนักวิชาการให้คำนิยามไว้มากมาย ดังต่อไปนี้

กลยุทธ์มีรากฐานมาจากศาสตร์ทางการทหาร โดยตรงกับคำว่า “strategy” ในภาษาอังกฤษ ซึ่งรากขอคำว่า “Strategos” ในภาษากรีกที่เกิดจากการนำคำ 2 คำมารวมกัน โดยคำที่ 1 คือ

“Stratos” ซึ่งหมายถึง “Army” หรือกองทัพ และคำที่ 2 คือ “Agein” ซึ่งหมายถึง “Lead” หรือ “นำหน้า” จึงทำให้นักวิชาการทางตีความหมายของคำดังกล่าวว่าเป็น การนำทางให้องค์กรโดยรวม ซึ่งมีนัยทั้งเชิงจุดมุ่งหมายและวิธีการว่าต้องการอะไรให้สำเร็จและทำอย่างไร (วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์ และคณะ, 2548)

สอดคล้องกับที่ราชบัณฑิตยสถาน (2546) ได้ให้คำนิยามของคำว่ากลยุทธ์ หมายถึง การรบที่มีเล่ห์เหลี่ยม วิธีการที่ต้องใช้กลอุบายต่างๆ

ณัฐพันธ์ เขจรนนท์ (2552) กล่าวถึงกลยุทธ์ว่าเป็นรูปแบบที่สร้างให้องค์กรมีความแข็งแกร่งเหนียวแน่น โดยการมุ่งเน้นไปที่การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับความหมายของ Robert A. Pitts and David Lei (2006) ที่ให้ไว้ว่ากลยุทธ์เป็นแนวความคิดที่สามารถสนับสนุนศักยภาพในการแข่งขันของบริษัทให้บรรลุเป้าหมายได้ ซึ่งเป็นการวางแผนออกแบบเพื่อช่วยให้บริษัทมีความได้เปรียบในการแข่งขัน และเช่นเดียวกับที่ Stanley C. Abraham (2006) กล่าวไว้ว่ากลยุทธ์คือ วิธีการที่ทำให้องค์กรแข่งขันได้อย่างแท้จริง

ส่วนธีรนาถ ญ สุนทร (2545) ได้กล่าวว่า กลยุทธ์หมายถึง วิธีการดำเนินงาน ทิศทางขององค์กร ซึ่งผู้บริหารได้จัดสร้างขึ้นหรือนำมาใช้เพื่อต้องการให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรที่ตั้งไว้

ชัยสิทธิ์ เฉลิมมีประเสริฐ (2544) กล่าวว่ากลยุทธ์หมายถึง แนวทางหรือวิธีการทำงานที่ดีที่สุด เพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ จุดมุ่งหมาย พันธกิจและวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้

Mintzberg and Quinn (1996) กล่าวว่า กลยุทธ์เป็นรูปแบบของการตัดสินใจต่างๆ หรือการดำเนินการเพื่อให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

Wright and Other (1992) ได้ให้คำนิยามว่ากลยุทธ์ หมายถึง แผนของผู้บริหารระดับสูงที่จะนำไปสู่ผลลัพธ์ต่างๆ ที่สอดคล้องกับภารกิจและเป้าประสงค์ขององค์กร

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2538) กล่าวว่า กลยุทธ์ หมายถึง วิธีการที่องค์กรเลือกเพื่อจะดำเนินการจากจุดที่เป็นอยู่ในปัจจุบันไปยังจุดหมายปลายทางในอนาคตที่กำหนดไว้

นอกจากนี้รัชชัย สันติวงษ์ (2537) ได้ให้คำนิยามของคำว่ากลยุทธ์ หมายถึง แบบแผน วิธีการเทคนิคในการปฏิบัติการและปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงเพื่อการดำเนินการไปสู่จุดมุ่งหมาย ซึ่ง

เป็นไปในทิศทางเดียวกับคำนิยามที่ Certo and Peter (1991) ให้ไว้ว่ากลยุทธ์ หมายถึง วิธีการดำเนินงานที่มั่นใจได้ว่าจะนำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กร

สรุปได้ว่า กลยุทธ์ หมายถึง แนวทางการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่มุ่งหมายไว้ ซึ่งกลยุทธ์เป็นแผนการที่จะช่วยสร้างความแข็งแกร่งและความได้เปรียบในการแข่งขัน

6.2 ความหมายของการวางแผนกลยุทธ์

การที่จะสร้างหรือพัฒนากลยุทธ์ขึ้นมาได้นั้นต้องอาศัยการวางแผนกลยุทธ์ในการดำเนินการ อันนำมาซึ่งการบรรลุเป้าประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งการวางแผนกลยุทธ์นั้นเป็นหน้าที่หลักของนักบริหาร ทั้งนี้มีนักวิชาการให้ความหมายของการวางแผนกลยุทธ์ดังต่อไปนี้

พิรศักดิ์ วิลัยรัตน์ (ม.ป.ป.) กล่าวว่า การวางแผนกลยุทธ์คือ จุดเริ่มต้นของกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ ซึ่งการวางแผนกลยุทธ์จะประกอบด้วยการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสถานการณ์ นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ การนำผลวิเคราะห์ไปใช้ในการวางทิศทางของการดำเนินการ และการกำหนดกลยุทธ์ว่าควรทำอย่างไร

ธงชัย สันติวงษ์ (2537) ให้คำนิยามของการวางแผนกลยุทธ์ หมายถึง กระบวนการคิดวิเคราะห์เพื่อการวางแผนก่อนลงมือทำ

มณฑุเชษฐ มะโนธรรม (2555) กล่าวว่า การวางแผนกลยุทธ์เป็นกระบวนการตัดสินใจเพื่อกำหนดทิศทางในอนาคตขององค์กร โดยกำหนดสภาพการณ์ในอนาคตที่ต้องการบรรลุและกำหนดแนวทางในการบรรลุสภาพการณ์ที่กำหนดบนพื้นฐานข้อมูลที่รอบด้านอย่างเป็นระบบ

Black and Poter (2000) ได้ให้ความหมายว่าการวางแผนกลยุทธ์คือ กระบวนการของการกำหนดทิศทางและวัตถุประสงค์ขององค์กร กำหนดแผนและการนำแผนไปปฏิบัติให้เกิดผล

Stanley C.Abraham (2006) ให้ความหมายว่าการวางแผนกลยุทธ์เป็นกระบวนการของบุคคลที่พัฒนากลยุทธ์เพื่อสร้างความสำเร็จให้เกิดขึ้นตามเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับความหมายที่ Black and Poter (2000) ให้ไว้ว่าการวางแผนกลยุทธ์คือ กระบวนการของการกำหนดทิศทางและวัตถุประสงค์ขององค์กร กำหนดแผนและการนำแผนไปปฏิบัติให้เกิดผล

Bikas C. Sanyal (1999) ได้ให้ความหมายการวางแผนกลยุทธ์ว่าเป็นกระบวนการที่ต้องทำอย่างต่อเนื่อง ทั้งการวางแผน การปฏิบัติตามแผนและการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นวงจร

ส่วน Goodstein, Noaln and Pfeiffer (1993) กล่าวว่า การวางแผนกลยุทธ์เป็นการตอบคำถามพื้นฐานที่สำคัญ 3 ประการ คือ องค์กรจะก้าวไปทางใด (What are you going?) สภาพแวดล้อมขององค์กรมีอะไรบ้าง (What is the environment?) และองค์กรจะต้องทำอย่างไรบ้างจึงจะไปถึงเป้าหมายนั้นได้ (How do you get there?) ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการวางแผนกลยุทธ์คือการจำลองการบริหารกลยุทธ์

จากความหมายข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การวางแผนกลยุทธ์ คือ กระบวนการของการตัดสินใจกำหนดทิศทาง แนวทางและการปฏิบัติในอนาคต ซึ่งเปรียบเสมือนพิมพ์เขียวที่กำหนดแนวทางการดำเนินการไปสู่เป้าหมายไว้ล่วงหน้าเพื่อที่จะสามารถบรรลุผลตามที่วางแผนที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการวางแผนกลยุทธ์นั้นเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ที่จะเริ่มด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลสำคัญเพื่อนำมาประกอบกับการใช้ดุลยพินิจเพื่อให้ได้คำตอบในแผนกลยุทธ์

6.3 กระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์

เมื่อดำเนินการวางแผนกลยุทธ์เสร็จเรียบร้อยแล้วจะเข้าสู่กระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ ซึ่งเป็นการบริหารอย่างเป็นระบบที่จะต้องประยุกต์ใช้แผนกลยุทธ์ตามที่วางแผนไว้ โดยการจัดทำและปฏิบัติให้สอดคล้องตามแผนกลยุทธ์ ซึ่งมีนักวิชาการได้อธิบายถึงการจัดการเชิงกลยุทธ์ไว้มากมาย ดังนี้

Certo and Peter (1991) ได้อธิบายถึงการจัดการเชิงกลยุทธ์ว่าเป็นกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่อง โดยได้เสนอขั้นตอนการจัดการเชิงกลยุทธ์ไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (Environmental Analysis) โดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกเพื่อทราบจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค
2. การสร้างทิศทางขององค์กร (Establishing Organizational Direction) โดยการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์และเป้าหมายในภาพรวม ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการย่อย 3 ขั้นตอนได้แก่ 1) การพิจารณาผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม 2) การสร้างพันธกิจขององค์กรที่เหมาะสม 3) การสร้างวัตถุประสงค์ขององค์กรที่เหมาะสม
3. การกำหนดกลยุทธ์ (Strategic Formulation) โดยการพิจารณาออกแบบและเลือกกลยุทธ์ที่เหมาะสมและสามารถปฏิบัติจริง

4. การปฏิบัติตามกลยุทธ์ (Implementing Organizational Strategy) โดยการดำเนินงานตามกลยุทธ์ที่ได้กำหนดไว้
5. การควบคุมเชิงกลยุทธ์ (Strategic Control) โดยการติดตามผลการปฏิบัติงาน ประเมินผลกระบวนการและผลสำเร็จเพื่อรับรองคุณภาพของกลยุทธ์การจัดการนั้นๆ

สอดคล้องกับขั้นตอนการจัดการเชิงกลยุทธ์ที่ณัฐพันธ์ เขจรนนท์ (2552) กล่าวถึงกระบวนการ 5 ขั้นตอน ได้แก่

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (Environmental Analysis) โดยการศึกษาและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและภายใน โดยทำการวิเคราะห์ถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคาม หรือที่เรียกว่า SWOT analysis
2. การกำหนดทิศทางขององค์กร (Set organization direction) โดยการนำข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมมากำหนดทิศทางขององค์กรในลักษณะของการกำหนดภารกิจและการตั้งเป้าหมาย
3. การกำหนดกลยุทธ์ (Strategic formulation) โดยการนำทิศทางที่กำหนดไว้มาพัฒนาเป็นแนวทางการดำเนินงานในอนาคต
4. การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (Strategy implementation) โดยการนำกลยุทธ์ที่กำหนดขึ้นไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงาน
5. การควบคุมและการประเมินผล (Strategy evaluation and control) โดยการติดตามและตรวจสอบ วิเคราะห์ปัญหา กำหนดแนวทาง ปรับปรุงและพัฒนากลยุทธ์ให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์จริง รวมทั้งประเมินผลความสำเร็จของกลยุทธ์

ป๋นรส มาลากุล ณ อยุธยา (2551 อ้างถึงในสุบิน ไชยยะ, 2554) กล่าวว่า การจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategy management) เป็นวิธีการบริหารที่มีขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดทิศทาง ภารกิจและกลยุทธ์การดำเนินงานขององค์กรให้ชัดเจนและสอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ในสภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพการณ์ภายในขององค์กร
2. ดำเนินการพัฒนาปรับปรุงส่วนต่างๆ ขององค์กรให้สามารถนำกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม
3. ติดตามกำกับ ควบคุมและประเมินผลการดำเนินการตามกลยุทธ์ เพื่อเรียนรู้ผลความก้าวหน้า ตลอดจนปัญหาอุปสรรคต่างๆ เพื่อนำไปแก้ไขปรับปรุงต่อไป

นอกจากนี้ วิจารณ์ ผลประเสริฐ (ม.ป.ป.) กล่าวว่า การจัดการเชิงกลยุทธ์เป็นการบริหารอย่างมีระบบที่ต้องอาศัยการวางแผนอย่างมีขั้นตอน โดยผ่านการตัดสินใจและการประเมินแล้วว่าเหมาะสมกับองค์กรและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง อันจะนำความสำเร็จมาสู่องค์กรได้ ดังนั้น การจัดการเชิงกลยุทธ์จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้นักบริหารกำหนดทิศทางขององค์กร วิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก ช่วยกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับองค์กร เพื่อที่จะนำกลยุทธ์เหล่านั้นไปประยุกต์ปฏิบัติและควบคุมประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรได้ ทั้งนี้ การจัดการเชิงกลยุทธ์เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ในการดำเนินการ ซึ่งอาจมีความสลับซับซ้อนและยากต่อความเข้าใจ จึงจำเป็นต้องใช้การคิดอย่างเป็นระบบในการกำหนดกรอบของความเป็นองค์กรเพื่อให้เกิดความเข้าใจในส่วนต่างๆ ของการจัดการเชิงกลยุทธ์ และสามารถมองเห็นภาพทั้งองค์กรในมุมมองที่เหมาะสม โดยในการจัดการเชิงกลยุทธ์นั้นจะประกอบด้วยกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ 4 ขั้นตอน คือ

1. การวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ (Strategic Analysis)
2. การกำหนดกลยุทธ์ (Strategic Formulation)
3. การนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ (Strategic Implementation)
4. การประเมินและควบคุมกลยุทธ์ (Strategic Evaluation and Control)

โดยกระบวนการทั้ง 4 ขั้นตอนเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกันและสามารถย้อนกลับมาประเมินและปรับเปลี่ยนภายในแต่ละกระบวนการได้ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกที่เปลี่ยนแปลงไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนกนกวรรณ ศุภสิริโรจน์ (2556) ได้กล่าวถึงการจัดการเชิงกลยุทธ์ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยพื้นฐาน 5 ประการ คือ

1. การกำหนดทิศทาง (Direction Setting) จะประกอบไปด้วยการกำหนดวิสัยทัศน์และการกำหนดภารกิจหรือกรอบในการดำเนินงานที่ชัดเจน
2. การประเมินองค์กรและสภาพแวดล้อม (Environment Scanning) จะประกอบไปด้วยการประเมินสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคาม หรือ SWOT Analysis
3. การกำหนดกลยุทธ์ (Strategy Formulation) เป็นการพัฒนาแผนระยะยาวบนรากฐานของโอกาสและอุปสรรคที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน โดยจะต้องเลือกกลยุทธ์ที่ดีที่สุดและเหมาะสมที่สุด

4. การนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ (Strategy Implementation) เป็นกระบวนการที่แปลงกลยุทธ์ไปสู่แผนการดำเนินงาน กำหนดรายละเอียดต่างๆ ซึ่งกระบวนการนี้อาจจะเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงภายในด้านวัฒนธรรม โครงสร้างหรือระบบการบริหาร
5. การประเมินผลและการควบคุม (Evaluation and Control) เป็นกระบวนการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลกลยุทธ์ที่นำไปปฏิบัติ ซึ่งควรมีการจัดตั้งหน่วยงานขึ้นมาดูแล โดยเฉพาะเพื่อที่จะสามารถทุ่มเทให้กับการติดตามและประเมินผลได้อย่างเต็มที่

ทั้งนี้เป็นไปในทิศทางเดียวกับที่ Thompson and Strickland (1995) ได้กล่าวว่า กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ประกอบด้วย

1. การกำหนดข้อความวิสัยทัศน์ ข้อความพันธกิจ เป้าหมายและวัตถุประสงค์ (Formulation of Vision, Mission Statement, Goal and Objective)
2. การกำหนดกลยุทธ์ (Strategy formulation)
3. การปฏิบัติตามกลยุทธ์ (Strategy Implementation)
4. การประเมินผลและการควบคุมเชิงกลยุทธ์ (Evaluation and strategic control)

และ Wheelen and Hunger (2002) ได้อธิบายกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ว่า มีขั้นตอนที่สำคัญ 4 ขั้นตอนคือ

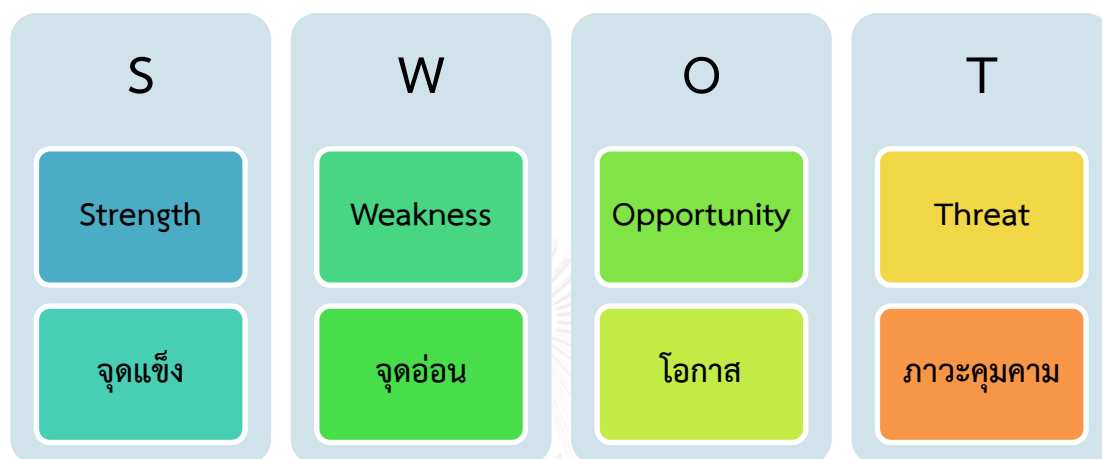
1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กร
2. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางการแข่งขัน
3. การจัดทำกลยุทธ์
4. การปฏิบัติตามกลยุทธ์

โดยได้เน้นหลักสำคัญของการจัดการเชิงกลยุทธ์ คือ การศึกษาที่มุ่งเน้นการตรวจสอบและประเมินโอกาส (opportunities) และอุปสรรคหรือข้อจำกัด (threats) โดยคำนึงถึงจุดแข็ง (strengths) และจุดอ่อน (weaknesses) ขององค์กร

จากกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การจัดการเชิงกลยุทธ์เป็นกระบวนการทางการบริหารที่มีขั้นตอนกระบวนการในการศึกษาและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกเพื่อที่จะสามารถนำผลที่ได้มากำหนดทิศทางขององค์กรเพื่อที่จะสามารถเลือกกล

ยุทธ์ที่ดีเหมาะสมและสามารถปฏิบัติได้จริง ทั้งนี้จะมีการติดตาม ควบคุมและประเมินผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตามกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์จะให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมโดยใช้เทคนิค SWOT เป็นสำคัญ

ซึ่งจากการวิเคราะห์ SWOT แล้วมีเทคนิคที่นำมาใช้ประกอบการตัดสินใจเลือกกลยุทธ์ที่เรียกว่า TOWS matrix เป็นเทคนิคที่สามารถนำมาใช้ในการสร้างทางเลือกในการกำหนดกลยุทธ์ โดยพิจารณาจากการนำผลลัพธ์จากการวิเคราะห์ SWOT มาใช้ประกอบการตัดสินใจ โดยจับคู่ระหว่างสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกมากำหนดกลยุทธ์ (วรารัณดา ผลประเสริฐ, ม.ป.ป.)

ตารางที่ 2.4 TOWS matrix

	ปัจจัยภายใน	จุดแข็ง (Strength - S)	จุดอ่อน (Weakness - W)
ปัจจัยภายนอก			
โอกาส (Opportunity - O)		กำหนดกลยุทธ์โดยใช้จุดแข็ง ประสานความได้เปรียบใน โอกาส (SO)	กำหนดกลยุทธ์โดยใช้ความ ได้เปรียบในโอกาสมาปิด จุดอ่อน (WO)
อุปสรรค (Threats - T)		กำหนดกลยุทธ์โดยใช้จุดแข็ง หลบหลีกอุปสรรค (ST)	กำหนดกลยุทธ์โดยระมัดระวัง จุดอ่อนและหลบหลีกอุปสรรค (WT)

6.4 ประโยชน์ของการจัดการเชิงกลยุทธ์

การจัดการเชิงกลยุทธ์เป็นแนวทางการบริหารจัดการที่มีความสำคัญก่อให้เกิดประโยชน์มากมาย ดังนี้

วรางคณา ผลประเสริฐ, (ม.ป.ป.) กล่าวว่า การจัดการเชิงกลยุทธ์มีความสำคัญต่อการดำเนินงาน ซึ่งมีประโยชน์ต่อองค์กร ดังนี้

1. ช่วยให้องค์กรมีกรอบและทิศทางที่ชัดเจน
2. ช่วยให้ผู้บริหารคิดอย่างเป็นระบบ
3. ช่วยสร้างความพร้อมให้องค์กร
4. ช่วยสร้างประสิทธิภาพในการแข่งขัน
5. ช่วยให้การทำงานเกิดความสอดคล้องในการปฏิบัติหน้าที่
6. ช่วยให้องค์กรมีมุมมองที่ครอบคลุม

Thompson and Sreickland (1999 อ้างถึงในจิรวรรณ บุญศรีวงษ์, 2553) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดการเชิงกลยุทธ์ ดังนี้

1. เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานต่อทุกคนในองค์กร
2. ทำให้ผู้จัดการมีความตื่นตัวมากขึ้นต่อทิศทางการเปลี่ยนแปลง เพื่อปรับแนวทางการดำเนินงานให้สอดคล้องกับโอกาสที่เกิดขึ้นใหม่และหาทางหลบหลีกภัยอันตรายต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น
3. เพื่อช่วยให้ผู้จัดการมีเหตุผลในการจัดสรรงบประมาณในการลงทุนจัดกำลังคนและทรัพยากรอื่นๆ ให้กับแผนงานต่างๆ
4. ช่วยให้การตัดสินใจเป็นไปในทางเดียวกันสอดคล้องกันเป็นหนึ่งเดียว
5. ช่วยให้เกิดการจัดกิจกรรมล่วงหน้าเพื่อตัดสินใจตอบโต้หรือตั้งรับต่อแนวโน้มต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยข้อได้เปรียบของการลงมือก่อนหรือการริเริ่มใช้กลยุทธ์ต่างๆ ก่อนเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เกิดผลสำเร็จในการดำเนินงานในระยะยาวที่กว่าเสมอ

นอกจากนี้ยังการจัดการเชิงกลยุทธ์ยังเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้บริหารสามารถวิเคราะห์และคาดการณ์ถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งทำให้สามารถกำหนดทิศทางและวางแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงเพื่อแสวงหาผลประโยชน์จากสภาพแวดล้อมและเพื่อหามาตรการในการรองรับความเสี่ยงต่อความล้มเหลวจากความไม่แน่นอนของสถานการณ์ รวมทั้งสามารถวางระบบการควบคุมที่สามารถปรับปรุงการดำเนินการได้ทันทั่วทั้ง นอกจากนี้ยังช่วยให้สมาชิกในองค์กรได้ทราบถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์และทิศทางอย่างชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้

บุคลากรสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้สอดคล้องกันอย่างมีประสิทธิภาพและช่วยเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน (แนวความคิดการจัดการเชิงกลยุทธ์, ม.ป.ป.)

จากการศึกษาความเห็นของนักวิชาการสามารถสรุปประโยชน์ของการจัดการเชิงกลยุทธ์ได้ดังนี้

1. ช่วยกำหนดทิศทางได้อย่างชัดเจน ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการให้ มีประสิทธิภาพมากขึ้น
2. ช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันและมีความสอดคล้องกันในระหว่าง หน่วยต่างๆ ขององค์การ ซึ่งเป็นพลังที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามที่มุ่งหมายไว้
3. ช่วยที่สามารถคาดคะเนสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตจึงทำให้รับมือกับ สถานการณ์ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. ช่วยเพิ่มศักยภาพในการดำเนินงานและการแข่งขัน

ตอนที่ 7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7.1 งานวิจัยในประเทศ

กวิภัทร ฉาวชานา (2558) ได้พัฒนาตัวชี้วัดทักษะการจัดการห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 ของ ครู โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 และครูสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 375 คน ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบและตัวชี้วัดทักษะการจัดการห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 ของครูมี 6 องค์ประกอบ 25 ตัวชี้วัด ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ทักษะการสื่อสารประกอบด้วย 6 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 2 ทักษะ การส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้เป็นกลุ่มประกอบด้วย 6 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 3 ทักษะการจัดบรรยากาศในห้องเรียนประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 4 ทักษะการส่งเสริมความเป็นพลเมืองและประชาธิปไตยประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 5 ทักษะการจัดการข้อมูลสารสนเทศของนักเรียนประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด และองค์ประกอบที่ 6 ทักษะการ ให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาของนักเรียนประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด ซึ่งทุกองค์ประกอบมีความตรงเชิง โครสร้างและมีน้ำหนักความสำคัญเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ทักษะการจัดบรรยากาศใน ห้องเรียน ทักษะการส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้เป็นทีม ทักษะ การส่งเสริมความเป็นพลเมืองและประชาธิปไตย ทักษะการให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาของนักเรียน ทักษะการจัดการข้อมูลสารสนเทศของนักเรียนและทักษะการสื่อสาร

วัชรวิวรรณ ไชยแสนทา (2550) ได้พัฒนาตัวชี้วัดประสิทธิภาพการบริหารจัดการห้องเรียน สำหรับครูประจำชั้นระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดบางกอก กรุงเทพมหานคร โดยกลุ่มตัวอย่างคือ ครูประจำชั้นในระดับประถมศึกษาและผู้เชี่ยวชาญ รวมจำนวน 20 คน พบว่าตัวชี้วัดที่มีประสิทธิภาพการบริหารจัดการห้องเรียนที่เหมาะสมจำแนกออกเป็น 3 องค์ประกอบคือ ด้านศักยภาพและความรับผิดชอบของครูประถมวัย ด้านการพัฒนาผู้เรียนและการดูแลห้องเรียน และด้านพัฒนาการของผู้เรียน โดยจำแนกออกเป็น 17 องค์ประกอบย่อย รวม 72 ตัวชี้วัด

ภัสยกร เลาสวัสดิกุล (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนิสิตนักศึกษา โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน จำนวน 94 แห่ง พบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนิสิตนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง 2) จุดแข็งของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนิสิตนักศึกษาคือ มีส่วนร่วมและมีความรอบรู้ในประชาธิปไตย จุดอ่อนคือ มีทักษะทางประชาธิปไตย โอกาสคือ สภาพเทคโนโลยี และภาวะคุกคามคือ นโยบายของรัฐ สภาพสังคมและเศรษฐกิจ 3) กลยุทธ์การบริหารสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนิสิตนักศึกษามี 3 กลยุทธ์หลัก ได้แก่ ปฏิรูปการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสร้างทักษะประชาธิปไตยของนิสิตนักศึกษา ปฏิรูปการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยของนิสิตนักศึกษา และปฏิรูปการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสร้างความรอบรู้ในประชาธิปไตยของนิสิตนักศึกษา

วชิราภรณ์ คำคล้าย (2551) ได้ทำการศึกษาการจัดการห้องเรียนของครูโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 จำนวน 110 คน พบว่า การจัดห้องเรียนของครูในด้านการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ด้านการดำเนินการสอนอย่างเป็นระบบ ด้านการจัดกิจกรรมให้นักเรียนประสบความสำเร็จ ด้านการสร้างวินัยในห้องเรียนและด้านการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับดี และเมื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติการจัดห้องเรียนของครูโดยจำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์สอน พบว่าไม่แตกต่างกัน

สุพล อนามัย (2549) ได้ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ใน 2 ด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ ซึ่งประกอบด้วยสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนและภายนอกห้องเรียน และสภาพแวดล้อมด้านวิชาการ ซึ่งประกอบด้วยบรรยากาศในห้องเรียนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนจำแนกตามโรงเรียนเอกชน ประสบการณ์ในการสอนและกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า 1) การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อมด้านกายภาพและสภาพแวดล้อมด้านวิชาการมีการปฏิบัติ

อยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จำแนกตามโรงเรียน เอกชน พบว่าทั้งในภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

กุลนิษฐ์ชา รานอก (2554) ได้ทำการศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการห้องเรียนของครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ตามกรอบ 2 ด้านคือ ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและด้านจิตวิทยา โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 375 คน พบว่า 1) ปัญหาการจัดการห้องเรียนของครูโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง 2) ผลการเปรียบเทียบปัญหาการจัดการห้องเรียนของครูโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 3) แนวทางการแก้ปัญหาการจัดการห้องเรียนของครู ได้แก่ ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ โดยครูควรดำเนินกิจกรรมหรือจัดอบรมเสริมสร้างระเบียบวินัยอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสร้างข้อตกลงร่วมกันกับนักเรียนให้ปฏิบัติ โดยการติดตามและประเมินผล อีกทั้งครูต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ส่วนปัญหาด้านจิตวิทยา ผู้บริหารควรจัดครูที่สำเร็จการศึกษาตรงรายวิชาการที่ทำการสอน และจัดให้มีการนิเทศประเมินการสอน และจัดอบรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้กับครู อีกทั้งยังควรเสียสละเวลาเพื่อช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งหากพบนักเรียนที่ทำผิดระเบียบวินัยควรกล่าวตักเตือนทันที โดยมีมาตรการดำเนินการที่เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจนให้ทุกคนได้ปฏิบัติ และครูควรระลึกว่านักเรียนเป็นคนในครอบครัวที่ต้องให้ความสำคัญเอาใจใส่ดูแล

ประภัสสร ทิพย์สงเคราะห์ (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่องการออกแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในห้องกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคชันนิสซึมเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนประถมศึกษา โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่คือ ครูในโรงเรียนประถมศึกษา 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 19 ท่าน พบว่า 1) ห้องเรียนที่จัดการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคชันนิสซึมส่วนใหญ่มีพื้นที่กิจกรรมและเน้นกิจกรรมแบบกลุ่ม จัดกิจกรรมเชื่อมโยงความสัมพันธ์ด้วยแผนผังความคิด 2) ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกับข้อความ 149 ข้อ จาก 188 ข้อ สรุปได้ว่าห้องกิจกรรมการเรียนรู้เป็นพื้นเรียบทาดด้วยไม้ขัดเงา ขนาดกว้าง 9 เมตร ยาว 12 เมตร แบ่งพื้นที่เป็น 7 ส่วนคือ พื้นที่กิจกรรม พื้นที่สืบค้น พื้นที่นำเสนอผลงานและแลกเปลี่ยนความคิด พื้นที่ประชุมกลุ่มย่อย มุมให้คำปรึกษา มุมแสดงผลงานและบอร์ดให้ความรู้ และพื้นที่จัดเก็บอุปกรณ์ อีกทั้งเครื่องคอมพิวเตอร์ของผู้เรียนเป็นลักษณะที่รวมจอภาพกับเคสไว้ด้วยกัน อัตราส่วนของนักเรียนต่อเครื่องคอมพิวเตอร์เท่ากับ 5:1 ติดตั้งระบบอินเทอร์เน็ตแบบไร้สาย อุปกรณ์และสื่อการสอนประกอบด้วย กระดานไวท์บอร์ด โทรทัศน์ กระดานอัจฉริยะ ลักษณะโต๊ะทำกิจกรรมของผู้เรียนเป็นโต๊ะญี่ปุ่น ทรงกลม

ประทวน มูลหล้า (2552) ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับสมรรถนะการบริหารจัดการห้องเรียนของครูระดับมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 3 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

กรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ ครูประจำชั้น จำนวน 285 คน พบว่า 1) สมรรถนะการบริหารจัดการห้องเรียนของครูโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ได้แก่ ด้านการกำกับ ดูแล ห้องเรียน ด้านการจัดทำข้อมูลสารสนเทศห้องเรียนและด้านการจัดบรรยากาศการจัดการเรียนการสอน 2) ทักษะคติของครูต่อนักเรียน การเห็นคุณค่าในตนเอง การนิเทศภายใน การส่งเสริมการทำวิจัยในห้องเรียน บรรยากาศในโรงเรียนแบบประสานสัมพันธ์ของงาน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมรรถนะการบริหารจัดการห้องเรียนทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนบุคลิกภาพมีความสัมพันธ์ทางลบในระดับต่ำกับสมรรถนะการบริหารจัดการห้องเรียนทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 3) ตัวแปรที่มีผลต่อสมรรถนะการบริหารจัดการห้องเรียนของครู ได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง บรรยากาศในโรงเรียนแบบมุ่งผลสำเร็จของงาน ทักษะคติของครูต่อนักเรียน และการนิเทศภายใน

พุลศักดิ์ อุดมโภชน (2556) ได้ทำการศึกษาความหมาย ที่มาของความหมาย และแนวทางการปฏิบัติตนในความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนกีฬาเทศบาลนครนครปฐม จังหวัดนครปฐม โดยมีผู้ให้ข้อมูลหลักครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 38 คน พบว่า นักเรียนให้ความหมายของความเป็นพลเมืองดีคือ การเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย บ้านเมือง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองการปกครอง การเคารพในสิทธิเสรีภาพและการยึดมั่นปฏิบัติในหลักธรรมของพระพุทธศาสนา การมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง และการยอมรับมติของเสียงข้างมาก ส่วนที่มาของความหมายมาจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ผู้ปกครอง อิทธิพลของสื่อทางโทรทัศน์และการเรียนผ่านรายวิชาต่างๆ โดยคำสั่งสอนของครู ตลอดจนการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อสังคม โดยมีแนวทางปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีคือ การปฏิบัติตามกฎจราจรอย่างเคร่งครัด การปฏิบัติตนใช้สิทธิเลือกตั้งภายในประเทศ การเคารพในสิทธิเสรีภาพในการอยู่ร่วมกันภายในหอพัก การบวชศึกษาพระธรรมทดแทนพระคุณของพ่อแม่ การแข่งขันกีฬาระดับประเทศในฐานะตัวแทนนักกีฬาของจังหวัดนครปฐมและการเสียสละเวลาในการเลือกตั้งประธานนักเรียน

สุทธิพร บุญส่ง และคณะ (2550) ได้ทำการศึกษาการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีตามแนวคิดการเรียนรู้เพื่อความยั่งยืนสำหรับนักศึกษาศายอาชีวศึกษา โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารและครูของสถานศึกษาจากทั้ง 6 ภูมิภาค พบว่า นักศึกษามีระดับของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้น และนักศึกษาเห็นว่าสิ่งที่ได้เรียนรู้เป็นกิจกรรมใหม่ที่มีประโยชน์ในการพัฒนาตนเองเพื่อให้เป็นผู้ที่มีความเป็นพลเมืองดี มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแนวคิดต่างๆ กับเพื่อนในการปฏิบัติตนให้เป็นพลเมืองดี เมื่อได้เรียนรู้ตามกิจกรรมพัฒนาตนเอง นักเรียนสามารถนำแนวคิด วิธีการปฏิบัติตนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Jackson (2005) ได้ทำการศึกษาผลกระทบและความสัมพันธ์ระหว่างครูกับรูปแบบการจัดห้องเรียนโรงเรียนในเมืองเกี่ยวกับการจัดห้องเรียน โดยศึกษาลักษณะการจัดห้องเรียนของครูแต่ละบุคคล โดยคำนึงถึงการบริหารงานบุคคล รูปแบบระบบการจัดการห้องเรียนและการจัดพฤติกรรม ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสอนและการจัดกิจกรรมในการเรียนการสอนให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งพบว่า ครูชาวอเมริกันที่มีอายุตั้งแต่ 40 ขึ้นไป ได้รับการรับรองเป็นครูระดับมืออาชีพ โดยทำการสอนในระดับห้องเรียนนั้นๆ และครูผู้ชายที่มีการดูแลการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนอย่างใกล้ชิดกว่าครูผู้หญิงที่ทำการสอนโดยทั่วไป โดยใช้ศิลปะการสอนที่หลากหลายและการดูแลนักเรียนในการจัดกิจกรรมการสอนตามกระบวนการจัดการเรียนรู้เหมือนการสอนทั่วไป

Pierce (1998) ได้ทำการศึกษาความสำคัญของบรรยากาศในห้องเรียนที่มีต่อกลุ่มนักเรียนที่มีปัญหา โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนจำนวน 21 คน พบว่า การจัดบรรยากาศในห้องเรียนที่ดี โดยคำนึงถึงธรรมชาติและความต้องการของนักเรียน โดยแสดงออกถึงความรัก ความห่วงใย การยอมรับ ความใกล้ชิดกัน ทั้งนี้ในการจัดห้องเรียนนั้นต้องทำให้นักเรียนเกิดความล้มเหลวให้น้อยที่สุดและพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้สึกรับประกันปลอดภัย การจัดบรรยากาศดังกล่าวจะช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียนสูงขึ้น และยังก่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อตนเองและโรงเรียน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

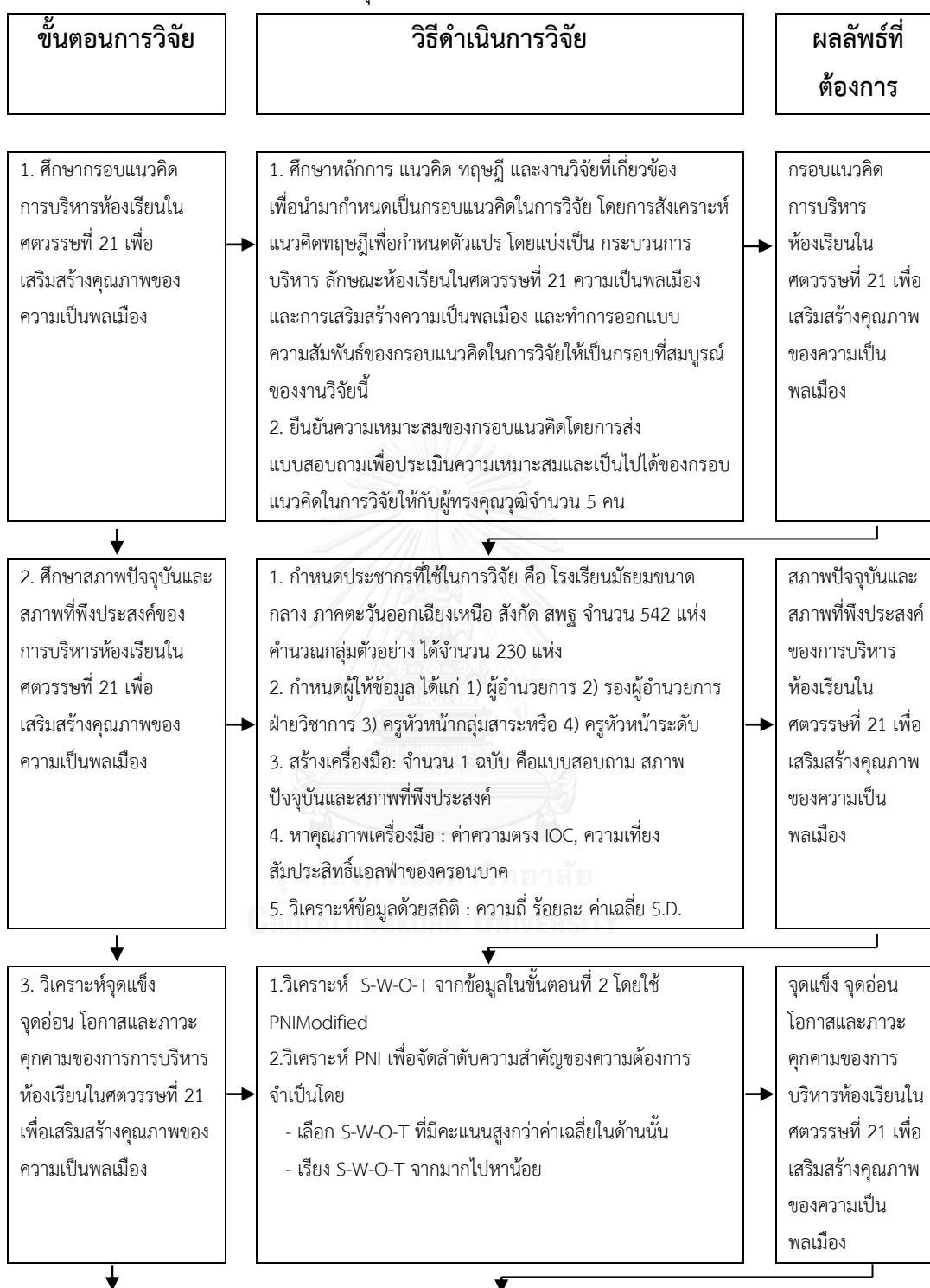
3.1 ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง การนำเสนอกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองครั้งนี้ ดำเนินการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mix - Methods) โดยการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative) และการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative) เพื่อนำมาวิเคราะห์ผลการวิจัย

3.2 ขั้นตอนการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากรอบแนวคิดของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง 2) ศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคามของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง 3) พัฒนากลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง โดยนำมาออกแบบการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังแผนภาพ

ภาพที่ 3.1 กระบวนการพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการห้องเรียนในศตวรรษที่ 21

3.2.1 ศึกษากรอบแนวคิดการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพความเป็นพลเมือง

ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง เพื่อกำหนดกรอบความคิดในการวิจัย โดยเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสารที่ผู้วิจัยได้จัดสร้างขึ้นใช้ในการศึกษาและสังเคราะห์เอกสาร เพื่อใช้ในการออกแบบวิจัย โดยหลังจากขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสรุปองค์ความรู้เรื่องการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง ซึ่งจะได้ร่างกรอบแนวคิดการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง จากนั้นผู้วิจัยได้นำร่างกรอบแนวคิดฯ ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเหมาะสมของร่างกรอบแนวคิดฯ และมาทำการวิเคราะห์ผลเพื่อหาข้อสรุป โดยผู้วิจัยได้ทำการยืนยันความเหมาะสมของกรอบแนวคิดโดยการส่งแบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของกรอบแนวคิดในการวิจัยให้กับผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ซึ่งในขั้นตอนนี้จะได้กรอบแนวคิดการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง

3.2.2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง

งานวิจัยฉบับนี้ได้ทำการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมา กำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย และกำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตลอดจนสร้างเครื่องมือตามกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัด สพฐ. ปีการศึกษา 2559 ที่ผ่านการประเมินระดับดีขึ้นไปจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) จำนวน 542 โรงเรียน ปีการศึกษา 2559 (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2560)

2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัด สพฐ. ปีการศึกษา 2559 ที่ผ่านการประเมินระดับดีขึ้นไปจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) จำนวน 230 โรงเรียน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการและครูหัวหน้ากลุ่มสาระหรือครูหัวหน้าระดับ โดยกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

2.1) การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ได้พิจารณากำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยคำนวณได้จากสูตรขนาดกลุ่มตัวอย่างของยามานะ (Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (Confidence interval) โดยยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อน (e) $\pm 5\%$ ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ N แทน จำนวนประชากรซึ่งมีจำนวนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง 542 แห่ง
 e แทน ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้โดยกำหนดเอาไว้ที่ร้อยละ 5
 n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้
 ขนาดประชากรโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง จำนวน 542 แห่ง เมื่อคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรแล้วได้กลุ่มตัวอย่างไม่น้อยกว่า 230 แห่ง

2.2) สุ่มรายชื่อโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางเพื่อนำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ให้ครบตามจำนวนของกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ โดยมีกระบวนการในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1) กำหนดวัตถุประสงค์ของแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ให้มีความชัดเจนสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2) สร้างเครื่องมือในการวิจัย โดยพัฒนาประเด็นคำถามตามกรอบแนวคิดในการวิจัย จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างแบบสอบถาม ตามกระบวนการดังนี้

2.1) ร่างข้อคำถามของแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดในการวิจัยและตามนิยามศัพท์

2.2) นำร่างรายการข้อคำถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา ความชัดเจนของภาษา ความครอบคลุมตามกรอบแนวคิดในการวิจัยและตามนิยามศัพท์

2.3) ปรับปรุงร่างรายการข้อคำถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2.4) สร้างแบบสอบถามในการวิจัย จำนวน 1 ฉบับ โดยมีรายละเอียดของข้อมูลที่ต้องการเก็บรวบรวมเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง สำหรับใช้ในการเก็บข้อมูลจากผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนและครูหัวหน้ากลุ่มสาระหรือครูหัวหน้าระดับ โดยมีประเด็นคำถามในเครื่องมือ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย ตำแหน่ง เพศ วุฒิการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งปัจจุบัน

ตอนที่ 2 สอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับตั้งแต่ 1 ถึง 5 โดยมีค่าตัวเลขที่เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

เกณฑ์ค่าระดับคะแนนในช่อง “สภาพปัจจุบัน”

ระดับ 5	หมายถึง	มีการปฏิบัติในสภาพปัจจุบันในระดับมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	มีการปฏิบัติในสภาพปัจจุบันในระดับมาก
ระดับ 3	หมายถึง	มีการปฏิบัติในสภาพปัจจุบันในระดับปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	มีการปฏิบัติในสภาพปัจจุบันในระดับน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	มีการปฏิบัติในสภาพปัจจุบันในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์ค่าระดับคะแนนในช่อง “สภาพที่พึงประสงค์”

ระดับ 5	หมายถึง	ต้องการ / พึงประสงค์ให้มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	ต้องการ / พึงประสงค์ให้มีการปฏิบัติในระดับมาก
ระดับ 3	หมายถึง	ต้องการ / พึงประสงค์ให้มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	ต้องการ / พึงประสงค์ให้มีการปฏิบัติในระดับน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	ต้องการ / พึงประสงค์ให้มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

3) การตรวจสอบความตรง (Validity) ของเครื่องมือวิจัย

3.1) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) และความชัดเจนของภาษาเพื่อให้แบบสอบถามครอบคลุมและเหมาะสมกับเนื้อหาการวิจัย

3.2) นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3.3) นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงนำมาให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหาและพิจารณาความเหมาะสมของแบบสอบถาม โดยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิคือเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในด้านการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง

3.4) นำผลการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิมาคำนวณหาค่าความตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) โดยการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency : IOC) โดยใช้สูตรของโรวินอลลีและแฮมเบลตัน (อ้างถึงใน ศิริชัย กาญจนวาสี, 2552) ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องที่มีค่าอยู่ระหว่าง -1 ถึง +1
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

จากนั้นจึงนำข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม

3.5) คัดเลือกข้อคำถามที่อยู่ในเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกข้อคำถามที่เหมาะสมและมีความเที่ยงตรงทางเนื้อหาที่ใช้ได้ คือ ค่าดัชนี IOC รายข้อต้องมีค่ามากกว่า 0.50 (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2552) ดังนั้นจึงจะคัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่าดัชนี IOC รายข้ออยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 ซึ่งผลการประเมินความสอดคล้อง IOC ที่ได้มีค่าระหว่าง 0.60 - 1.00

3.6) ปรับปรุงภาษาของข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบก่อนนำไปทดลองใช้

4) ตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ของเครื่องมือ

4.1) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหาไปทดลองใช้กับผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนและครูหัวหน้ากลุ่มสาระหรือครูหัวหน้าระดับ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น 30 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
	S_i^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
	S_t^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ
	n	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ทำการนำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 230 แห่ง โดยใช้การส่งทางไปรษณีย์และการรับทางไปรษณีย์และติดตามเก็บข้อมูลเพิ่มเติมอีกครั้งทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ได้ทำการแบ่งขั้นตอน เป็น 2 ขั้นตอน คือ

ตอนที่ 1 วิเคราะห์สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาเพื่อแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารมหาวิทยาลัยตามแนวคิดการเสริมสร้างขีดความสามารถของมนุษย์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยวิเคราะห์ภาพรวมโดยแยกสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยดังนี้

4.50 - 5.00	หมายถึง	มีการปฏิบัติจริง/มีสภาพที่พึงประสงค์ในระดับมากที่สุด
3.50 - 4.49	หมายถึง	มีการปฏิบัติจริง/มีสภาพที่พึงประสงค์ในระดับมาก
2.50 - 3.49	หมายถึง	มีการปฏิบัติจริง/มีสภาพที่พึงประสงค์ในระดับปานกลาง
1.50 - 2.49	หมายถึง	มีการปฏิบัติจริง/มีสภาพที่พึงประสงค์ในระดับน้อย
1.00 - 1.49	หมายถึง	มีการปฏิบัติจริง/มีสภาพที่พึงประสงค์ในระดับน้อยที่สุด

3.2.3 วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคามของการบริหารห้องเรียน ในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง

3.2.3.1 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามตอนที่ 2 เพื่อหาจุดแข็ง (S) จุดอ่อน (W) โอกาส (O) และภาวะคุกคาม (T) จากแบบสอบถาม ด้วยการใช้สถิติค่าดัชนี $PNI_{modified}$ โดยมีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

1) ประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง โดยการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ด้วยการใช้เทคนิคหรือการคำนวณหาค่าดัชนี Modified Priority Need Index $PNI_{modified}$ เพื่อระบุความต้องการจำเป็นจากสูตร $PNI_{modified}$ (สุวิมล ว่องวานิช, 2550) ดังนี้

$$PNI_{modified} = \frac{(I-D)/D}{\text{เมื่อ } I \text{ แทน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง}}$$

$$D \text{ แทน สภาพปัจจุบันของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง}}$$

2) กำหนดเกณฑ์การพิจารณาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคามของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง โดยใช้การอิงเกณฑ์ และแปลผลตามเกณฑ์ ดังนี้

2.1) วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน โดยนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาจัดกลุ่มค่าดัชนี $PNI_{modified}$ นำค่าดัชนี $PNI_{modified}$ สูงที่สุด ลบด้วยค่าดัชนี $PNI_{modified}$ ต่ำที่สุด แล้วนำระยะห่างที่ได้มาจัดกลุ่มค่า $PNI_{modified}$ โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีค่าดัชนี $PNI_{modified}$ สูง และกลุ่มที่มีค่าดัชนี $PNI_{modified}$ ต่ำ โดยกำหนดให้ กลุ่มที่มีค่าดัชนี $PNI_{modified}$ สูง เป็นจุดอ่อน ส่วนกลุ่มที่มีค่าดัชนี $PNI_{modified}$ ต่ำ เป็นจุดแข็ง

2.2 วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก โดยนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาจัดกลุ่มค่าดัชนี นำค่าดัชนี $PNI_{modified}$ สูงที่สุด ลบด้วยค่าดัชนี $PNI_{modified}$ ต่ำที่สุด นำระยะห่างที่ได้มาจัดกลุ่มค่า $PNI_{modified}$ โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีค่าดัชนี $PNI_{modified}$ สูง และกลุ่มที่มีค่าดัชนี $PNI_{modified}$ ต่ำ โดยกำหนดให้ กลุ่มที่มีค่าดัชนี $PNI_{modified}$ สูง เป็นภาวะคุกคาม ส่วนกลุ่มที่มีค่าดัชนี $PNI_{modified}$ ต่ำ เป็นโอกาส

3.2.4 พัฒนากลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง

3.2.4.1 ร่างกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง

1) จัดทำตารางที่ TOWS Matrix แล้วนำ S-W-O-T ที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน และสภาพแวดล้อมภายนอก มาใส่ในตารางที่เมตริกซ์โดยเรียงค่าดัชนี $PNI_{modified}$ ของจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคามจากมากไปหาน้อย

2) ดำเนินการจับคู่ระหว่างสภาพแวดล้อมภายใน กับสภาพแวดล้อมภายนอก ดังนี้

2.1) จับคู่จุดอ่อน - ภาวะคุกคาม (WT) เพื่อกำหนดกลยุทธ์เชิงป้องกัน (Defensive Strategy) โดยพยายามลดจุดอ่อน หลีกเลี่ยงภาวะคุกคามและหาแนวทางดำเนินการที่จะทำให้การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง เกิดปัญหาน้อยที่สุด

2.2) จับคู่จุดอ่อน - โอกาส (WO) เพื่อกำหนดกลยุทธ์การพลิกตัว (Turnaround-Oriented Strategy) โดยแก้ไขจุดอ่อนและนำโอกาสที่เปิดให้มาทำประโยชน์อย่างเต็มที่

2.3) จับคู่จุดแข็ง - ภาวะคุกคาม (ST) เพื่อกำหนดกลยุทธ์ขยายขอบเขตกิจการ (Diversification Strategy) โดยใช้ประโยชน์จากจุดแข็ง หลีกเลี่ยงภาวะคุกคามและหาแนวทางดำเนินการที่จะทำให้การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง เกิดปัญหาน้อยที่สุด

2.4) จับคู่จุดแข็ง - โอกาส (SO) เพื่อกำหนดกลยุทธ์เชิงรุก (Aggressive Strategy) โดยนำจุดแข็งที่มีมาเสริมสร้างและนำโอกาสที่เปิดให้มาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่

3) ร่างกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง ฉบับที่ 1

3.2.4.2 ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างกลยุทธ์การบริหาร
ห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมือง ฉบับที่ 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิและ
ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา (Stakeholders) เป็นรายบุคคล โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ผู้ให้ข้อมูล สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เกี่ยวข้องกับการจัด
การศึกษา (Stakeholder) ผู้บริหารหรือนักวิชาการด้านการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 โดยได้
ทำการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้คุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิให้มีความ
เชี่ยวชาญตรงกับงานวิจัยดังที่แสดงในภาคผนวก

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ
กลยุทธ์ โดยได้ดำเนินการสร้างแบบประเมินกลยุทธ์ ดังนี้

2.1) ประยุกต์แนวคิดการประเมินผลนโยบายของ Owen (1993) และปรึกษา
ผู้เชี่ยวชาญด้านกลยุทธ์เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแบบประเมินกลยุทธ์

2.2) จัดทำร่างแบบประเมินกลยุทธ์ที่ครอบคลุมกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนใน
ศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความ
เป็นไปได้ของการนำกลยุทธ์ไปใช้ โดยแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบประเมิน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างกลยุทธ์
หลัก/กลยุทธ์รองการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง
โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) และข้อเสนอแนะปลายเปิด

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของวิธีดำเนินการ
การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง โดยใช้แบบ
มาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) และข้อเสนอแนะปลายเปิด

ทั้งนี้แบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่าใช้เกณฑ์ในการให้คะแนนดังนี้

เกณฑ์การระดับคะแนนในช่อง “ความเหมาะสม”

- 5 หมายถึง มีความเหมาะสมมากและมีความจำเป็นเร่งด่วนในการนำไปปฏิบัติ
- 4 หมายถึง มีความเหมาะสมค่อนข้างมากควรนำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสำเร็จ
- 3 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลางปฏิบัติได้ก็ดีปฏิบัติไม่ได้ก็ไม่เกิดความเสียหาย
- 2 หมายถึง มีความเหมาะสมค่อนข้างน้อยสามารถนำไปปฏิบัติได้ตามสถานการณ์
- 1 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยอาจไม่คุ้มค่าในการนำไปปฏิบัติ

เกณฑ์ค่าระดับคะแนนในช่อง “ความเป็นไปได้”

- 5 หมายถึง แนวปฏิบัติชัดเจนมาก สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงจนประสบความสำเร็จ
- 4 หมายถึง แนวปฏิบัติมีความชัดเจน ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจนประสบความสำเร็จ
- 3 หมายถึง แนวปฏิบัติชัดเจนพอสมควรมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจนประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง แนวปฏิบัติชัดเจนพอสมควรแต่มีความยากลำบากในการนำไปปฏิบัติ
- 1 หมายถึง แนวปฏิบัติไม่ชัดเจน เมื่อนำไปปฏิบัติอาจไม่ประสบความสำเร็จ

2.3) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบประเมิน โดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

3) ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง โดยมีกระบวนการดังนี้

3.1) นำกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง ฉบับที่ 1 ให้ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำกลยุทธ์ไปใช้โดยจัดส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านได้ตรวจสอบเป็นรายบุคคล

3.2) ส่งและรับแบบประเมินด้วยตนเอง ทางไปรษณีย์และไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์

3.3) วิเคราะห์ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหาโดยมีเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยคะแนนดังนี้

4.50 - 5.00	หมายถึง	มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด
3.50 - 4.49	หมายถึง	มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมาก
2.50 - 3.49	หมายถึง	มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับปานกลาง
1.50 - 2.49	หมายถึง	มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับน้อย
1.00 - 1.49	หมายถึง	มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับน้อยที่สุด

3.4) ปรับปรุงกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง ฉบับที่ 1 ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วพัฒนาเป็นกลยุทธ์บริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง ฉบับที่ 2

**3.2.4.3 ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างกลยุทธ์การบริหาร
ห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง ฉบับที่ 2** โดย
ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา (Stakeholder)

1) ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา (Stakeholders) ที่มีความรู้หรือประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษา การจัดทำกลยุทธ์ การพัฒนามนุษย์และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 12 คน

2) การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ มีกระบวนการดังนี้

2.1) เชิญผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 - 15 คน มาร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

2.2) นำเสนอกกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง ฉบับที่ 2

2.3) ทำการสนทนากลุ่มเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ และร่วมกันเสนอแนะข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง

**3.2.4.4 ปรับปรุงร่างกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้าง
คุณภาพของความเป็นพลเมือง**

1) ปรับปรุงร่างกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา (Stakeholders) จากขั้นตอนการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง ฉบับที่ 2 ร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และพัฒนาเป็นกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองฉบับสมบูรณ์

2) นำเสนอกกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองฉบับสมบูรณ์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง การนำเสนอกกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองครั้งนี้ ดำเนินการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mix Methods) โดยการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative) และการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative) เพื่อนำมาวิเคราะห์ผลการวิจัยและทำการออกแบบการวิจัยโดยใช้ประชากร ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัด สพฐ. ปีการศึกษา 2559 ที่ผ่านการประเมินระดับดีขึ้นไปจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) จำนวน 542 โรงเรียน ปีการศึกษา 2559 (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2560) ในการวิจัยครั้งนี้กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัด สพฐ. ปีการศึกษา 2559 ที่ผ่านการประเมินระดับดีขึ้นไปจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) จำนวน 230 โรงเรียน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการและครูหัวหน้ากลุ่มสาระหรือครูหัวหน้าระดับ ออกแบบการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนี $PNI_{modified}$ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

4.1 กรอบแนวคิดกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง

4.2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง และข้อเสนอแนะ

4.3 จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคามของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง

4.4 การพัฒนากลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองโดยมีทั้งหมด 5 ขั้นตอน คือ

4.4.1 ร่างกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง ฉบับที่ 1

4.4.2 ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง ฉบับที่ 1

4.4.3 ปรับปรุงร่างกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง เป็นฉบับที่ 2

4.4.4 ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง ฉบับที่ 2

4.4.5 ปรับปรุงกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองเป็นฉบับสมบูรณ์

โดยมีรายละเอียดแต่ละขั้นตอนมีดังต่อไปนี้

4.1 กรอบแนวคิดกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง

จากการศึกษากรอบแนวคิดจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้ว จึงได้ทำการสังเคราะห์แนวคิดต่างๆ และสรุปเป็นตัวแปรในด้านต่างๆ ในกรอบแนวคิด ตามรายละเอียดดังแผนภาพที่ 1 และได้ทำการประเมินความเหมาะสมของกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ดังรายละเอียดในภาคผนวก โดยผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 คน มีความเชี่ยวชาญในด้านบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 และเชี่ยวชาญในด้านพลเมือง ที่ โดยผลจากการประเมินความเหมาะสม แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 4.1 ผลการประเมินความเหมาะสมของกรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง การนำเสนอกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง

ตัวแปรในกรอบแนวคิดงานวิจัย	ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ (n=5)		
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	ไม่แน่ใจ
1. กระบวนการบริหาร			
1. การวางแผน (planning)	5	-	-
2. การนำแผนไปปฏิบัติ (implementation)	5	-	-
3. การประเมินผล (evaluation)	5	-	-
2. ลักษณะห้องเรียนในศตวรรษที่ 21			
1. สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ (Creative) ภายในห้องเรียน	5	-	-
2. นักเรียนเป็นศูนย์กลาง ครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกหรือผู้ฝึกสอน เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน (Active Learning)	5	-	-

ตัวแปรในกรอบแนวคิดงานวิจัย	ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ (n=5)		
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	ไม่แน่ใจ
3. ผู้สอนในห้องเรียนมีบทบาทเป็น Facilitator หรือผู้ให้คำแนะนำโดยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้โดยการค้นคว้าอย่างอิสระ (Independent Investigation) จากนั้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐาน	5	-	-
3. ความเป็นพลเมือง			
1. มีใจเปิดกว้าง	5	-	-
2. ยินดีรับฟัง	5	-	-
3. มีความเมตตากรุณา	5	-	-
4. เข้าใจวัฒนธรรมและความคาดหวังของผู้อื่น	5	-	-
4. การเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง			
1. เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนความเป็นพลเมือง	5	-	-
2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน	5	-	-

จากตารางที่ 4.1 พบว่า กรอบแนวคิดด้านกระบวนการบริหาร ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 คน มีความเห็นว่าเหมาะสมในทุกๆด้าน กรอบแนวคิดด้านลักษณะห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 คน มีความเห็นว่าเหมาะสมในทุกๆด้าน กรอบแนวคิดด้านความเป็นพลเมือง ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 คน มีความเห็นว่าเหมาะสมในทุกๆด้าน และกรอบแนวคิดด้านการเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 คน มีความเห็นว่าเหมาะสมในทุกๆด้าน ซึ่งมีรายละเอียดกรอบแนวคิดหลังจากทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยแสดงรายละเอียดในบทที่ 1

4.2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง และข้อเสนอแนะ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ทำการแบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้

4.2.1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางและผู้ตอบแบบสอบถาม

4.2.2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน

4.2.3 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก

4.2.4 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง โดยมีรายละเอียดของแต่ละส่วนดังต่อไปนี้

4.2.1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางและผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางที่ได้ส่งแบบสอบถามไปและได้รับกลับคืนของกลุ่มตัวอย่างโรงเรียน สังกัด สพฐ. ปี 2559

ที่	ประเภท	จำนวนโรงเรียนที่ส่งแบบสอบถาม	จำนวนโรงเรียนที่ตอบแบบสอบถามกลับ	ร้อยละ
1	โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (แบ่งตามขนาดของสถานศึกษาตามเกณฑ์ของ สมศ. 301-1000 คน)	250	240	96.00
	รวม	250	240	96.00

จากตารางที่ 4.2 พบว่า จำนวนร้อยละของแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยภาพรวมมีจำนวน 240 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 96

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลเมื่อจำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม		ผู้อำนวยการ (N= 230)	รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ (N= 230)	อาจารย์หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้/ครูหัวหน้าระดับ (N= 230)	รวม (N= 690) (ร้อยละ)
เพศ	ชาย	200	190	100	490 (71.01)
	หญิง	30	40	130	200 (28.98)
วุฒิการศึกษาสูงสุด	ปริญญาโทหรือต่ำกว่า	222	227	225	674 (97.68)
	ปริญญาเอก	8	3	5	16 (2.31)
ระยะเวลาในการทำงาน	ต่ำกว่า 1 ปี	0	0	0	0 (0)
	1-5 ปี	0	0	10	10 (14.49)
	6-10 ปี	0	0	50	50 (7.25)
	11-15 ปี	100	120	100	320 (46.38)
	16-20 ปี	80	100	50	230 (33.33)
	มากกว่า 20 ปี	50	10	20	80 (11.59)
รวม		690	690	690	

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวน 690 คน โดยให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการและครูหัวหน้ากลุ่มสาระหรือครูหัวหน้าระดับ คิดเป็น 100% ของจำนวนที่ต้องการในการออกแบบการวิจัยที่ 230 โรงเรียน โดยเมื่อจำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า 1) เพศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 490 คน (ร้อยละ 71.01) รองลงมาเป็นเพศหญิงจำนวน 200 คน (ร้อยละ 28.98) 2) วุฒิการศึกษาสูงสุด พบว่า ส่วนใหญ่เป็นระดับระดับปริญญาโทหรือต่ำกว่าปริญญาโท พบว่า ส่วนใหญ่เป็นระดับโทจำนวน 674 คน (ร้อยละ 97.68) รองลงมาคือปริญญาเอกจำนวน 16 คน (ร้อยละ 2.31) และ 3) ระยะเวลาในการทำงาน พบว่า ไม่มีผู้ให้ข้อมูลทำงานต่ำกว่า 1 ปี ผู้ที่มีระยะเวลาในการทำงาน 6-10 ปี จำนวน 50 คน (ร้อยละ 7.25) ผู้ที่มีระยะเวลาในการทำงาน 11-15 ปี จำนวน 320 คน (ร้อยละ 46.38) ผู้ที่มีระยะเวลาในการทำงาน 16-20 ปี จำนวน 230 คน (ร้อยละ 33.33) และผู้ที่มีระยะทำงานมากกว่า 20 ปี จำนวน 80 คน (ร้อยละ 11.59)

4.2.2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน
นำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง โดยนำเสนอการวิเคราะห์ในระดับภาพรวม และการวิเคราะห์รายด้าน ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.4 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในโดยภาพรวม
จำแนกตามกระบวนการบริหาร

กระบวนการบริหาร	สภาพปัจจุบัน				สภาพที่พึงประสงค์			
	\bar{x}	S.D.	ระดับ	ลำดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านการวางแผน	3.53	0.67	มาก	1	4.49	0.52	มากที่สุด	1
2. ด้านการนำแผนไปปฏิบัติ	3.51	0.69	มาก	2	4.47	0.56	มาก	2
3. ด้านการประเมินผล	3.31	0.78	ปานกลาง	3	4.38	0.64	มาก	3
รวม	3.45	0.71	ปานกลาง		4.45	0.57	มาก	

จากตารางที่ 4.4 สภาพปัจจุบันของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน จำแนกตามกระบวนการบริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.45$, S.D. = 0.71) เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า กระบวนการบริหารด้านการวางแผน ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = 0.67) มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันสูงที่สุด รองลงมาคือด้านการนำแผนไปปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = 0.69) และด้านการประเมินผล ($\bar{X} = 3.31$, S.D.=0.87) ตามลำดับสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน จำแนกตามกระบวนการบริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า กระบวนการบริหารด้านการวางแผน ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.52) มีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์สูงที่สุด รองลงมาคือด้านการนำแผนไปปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.56) และด้านด้านการประเมินผล ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.64) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในโดยภาพรวม จำแนกตามองค์ประกอบของลักษณะห้องเรียนในศตวรรษที่ 21

องค์ประกอบของ ลักษณะห้องเรียนใน ศตวรรษที่ 21	สภาพปัจจุบัน				สภาพที่พึงประสงค์			
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิด ความคิดสร้างสรรค์	3.32	0.78	ปาน กลาง	3	4.35	0.65	มาก	3
2. เน้นให้ผู้เรียนมีส่วน ร่วมในการเรียน	3.52	0.68	มาก	1	4.49	0.55	มาก ที่สุด	1
3. ผู้เรียนเรียนรู้อย่าง อิสระ เน้นให้ผู้เรียนมี ส่วนร่วมในการเรียนโดย ใช้ ICT เป็นฐาน	3.50	0.73	มาก	2	4.49	0.57	มาก ที่สุด	1
รวม	3.44	0.71	ปาน กลาง		4.44	0.57	มาก	

จากตารางที่ 4.5 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน จำแนกตามองค์ประกอบของลักษณะห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.44$, S.D. = 0.71) เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่าองค์ประกอบของลักษณะห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 ด้านการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.68) มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันสูงที่สุด รองลงมาคือด้านผู้เรียนเรียนรู้จากเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐาน ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.73) และด้านสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.32$, S.D. = 0.78) ตามลำดับ

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน จำแนกตามองค์ประกอบของลักษณะห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่าองค์ประกอบของลักษณะห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 ด้านเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.55) และด้านผู้เรียนเรียนรู้จากเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐาน ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.57) มีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์สูงที่สุดเท่ากันและส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ต่ำที่สุดคือด้านสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.65)

ตารางที่ 4.6 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในโดยภาพรวม จำแนกตามองค์ประกอบของความเป็นพลเมือง

ความเป็นพลเมือง	สภาพปัจจุบัน				สภาพที่พึงประสงค์			
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. มีใจเปิดกว้าง	3.53	0.72	มาก	1	4.48	0.53	มาก	1
2. ยินดีรับฟัง	3.53	0.71	มาก	1	4.48	0.57	มาก	1
3. มีความเมตตา กรุณา	3.33	0.84	ปานกลาง	3	4.41	0.70	มาก	3
4. เข้าใจวัฒนธรรมและความคาดหวังของผู้อื่น	3.30	0.87	ปานกลาง	4	4.40	0.72	มาก	4
รวม	3.42	0.79	ปานกลาง		4.44	0.63	มาก	

จากตารางที่ 4.6 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน จำแนกตามความเป็นพลเมืองของผู้เรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$, S.D. = 0.79) เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่าความเป็นพลเมืองของผู้เรียนด้านมีใจเปิดกว้าง ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = 0.72) และด้านการยินดียินดีรับฟัง ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = 0.71) มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันสูงที่สุดเท่ากัน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันต่ำที่สุดคือ ด้านการเข้าใจวัฒนธรรมและความคาดหวังของผู้อื่น ($\bar{X} = 3.30$, S.D. = 0.87)

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน จำแนกตามความเป็นพลเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.63) เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่าด้านมีใจเปิดกว้าง ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.53) และด้านการยินดียินดีรับฟัง ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.57) มีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์สูงที่สุดเท่ากันด้านมีความเมตตา กรุณาอยู่ในลำดับต่อมา ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.70) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ต่ำที่สุดคือด้านการเข้าใจวัฒนธรรมและความคาดหวังของผู้อื่น ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.72)

ตารางที่ 4.7 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในโดยภาพรวม จำแนกตามองค์ประกอบของการเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง

การเสริมสร้างคุณภาพ ของความเป็นพลเมือง	สภาพปัจจุบัน				สภาพที่พึงประสงค์			
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ในการเรียนความเป็น พลเมือง	3.37	0.80	ปาน กลาง	2	4.35	0.64	มาก	2
2. การจัดกิจกรรมการ เรียน การสอนใน ห้องเรียน	3.60	0.72	มาก	1	4.54	0.50	มาก ที่สุด	1
รวม	3.49	0.76	ปาน กลาง		4.45	0.57	มาก	

จากตารางที่ 4.7 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน จำแนกตามการเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = 0.76) เมื่อพิจารณาในด้านการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนความเป็นพลเมือง ($\bar{X} = 3.37$, S.D. = 0.80) แล้วจะเห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.72) มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันสูงที่สุด

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน จำแนกตามการเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณาในด้านการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนความเป็นพลเมือง ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.64) มีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ระดับมาก และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.50) มีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์มากที่สุด

ตารางที่ 4.8 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ขององค์ประกอบลักษณะห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในโดยภาพรวม จำแนกตามองค์ประกอบของการเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง

ลักษณะห้องเรียน ในศตวรรษที่ 21	สภาพปัจจุบัน				สภาพที่พึงประสงค์			
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิด ความคิดสร้างสรรค์	3.32	0.78	ปาน กลาง	3	4.35	0.65	มาก	2
1. เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ในการเรียนความเป็น พลเมือง	3.37	0.80	ปาน กลาง	2	4.35	0.64	มาก	2
2. การจัดกิจกรรมการ เรียนการสอนใน ห้องเรียน	3.60	0.72	มาก	1	4.54	0.50	มาก ที่สุด	1
เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมใน การเรียน	3.52	0.68	มาก	2	4.49	0.55	มาก	2
1. เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ในการเรียนความเป็น พลเมือง	3.37	0.80	ปาน กลาง	3	4.35	0.64	มาก	3

ลักษณะห้องเรียน ในศตวรรษที่ 21	สภาพปัจจุบัน				สภาพที่พึงประสงค์			
	\bar{x}	S.D.	ระดับ	ลำดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนในห้องเรียน	3.60	0.72	มาก	1	4.54	0.50	มากที่สุด	1
ผู้เรียนเรียนรู้อย่างอิสระเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐาน	3.50	0.73	มาก	2	4.49	0.57	มาก	2
1. เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนความเป็นพลเมือง	3.37	0.80	ปานกลาง	3	4.35	0.64	มาก	3
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนในห้องเรียน	3.60	0.72	มาก	1	4.54	0.50	มากที่สุด	1
รวม	3.47	0.75	ปานกลาง		4.44	0.50	มาก	

จากตารางที่ 4.8 พบว่า สภาพปัจจุบันขององค์ประกอบลักษณะห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในโดยภาพรวม จำแนกตามองค์ประกอบของการเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = 0.75) เมื่อพิจารณาในด้านการสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.32$, S.D. = 0.78) แล้วจะเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกับด้านการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนความเป็นพลเมือง ($\bar{X} = 3.37$, S.D. = 0.80) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนมีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันสูงที่สุด ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.72)

และเมื่อพิจารณาในด้านการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.68) แล้วจะเห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.72) มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันสูงที่สุด และด้านการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนความเป็นพลเมือง ($\bar{X} = 3.37$, S.D. = 0.80) มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันต่ำที่สุด ส่วนในด้านผู้เรียนเรียนรู้ จากเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐาน ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.73) นั้นจะเห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

สอนในห้องเรียน ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.72) มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันสูงที่สุด และเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนความเป็นพลเมือง ($\bar{X} = 3.37$, S.D. = 0.80) มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันต่ำที่สุด

สภาพที่พึงประสงค์ขององค์ประกอบลักษณะห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในโดยภาพรวม จำแนกตามองค์ประกอบของการเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.50) เมื่อพิจารณาในด้านการสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.65) แล้วจะเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกับด้านการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนความเป็นพลเมือง ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.64) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนมีค่าเฉลี่ยสภาพพึงประสงค์สูงที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.50)

และเมื่อพิจารณาในด้านการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.55) แล้วจะเห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.50) มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันสูงที่สุด และด้านการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนความเป็นพลเมือง ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.64) มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันต่ำที่สุด ส่วนในด้านผู้เรียนเรียนรู้ จากเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐาน ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.57) นั้นจะเห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.50) มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันสูงที่สุด และเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนความเป็นพลเมือง ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.50) มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันต่ำที่สุด

4.2.3 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก

นำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง โดยนำเสนอการวิเคราะห์ในระดับภาพรวม และการวิเคราะห์รายด้าน ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.9 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก จำแนกตามลักษณะห้องเรียนในศตวรรษที่ 21

ลักษณะห้องเรียน ในศตวรรษที่ 21	สภาพปัจจุบัน				สภาพที่พึงประสงค์			
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิด ความคิดสร้างสรรค์	3.43	0.69	ปานกลาง	1	4.51	0.59	มากที่สุด	1
1. นโยบายของรัฐบาล (P)	3.43	0.76	ปานกลาง	2	4.52	0.63	มากที่สุด	1
2. สภาพเศรษฐกิจ (E)	3.38	0.77	ปานกลาง	3	4.49	0.64	มาก	3
3. สภาพสังคม (S)	3.38	0.77	ปานกลาง	3	4.49	0.62	มาก	3
4. สภาพเทคโนโลยี (T)	3.51	0.75	มาก	1	4.52	0.64	มากที่สุด	1
เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมใน การเรียนรู้	3.43	0.72	ปานกลาง	1	4.45	0.68	มาก	2
1. นโยบายของรัฐบาล (P)	3.40	0.80	ปานกลาง	4	4.46	0.71	มาก	2
2. สภาพเศรษฐกิจ (E)	3.41	0.76	ปานกลาง	2	4.41	0.72	มาก	4
3. สภาพสังคม (S)	3.41	0.78	ปานกลาง	2	4.46	0.71	มาก	2
4. สภาพเทคโนโลยี (T)	3.51	0.75	มาก	1	4.48	0.68	มาก	1
ผู้เรียนเรียนรู้อย่างอิสระ เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมใน การเรียนรู้โดยใช้ ICT เป็น ฐาน	3.35	0.82	ปานกลาง	3	4.43	0.68	มาก	3
1. นโยบายของรัฐบาล (P)	3.31	0.88	ปานกลาง	3	4.40	0.74	มาก	3
2. สภาพเศรษฐกิจ (E)	3.28	0.89	ปานกลาง	4	4.40	0.75	มาก	3
3. สภาพสังคม (S)	3.32	0.87	ปานกลาง	2	4.43	0.70	มาก	2
4. สภาพเทคโนโลยี (T)	3.47	0.86	ปานกลาง	1	4.48	0.69	มาก	1
รวม	3.40	0.70	ปาน กลาง		4.46	0.61	มาก	

จากตารางที่ 4.9 พบว่าสภาพปัจจุบันของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก จำแนกตามลักษณะห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 0.70) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านการสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.43$, S.D. = 0.69) และด้านการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ($\bar{X} = 3.43$, S.D. = 0.72) มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันสูงที่สุดเท่ากัน และด้านผู้เรียนเรียนรู้จากเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐาน ($\bar{X} = 3.35$, S.D. = 0.82) มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันต่ำที่สุด เมื่อทำการพิจารณาสภาพแวดล้อมภายนอกในแต่ละรายด้าน ในด้านการสนับสนุนผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์พบว่า สภาพเทคโนโลยี ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = 0.75) มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันสูงที่สุด และสภาพเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 3.38$, S.D. = 0.77) กับสภาพสังคม ($\bar{X} = 3.38$, S.D. = 0.77) มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันต่ำที่สุดเท่ากัน ในด้านการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนพบว่าสภาพเทคโนโลยี ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = 0.74) มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันสูงที่สุด และนโยบายของรัฐบาล ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 0.80) มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันต่ำที่สุด และในด้านผู้เรียนเรียนรู้จากเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐานพบว่า สภาพเทคโนโลยี ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = 0.86) มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันสูงที่สุด และสภาพเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 3.28$, S.D. = 0.89) มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันต่ำที่สุด

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก จำแนกตามลักษณะของห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.61) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านการสนับสนุนผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.59) มีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์สูงที่สุด รองลงมาคือด้านการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.68) และด้านผู้เรียนเรียนรู้จากเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐาน ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.68) ตามลำดับ เมื่อทำการพิจารณาสภาพแวดล้อมภายนอกในแต่ละรายด้าน ในด้านการสนับสนุนผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์พบว่า นโยบายของรัฐบาล ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.63) และสภาพเทคโนโลยี ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.64) มีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์สูงที่สุดเท่ากัน และสภาพเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.64) และสภาพสังคม ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.62) มีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ต่ำที่สุดเท่ากัน เมื่อพิจารณาในด้านการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนพบว่า สภาพเทคโนโลยี ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.68) มีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์สูงที่สุด และสภาพเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.72) มีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ต่ำที่สุด และเมื่อพิจารณาในด้านผู้เรียนเรียนรู้จากเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐานพบว่า สภาพเทคโนโลยี ($\bar{X} = 4.48$, S.D. =

0.69) มีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์สูงสุด และนโยบายของรัฐบาล ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.74) กับสภาพเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.75) มีค่าเฉลี่ยที่พึงประสงค์ต่ำที่สุดเท่ากัน

ตารางที่ 4.10 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก จำแนกตามปัจจัยภายนอก

ปัจจัยภายนอก	สภาพปัจจุบัน				สภาพที่พึงประสงค์			
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
นโยบายของรัฐบาล (P)	3.38	0.74	ปานกลาง	2	4.46	0.62	มาก	2
1. สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์	3.43	0.76	ปานกลาง	1	4.52	0.63	มากที่สุด	1
2. เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน	3.40	0.80	ปานกลาง	2	4.46	0.71	มาก	2
3. ผู้เรียนเรียนรู้จากการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐาน	3.31	0.88	ปานกลาง	3	4.40	0.74	มาก	3
สภาพเศรษฐกิจ (E)	3.36	0.74	ปานกลาง	4	4.43	0.64	มาก	4
1. สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์	3.38	0.77	ปานกลาง	2	4.49	0.64	มาก	1
2. เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน	3.41	0.76	ปานกลาง	1	4.41	0.72	มาก	2
3. ผู้เรียนเรียนรู้อย่างอิสระ เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐาน	3.28	0.89	ปานกลาง	3	4.40	0.75	มาก	3
สภาพสังคม (S)	3.37	0.75	ปานกลาง	3	4.46	0.62	มาก	2
1. สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์	3.38	0.77	ปานกลาง	2	4.49	0.62	มาก	1
2. เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน	3.41	0.79	ปานกลาง	1	4.46	0.71	มาก	2
3. ผู้เรียนเรียนรู้อย่างอิสระ เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐาน	3.32	0.87	ปานกลาง	3	4.43	0.70	มาก	3
สภาพเทคโนโลยี (T)	3.49	0.72	ปานกลาง	1	4.49	0.61	มาก	1
1. สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์	3.51	0.75	มาก	1	4.52	0.64	มากที่สุด	1
2. เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน	3.51	0.75	มาก	1	4.48	0.68	มาก	2
3. ผู้เรียนเรียนรู้อย่างอิสระ เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐาน	3.47	0.86	ปานกลาง	3	4.48	0.69	มาก	2
รวม	3.40	0.70	ปานกลาง		4.46	0.61	มาก	

จากตารางที่ 4.10 พบว่าสภาพปัจจุบันของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก จำแนกตามปัจจัยภายนอก ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 0.70) เมื่อนำมาเรียงลำดับสภาพปัจจุบันพบว่า สภาพเทคโนโลยี ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = 0.72) มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันสูงที่สุด รองลงมาคือนโยบายของรัฐบาล ($\bar{X} = 3.38$, S.D. = 0.74) สภาพสังคม ($\bar{X} = 3.37$, S.D. = 0.75) ตามลำดับ และในด้านสภาพเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 3.36$, S.D. = 0.74) มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันต่ำที่สุด และเมื่อพิจารณาระดับของงานวิชาการในห้องเรียนในสภาพแวดล้อมภายนอกแต่ละด้านพบว่า ในด้านนโยบายของรัฐบาลจะเห็นว่าหัวข้อสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.43$, S.D. = 0.76) มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันสูงที่สุด และหัวข้อผู้เรียนเรียนรู้จากการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐาน ($\bar{X} = 3.31$, S.D. = 0.88) มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันต่ำที่สุดในด้านของสภาพเศรษฐกิจจะเห็นว่าหัวข้อเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ($\bar{X} = 3.41$, S.D. = 0.76) มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันสูงที่สุด และหัวข้อผู้เรียนเรียนรู้จากการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐาน ($\bar{X} = 3.28$, S.D. = 0.89) มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันต่ำที่สุดในด้านของสภาพสังคมจะเห็นว่าหัวข้อเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ($\bar{X} = 3.41$, S.D. = 0.79) มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันสูงที่สุด และหัวข้อผู้เรียนเรียนรู้จากการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐานมีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.32$, S.D. = 0.87) และในด้านเทคโนโลยีจะเห็นว่าหัวข้อสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = 0.75) และหัวข้อเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = 0.75) มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันสูงที่สุดเท่ากัน และหัวข้อผู้เรียนเรียนรู้จากการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐาน ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = 0.86) มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันต่ำที่สุด

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก จำแนกตามปัจจัยภายนอก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.61) เมื่อนำมาเรียงลำดับสภาพที่พึงประสงค์พบว่า สภาพเทคโนโลยี ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.61) มีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์สูงที่สุด รองลงมาคือนโยบายของรัฐบาล ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.62) และสภาพสังคม ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.62) มีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์เท่ากัน ส่วนด้านสภาพเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.64) มีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ต่ำที่สุด และเมื่อพิจารณาระดับของงานวิชาการในห้องเรียนในสภาพแวดล้อมภายนอกแต่ละด้านพบว่า ในด้านนโยบายของรัฐบาลจะเห็นว่าหัวข้อสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.63) มีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์สูงที่สุด และหัวข้อผู้เรียนเรียนรู้จากการเน้น

ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐาน ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.74) มีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ต่ำที่สุด ในด้านของสภาพเศรษฐกิจจะเห็นว่าหัวข้อสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.64) มีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์สูงสุด และหัวข้อผู้เรียนเรียนรู้จากการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐาน ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.75) มีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ต่ำที่สุด ในด้านของสภาพสังคมจะเห็นว่าหัวข้อสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.62) มีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์สูงสุด และหัวข้อผู้เรียนเรียนรู้จากการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐาน ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.70) มีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ต่ำที่สุด และในด้านเทคโนโลยีจะเห็นว่าหัวข้อสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.64) มีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์สูงสุด และหัวข้อเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.68) และหัวข้อผู้เรียนเรียนรู้จากการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐาน ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.69) มีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ต่ำที่สุดเท่ากัน

4.2.4 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง โดยมีรายละเอียดของแต่ละส่วนดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ได้ทำการโดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ตามงานวิชาการในห้องเรียน ประกอบไปด้วย

1) ด้านการสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์

1.1) ควรมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน สำหรับการวางแผนการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนและการสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ตามตามสภาพจริงและปรับฐานข้อมูลให้ตรงตามเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับความต้องการของส่วนรวม และสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันและอนาคต

1.2) จัดสรรงบประมาณในการพัฒนาเรื่องกระบวนการสร้างความคิดสร้างสรรค์ที่เหมาะสม ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงการสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง

1.3) พัฒนากระบวนการสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ให้มีความเป็นสากลมากขึ้น สนองตอบต่อบริบทการเปลี่ยนแปลงของสังคม โลก ส่งเสริมทักษะในการประยุกต์ใช้ความรู้

1.4) ควรให้มีการระดมข้อมูลความต้องการของผู้เรียนและรู้ความสามารถของผู้สอน ด้านกระบวนการสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ว่าตรงกับหลักสูตรในห้องเรียนหรือมีมาตรฐานเพียงพอ โดยต้องมีการพัฒนาอาจารย์ประจำหลักสูตรในห้องเรียนให้ได้ตามมาตรฐานตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

1.5) ผู้บริหารและครูผู้สอนต้องกำหนดผู้รับผิดชอบในหมวดวิชาที่กำหนดให้ทุกหลักสูตรในห้องเรียนเรียนและดำเนินการพัฒนารายวิชา/กลุ่มวิชาเหล่านั้น ให้ทุกวิชามีกระบวนการสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ก่อนที่จะนำไปให้หลักสูตรในห้องเรียนใช้ในการปรับปรุง และควรให้ผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยที่ต้องเน้นการมีส่วนร่วม และกำหนดสิ่งต้องการให้เกิดกับผู้เรียน

1.6) ควรมีการประเมินและปรับแผนกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ตามสภาพสังคมและเศรษฐกิจปัจจุบันและอนาคต ผู้ปฏิบัติสามารถทำการวัดและประเมินได้อย่างชัดเจนโดยพิจารณาคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.7) ควรส่งเสริมให้มีกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์อย่างชัดเจนในทุกขั้นตอน โดยมีการประเมินทั้งภายในและภายนอก

1.8) ควรมีการนำผลความพึงพอใจของผู้เรียนรวมถึงผู้ปกครองนักเรียน และข้อเสนอแนะมาปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์และนำแนวทางการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนที่มีการปรับปรุงพัฒนาจัดประชุมให้ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกพิจารณาเห็นชอบในแนวทางการพัฒนาและวางแผนหลักสูตรในห้องเรียนที่ปรับปรุงใหม่ในปีการศึกษาถัดไป

2) ด้านการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน

2.1) ควรมีการระดมสมองและประชุมเพื่อวิเคราะห์ผลการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน เพื่อนำปัญหาที่พบมาร่วมกันจัดทำกำหนดแนวทางการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบัน โดยสร้างความเข้าใจกับอาจารย์เพื่อการรับรู้ถึงการร่วมวางแผนทางด้วยกันกับผู้เรียนให้ชัดเจน

2.2) การจัดแผนการสอนของครูควรสอดคล้องกับบทบาทความเป็นพลเมืองและจัดการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติหรือนำไปใช้ได้จริง

2.3) ต้องมีการจัดการความรู้ที่ดี ทั้งรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ครูหัวหน้าหมวดและครูผู้สอน นำแนวทางที่ดี Best Practices จากแหล่งต่างๆ มาใช้

2.4) จัดอบรมให้ความรู้ให้บุคลากรภายในโรงเรียนและครูผู้สอนด้านการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อโดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้ทราบวิธีการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนที่หลากหลาย

2.5) ควรกำหนดแนวทางการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนตามลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษ 21 โดยวางแผนอย่างเป็นระบบและกำกับให้ผู้สอนปฏิบัติอย่างทั่วถึง และพัฒนาสื่อการจัดการเรียนรู้ที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของประชาคมโลก

2.6) ควรมีการกำกับติดตามการรายงานข้อมูลของผู้สอน ทุกภาคการศึกษา โดยผู้สอน สรุปรายงานข้อมูลตามรูปแบบการรายงานผลการดำเนินงานรายวิชาเพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงการเรียนการสอนต่อไป

3) ผู้เรียนเรียนรู้อย่างอิสระ เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐาน

3.1) กำหนดเกณฑ์ผู้เรียนเรียนรู้อย่างอิสระ เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐานทั้งในรูปแบบอิงเกณฑ์และอิงกลุ่มและแจ้งให้ผู้เรียนทุกคนทราบเพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน

3.2) คว้าศึกษาแนวทางการประเมินที่เป็น best practice จากสถาบันการศึกษาอื่นๆ เพื่อนำมาปรับปรุงแนวทางของตนเอง

3.3) ควรกำหนดเกณฑ์การวัดประเมินผลที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐานที่ชัดเจนให้ความเข้าใจที่ตรงกัน สามารถตีความได้อย่างเดียวกัน ไม่ทำให้เกิดความคิดที่แตกต่าง

3.4) ควรมีการกำหนดเกณฑ์การวัดเพิ่มเติมในหลายๆ มิติ เช่น จริยธรรมคุณธรรม ความซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา องค์กรความรู้ เป็นต้น

3.5) ควรมีการกำหนดเกณฑ์ผู้เรียนเรียนรู้อย่างอิสระ เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐาน ระบุไว้ในเอกสารหลักสูตรในห้องเรียนเป็นแนวทางปฏิบัติ

3.6) โรงเรียนควรมีระบบ coaching และ mentoring ในด้านการวัดและประเมินผลให้กับครูและบุคลากรภายในโรงเรียน เพื่อให้การวัดและประเมินผลเป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน

3.7) ควรมีการพัฒนาวิธีการสร้างให้ผู้เรียนรู้วิธีการเรียนรู้อย่างอิสระ เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐาน ติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำข้อเสนอแนะและปัญหาปรับปรุงแก้ไข และต้องทำการกำกับติดตามและทวนสอบ ผลการศึกษาให้เป็นไปตามเกณฑ์ของหลักสูตรในห้องเรียนของโรงเรียน

4.3 จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง

ในหัวนี้จะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแสดงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

4.3.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง

4.3.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง โดยมีรายละเอียดแต่ละส่วนดังต่อไปนี้

4.3.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง

งานวิจัยฉบับนี้ทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในจากการนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาเพื่อทำการหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นโดยใช้สูตร $PNI_{Modified}$ จากนั้นจึงนำค่า $PNI_{Modified}$ ที่ได้จากการคำนวณแล้วในแต่ละด้านหรือหัวข้อนั้นๆ มาทำการจัดกลุ่ม โดยการนำค่าดัชนี $PNI_{Modified}$ ที่สูงที่สุดของด้านนั้นลบด้วย $PNI_{Modified}$ ที่ต่ำที่สุด แล้วหารด้วย 2 จากนั้นจึงนำระยะห่างที่ได้มาจัดกลุ่มค่า $PNI_{Modified}$ โดยที่ทำการแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่มีค่า $PNI_{Modified}$ สูง และกลุ่มที่มีค่า $PNI_{Modified}$ ต่ำ โดยกำหนดให้

กลุ่มที่มีค่า $PNI_{Modified}$ สูง เป็นจุดอ่อนของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง เพื่อเป็นข้อมูลในการนำเสนอกลยุทธ์ในการขจัดหรือลดจุดอ่อนให้น้อยลงกว่าเดิม

กลุ่มที่มีค่า $PNI_{Modified}$ ต่ำ เป็นจุดแข็งของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง เพื่อเป็นข้อมูลในการนำเสนอกลยุทธ์ในการเสริมหรือพัฒนาจุดแข็งให้ดีขึ้นกว่าเดิม

จากนั้นจึงนำผลที่ได้มาสังเคราะห์โดยวิธีการ TOWS Matrix ร่วมกับสภาพแวดล้อมภายนอก เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำร่างกลยุทธ์ฉบับที่ 1 ในลำดับต่อไป

ตารางที่ 4.11 การจัดลำดับความสำคัญตามความต้องการจำเป็นของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในในจำแนกตามความเป็นพลเมือง

ห้องเรียนในศตวรรษที่ 21	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์		ความต้องการจำเป็น		การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	PNI Modified	ผลการจัดกลุ่ม	
1. สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์	3.32	0.78	4.35	0.65	0.310	สูง	จุดอ่อน
2. เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน	3.52	0.68	4.49	0.55	0.276	ต่ำ	จุดแข็ง
3. ผู้เรียนเรียนรู้อย่างอิสระ เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐาน	3.50	0.73	4.49	0.57	0.283	ต่ำ	จุดแข็ง
รวม	3.44	0.73	4.44	0.57	0.290		

จากตารางที่ 4.11 พบว่าการจัดลำดับความสำคัญตามความต้องการจำเป็นของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน จำแนกตามห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 มีด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดคือ ด้านการสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ($PNI_{Modified} = 0.310$) รองลงมาคือด้านผู้เรียนเรียนรู้อย่างอิสระ เน้นผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐาน ($PNI_{Modified} = 0.283$) และด้านการเน้นผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ($PNI_{Modified} = 0.276$) ตามลำดับ

จากนั้นทำการจัดกลุ่ม $PNI_{Modified}$ ของห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 ทำการคำนวณหาระยะห่างของค่า $PNI_{Modified}$ ได้ดังนี้

$(0.310 - 0.276) \div 2 = 0.017$ สามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่มีค่าดัชนี $PNI_{Modified}$ สูง เท่ากับ $0.293 - 0.310$

กลุ่มที่มีค่าดัชนี $PNI_{Modified}$ ต่ำ เท่ากับ $0.276 - 0.292$

โดยพบว่าเป็นด้านที่มีจุดอ่อน คือ ด้านสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ส่วนด้านที่เป็นจุดแข็งคือ ด้านผู้เรียนเรียนรู้อย่างอิสระ เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐาน และด้านการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน

ตารางที่ 4.12 การจัดลำดับความสำคัญตามความต้องการจำเป็นของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในในจำแนกตามความเป็นพลเมือง

ความเป็นพลเมือง	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์		ความต้องการจำเป็น		การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	PNI Modified	ผลการจัดกลุ่ม	
1. มีใจเปิดกว้าง	3.53	0.72	4.48	0.53	0.269	ต่ำ	จุดแข็ง
2. ยินดีรับฟัง	3.53	0.71	4.48	0.57	0.269	ต่ำ	จุดแข็ง
3. มีความเมตตากรุณา	3.33	0.84	4.41	0.70	0.324	สูง	จุดอ่อน
4. เข้าใจวัฒนธรรมและ ความคาดหวังของ ผู้อื่น	3.30	0.87	4.40	0.72	0.333	สูง	จุดอ่อน
รวมเฉลี่ย	3.42	0.79	4.44	0.63	0.299		

จากตารางที่ 4.12 พบว่าการจัดลำดับความสำคัญตามความต้องการจำเป็นของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน จำแนกตามความเป็นพลเมือง มีด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือด้านความเข้าใจวัฒนธรรมและความคาดหวังของผู้อื่น ($PNI_{Modified} = 0.333$) รองลงมาคือด้านความมีเมตตากรุณา ($PNI_{Modified} = 0.324$) และด้านการมีใจเปิดกว้าง ($PNI_{Modified} = 0.269$) และด้านการยินดียินดีรับฟัง ($PNI_{Modified} = 0.269$) มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเท่ากัน ตามลำดับ

จากนั้นทำการจัดกลุ่ม $PNI_{Modified}$ ของความเป็นพลเมือง ทำการคำนวณหาระยะห่างของค่า $PNI_{Modified}$ ได้ดังนี้

$$(0.333 - 0.269) \div 2 = 0.029 \quad \text{สามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ}$$

กลุ่มที่มีค่าดัชนี $PNI_{Modified}$ สูง เท่ากับ 0.301 - 0.333

กลุ่มที่มีค่าดัชนี $PNI_{Modified}$ ต่ำ เท่ากับ 0.269 - 0.300

โดยพบว่าเป็นด้านที่มีจุดอ่อน 2 ด้าน คือ ด้านการเข้าใจวัฒนธรรมและความคาดหวังของผู้อื่น และด้านมีความเมตตากรุณา ส่วนด้านที่เป็นจุดแข็งมี 2 ด้านได้แก่ ด้านการยินดียินดีรับฟัง และด้านการมีใจเปิดกว้าง

ตารางที่ 4.13 การจัดลำดับความสำคัญตามความต้องการจำเป็นของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในจำแนกตามองค์ประกอบของการเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง

การเสริมสร้างความเป็นพลเมือง	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์		ความต้องการจำเป็น		การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	PNI Modified	ผลการจัดกลุ่ม	
1. เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนความเป็นพลเมือง	3.37	0.80	4.35	0.64	0.290	สูง	จุดอ่อน
2. การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน	3.60	0.72	4.54	0.50	0.261	ต่ำ	จุดแข็ง
รวม	3.49	0.76	4.45	0.57	0.275		

จากตารางที่ 4.13 พบว่าการจัดลำดับความสำคัญตามความต้องการจำเป็นของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน จำแนกตามการเสริมสร้างความเป็นพลเมือง มีด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดคือ ด้านการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนความเป็นพลเมือง ($PNI_{Modified} = 0.290$) รองลงมาคือด้านการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน ($PNI_{Modified} = 0.261$)

จากนั้นทำการจัดกลุ่ม $PNI_{Modified}$ องค์ประกอบของการเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองทำการคำนวณหาระยะห่างของค่า $PNI_{Modified}$ ได้ดังนี้

$$(0.290 - 0.261) \div 2 = 0.014 \quad \text{สามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ}$$

กลุ่มที่มีค่าดัชนี $PNI_{Modified}$ สูง เท่ากับ $0.276 - 0.290$

กลุ่มที่มีค่าดัชนี $PNI_{Modified}$ ต่ำ เท่ากับ $0.261 - 0.275$

โดยพบว่าเป็นด้านที่มีจุดอ่อน คือ ด้านการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนความเป็นพลเมือง จุดแข็งได้แก่ ด้านการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน

ตารางที่ 4.14 การจัดลำดับความสำคัญตามความต้องการจำเป็นของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในจำแนกตามองค์ประกอบของลักษณะห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 และองค์ประกอบการเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง

ห้องเรียนในศตวรรษที่ 21	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์		ความต้องการจำเป็น		การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	PNI Modified	ผลการจัดกลุ่ม	
สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์	3.32	0.78	4.35	0.65	0.310	สูง	จุดอ่อน
1. เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนความเป็นพลเมือง	3.37	0.80	4.35	0.64	0.290	สูง	จุดอ่อน
2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน	3.60	0.72	4.54	0.50	0.261	ต่ำ	จุดแข็ง
เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน	3.52	0.68	4.49	0.55	0.275	ต่ำ	จุดแข็ง
1. เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนความเป็นพลเมือง	3.37	0.80	4.35	0.64	0.290	สูง	จุดอ่อน
2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน	3.60	0.72	4.54	0.50	0.261	ต่ำ	จุดแข็ง
ผู้เรียนเรียนรู้อย่างอิสระ เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐาน	3.50	0.73	4.49	0.57	0.282	ต่ำ	จุดแข็ง
1. เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนความเป็นพลเมือง	3.37	0.80	4.35	0.64	0.290	สูง	จุดอ่อน
2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน	3.60	0.72	4.54	0.50	0.261	ต่ำ	จุดแข็ง
รวม	3.47	0.75	4.44	0.50	0.28		

จากตารางที่ 4.14 พบว่าการจัดลำดับความสำคัญตามความต้องการจำเป็นของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในจำแนกตามองค์ประกอบของลักษณะห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 และองค์ประกอบการเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง

มีด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดคือด้านการสนับสนุนให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ ($PNI_{Modified} = 0.310$) รองลงมาคือเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนความเป็นพลเมือง ($PNI_{Modified} = 0.290$) และด้านผู้เรียนเรียนรู้อย่างอิสระ เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐาน ($PNI_{Modified} = 0.282$)

จากนั้นทำการจัดกลุ่ม $PNI_{Modified}$ ขององค์ประกอบของลักษณะห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 และองค์ประกอบการเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง ทำการคำนวณหาระยะห่างของค่า $PNI_{Modified}$ ได้ดังนี้

$$(0.310 - 0.261) \div 2 = 0.024 \quad \text{สามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ}$$

กลุ่มที่มีค่าดัชนี $PNI_{Modified}$ สูง เท่ากับ 0.286 - 0.310

กลุ่มที่มีค่าดัชนี $PNI_{Modified}$ ต่ำ เท่ากับ 0.261 - 0.285

เมื่อพิจารณาดัชนีความต้องการจำเป็นขององค์ประกอบของลักษณะห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 และองค์ประกอบการเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง พบว่าหัวข้อการสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ มีจุดอ่อน คือ เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนความเป็นพลเมือง ส่วนด้านที่เป็นจุดแข็ง คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน

เมื่อพิจารณาดัชนีความต้องการจำเป็นขององค์ประกอบของลักษณะห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 และองค์ประกอบการเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง พบว่าหัวข้อเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน มีจุดอ่อน คือ เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนความเป็นพลเมือง ส่วนด้านที่เป็นจุดแข็ง คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน

เมื่อพิจารณาดัชนีความต้องการจำเป็นขององค์ประกอบของลักษณะห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 และองค์ประกอบการเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง พบว่าหัวข้อผู้เรียนเรียนรู้อย่างอิสระ เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐาน มีจุดอ่อน คือ เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนความเป็นพลเมือง ส่วนด้านที่เป็นจุดแข็ง คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน

4.3.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง

ทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมนอกจากการนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาเพื่อทำการหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นโดยใช้สูตร $PNI_{Modified}$ จากนั้นจึงนำค่า $PNI_{Modified}$ ที่ได้จากการคำนวณแล้วในแต่ละด้านหรือหัวข้อนั้นๆ มาทำการจัดกลุ่ม โดยการนำค่าดัชนี $PNI_{Modified}$ ที่สูงที่สุดของด้านนั้นลบด้วย $PNI_{Modified}$ ที่ต่ำที่สุด แล้วหารด้วย 2 จากนั้นจึงนำระยะห่างที่ได้มาจัดกลุ่มค่า $PNI_{Modified}$ โดยทำการแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่มีค่า $PNI_{Modified}$ สูง และกลุ่มที่มีค่า $PNI_{Modified}$ ต่ำ โดยกำหนดให้

กลุ่มที่มีค่า $PNI_{Modified}$ สูง เป็นภาวะคุกคามของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง เพื่อเป็นข้อมูลในการนำเสนอกลยุทธ์ในการบริหารจัดการหรือลดภาวะคุกคามให้น้อยลงกว่าเดิม

กลุ่มที่มีค่า $PNI_{Modified}$ ต่ำ เป็นโอกาสของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง เพื่อเป็นข้อมูลในการนำเสนอกลยุทธ์ในการเสริมหรือพัฒนาโอกาสให้ดีขึ้นกว่าเดิม

จากนั้นจะนำผลที่ได้มาสังเคราะห์โดยวิธีการ TOWS Matrix ร่วมกับสภาพแวดล้อมภายใน เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำร่างกลยุทธ์ฉบับที่ 1 ในลำดับต่อไป

ตารางที่ 4.15 การจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก

ปัจจัยภายนอก	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์		ความต้องการจำเป็น		การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	PNI Modified	ผลการจัดกลุ่ม	
นโยบายของรัฐบาล (P)	3.38	0.74	4.46	0.62	0.319	สูง	ภาวะคุกคาม
1. สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์	3.43	0.76	4.52	0.63	0.317		
2. เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน	3.40	0.80	4.46	0.71	0.311		
3. ผู้เรียนเรียนรู้จากการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐาน	3.31	0.88	4.40	0.74	0.329		
สภาพเศรษฐกิจ (E)	3.36	0.74	4.43	0.64	0.318	สูง	ภาวะคุกคาม
1. สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์	3.38	0.77	4.49	0.64	0.328		
2. เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน	3.41	0.76	4.41	0.72	0.293		
3. ผู้เรียนเรียนรู้อย่างอิสระ เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐาน	3.28	0.89	4.40	0.75	0.341		
สภาพสังคม (S)	3.37	0.75	4.46	0.62	0.323	สูง	ภาวะคุกคาม
1. สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์	3.38	0.77	4.49	0.62	0.328		
2. เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน	3.41	0.79	4.46	0.71	0.307		
3. ผู้เรียนเรียนรู้อย่างอิสระ เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐาน	3.32	0.87	4.43	0.70	0.334		
สภาพเทคโนโลยี (T)	3.49	0.72	4.49	0.61	0.286	ต่ำ	โอกาส
1. สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์	3.51	0.75	4.52	0.64	0.287		
2. เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน	3.51	0.75	4.48	0.68	0.276		
3. ผู้เรียนเรียนรู้อย่างอิสระ เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐาน	3.47	0.86	4.48	0.69	0.291		
รวม	3.40	0.70	4.46	0.61	0.311		

จากตารางที่ 4.15 พบว่าการจัดลำดับความสำคัญตามความต้องการจำเป็นของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกในภาพรวม มีด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ สภาพสังคม ($PNI_{Modified} = 0.323$) รองลงมาคือนโยบายของรัฐบาล ($PNI_{Modified} = 0.319$) สภาพเศรษฐกิจ ($PNI_{Modified} = 0.318$) และสภาพเทคโนโลยี ($PNI_{Modified} = 0.286$)

จากนั้นทำการจัดกลุ่ม $PNI_{Modified}$ ของปัจจัยภายนอก ทำการคำนวณหาระยะห่างของค่า $PNI_{Modified}$ ได้ดังนี้

$$(0.323 - 0.286) \div 2 = 0.018 \text{ สามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ}$$

กลุ่มที่มีค่าดัชนี $PNI_{Modified}$ สูง เท่ากับ 0.305 - 0.323

กลุ่มที่มีค่าดัชนี $PNI_{Modified}$ ต่ำ เท่ากับ 0.286 - 0.304

โดยพบว่าเป็นด้านที่เป็นภาวะคุกคาม 3 ด้าน คือ นโยบายของรัฐบาล สภาพเศรษฐกิจและสภาพสังคม ส่วนด้านที่เป็นโอกาสมี 1 ด้านได้แก่ สภาพเทคโนโลยี

เมื่อพิจารณาดัชนีความต้องการจำเป็นของลักษณะห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 พบว่า ในด้านนโยบายของรัฐบาลนั้น หัวข้อผู้เรียนเรียนรู้จากการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐาน ($PNI_{Modified} = 0.329$) มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมาคือหัวข้อการสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ($PNI_{Modified} = 0.317$) และหัวข้อการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ($PNI_{Modified} = 0.311$) ตามลำดับ

ด้านสภาพเศรษฐกิจนั้น หัวข้อผู้เรียนเรียนรู้จากการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐาน ($PNI_{Modified} = 0.344$) มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมาคือหัวข้อการสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ($PNI_{Modified} = 0.328$) และหัวข้อการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ($PNI_{Modified} = 0.293$) ตามลำดับ

ด้านสภาพสังคมนั้น หัวข้อผู้เรียนเรียนรู้จากการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐาน ($PNI_{Modified} = 0.334$) มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมาคือหัวข้อการสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ($PNI_{Modified} = 0.328$) และหัวข้อการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ($PNI_{Modified} = 0.307$) ตามลำดับ

ส่วนในด้านสภาพเทคโนโลยีนั้น หัวข้อผู้เรียนเรียนรู้จากการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐาน ($PNI_{Modified} = 0.291$) มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมาคือหัวข้อการสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ($PNI_{Modified} = 0.287$) และหัวข้อการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ($PNI_{Modified} = 0.276$) ตามลำดับ

จากนั้นทำการจัดกลุ่ม $PNI_{Modified}$ ของงานวิชาการในห้องเรียน โดยทำการคำนวณหาระยะห่างของค่า $PNI_{Modified}$ ได้ดังนี้

$(0.341 - 0.276) \div 2 = 0.033$ สามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่มีค่าดัชนี $PNI_{Modified}$ สูง เท่ากับ $0.310 - 0.341$

กลุ่มที่มีค่าดัชนี $PNI_{Modified}$ ต่ำ เท่ากับ $0.276 - 0.309$

4.4 การพัฒนากลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง

งานวิจัยฉบับนี้พัฒนากลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองโดยแบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

4.4.1 ร่างกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง ฉบับที่ 1

4.4.2 ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง ฉบับที่ 1

4.4.3 ปรับปรุงร่างกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง เป็นฉบับที่ 2

4.4.4 ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง ฉบับที่ 2

4.4.5 ปรับปรุงกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง เป็นฉบับสมบูรณ์

โดยรายละเอียดของแต่ละขั้นตอนมีดังนี้

4.4.1 ร่างกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง

ขั้นที่ 1 นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามมาใช้วิธี SWOT Matrix จะได้ จุดแข็ง - โอกาส (SO), จุดอ่อน - โอกาส (WO), จุดแข็ง - ภาวะคุกคาม (ST) และจุดอ่อน - ภาวะคุกคาม (WT)

ขั้นที่ 2 นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากวิธี SWOT Matrix มาจำแนกตามลักษณะห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง

ตารางที่ 4.16 SWOT Matrix การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง

<p>จุดแข็ง - จุดอ่อน</p> <p>โอกาส - ภาวะคุกคาม</p>	<p>จุดแข็ง (S)</p> <p>1. เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ($PNI_{Modified}=0.276$)</p> <p>2. สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ($PNI_{Modified}=0.310$)</p>	<p>จุดอ่อน (W)</p> <p>1. ผู้เรียนเรียนรู้จากการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐาน ($PNI_{Modified}=0.283$)</p> <p>($PNI_{Modified}=0.303$)</p> <p>2. เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ($PNI_{Modified}=0.269$)</p>
<p>โอกาส (O)</p> <p>1. สภาพสังคม (S) ($PNI_{Modified}=0.323$)</p> <p>1.1 เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ($PNI_{Modified}=0.308$)</p> <p>2. สภาพเศรษฐกิจ (E) ($PNI_{Modified}=0.318$)</p> <p>2.1 เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ($PNI_{Modified}=0.293$)</p> <p>3. สภาพเทคโนโลยี (T) ($PNI_{Modified}=0.286$)</p> <p>3.1 ผู้เรียนเรียนรู้จากการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐาน ($PNI_{Modified}=0.291$)</p> <p>3.2 การสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ($PNI_{Modified}=0.288$)</p> <p>3.3 เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ($PNI_{Modified}=0.276$)</p>	<p>จุดแข็ง - โอกาส (SO)</p> <p>1. สภาพสังคมเป็นโอกาสที่เอื้อต่อจุดแข็งด้านการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการดำรงชีวิตในสังคม</p> <p>2. สภาพสังคมเป็นโอกาสที่เอื้อต่อจุดแข็งด้านการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับเศรษฐกิจในชีวิตประจำวัน</p> <p>3. สภาพเศรษฐกิจเป็นโอกาสที่เอื้อต่อจุดแข็งด้านการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการดำรงชีวิตในสังคม</p> <p>4. สภาพเศรษฐกิจเป็นโอกาสที่เอื้อต่อจุดแข็งด้านการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับเศรษฐกิจในชีวิตประจำวัน</p> <p>5. สภาพเทคโนโลยีเป็นโอกาสที่เอื้อต่อจุดแข็งด้านการสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย</p>	<p>จุดอ่อน - โอกาส (WO)</p> <p>1. สภาพสังคมเป็นโอกาสที่ช่วยลดจุดอ่อนด้านการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย</p> <p>2. สภาพเศรษฐกิจเป็นโอกาสที่ช่วยลดจุดอ่อนด้านการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย</p> <p>3. สภาพเทคโนโลยีเป็นโอกาสที่ช่วยลดจุดอ่อนด้านการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย</p> <p>4. สภาพเทคโนโลยีเป็นโอกาสที่ช่วยลดจุดอ่อนด้านผู้เรียนเรียนรู้จากการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย</p>

ตารางที่ 4.17 SO / ST / WO / WT ของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองด้านการสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์

การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง	SO / ST / WO / WT
ด้านการสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์	<p><u>จุดแข็ง - โอกาส (SO)</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สภาพเทคโนโลยีโอกาสที่เอื้อต่อจุดแข็งด้านการสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย 2. สภาพเทคโนโลยีโอกาสที่เอื้อต่อจุดแข็งด้านการสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการดำรงชีวิตในสังคม 3. สภาพเทคโนโลยีโอกาสที่เอื้อต่อจุดแข็งด้านการสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับเศรษฐกิจในชีวิตประจำวัน <p><u>จุดแข็ง - ภาวะคุกคาม (ST)</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สภาพสังคมเป็นภาวะคุกคามต่อจุดแข็งด้านการสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย 2. สภาพสังคมเป็นภาวะคุกคามต่อจุดแข็งด้านการสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับ การดำรงชีวิตในสังคม 3. สภาพสังคมเป็นภาวะคุกคามต่อจุดแข็งด้านการสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับเศรษฐกิจในชีวิตประจำวัน 4. นโยบายของรัฐบาลเป็นภาวะคุกคามต่อจุดแข็งด้านการสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย

การบริหารห้องเรียนใน ศตวรรษที่ 21 เพื่อ เสริมสร้างคุณภาพของ ความเป็นพลเมือง	SO / ST / WO / WT
<p>ด้านการสนับสนุนให้ผู้เรียน เกิดความคิดสร้างสรรค์</p>	<p>5. นโยบายของรัฐบาลเป็นภาวะคุกคามต่อจุดแข็งด้านการสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการดำรงชีวิตในสังคม</p> <p>6. นโยบายของรัฐบาลเป็นภาวะคุกคามต่อจุดแข็งด้านการสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับเศรษฐกิจในชีวิตประจำวัน</p> <p>7. สภาพเศรษฐกิจเป็นภาวะคุกคามต่อจุดแข็งด้านการสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย</p> <p>8. สภาพเศรษฐกิจเป็นภาวะคุกคามต่อจุดแข็งด้านการสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการดำรงชีวิตในสังคม</p> <p>9. สภาพเศรษฐกิจเป็นภาวะคุกคามต่อจุดแข็งด้านการสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับเศรษฐกิจในชีวิตประจำวัน</p> <p><u>จุดอ่อน - โอกาส (WO)</u> - <u>จุดอ่อน - ภาวะคุกคาม (WT)</u> -</p>

จากตารางที่ 4.17 พบว่าการวิเคราะห์ SO / ST / WO / WT การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองมีจุดแข็ง - โอกาส (SO) 3 ข้อ และมีจุดแข็ง - ภาวะคุกคาม (ST) 9 ข้อ

ตารางที่ 4.18 SO / ST / WO / WT ของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองด้านการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน

การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง	SO / ST / WO / WT
<p>ด้านการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน</p>	<p><u>จุดแข็ง - โอกาส (SO)</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สภาพสังคมเป็นโอกาสที่เอื้อต่อจุดแข็งด้านด้านการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการดำรงชีวิตในสังคม 2. สภาพสังคมเป็นโอกาสที่เอื้อต่อจุดแข็งด้านด้านการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับเศรษฐกิจในชีวิตประจำวัน 3. สภาพเศรษฐกิจเป็นโอกาสที่เอื้อต่อจุดแข็งด้านการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการดำรงชีวิตในสังคม 4. สภาพเศรษฐกิจเป็นโอกาสที่เอื้อต่อจุดแข็งด้านการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับเศรษฐกิจในชีวิตประจำวัน 5. สภาพเทคโนโลยีโอกาสที่เอื้อต่อจุดแข็งด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการดำรงชีวิตในสังคม 6. สภาพเทคโนโลยีโอกาสที่เอื้อต่อจุดแข็งด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับเศรษฐกิจในชีวิตประจำวัน

การบริหารห้องเรียนใน ศตวรรษที่ 21 เพื่อ เสริมสร้างคุณภาพของ ความเป็นพลเมือง	SO / ST / WO / WT
<p>ด้านการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน</p>	<p><u>จุดแข็ง - ภาวะคุกคาม (ST)</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. นโยบายของรัฐบาลเป็นภาวะคุกคามต่อจุดแข็งด้านด้านการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการดำรงชีวิตในสังคม 2. นโยบายของรัฐบาลเป็นภาวะคุกคามต่อจุดแข็งด้านการด้านการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับเศรษฐกิจในชีวิตประจำวัน <p><u>จุดอ่อน - โอกาส (WO)</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สภาพสังคมเป็นโอกาสที่ช่วยลดจุดอ่อนด้านการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย 2. สภาพเศรษฐกิจเป็นโอกาสที่ช่วยลดจุดอ่อนด้านการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย 3. สภาพเทคโนโลยีเป็นโอกาสที่ช่วยลดจุดอ่อนด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย <p><u>จุดอ่อน - ภาวะคุกคาม (WT)</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. นโยบายของรัฐบาลเป็นภาวะคุกคามต่อการลดจุดอ่อนด้านการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย

จากตารางที่ 4.18 พบว่าการวิเคราะห์ SO / ST / WO / WT การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองด้านการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนมีจุดแข็ง - โอกาส (SO) 6 ข้อ มีจุดแข็ง - ภาวะคุกคาม (ST) 2 ข้อ มีจุดอ่อน - โอกาส (WO) 3 ข้อ และมีจุดอ่อน - ภาวะคุกคาม 1 ข้อ

ตารางที่ 4.19 SO / ST / WO / WT ของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองด้านผู้เรียนเรียนรู้อย่างอิสระ เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐาน

การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง	SO / ST / WO / WT
ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐาน	<p>จุดแข็ง - โอกาส (SO)</p> <p>-</p> <p>จุดแข็ง - ภาวะคุกคาม (ST)</p> <p>-</p> <p>จุดอ่อน - โอกาส (WO)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สภาพเทคโนโลยีเป็นโอกาสที่ช่วยลดจุดอ่อนด้านผู้เรียนเรียนรู้อย่างอิสระ เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย 2. สภาพเทคโนโลยีเป็นโอกาสที่ช่วยลดจุดอ่อนด้านผู้เรียนเรียนรู้อย่างอิสระ เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการดำรงชีวิตในสังคม 3. สภาพเทคโนโลยีเป็นโอกาสที่ช่วยลดจุดอ่อนด้านผู้เรียนเรียนรู้อย่างอิสระ เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับเศรษฐกิจในชีวิตประจำวัน <p>จุดอ่อน - ภาวะคุกคาม (WT)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สภาพสังคมเป็นภาวะคุกคามต่อการลดจุดอ่อนด้านการวัดและผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย 2. สภาพสังคมเป็นภาวะคุกคามต่อการลดจุดอ่อนด้านการวัดและผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการดำรงชีวิตในสังคม 3. สภาพสังคมเป็นภาวะคุกคามต่อการลดจุดอ่อนด้านผู้เรียนเรียนรู้อย่างอิสระ เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับเศรษฐกิจในชีวิตประจำวัน

<p>การบริหารห้องเรียนใน ศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้าง คุณภาพของความเป็น พลเมือง</p>	<p>SO / ST / WO / WT</p>
<p>ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน โดยใช้ ICT เป็นฐาน</p>	<p>4. นโยบายของรัฐบาลเป็นภาวะคุกคามต่อการลดจุดอ่อน ด้านผู้เรียนเรียนรู้อย่างอิสระ เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน โดยใช้ ICT เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และ เจตคติเกี่ยวกับการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย</p> <p>5. นโยบายของรัฐบาลเป็นภาวะคุกคามต่อการลดจุดอ่อน ด้านผู้เรียนเรียนรู้อย่างอิสระ เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน โดยใช้ ICT เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และ เจตคติเกี่ยวกับการดำรงชีวิตในสังคม</p> <p>6. นโยบายของรัฐบาลเป็นภาวะคุกคามต่อการลดจุดอ่อน ด้านผู้เรียนเรียนรู้อย่างอิสระ เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน โดยใช้ ICT เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และ เจตคติเกี่ยวกับเศรษฐกิจในชีวิตประจำวัน</p> <p>7. สภาพเศรษฐกิจเป็นภาวะคุกคามต่อการลดจุดอ่อน ด้านผู้เรียนเรียนรู้อย่างอิสระ เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน โดยใช้ ICT เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และ เจตคติเกี่ยวกับการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย</p> <p>8. สภาพเศรษฐกิจเป็นภาวะคุกคามต่อการลดจุดอ่อนด้านผู้เรียน เรียนรู้อย่างอิสระ เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติ เกี่ยวกับการดำรงชีวิตในสังคม</p> <p>9. สภาพเศรษฐกิจเป็นภาวะคุกคามต่อการลดจุดอ่อนด้านผู้เรียน เรียนรู้อย่างอิสระ เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติ เกี่ยวกับเศรษฐกิจในชีวิตประจำวัน</p>

จากตารางที่ 4.19 พบว่าการวิเคราะห์ SO / ST / WO / WT การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองด้านผู้เรียนเรียนรู้อย่างอิสระ เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐาน มีจุดอ่อน - โอกาส (WO) 3 ข้อ และมีจุดอ่อน - ภาวะคุกคาม 9 ข้อ

ขั้นที่ 3 นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 และ 2 มาร่างกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองฉบับที่ 1

ดำเนินการร่างกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง ฉบับที่ 1 โดยใช้ผลการวิจัยที่พบ คือ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามที่เชื่อมโยงกับค่าดัชนี $PNI_{Modified}$ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) กำหนดกลยุทธ์หลักจากกรอบแนวคิดลักษณะห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย การสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน และ ผู้เรียนเรียนรู้อย่างอิสระ เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐาน

2) กำหนดกลยุทธ์รองจากกรอบแนวคิดที่เป็นองค์ประกอบการเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง ประกอบด้วย การจัดการเรียนการสอนความเป็นพลเมือง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน

3) กำหนดวิธีดำเนินการจากผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก และการวิเคราะห์เนื้อหาจากข้อเสนอแนะของแบบสอบถาม ประกอบด้วย

3.1) สภาพแวดล้อมภายใน คือ ลักษณะห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 และ องค์ประกอบการเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง

3.2) สภาพแวดล้อมภายนอก คือ นโยบายของรัฐบาล สภาพเศรษฐกิจ สภาพสังคม และสภาพเทคโนโลยี

3.3) การวิเคราะห์เนื้อหา คือ ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากแบบสอบถามในประเด็นของการจัดการเรียนการสอนความเป็นพลเมือง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน

ตารางที่ 4.20 ร่างกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง

กลยุทธ์หลัก	กลยุทธ์รอง	ผลสรุป SWOT Matrix
1. ปฏิรูปการพัฒนาหลักสูตรในห้องเรียนในการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองและมีความคิดสร้างสรรค์	1. ปฏิรูปการพัฒนาหลักสูตรในห้องเรียนในห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย	SO,ST
	2. ปฏิรูปการพัฒนาหลักสูตรในห้องเรียนในห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับเศรษฐกิจในชีวิตประจำวัน	SO,ST
	3. ปฏิรูปการพัฒนาหลักสูตรในห้องเรียนในห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการดำรงชีวิตในสังคม	SO,ST
2. ปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนในการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม	1. ปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย	WO,WT
	2. ปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับเศรษฐกิจในชีวิตประจำวัน	SO,ST
	3. ปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการดำรงชีวิตในสังคม	SO,ST
3. ปฏิรูปการวัดและประเมินผลการศึกษาในการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองโดยเน้นให้ผู้เรียนค้นคว้าอย่างอิสระและใช้ ICT เป็นฐาน	1. ปฏิรูปการวัดและประเมินผลการศึกษาในห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย	WO,WT
	2. ปฏิรูปการวัดและประเมินผลการศึกษาในห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับเศรษฐกิจในชีวิตประจำวัน	WO,WT
	3. ปฏิรูปการวัดและประเมินผลการศึกษาในห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการดำรงชีวิตในสังคม	WO,WT

จากตารางที่ 4.20 พบว่า กลยุทธ์การบริหารจัดการห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองจากการใช้วิธี SWOT Matrix ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์หลัก และแยกเป็น 9 กลยุทธ์รอง โดยเป็นกลยุทธ์ SO / ST จำนวน 5 กลยุทธ์ และ WO / WT จำนวน 4 กลยุทธ์

ตารางที่ 4.21 ร่างกลยุทธ์หลัก กลยุทธ์รอง และวิธีดำเนินการ บริหารการบริการห้องเรียนใน ศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง ฉบับที่ 1

กลยุทธ์หลัก	กลยุทธ์รอง	วิธีดำเนินการ	ผลสรุป SWOT Matrix
1. ปฏิรูปการพัฒนา หลักสูตรใน ห้องเรียนในการ บริหารห้องเรียนใน ศตวรรษที่ 21 เพื่อ เสริมสร้างคุณภาพ ของความเป็น พลเมืองและมี ความคิดสร้างสรรค์	1. ปฏิรูปการพัฒนา หลักสูตรในห้องเรียน ใน ห้องเรียน เพื่อ เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับ การเมืองตามระบอบ ประชาธิปไตย	1. พัฒนาเนื้อหาทรายวิชาในหลักสูตรใน ห้องเรียนในห้องเรียนให้สอดคล้องกับ ความเปลี่ยนแปลงของนโยบายภาครัฐ และนำปลูกฝังให้ผู้เรียนในห้องเรียน รู้จักประกอบวิชาชีพโดยยึดถือ ประโยชน์ของส่วนรวม	ST
		2. วางแผนการออกแบบเนื้อหาทรายวิชา ในหลักสูตรในห้องเรียนในห้องเรียนให้ มีการปลูกฝังจิตสำนึกของผู้เรียนใน ห้องเรียนในการปรับชีวิตการทำงานให้ เข้ากับทุกสภาพเศรษฐกิจโดยไม่สร้าง ความเดือดร้อนให้กับผู้อื่นในสังคม	ST
		3. พัฒนาเนื้อหาทรายวิชาในหลักสูตรใน ห้องเรียนในห้องเรียนให้มีการนำ เหตุการณ์หรือปัญหาต่างๆในสังคมมา สร้างกรณีศึกษาเพื่อสร้างจิตสำนึกของ ผู้เรียนในห้องเรียนในการให้ความ เคารพผู้อื่น	ST
		4. ออกแบบเนื้อหาทรายวิชาในหลักสูตรใน ห้องเรียนให้มีกิจกรรมที่ใช้เทคโนโลยี เข้ามาเกี่ยวข้องกับการปลูกฝังความ รับผิดชอบในสิทธิและหน้าที่ทางการ เมืองของผู้เรียนในห้องเรียน	SO

กลยุทธ์หลัก	กลยุทธ์รอง	วิธีดำเนินการ	ผลสรุป SWOT Matrix
1. ปฏิรูปการพัฒนาหลักสูตรใน ห้องเรียนในการ บริหารห้องเรียน ในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้าง คุณภาพของความเป็นพลเมืองและ มีความคิด สร้างสรรค์	2. ปฏิรูปการพัฒนา หลักสูตรใน ห้องเรียนใน ห้องเรียนเพื่อ เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับ เศรษฐกิจใน ชีวิตประจำวัน	1. พัฒนารายวิชาในหลักสูตรใน ห้องเรียนในห้องเรียนเพื่อเตรียม ผู้เรียนในห้องเรียนให้มีความพร้อม ต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ชีวิตการทำงานในยุคเศรษฐกิจดิจิทัลตาม นโยบายของรัฐบาล	ST
		2. พัฒนาเนื้อหารายวิชาในหลักสูตรใน ห้องเรียนในห้องเรียนที่จะช่วย เสริมสร้างความรู้ความสามารถของ ผู้เรียนในห้องเรียนให้สามารถนำ หลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้นไปใช้ใน ยามที่เศรษฐกิจมีผลกระทบเชิงลบ ต่อการดำรงชีวิต	ST
		3. พัฒนารายวิชาในหลักสูตรใน ห้องเรียนในห้องเรียนให้มีการจัด การเรียนการสอนและฝึกทักษะการ ทำงานแก่ผู้เรียนในห้องเรียนเพื่อให้ สามารถประกอบอาชีพได้ในสภาพ สังคมที่แตกต่างกัน	ST
		4. ทวนสอบรายวิชาในหลักสูตรใน ห้องเรียนในห้องเรียนเกี่ยวกับ ความสามารถในการนำเทคโนโลยีมา ประยุกต์ใช้ในการเรียนของผู้เรียนใน ห้องเรียนให้มีความพร้อมต่อยุคสมัย ที่มีความเปลี่ยนแปลงเข้าสู่เทคโนโลยี ดิจิทัลมากขึ้น	SO

กลยุทธ์หลัก	กลยุทธ์รอง	วิธีดำเนินการ	ผลสรุป SWOT Matrix
1. ปฏิรูปการพัฒนาหลักสูตรในห้องเรียนในการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองและมีความคิดสร้างสรรค์	3. ปฏิรูปการพัฒนาหลักสูตรในห้องเรียนในห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการดำรงชีวิตในสังคม	1. พัฒนารายวิชาพื้นฐานในหลักสูตรในห้องเรียน เพื่อสอนให้ผู้เรียนในห้องเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการดูแลรักษาสุขภาพของตนเองและครอบครัวตามสิทธิที่พึงได้รับจากนโยบายของภาครัฐ	ST
		2. สอดแทรกเนื้อหาในรายวิชาของหลักสูตรในห้องเรียนเพื่อให้ผู้เรียนในห้องเรียนมีจิตสำนึกในการเคารพกฎระเบียบของสังคมและไม่สนับสนุนการทำลายสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติเพื่อประโยชน์ส่วนตน	ST
		3. วางแผนให้มีรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตในสังคมอย่างมีคุณธรรมไว้ในทุกหลักสูตรในห้องเรียนเพื่อสร้างจิตสำนึกและความตระหนักให้กับผู้เรียนในห้องเรียน ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม	ST
		4. ให้ความรู้สาขาวิชาในการพัฒนารายวิชาในหลักสูตรในห้องเรียน เพื่อให้มีการสอดแทรกวิธีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงทางสังคมแก่ผู้เรียนในห้องเรียน	SO

กลยุทธ์หลัก	กลยุทธ์รอง	วิธีดำเนินการ	ผลสรุป SWOT Matrix
2. ปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนในการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม	1. ปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย	1. วางแผนการสอนด้วยการสอดแทรกนโยบายของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์	WT
		2. ให้ผู้เรียนในห้องเรียนได้แสดงออกทางความคิดและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นโดยนำภาวะเศรษฐกิจแบบต่างๆมาสร้างเป็นกรณีศึกษาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้	WO
		3. นำตัวอย่างเหตุการณ์ที่บุคคลในสังคมมีการให้เกียรติซึ่งกันและกันมาเป็นกรณีศึกษาในการจัดการเรียนการสอนหรือการทำกิจกรรมกลุ่ม	WO
		4. จัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนในห้องเรียนทำกิจกรรมรณรงค์เกี่ยวกับการใช้สิทธิและหน้าที่ทางการเมืองด้วยการใช้สื่อ หรือเทคโนโลยีในการเผยแพร่อย่างถูกต้องโดยไม่ขัดต่อหลักของกฎหมาย	WO

กลยุทธ์หลัก	กลยุทธ์รอง	วิธีดำเนินการ	ผลสรุป SWOT Matrix
<p>2. ปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนในการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม</p>	<p>2. ปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติเกี่ยวกับเศรษฐกิจในชีวิตประจำวัน</p>	<p>1. ปรับรูปแบบวิธีการสอนให้เข้ากับยุคเศรษฐกิจดิจิทัลให้สอดคล้องกับนโยบายภาครัฐ</p>	ST
		<p>2. วางแผนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจสังคมลงไปในการเรียนการสอน</p>	SO
		<p>3. สร้างภาคีเครือข่ายเพื่อการฝึกฝนทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นที่แสดงให้ผู้เรียนเห็นถึงความสำคัญของการทำหน้าที่ร่วมกัน</p>	SO
		<p>4. จัดอบรมให้ความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ให้กับครูและนักเรียน</p>	SO

กลยุทธ์หลัก	กลยุทธ์รอง	วิธีดำเนินการ	ผลสรุป SWOT Matrix
2. ปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนในการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม	3. ปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการดำรงชีวิตในสังคม	1. ให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิขั้นพื้นฐานในการดูแลรักษาสุขภาพอนามัยของตนเองและครอบครัวตามที่ภาครัฐกำหนด	ST
		2. ทำกิจกรรมสาธารณ-ประโยชน์โดยใช้ทรัพยากรนั้นให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์ต่อสังคมหรือสิ่งแวดล้อมให้มากที่สุด	SO
		3. ออกแบบแผนปฏิบัติการให้มีการจัดกิจกรรมให้ครูและผู้เรียนได้ทำกิจกรรมโดยจัดให้มีการคละร่วมกันเพื่อให้ได้เรียนรู้การดำรงชีวิตกับผู้อื่นเพื่อฝึกฝนทักษะในการชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง	SO
		4. สอดแทรกเนื้อหาการเรียนการสอนด้วยข่าวสารต่างๆ ในสังคมปัจจุบันทางสื่อออนไลน์	SO

กลยุทธ์หลัก	กลยุทธ์รอง	วิธีดำเนินการ	ผลสรุป SWOT Matrix
<p>3. ปฏิรูปการวัดและประเมินผล การศึกษา การบริหารห้องเรียน ในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองโดยเน้นให้ผู้เรียนค้นคว้าอย่างอิสระและใช้ ICT เป็นฐาน</p>	<p>1. ปฏิรูปการวัดและประเมินผล การศึกษาใน ห้องเรียน เพื่อเสริมสร้าง ความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติ เกี่ยวกับการเมือง ตามระบอบ ประชาธิปไตย</p>	<p>1. วางแผนการวัดและประเมินผล ผู้เรียนใน ห้องเรียน จาก ความสามารถในการคิดน่านโยบาย ภาครัฐที่มีความเปลี่ยนแปลง</p>	WT
		<p>2. วัดผลจากความสามารถในการ แสดงแนวคิดในการปรับตัว การทำงานในสภาพเศรษฐกิจต่างๆ โดย ไม่สร้างผลกระทบที่ไม่ดีหรือความ เดือดร้อนให้ผู้อื่นของผู้เรียนใน ห้องเรียน</p>	WT
		<p>3. พิจารณาการทำงานร่วมกับผู้อื่น ของผู้เรียนในห้องเรียน และมาใช้ในการวัดและประเมินผล โดยยึดถือ ความร่วมมือ ในกระบวนการกลุ่ม โดยให้เกียรติซึ่งกันและกัน</p>	WT
		<p>4. วัดและประเมินผลจาก ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เพื่อกระตุ้นจิตสำนึกผู้อื่นให้มีความ รับผิดชอบต่อสิทธิและหน้าที่ ทางการเมืองอย่างถูกต้องของผู้เรียน ในห้องเรียน</p>	WO

กลยุทธ์หลัก	กลยุทธ์รอง	วิธีดำเนินการ	ผลสรุป SWOT Matrix
3. ปฏิรูปการวัดและประเมินผล การศึกษา การบริหารห้องเรียน ในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองโดยเน้นให้ผู้เรียนค้นคว้าอย่างอิสระและใช้ ICT เป็นฐาน	2. ปฏิรูปการวัดและประเมินผล การศึกษาใน ห้องเรียน เพื่อเสริมสร้าง ความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติ เกี่ยวกับเศรษฐกิจ ในชีวิตประจำวัน	1. วัดและประเมินผลความสามารถ และความถูกต้องในการใช้ เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาตนเองตาม นโยบายของภาครัฐของผู้เรียนใน ห้องเรียน	WT
		2. วัดความสามารถของผู้เรียนใน ห้องเรียน จากความสามารถ สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจใน ปัจจุบัน	WT
		3. จัดกระบวนการทำงานกลุ่มของ ผู้เรียนใน ห้องเรียน ในการทำ กิจกรรมกลุ่มร่วมกับ เพื่อวัดและ ประเมินผลทักษะในการทำงาน ร่วมกับผู้อื่น	WT
		4. ตัดสินผลการเรียนส่วนหนึ่งของ ผู้เรียนใน ห้องเรียน โดยยึด ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีมา ประยุกต์ใช้	WO

กลยุทธ์หลัก	กลยุทธ์รอง	วิธีดำเนินการ	ผลสรุป SWOT Matrix
<p>3. ปฏิรูปการวัดและประเมินผล การศึกษา การบริหารห้องเรียน ในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองโดยเน้นให้ผู้เรียนค้นคว้าอย่างอิสระและใช้ ICT เป็นฐาน</p>	<p>3. ปฏิรูปการวัดและประเมินผล การศึกษาใน ห้องเรียน เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติ เกี่ยวกับการดำรงชีวิตในสังคม</p>	<p>1. วางแผนในการกำกับติดตามและเก็บ บันทึก ข้อมูล ที่ เกิด จาก บรรยายากาศภายในห้องเรียนของผู้เรียนในห้องเรียน</p>	WT
		<p>2. ประเมินผลการทำงานในโครงการหรือกิจกรรมที่ผู้เรียนในห้องเรียนทำ โดยยึดตามประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับสังคมหรือสภาพแวดล้อม</p>	WT
		<p>3. ทำการประเมินความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นที่ยังไม่คุ้นเคยกัน เพื่อสังเกตความสามารถในการปรับตัวในสังคม</p>	WT
		<p>4. สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนในห้องเรียนจากความสามารถในการกลั่นกรองและพิจารณาข้อมูลข่าวสารจากช่องทางต่างๆ อย่างถูกต้อง</p>	WO

4.4.2 ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง ฉบับที่ 1

ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างกลยุทธ์การบริหารมหาวิทยาลัยตามแนวคิดการเสริมสร้างขีดความสามารถของมนุษย์ ฉบับที่ 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนได้เสีย (stakeholder) เป็นรายบุคคล เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม โดยมีรายละเอียดดังตาราง 66

ตารางที่ 4.22 สถานภาพของผู้ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง ฉบับที่ 1

กลุ่มที่	สถานภาพ / ความเกี่ยวข้อง	รวม
		จำนวน
1	ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการห้องเรียน	5
2	ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดทำกลยุทธ์	5
3	ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา	5
4	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหาร (ผู้อำนวยการโรงเรียน)	5
รวม		20

จากตาราง 4.22 พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิที่ทำการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างกลยุทธ์การบริหารมหาวิทยาลัยตามแนวคิดการเสริมสร้างขีดความสามารถของมนุษย์ ฉบับที่ 1 มีจำนวนรวมทั้งหมด 20 คน แบ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์/นิสิตนักศึกษาจำนวน 5 คน ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดทำกลยุทธ์จำนวน 5 คน ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษาจำนวน 5 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 5 คน

ตารางที่ 4.23 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างกลยุทธ์หลัก และกลยุทธ์รองของการบริหารมหาวิทยาลัยตามแนวคิดการเสริมสร้างขีดความสามารถของมนุษย์ ฉบับที่ 1

กลยุทธ์หลัก / กลยุทธ์รอง	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ปฏิรูปการพัฒนาหลักสูตรในห้องเรียนในการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองและมีความคิดสร้างสรรค์	4.75	0.45	มากที่สุด	4.33	0.65	มาก
1.1 ปฏิรูปการพัฒนาหลักสูตรในห้องเรียนในห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย	4.25	0.75	มาก	4.08	0.90	มาก
1.2 ปฏิรูปการพัฒนาหลักสูตรในห้องเรียนในห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับเศรษฐกิจในชีวิตประจำวัน	4.50	0.52	มากที่สุด	4.33	0.65	มาก
1.3 ปฏิรูปการพัฒนาหลักสูตรในห้องเรียนในห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการดำรงชีวิตในสังคม	4.75	0.45	มากที่สุด	4.33	0.65	มาก
2. ปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนในการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม	4.75	0.45	มากที่สุด	4.33	0.49	มาก
2.1 ปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย	4.33	0.78	มาก	4.00	1.04	มาก

กลยุทธ์หลัก / กลยุทธ์รอง	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
2.2 ปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับเศรษฐกิจในชีวิตประจำวัน	4.58	0.51	มากที่สุด	4.42	0.51	มาก
2.3 ปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการดำรงชีวิตในสังคม	4.83	0.39	มากที่สุด	4.42	0.67	มาก
3. ปฏิรูปการวัดและประเมินผล การศึกษา การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองโดยเน้นให้ผู้เรียนค้นคว้าอย่างอิสระและใช้ ICT เป็นฐาน	4.75	0.45	มากที่สุด	4.25	0.62	มาก
3.1 ปฏิรูปการวัดและประเมินผล การศึกษาในห้องเรียน เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย	4.58	0.67	มากที่สุด	4.17	0.83	มาก
3.2 ปฏิรูปการวัดและประเมินผล การศึกษาในห้องเรียน เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับเศรษฐกิจในชีวิตประจำวัน	4.67	0.49	มากที่สุด	4.33	0.65	มาก
3.3 ปฏิรูปการวัดและประเมินผล การศึกษาในห้องเรียน เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการดำรงชีวิตในสังคม	4.92	0.29	มากที่สุด	4.50	0.67	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.23 พบว่ากลยุทธ์หลักที่ 1 ปฏิรูปการพัฒนาหลักสูตรในห้องเรียนในการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองและมีความคิดสร้างสรรค์มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.45) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.65) กลยุทธ์รองที่ 1.1 ปฏิรูปการพัฒนาหลักสูตรในห้องเรียนในห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.75) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.90) กลยุทธ์รองที่ 1.2 ปฏิรูปการพัฒนาหลักสูตรในห้องเรียนในห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับเศรษฐกิจในชีวิตประจำวันมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.52) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.65) กลยุทธ์รองที่ 1.3 ปฏิรูปการพัฒนาหลักสูตรในห้องเรียนในห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการดำรงชีวิตในสังคม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.45) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.65)

กลยุทธ์หลักที่ 2 ปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนในการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.45) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.49) กลยุทธ์รองที่ 2.1 ปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.78) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 1.04) กลยุทธ์รองที่ 2.2 ปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับเศรษฐกิจในชีวิตประจำวัน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.51) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.51) กลยุทธ์รองที่ 2.3 ปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการดำรงชีวิตในสังคมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.39) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.67)

กลยุทธ์หลักที่ 3 ปฏิรูปการวัดและประเมินผลการศึกษา การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองโดยเน้นให้ผู้เรียนค้นคว้าอย่างอิสระและใช้ ICT เป็นฐานมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.45) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.62) กลยุทธ์รองที่ 3.1 ปฏิรูปการวัดและประเมินผลการศึกษาในห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยมี

ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.67) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.83) กลยุทธ์รองที่ 3.2 ปฏิรูปการวัดและประเมินผลการศึกษาในห้องเรียน เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับเศรษฐกิจในชีวิตประจำวันมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.49) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.65) กลยุทธ์รองที่ 3.3 ปฏิรูปการวัดและประเมินผลการศึกษาในห้องเรียน เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการดำรงชีวิตในสังคม

ตารางที่ 4.24 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของวิธีดำเนินการของร่างกลยุทธ์บริหารการบริการห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองฉบับที่ 1

กลยุทธ์หลัก / กลยุทธ์รอง	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ปฏิรูปการพัฒนาหลักสูตรในห้องเรียนในการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองและมีความคิดสร้างสรรค์						
1. ปฏิรูปการพัฒนาหลักสูตรในห้องเรียนในห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติเกี่ยวกับการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย						
1. พัฒนาเนื้อหาทฤษฎีวิชาในหลักสูตรในห้องเรียนในห้องเรียนให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของนโยบายภาครัฐและนำปลูกฝังให้ผู้เรียนในห้องเรียนรู้จักประกอบวิชาชีพโดยยึดถือประโยชน์ของส่วนรวม	4.5	1.17	มากที่สุด	3.83	1.40	มาก
2. วางแผนการออกแบบเนื้อหาทฤษฎีวิชาในหลักสูตรในห้องเรียนในห้องเรียนให้มีการปลูกฝังจิตสำนึกของผู้เรียนในห้องเรียนในการปรับชีวิตการทำงานให้เข้ากับทุกสภาพเศรษฐกิจโดยไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับผู้อื่นในสังคม	4.67	0.49	มากที่สุด	4.08	1.16	มาก
3. พัฒนาเนื้อหาทฤษฎีวิชาในหลักสูตรในห้องเรียนในห้องเรียนให้มีการนำเหตุการณ์หรือปัญหาต่างๆ ในสังคมมาสร้างกรณีศึกษาเพื่อสร้างจิตสำนึกของผู้เรียนในห้องเรียนในการให้ความเคารพผู้อื่น	4.83	0.39	มากที่สุด	4.33	0.98	มาก
4. ออกแบบเนื้อหาทฤษฎีวิชาในหลักสูตรในห้องเรียนให้มีกิจกรรมที่ใช้เทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องกับการปลูกฝังความรับผิดชอบในสิทธิและหน้าที่ทางการเมืองของผู้เรียนในห้องเรียน	4.42	0.79	มาก	3.92	0.90	มาก

กลยุทธ์หลัก / กลยุทธ์รอง	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
2. ปฏิรูปการพัฒนาหลักสูตรในห้องเรียนในห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับเศรษฐกิจในชีวิตประจำวัน						
1. พัฒนารายวิชาในหลักสูตรในห้องเรียนในห้องเรียนเพื่อเตรียม ผู้เรียนในห้องเรียนให้มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ชีวิตการทำงานในยุคเศรษฐกิจดิจิทัลตามนโยบายของรัฐบาล	4.50	0.67	มากที่สุด	4.08	1.24	มาก
2. พัฒนาเนื้อหาวิชาในหลักสูตรในห้องเรียนในห้องเรียนที่จะช่วยเสริมสร้างความรู้ความสามารถของผู้เรียนในห้องเรียนให้สามารถนำหลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้นไปใช้ในยามที่เศรษฐกิจมีผลกระทบต่อการค้าชีวิต	4.50	0.67	มากที่สุด	4.17	1.34	มาก
3. พัฒนารายวิชาในหลักสูตรในห้องเรียนในห้องเรียนให้มีการจัด การเรียนการสอนและฝึกทักษะการทำงานแก่ผู้เรียนในห้องเรียนเพื่อให้สามารถประกอบอาชีพได้ในสภาพสังคมที่แตกต่างกัน	4.67	0.49	มากที่สุด	4.41	0.90	มาก
4. ทวนสอบรายวิชาในหลักสูตรในห้องเรียนในห้องเรียนเกี่ยวกับความสามารถในการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการเรียนของผู้เรียนในห้องเรียนให้มีความพร้อมต่อยุคสมัยที่มีความเปลี่ยนแปลงเข้าสู่เทคโนโลยีดิจิทัลมากขึ้น	4.58	0.67	มากที่สุด	4.25	0.75	มาก
3. ปฏิรูปการพัฒนาหลักสูตรในห้องเรียนในห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการดำรงชีวิตในสังคม						
1. พัฒนารายวิชาพื้นฐานในหลักสูตรในห้องเรียนเพื่อสอนให้ผู้เรียนในห้องเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการดูแลสุขภาพของตนเองและครอบครัวตามสิทธิที่พึงได้รับจากนโยบายของภาครัฐ	4.50	0.80	มากที่สุด	4.17	1.34	มาก
2. สอดแทรกเนื้อหาในรายวิชาของหลักสูตรในห้องเรียนเพื่อให้ผู้เรียนในห้องเรียนมีจิตสำนึกในการเคารพกฎระเบียบของสังคมและไม่สนับสนุนการทำลายสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติเพื่อประโยชน์ส่วนตน	4.75	0.45	มากที่สุด	4.25	1.22	มาก

กลยุทธ์หลัก / กลยุทธ์รอง	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
3. วางแผนให้มีรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตในสังคมอย่างมีคุณธรรม ไว้ในทุกหลักสูตรในห้องเรียนเพื่อสร้างจิตสำนึกและความตระหนักให้กับผู้เรียนในห้องเรียนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม	4.92	0.29	มากที่สุด	4.33	0.89	มาก
4. ให้ความรู้สาขาวิชาในการพัฒนารายวิชาในหลักสูตรในห้องเรียนเพื่อให้มีการสอดแทรกวิธีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงทางสังคมแก่ผู้เรียนในห้องเรียน	4.67	0.49	มากที่สุด	4.17	1.11	มาก
2. ปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนในการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม						
2.1 ปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย						
1. วางแผนการสอนด้วยการสอดแทรกนโยบายของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์	4.58	0.51	มากที่สุด	4.17	0.94	มาก
2. ให้ผู้เรียนในห้องเรียนได้แสดงออกทางความคิดและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นโดยนำเสนอภาวะเศรษฐกิจแบบต่างๆ มาสร้างเป็นกรณีศึกษาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้	4.17	0.67	มาก	3.83	0.94	มาก
3. นำตัวอย่างเหตุการณ์ที่บุคคลในสังคมมีการให้เกียรติซึ่งกันและกันมาเป็นกรณีศึกษาในการจัดการเรียนการสอนหรือการทำกิจกรรมกลุ่ม	4.42	0.67	มาก	4.17	0.83	มาก
4. จัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนในห้องเรียนทำกิจกรรมมรณงค์เกี่ยวกับ	4.50	0.90	มากที่สุด	4.08	0.90	มาก

กลยุทธ์หลัก / กลยุทธ์รอง	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
การใช้สิทธิและหน้าที่ทางการเมืองด้วยการใช้สื่อ หรือเทคโนโลยีในการเผยแพร่อย่างถูกต้องโดยไม่ขัดต่อหลักของกฎหมาย						
2.2 ปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับเศรษฐกิจในชีวิตประจำวัน						
1. ปรับรูปแบบวิธีการสอนให้เข้ากับยุคเศรษฐกิจดิจิทัลให้สอดคล้องกับนโยบายภาครัฐ	4.58	0.51	มากที่สุด	4.00	1.13	มาก
2. วางแผนการสอนให้สอดคล้องกับสถานการณ์จำลองการดำรงชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจส่งคมลงไปบรรยายวิชาที่สอน	4.42	0.79	มาก	4.00	0.95	มาก
3. สร้างภาคีเครือข่ายเพื่อการฝึกฝนทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นที่แสดงให้ผู้เรียนเห็นถึงความสำคัญของการทำหน้าที่ร่วมกัน	4.58	0.67	มากที่สุด	4.08	0.90	มาก
4. จัดอบรมให้ความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ให้กับครูและผู้เรียน	4.58	0.67	มากที่สุด	4.33	0.89	มาก
2.3 ปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติเกี่ยวกับการดำรงชีวิตในสังคม						
1. ให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิขั้นพื้นฐานในการดูแลสุขภาพอนามัยของตนเองและครอบครัวตามที่ภาครัฐกำหนด	4.33	0.89	มาก	3.92	1.31	มาก
2. ทำกิจกรรมสาธารณ-ประโยชน์โดยใช้ทรัพยากรนั้นให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์ต่อสังคมหรือสิ่งแวดล้อมให้มากที่สุด	4.17	1.00	มาก	4.33	0.98	มาก

กลยุทธ์หลัก / กลยุทธ์รอง	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
3. ออกแบบแผนปฏิบัติการให้มีการจัดกิจกรรมให้ครูและผู้เรียนได้ทำกิจกรรมโดยจัดให้มีการคละร่วมกัน เพื่อให้ได้เรียนรู้การดำรงชีวิตกับผู้อื่นเพื่อฝึกฝนทักษะในการชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง	4.75	0.45	มากที่สุด	4.33	0.78	มาก
4. สอดแทรกเนื้อหาการเรียนการสอนด้วยข่าวสารต่างๆ ในสังคมปัจจุบันทางสื่อออนไลน์	4.75	0.45	มากที่สุด	4.42	0.51	มาก
3. ปฏิรูปการวัดและประเมินผลการศึกษา การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองโดยเน้นให้ผู้เรียนค้นคว้าอย่างอิสระและใช้ ICT เป็นฐาน						
3.1ปฏิรูปการวัดและประเมินผลการศึกษาในห้องเรียน เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย						
1. วางแผนการวัดและประเมินผลผู้เรียนในห้องเรียนจากความสามารถในการคิด นำนโยบายภาครัฐที่มีความเปลี่ยนแปลง	4.25	0.87	มาก	4.17	0.83	มาก
2. วัดผลจากความสามารถในการแสดงแนวคิดในการปรับตัวการทำงาน ในสภาพเศรษฐกิจต่างๆ โดยไม่สร้างผลกระทบที่ไม่ดีหรือความเดือดร้อนให้ผู้อื่นของผู้เรียนในห้องเรียน	4.33	1.15	มาก	4.00	1.28	มาก
3. พิจารณาการทำงานร่วมกับผู้อื่นของผู้เรียนในห้องเรียน และมาใช้ในการวัดและประเมินผล โดยยึดถือความร่วมมือ ในกระบวนการกลุ่มโดยให้เกียรติซึ่งกันและกัน	4.67	0.65	มากที่สุด	4.42	0.67	มาก

กลยุทธ์หลัก / กลยุทธ์รอง	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
4. วัดและประเมินผลจากความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อกระตุ้นจิตสำนึกผู้อื่นให้มีความรับผิดชอบต่อสิทธิและหน้าที่ทางการเมืองอย่างถูกต้องของผู้เรียนในห้องเรียน	4.33	0.98	มาก	3.83	1.11	มาก
3.2 ปฏิรูปการวัดและประเมินผลการศึกษาในห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับเศรษฐกิจในชีวิตประจำวัน						
1. วัดและประเมินผลความสามารถและความถูกต้องในการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาตนเองตามนโยบายของภาครัฐของผู้เรียนในห้องเรียน	4.50	0.67	มากที่สุด	4.08	0.90	มาก
2. วัดความสามารถของผู้เรียนในห้องเรียนจากความสามารถสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน	4.50	0.90	มากที่สุด	4.17	0.94	มาก
3. จัดกระบวนการทำงานกลุ่มของผู้เรียนในห้องเรียนในการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกับ เพื่อวัดและประเมินผลทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.58	0.67	มากที่สุด	4.33	0.78	มาก
4. ตัดสินผลการเรียนส่วนหนึ่งของผู้เรียนในห้องเรียนโดยยึดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้	4.50	0.67	มากที่สุด	4.08	0.79	มาก
3.3 ปฏิรูปการวัดและประเมินผลการศึกษาในห้องเรียน เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการดำรงชีวิตในสังคม						
1. วางแผนในการกำกับติดตามและเก็บบันทึกข้อมูลที่เกิดจากบรรยากาศภายในห้องเรียนของผู้เรียนในห้องเรียน	4.33	0.89	มาก	4.08	0.90	มาก

กลยุทธ์หลัก / กลยุทธ์รอง	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
2. ประเมินผลการทำงานในโครงการหรือกิจกรรมที่ผู้เรียนในห้องเรียนทำโดยยึดตามประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับสังคมหรือสภาพแวดล้อม	4.67	0.49	มากที่สุด	4.25	0.87	มาก
3. ทำการประเมินความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นที่ยังไม่คุ้นเคยกันเพื่อสังเกตความสามารถในการปรับตัวในสังคม	4.75	0.45	มากที่สุด	4.08	0.90	มาก
4. สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนในห้องเรียน จากความสามารถในการกลั่นกรองและพิจารณาข้อมูลข่าวสารจากช่องทางต่างๆ อย่างถูกต้อง	4.67	0.65	มากที่สุด	4.00	0.85	มาก

จากตารางที่ 2.24 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของวิธีดำเนินการของร่างกลยุทธ์บริหารการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองฉบับที่ 1 พบว่ากลยุทธ์หลักที่ 1 กลยุทธ์รองที่ 1.1 มีวิธีดำเนินการ 4 วิธี ได้แก่ 1) พัฒนาเนื้อหารายวิชาในหลักสูตรในห้องเรียนในห้องเรียนให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของนโยบายภาครัฐและนำปลูกฝังให้ผู้เรียนในห้องเรียนรู้จักประกอบวิชาชีพโดยยึดถือประโยชน์ของส่วนรวม 2) วางแผนการออกแบบเนื้อหาวิชาในหลักสูตรในห้องเรียนในห้องเรียนให้มีการปลูกฝังจิตสำนึกของผู้เรียนในห้องเรียนในการปรับชีวิตการทำงานให้เข้ากับทุกสภาพเศรษฐกิจโดยไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับผู้อื่นในสังคม 3) พัฒนาเนื้อหาวิชาในหลักสูตรในห้องเรียนในห้องเรียนให้มีการนำเหตุการณ์หรือปัญหาต่างๆ ในสังคมมาสร้างกรณีศึกษาเพื่อสร้างจิตสำนึกของผู้เรียนในห้องเรียนในการให้ความเคารพผู้อื่น 4) ออกแบบเนื้อหาวิชาในหลักสูตรในห้องเรียนให้มีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องกับการปลูกฝังความรับผิดชอบในสิทธิและหน้าที่ทางการเมืองของผู้เรียนในห้องเรียน

กลยุทธ์หลักที่ 1 กลยุทธ์รองที่ 1.2 มีวิธีดำเนินการ 4 วิธี ได้แก่ 1) พัฒนารายวิชาในหลักสูตรในห้องเรียนในห้องเรียนเพื่อเตรียม ผู้เรียนในห้องเรียนให้มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ชีวิตการทำงานในยุคเศรษฐกิจดิจิทัลตามนโยบายของรัฐบาล 2) พัฒนาเนื้อหาวิชาในหลักสูตรในห้องเรียนในห้องเรียนที่จะช่วยเสริมสร้างความรู้ความสามารถของผู้เรียนในห้องเรียนให้สามารถนำ

หลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้นไปใช้ในยามที่เศรษฐกิจมีผลกระทบเชิงลบต่อการดำรงชีวิต 3) พัฒนารายวิชาในหลักสูตรในห้องเรียนในห้องเรียนให้มีการจัด การเรียนการสอนและฝึกทักษะการทำงานแก่ผู้เรียนในห้องเรียนเพื่อให้สามารถประกอบอาชีพได้ในสภาพสังคมที่แตกต่างกัน 4) ทวนสอบรายวิชาในหลักสูตรในห้องเรียนในห้องเรียนเกี่ยวกับความสามารถในการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการเรียนของผู้เรียนในห้องเรียนให้มีความพร้อมต่อยุคสมัยที่มีความเปลี่ยนแปลงเข้าสู่เทคโนโลยีดิจิทัลมากขึ้น

กลยุทธ์หลักที่ 1 กลยุทธ์รองที่ 1.3 มีวิธีดำเนินการ 4 วิธี ได้แก่ 1) พัฒนารายวิชาพื้นฐานในหลักสูตรในห้องเรียน เพื่อสอนให้ผู้เรียนในห้องเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการในการดูแลรักษาสุขภาพของตนเองและครอบครัวตามสิทธิที่พึงได้รับจากนโยบายของภาครัฐ 2) สอดแทรกเนื้อหาในรายวิชาของหลักสูตรในห้องเรียนเพื่อให้ผู้เรียนในห้องเรียนมีจิตสำนึกในการเคารพกฎระเบียบของสังคมและไม่สนับสนุนการทำลายสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติเพื่อประโยชน์ส่วนตน 3) วางแผนให้มีรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตในสังคมอย่างมีคุณธรรมไว้ในทุกหลักสูตรในห้องเรียนเพื่อสร้างจิตสำนึกและความตระหนักให้กับผู้เรียนในห้องเรียนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม 4) ให้ความรู้สาขาวิชาในการพัฒนารายวิชาในหลักสูตรในห้องเรียนเพื่อให้มีการสอดแทรกวิธีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงทางสังคมแก่ผู้เรียนในห้องเรียน

กลยุทธ์หลักที่ 2 กลยุทธ์รองที่ 2.1 มีวิธีดำเนินการ 4 วิธี ได้แก่ 1) วางแผนการสอนด้วยการสอดแทรกนโยบายของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ 2) ให้ผู้เรียนในห้องเรียนได้แสดงออกทางความคิดและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นโดยนำเสนอภาวะเศรษฐกิจแบบต่างๆ มาสร้างเป็นกรณีศึกษาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 3) นำตัวอย่างเหตุการณ์ที่บุคคลในสังคมมีการให้เกียรติซึ่งกันและกันมาเป็นกรณีศึกษาในการจัดการเรียนการสอนหรือการทำกิจกรรมกลุ่ม 4) จัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนในห้องเรียนทำกิจกรรมรณรงค์เกี่ยวกับการใช้สิทธิและหน้าที่ทางการเมืองด้วยการใช้สื่อ หรือเทคโนโลยีในการเผยแพร่อย่างถูกต้องโดยไม่ขัดต่อหลักของกฎหมาย

กลยุทธ์หลักที่ 2 กลยุทธ์รองที่ 2.2 มีวิธีดำเนินการ 4 วิธี ได้แก่ 1) ปรับรูปแบบวิธีการสอนให้เข้ากับยุคเศรษฐกิจดิจิทัลให้สอดคล้องกับนโยบายภาครัฐ 2) วางแผนการสอนให้สอดแทรกสร้างสถานการณ์จำลองการดำรงชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจสังคมลงไปในการเรียนการสอน 3) สร้างภาคีเครือข่ายเพื่อการฝึกฝนทักษะ ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นที่แสดงให้ผู้เรียนเห็นถึงความสำคัญของการทำหน้าที่ร่วมกัน 4) จัดอบรมให้ความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ให้กับครูและผู้เรียน

กลยุทธ์หลักที่ 2 กลยุทธ์รองที่ 2.3 มีวิธีดำเนินการ 4 วิธี 1) ให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิขั้นพื้นฐานในการดูแลรักษาสุขภาพอนามัยของตนเองและครอบครัวตามที่ภาครัฐกำหนด 2) ทำกิจกรรมสาธารณ - ประโยชน์โดยใช้ทรัพยากรนั้นให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์ต่อสังคมหรือสิ่งแวดล้อมให้มากที่สุด 3) ออกแบบแผนปฏิบัติการให้มีการจัดกิจกรรมให้ครูและผู้เรียนได้ทำกิจกรรมโดยจัดให้มี

การคละร่วมกัน เพื่อให้ได้เรียนรู้การดำรงชีวิตกับผู้อื่นเพื่อฝึกฝนทักษะในการชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง 4) สอดแทรกเนื้อหาการเรียนการสอนด้วยข่าวสารต่างๆ ในสังคมปัจจุบันทางสื่อออนไลน์

กลยุทธ์หลักที่ 3 กลยุทธ์รองที่ 3.1 มีวิธีดำเนินการ 4 วิธี ได้แก่ 1) วางแผนการวัดและประเมินผลผู้เรียนในห้องเรียนจากความสามารถในการคิดน่านโยบายภาครัฐที่มีความเปลี่ยนแปลง 2) วัดผลจากความสามารถในการแสดงแนวคิดในการปรับตัวการทำงาน ในสภาพเศรษฐกิจต่างๆ โดยไม่สร้างผลกระทบที่ไม่ดีหรือความเดือดร้อนให้ผู้อื่นของผู้เรียนในห้องเรียน 3) พิจารณาการทำงานร่วมกับผู้อื่นของผู้เรียนในห้องเรียน และมาใช้ในการวัดและประเมินผล โดยยึดถือความร่วมมือ ในกระบวนการกลุ่มโดยให้เกียรติซึ่งกันและกัน 4) วัดและประเมินผลจากความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อกระตุ้นจิตสำนึกผู้อื่นให้มีความรับผิดชอบต่อสิทธิและหน้าที่ทางการเมืองอย่างถูกต้องของผู้เรียนในห้องเรียน

กลยุทธ์หลักที่ 3 กลยุทธ์รองที่ 3.2 มีวิธีดำเนินการ 4 วิธี 1) วัดและประเมินผลความสามารถและความถูกต้องในการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาตนเองตามนโยบายของภาครัฐของผู้เรียนในห้องเรียน 2) วัดความสามารถของผู้เรียนในห้องเรียนจากความสามารถสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน 3) จัดกระบวนการทำงานกลุ่มของผู้เรียนในห้องเรียนในการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกับ เพื่อวัดและประเมินผลทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น 4) ตัดสินผลการเรียนส่วนหนึ่งของผู้เรียนในห้องเรียนโดยยึดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้

กลยุทธ์หลักที่ 3 กลยุทธ์รองที่ 3.3 มีวิธีดำเนินการ 4 วิธี ได้แก่ 1) วางแผนในการกำกับติดตามและเก็บบันทึกข้อมูลที่เกิดจากบรรยากาศภายในห้องเรียนของผู้เรียนในห้องเรียน 2) ประเมินผลการทำงานในโครงการหรือกิจกรรมที่ผู้เรียนในห้องเรียนทำโดยยึดตามประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับสังคมหรือสภาพแวดล้อม 3) ทำการประเมินความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นที่ยังไม่คุ้นเคยกันเพื่อสังเกตความสามารถในการปรับตัวในสังคม 4) สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนในห้องเรียน จากความสามารถในการถกเถียงและพิจารณาข้อมูลข่าวสารจากช่องทางต่างๆ อย่างถูกต้อง

4.4.3 ปรับปรุงร่างกลยุทธ์บริหารการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง

ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ 2 มาทำการปรับปรุงกลยุทธ์หลัก กลยุทธ์รอง และวิธีดำเนินการของ ร่างกลยุทธ์บริหารการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง ฉบับที่ 1 เพื่อพัฒนาเป็นร่างกลยุทธ์บริหารการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง ฉบับที่ 2 ดังแสดงในตาราง 4.25

ตารางที่ 4.25 ร่างกลยุทธ์บริหารการบริการห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง ฉบับที่ 2

กลยุทธ์หลัก	กลยุทธ์รอง	วิธีดำเนินการ	ผลสรุป SWOT Matrix
กลยุทธ์ที่ 1 ปฏิรูปการวัดและประเมินผลและการประเมินผลการศึกษาให้ห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง	ปฏิรูปการวัดและประเมินผล การศึกษา การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองโดยเน้นให้ผู้เรียนค้นคว้าอย่างอิสระ และใช้ ICT เป็นฐาน	<ol style="list-style-type: none"> วางแผนการวัดและประเมินผลผู้เรียนในห้องเรียนจากความสามารถในการคิดน่านโยบายภาครัฐที่มีความเปลี่ยนแปลง วัดความสามารถของผู้เรียนในห้องเรียนจากความสามารถสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน จัดกระบวนการทำงานกลุ่มของผู้เรียนในห้องเรียนในการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกับ เพื่อวัดและประเมินผลทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ประเมินผลการทำงานในโครงการหรือกิจกรรมที่ผู้เรียนในห้องเรียนทำโดยยึดตามประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับสังคมหรือสภาพแวดล้อม 	WO,WT

กลยุทธ์หลัก	กลยุทธ์รอง	วิธีดำเนินการ	ผลสรุป SWOT Matrix
<p>กลยุทธ์ที่ 2</p> <p>ยกระดับประสิทธิภาพของหลักสูตร และวิธีจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนวิชาหน้าที่พลเมืองเพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง</p>	<p>ปฏิรูปการพัฒนาหลักสูตรในห้องเรียนในห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติเกี่ยวกับการดำรงชีวิตในสังคม</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. พัฒนาเนื้อหารายวิชาในหลักสูตรในห้องเรียนในห้องเรียนให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของนโยบายภาครัฐและนำปลูกฝังให้ผู้เรียนในห้องเรียนรู้จักประกอบวิชาชีพโดยยึดถือประโยชน์ของส่วนรวม 2. วางแผนการออกแบบเนื้อหาวิชาในหลักสูตรในห้องเรียนในห้องเรียนให้มีการปลูกฝังจิตสำนึกของผู้เรียนในห้องเรียนในการปรับชีวิตการทำงานให้เข้ากับทุกสภาพเศรษฐกิจโดยไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับผู้อื่นในสังคม 3. พัฒนารายวิชาในหลักสูตรในห้องเรียนในห้องเรียนให้มีการจัดการเรียนการสอนและฝึกทักษะการทำงานแก่ผู้เรียนในห้องเรียนเพื่อให้สามารถรู้หน้าที่พลเมืองได้ในสภาพสังคมที่แตกต่างกัน 4. ทวนสอบรายวิชาในหลักสูตรในห้องเรียนในห้องเรียนเกี่ยวกับความสามารถในการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการเรียนของผู้เรียนในห้องเรียนให้มีความพร้อมต่อยุคสมัยที่มีความเปลี่ยนแปลงเข้าสู่เทคโนโลยีดิจิทัลมากขึ้น 	<p>SO,ST</p>

กลยุทธ์หลัก	กลยุทธ์รอง	วิธีดำเนินการ	ผลสรุป SWOT Matrix
กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นฐาน	ปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนในการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม	1. ปรับรูปแบบวิธีการสอนให้เข้ากับยุคเศรษฐกิจดิจิทัลให้สอดคล้องกับนโยบายภาครัฐ 2. วางแผนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพการณ์จำลองการดำรงชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจสังคมลงไปในรายวิชาที่สอน 3. สร้างภาคีเครือข่ายเพื่อการฝึกฝนทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นที่แสดงให้ผู้เรียนเห็นถึงความสำคัญของการทำหน้าที่ร่วมกัน	WO,WT

4.4.4 ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างกลยุทธ์การบริหารการบริการห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล จากการแสดงความคิดเห็นในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างกลยุทธ์การบริหารการบริการห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองฉบับที่ 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนได้เสียจากการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) สรุปผลได้ดังนี้

1) ความเหมาะสมของร่างกลยุทธ์การบริหารการบริการห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองฉบับที่ 2

ผู้ทรงคุณวุฒิ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า กลยุทธ์หลักทั้ง 3 กลยุทธ์ที่นำเสนอ มีความเหมาะสมดีแล้ว แต่ควรมีการจัดลำดับกลยุทธ์ใหม่โดยยึดผลจากการวิเคราะห์หาต้นตอความต้องการจำเป็นมาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย

กลยุทธ์รอง ควรปรับเปลี่ยนแก้ไขโดยเลือกจากตัวแปรย่อยขององค์ประกอบลักษณะของห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 มาเพียงในบางตัวก็พอ ไม่จำเป็นต้องนำมาใส่ทั้งหมด โดยเกณฑ์ในการ

เลือกให้ยึดตามผลัดชั้นความต้องการจำเป็น และความเป็นไปได้ที่จะนำกลยุทธ์รอนั้นไปปฏิบัติให้สำเร็จ

วิธีดำเนินการในหลายๆ วิธี ยังมีความซับซ้อนมากเกินไปและมีการเกี่ยวโยงกับมิติสภาพแวดล้อมภายนอกหลายด้านผสมกัน ทำให้ยากที่จะปฏิบัติได้ จึงควรนำมาเชื่อมโยงเพียงบางด้านที่มีความเหมาะสมก็พอ และควรจะต้องมีการแสดงให้เห็นถึงกระบวนการบริหารภายในวิธีดำเนินการให้ชัดเจนด้วย

2) ความเป็นไปได้ของร่างกลยุทธ์บริหารการบริการห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง ฉบับที่ 2

ผู้ทรงคุณวุฒิ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า กลยุทธ์หลักทั้ง 3 กลยุทธ์มีความเป็นไปได้สูง และกลยุทธ์รอง และวิธีดำเนินการ มีความเป็นไปได้สูงเช่นกัน แต่ยังมีข้อเสนอแนะบางประการที่ควรนำไปปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้กลยุทธ์รองและวิธีดำเนินการมีความเป็นไปได้ที่สูงมากขึ้น

3) ข้อเสนอแนะของร่างกลยุทธ์บริหารการบริการห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองฉบับที่ 2

ผู้ทรงคุณวุฒิ มีความเห็นสอดคล้องกันในรายละเอียดที่ควรแก้ไขปรับปรุงดังต่อไปนี้

3.1) อยากให้มีวิธีดำเนินการที่วัดผลได้ชัดเจนในเรื่องกระบวนการเรียนแบบร่วมมือโดยให้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์

3.2) ควรนำจุดที่มีปัญหามากที่สุดจากการประเมินที่ได้ค่าของ PNI น้อยที่สุดมาเรียงลำดับความสำคัญของกลยุทธ์ด้วย

3.3) ควรมองที่ประเด็นเรื่องของคุณธรรมแล้วต้องมีจริยธรรมด้วย เพราะผู้เรียนต้องอาศัยอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่น

3.4) วิธีดำเนินการบางข้อเป็นเนื้อหารายวิชา บางข้อเป็นวิธีการเรียนการสอน ควรตรวจสอบให้ตรงกับตัวแปรในแต่ละกลยุทธ์

3.5) ชื่อกลยุทธ์การเสริมสร้างควมมีวิธีการวัดผลที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมที่แสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องของกลยุทธ์และผลที่เกิดจากการเสริมสร้างของผู้เรียน

3.6) กลยุทธ์บางกลยุทธ์ เป็นเรื่องปกติที่สถานศึกษาต้องปฏิบัติตามระเบียบของกระทรวงศึกษาอยู่แล้ว ควรหาแนวทางการสร้างความตระหนักให้กับสถานศึกษาและโรงเรียนให้นำเอากลยุทธ์มาใช้ในการปฏิบัติ มากกว่าจัดทำเป็นนโยบาย

4.4.5 ปรับปรุงกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง

ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนได้เสีย ในหัวข้อที่ 4.4 มาพัฒนาเป็นกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองฉบับสมบูรณ์ โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 4.26

ตารางที่ 4.26 กลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองฉบับสมบูรณ์

กลยุทธ์หลัก	กลยุทธ์รอง	วิธีดำเนินการ	ผลสรุป SWOT Matrix
กลยุทธ์ที่ 1 ปฏิรูปการวัดและประเมินผล การศึกษา ให้ การศึกษาให้ ห้องเรียนเพื่อ เสริมสร้าง คุณภาพของ ความเป็น พลเมือง	พัฒนาระบบการวัด และ ประเมินผล การ ศี ก ษา การ บริหารห้องเรียนใน ศตวรรษที่ 21 เพื่อ เสริมสร้างคุณภาพ ของ ค ว า ม เ ป็ น พลเมืองโดยเน้นให้ ผู้เรียนค้นคว้าอย่าง อิสระและใช้ ICT เป็นฐาน	<ol style="list-style-type: none"> วางแผนการวัดและประเมินผล ผู้เรียนในห้องเรียนจากความสามารถในการคิดนโยบายภาครัฐที่มีความเปลี่ยนแปลง วัดความสามารถของผู้เรียนในห้องเรียนจากความสามารถสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน จัดกระบวนการทำงานกลุ่มของผู้เรียนในห้องเรียนในการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกับ เพื่อวัดและประเมินผล ทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ประเมินผลการทำงานในโครงการหรือกิจกรรมที่ผู้เรียนในห้องเรียนทำ โดยยึดตามประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับสังคมหรือสภาพแวดล้อม 	WO,WT

กลยุทธ์หลัก	กลยุทธ์รอง	วิธีดำเนินการ	ผลสรุป SWOT Matrix
<p>กลยุทธ์ที่ 2</p> <p>ยกระดับประสิทธิภาพของหลักสูตร และวิธีจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนวิชาหน้าที่พลเมืองเพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง</p>	<p>พัฒนาหลักสูตรในห้องเรียนในห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการดำรงชีวิตในสังคม</p>	<ol style="list-style-type: none"> พัฒนาเนื้อหารายวิชาในหลักสูตรในห้องเรียนในห้องเรียนให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของนโยบายภาครัฐและนำปลูกฝังให้ผู้เรียนในห้องเรียนรู้จักประกอบวิชาชีพโดยยึดถือประโยชน์ของส่วนรวม วางแผนการออกแบบเนื้อหาวิชาในหลักสูตรในห้องเรียนในห้องเรียนให้มีการปลูกฝังจิตสำนึกของผู้เรียนในห้องเรียนในการปรับชีวิตการทำงานให้เข้ากับทุกสภาพเศรษฐกิจโดยไม่สร้างความสะดวกสบายให้กับผู้อื่นในสังคม พัฒนารายวิชาในหลักสูตรในห้องเรียนในห้องเรียนให้มีการจัดการเรียนการสอนและฝึกทักษะการทำงานแก่ผู้เรียนในห้องเรียนเพื่อให้สามารถรู้หน้าที่พลเมืองได้ในสภาพสังคมที่แตกต่างกัน 	SO,ST

กลยุทธ์หลัก	กลยุทธ์รอง	วิธีดำเนินการ	ผลสรุป SWOT Matrix
กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นฐาน	พัฒนาวิธีการการจัดการเรียนการสอนในการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม	<ol style="list-style-type: none"> 1. ปรับรูปแบบวิธีการสอนให้เข้ากับยุคเศรษฐกิจดิจิทัลให้สอดคล้องกับนโยบายภาครัฐ 2. วางแผนการสอนให้สอดคล้องกับสร้างสถานการณ์จำลองการดำรงชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจสังคมลงไปในรายวิชาที่สอน 3. สร้างภาคีเครือข่ายเพื่อการฝึกฝนทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นที่แสดงให้เห็นให้ผู้เรียนเห็นถึงความสำคัญของการทำหน้าที่ร่วมกัน 	WO,WT

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากรอบแนวคิดของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง 2) ศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคามของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง 3) พัฒนากลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัด สพฐ. ปีการศึกษา 2559 ที่ผ่านการประเมินระดับดีขึ้นไปจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) จำนวน 542 โรงเรียน ปีการศึกษา 2559 (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2560) กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัด สพฐ. ปีการศึกษา 2559 ที่ผ่านการประเมินระดับดีขึ้นไปจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) จำนวน 230 โรงเรียน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการและครูหัวหน้ากลุ่มสาระหรือครูหัวหน้าระดับ โดยกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (purposive sampling) มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบไปด้วยแบบประเมินกรอบแนวคิดในการวิจัย แบบสอบถามในการวิจัยและแบบตรวจร่างกลยุทธ์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนาคือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าดัชนีความต้องการจำเป็น และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ในบทที่ 5 นี้ จะได้ทำการนำเสนอเกี่ยวกับการสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 กรอบแนวคิดของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองประกอบไปด้วย

กรอบแนวคิดของการบริหารห้องเรียน ผลวิจัยพบว่ากรอบแนวคิดของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง ประกอบไปด้วยกรอบแนวคิดหลัก 4 เรื่อง ได้แก่ กรอบแนวคิดกระบวนการบริหาร กรอบแนวคิดเรื่องลักษณะห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 กรอบแนวคิดเรื่องความเป็นพลเมืองและกรอบแนวคิดเรื่องการเสริมสร้างคุณภาพของความเป็น

พลเมือง กรอบแนวคิดของห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ การสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน (Active Learning) และครูผู้สอนในห้องเรียนมีบทบาทเป็น Facilitator หรือผู้ให้คำแนะนำโดยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้โดยการค้นคว้าอย่างอิสระ (Independent Investigation) จากการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ ICT เป็นฐาน กรอบการเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนความเป็นพลเมืองและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน

5.1.2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองประกอบไปด้วย

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง เพื่อนำไปสู่การหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคามของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง จากงานวิจัยพบว่าสภาพปัจจุบันของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน จำแนกตามองค์ประกอบของลักษณะห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.44$, S.D.=0.71) เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่าองค์ประกอบของลักษณะห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 ด้านการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ($\bar{X}=3.52$, S.D.=0.68) มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันสูงที่สุด รองลงมาคือด้านผู้เรียนเรียนรู้จากเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐาน ($\bar{X}=3.50$, S.D.=0.73) และด้านสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X}=3.32$, S.D.=0.78) ตามลำดับ

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน จำแนกตามองค์ประกอบของลักษณะห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.44$, S.D.=0.57) เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่าองค์ประกอบของลักษณะห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 ด้านเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ($\bar{X}=4.49$, S.D.=0.55) และด้านผู้เรียนเรียนรู้จากเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนโดยใช้ ICT เป็นฐาน ($\bar{X}=4.49$, S.D.=0.57) มีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์สูงที่สุดเท่ากันและ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ต่ำที่สุดคือด้านสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X}=4.35$, S.D.=0.65)

5.1.3 จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคามของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง

จุดแข็งของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง พบว่า ได้แก่ บรรยากาศของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ($PNI_{\text{modified}} = 0.265$) จุดอ่อนของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง ได้แก่ การวัดและประเมินผลการศึกษา ($PNI_{\text{modified}} = 0.329$) โอกาสของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง ได้แก่ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ($PNI_{\text{modified}} = 0.285$) และภาวะคุกคามการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง ได้แก่ นโยบายของรัฐบาล ($PNI_{\text{modified}} = 0.327$) สภาพเศรษฐกิจ ($PNI_{\text{modified}} = 0.322$) และสภาพสังคม ($PNI_{\text{modified}} = 0.319$)

5.1.4 กลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง

กลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง ได้แก่

กลยุทธ์ที่ 1 ปฏิรูปการวัดและประเมินผลการศึกษาให้ห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง

กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับประสิทธิภาพของหลักสูตรและวิธีจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนวิชาหน้าที่พลเมืองเพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างการคุณภาพของความเป็นพลเมือง

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

5.2.1 กรอบแนวคิดของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองประกอบไปด้วย

กรอบแนวคิดของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองประกอบไปด้วย กรอบแนวคิดกระบวนการบริหาร กรอบแนวคิดเรื่องลักษณะห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 กรอบแนวคิดเรื่องความเป็นพลเมือง และกรอบแนวคิดเรื่องการเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองกรอบแนวคิดของห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองมีจุดเด่นอยู่ที่กรอบแนวคิดเรื่องลักษณะห้องเรียน ซึ่งในศตวรรษที่ 21 นี้กระบวนการบริหารห้องเรียนก็ยังคงใช้กรอบ PIE เนื่องจากเป็นกระบวนการที่เป็นสากล (Deming, 1993) การวิจัยพบว่าการบริหารสถานศึกษาในปัจจุบันก็ยังใช้กรอบนี้ ครูผู้สอนจะเน้นการสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน (Active Learning) และผู้สอนในห้องเรียนมีบทบาทเป็น Facilitator หรือผู้ให้คำแนะนำโดยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้โดยการค้นคว้าอย่างอิสระ (Independent Investigation) จากการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ ICT เป็นฐานและพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็นสื่อการสอนที่ทันสมัย ในส่วนที่เป็นกรอบที่น่าสนใจคือของกรอบด้านกรอบการเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนความเป็นพลเมืองและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน โดยมีความเชื่อมโยงจากกรอบความเป็นพลเมืองที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีใจเปิดกว้าง ยินดีรับฟังผู้อื่น มีความเมตตา กรุณา มีความเข้าใจวัฒนธรรมและความคาดหวังของผู้อื่น

5.2.2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองประกอบไปด้วย

5.2.2.1 สภาพปัจจุบันของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าในปัจจุบันโรงเรียนมีการบริหารห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองในระดับหนึ่ง ที่เป็นดังนี้เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้กำหนดให้การบริหารจัดการห้องเรียนเป็นหนึ่งในสมรรถนะของครู จะเป็นข้อบังคับโดยอัตโนมัติให้ครูมีความใส่ใจในการบริหารห้องเรียน จากการศึกษาครั้งนี้ยังพบว่าการบริหารจัดการห้องเรียนนั้นมีความสำคัญอย่างมากต่อการเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง เนื่องจากหากมองในบริบทของบรรยากาศในการเรียนนั้น การเสริมสร้างบรรยากาศทางกายภาพของห้องเรียนเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องจัดเตรียมห้องเรียนให้มีความพร้อมในการเรียนรู้ ทั้งวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับที่พระพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.

2553 มาตรา 24 ข้อ 5 ได้กำหนดให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2554) นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงการจัดโต๊ะที่นั่งเรียนที่ควรจัดเป็นนั่งคู่หรือเป็นกลุ่มนั้นก็เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกิดปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนคนอื่นๆ เช่นเดียวกับที่ภควรรณ โทมา (2554) กล่าวว่า การสร้างบรรยากาศในห้องเรียนเป็นการช่วยฝึกให้ผู้เรียนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ฝึกให้มีอัธยาศัยไมตรีในการอยู่ร่วมกัน ซึ่งนับว่าเป็นช่วยส่งเสริมการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมหรือการเป็นพลเมือง อีกทั้งห้องเรียนก็เปรียบเสมือนสังคมที่จำลองสภาพสังคมที่เป็นจริงให้เข้ามาอยู่ในห้องเรียน ดังที่ชุมศรี เนียมประดิษฐ์ (2549) กล่าวว่า ห้องเรียนเป็นสังคมเล็กๆ ของผู้เรียน พวกเขาได้เรียนรู้ทั้งด้านวิชาการและการเข้าสังคม ดังนั้นห้องเรียนมีบทบาทสำคัญในการสร้างผู้เรียนทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์และสังคม จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องจัดสภาพห้องเรียนให้ผู้เรียนอยากอยู่และอยากเรียนรู้

5.2.2.2 สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองมีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูตระหนักว่าตนเองมีศักยภาพที่จะร่วมกันพัฒนาและบริหารจัดการห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองได้ โดยผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความคาดหวังต่อการบริหารจัดการห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองที่จะเกิดขึ้นในอนาคตค่อนข้างสูงสอดคล้องกับผลการวิจัยครั้งนี้ ทั้งนี้จากการศึกษาพบว่าประเด็นที่น่าสนใจคือ การเสริมสร้างบรรยากาศทางจิตใจของห้องเรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่เป็นนามธรรม ไม่สามารถจับต้องได้ แต่กลับมีผลต่อจิตใจของผู้เรียนอย่างมหาศาล จึงจำเป็นต้องสร้างบรรยากาศทางจิตใจให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกสบาย ไม่กดดัน มีอิสระ กล่าวคือเป็นบรรยากาศทางจิตใจที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับที่ภควรรณ โทมา (2554) กล่าวว่า ห้องเรียนที่มีบรรยากาศเต็มไปด้วยความอบอุ่น ความเห็นอกเห็นใจและความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน และกัน ย่อมเป็นแรงจูงใจภายนอกที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้ รักการอยู่ร่วมกันในห้องเรียน อีกทั้งในส่วนของการจัดบรรยากาศทางจิตใจของห้องเรียนเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองนั้นสอดคล้องกับที่ศศิธร ชันติธรากร (2551) กล่าวว่า การบริหารห้องเรียนของครูนั้นขึ้นอยู่กับความมุ่งหวังของครูที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนด้วยความรู้สึกรักและคำนึงถึง ดังนั้นกลยุทธ์ที่พัฒนาได้ที่เน้นการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ร่วมกันนั้นเพื่อที่จะปลูกฝังให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น ช่วยให้ผู้เรียนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมห้องเรียนก็เป็นไปเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน

5.2.3 จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคามของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง

การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคามของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง จากการวิจัยพบว่า จุดแข็ง ได้แก่ บรรยากาศของ

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ สอดคล้องกับที่สมคิด อิศระวัฒน์ (2543) กล่าวว่า หากบรรยากาศเอื้อหรือสนับสนุนการเรียนรู้จะเกิดขึ้น ในทางตรงกันข้ามหากบรรยากาศไม่เอื้ออำนวยก็จะเป็นอุปสรรคที่ขัดขวางไม่ให้ความรู้เกิดขึ้นได้เช่นกัน ซึ่งมีผลการวิจัยที่พบว่าบรรยากาศการเรียนและสภาพการจัดการห้องเรียนส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ คุณลักษณะอันพึงประสงค์และการคงอยู่ในห้องเรียนของผู้เรียน (ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, 2557) ยิ่งไปกว่านั้นการจัดบรรยากาศที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้นั้นก็มีความเหมาะสมกับห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 ดังที่สุทัศน์ สังคะพันธ์ และคณะ (ม.ป.ป.) กล่าวว่าในศตวรรษที่ 21 การจัดการเรียนการสอนนั้นต้องมีความสัมพันธ์ มีขั้นตอนและมีกระบวนการที่เป็นลำดับที่ผู้เรียนสามารถมีส่วนร่วมกับการเรียนการสอนได้ และเป็นไปในทิศทางเดียวกับที่มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2556) ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้เรียนเป็นหลักการจัดการเรียนการสอน

ถึงแม้ว่าจุดแข็งที่เป็นข้อค้นพบจากงานวิจัยจะพบว่าเรื่องของบรรยากาศของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมจะมีบทบาทสำคัญ แต่ประเด็นที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือครูผู้สอนต้องมีความเข้าใจในบทบาทของการเรียนในศตวรรษที่ 21 อย่างแท้จริง การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองด้วยการปรับเปลี่ยนบทบาทนั้นเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ผู้สอนไม่ใช่ศูนย์กลางในการเรียน ไม่ใช่หัวใจหลักที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดเนื้อหาความรู้เหมือนในอดีต แต่ต้องปรับมาเป็นผู้ให้คำแนะนำหรือผู้อำนวยการความสะดวกและให้ผู้เรียนได้กลายเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้แทน กลยุทธ์การบริหารห้องเรียนนี้จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองได้ โดยผู้สอนคอยแนะนำและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับที่พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข (2559) กล่าวว่า ผู้สอนควรทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจเพื่อไปสู่เป้าหมายที่กำหนด โดยการกระตุ้นให้เกิดแรงขับทางปัญญาและผู้สอนต้องให้การเสริมแรงเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความถี่ของพฤติกรรมที่พึงประสงค์

จุดอ่อน คือ การวัดและประเมินผลการศึกษา การวัดและประเมินผลมีความสำคัญกับผู้เรียนเป็นอย่างมากเนื่องจากเป็นปัจจัยที่สะท้อนถึงประสิทธิภาพของการสอนของครูผู้สอน และเป็นสิ่งที่แสดงถึงคุณภาพของผู้เรียนรวมถึงคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า การวัดและประเมินผลนั้นเป็นจุดอ่อนที่ควรได้รับการปรับปรุง ดังนั้นผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาต้องตระหนักถึงความสำคัญของแนวทางการวัดและประเมินผล ทั้งในระดับห้องเรียนและภาพรวมของสถานศึกษา โดยผู้บริหารควรหาวิธีการหรือแนวทางในการให้ความรู้ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาและการพัฒนาครูผู้สอนให้รู้จักวิธีการที่ถูกต้องและการนำผลที่ได้จากการวัดและประเมินผลมาปรับปรุงสภาพการจัดการเรียนการสอนของห้องเรียนและสถานศึกษา ให้ผู้เรียนได้รับการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ

โอกาส คือ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมีส่วนช่วยในการบริหารห้องเรียน นับเป็นปัจจัยเอื้อในการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่สอดคล้องกับยุคปัจจุบันที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ดังที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2559) กล่าวว่า ยุคศตวรรษที่ 21 มีการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีสูงกว่ายุคก่อนเป็นอย่างมาก มีการผลิตสินค้าและบริการแบบอัตโนมัติที่ใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่เพิ่มขึ้น ซึ่งเมื่อพิจารณาในด้านการศึกษาก็เห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกับการผลิตและการบริการที่ใช้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเข้ามาช่วยพัฒนาและอำนวยความสะดวกต่างๆ ทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับที่ฉัตรดา เวชญาลักษณ์ (2559) กล่าวว่า ครูผู้สอนในยุคศตวรรษที่ 21 จะต้องพัฒนาความรู้ของตนเองเป็นอย่างมากโดยเฉพาะความรู้ในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการห้องเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ทางการศึกษาอย่างสูงสุด ดังนั้นความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีจึงเป็นโอกาสที่ช่วยในการบริหารห้องเรียน โดยสามารถพิจารณาได้ 2 มิติ คือ 1) มิติความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเป็นปัจจัยเอื้อทางการบริหารห้องเรียนด้านการจัดบรรยากาศทางกายภาพของห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 โดยอาศัยการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาทำเป็นเครื่องมือหรืออุปกรณ์ช่วย เช่น คอมพิวเตอร์ กระดานอัจฉริยะ หรือ สมาร์ทบอร์ด (Smart board) เป็นต้น ซึ่งมีความเหมาะสมกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ดังที่เอื้ออารี ทองแก้ว จันทร (ม.ป.ป.) กล่าวว่า จุดเน้นของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้วิธีคิด การใช้ชีวิตและการทำงาน ซึ่งเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจะเป็นเครื่องมือสำคัญเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ 2) มิติความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเป็นปัจจัยเอื้อทางการบริหารห้องเรียนด้านการพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง ซึ่งครูจะต้องสร้างความรู้โดยใช้ฐานของเทคโนโลยี สอดคล้องกับผลการวิจัยของฉัตรนันท์ ศิริเจริญ (2555) ที่พบว่า การใช้สื่อบูรณาการจะเป็นเครื่องมือช่วยเสริมสร้างความรู้ด้านความเป็นพลเมืองได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

และภาวะคุกคามคือนโยบายของรัฐบาล สภาพเศรษฐกิจและสภาพสังคม ซึ่งแสดงให้เห็นว่านโยบายของรัฐบาล สภาพเศรษฐกิจและสภาพสังคมเป็นอุปสรรคที่ขัดขวางการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะออกนโยบายทางการศึกษาที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองมากมาย ดังที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2548) กล่าวว่า ประเทศไทยเห็นความสำคัญของการศึกษาในฐานะที่เป็นเครื่องมือสำหรับการสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองให้แก่สังคม โดยความคิดเรื่องการใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือปลูกฝังหรือพัฒนาคุณลักษณะของความเป็นพลเมือง แต่ความสำคัญของความเป็นพลเมืองตามที่รัฐบาลได้กำหนดไว้นั้นไม่สามารถเทียบเท่ากับสำคัญกับสาระวิชาอื่นๆ ซึ่งเห็นได้จากการที่วิชาหน้าที่พลเมืองที่จากเดิมเคยเป็นหนึ่งในวิชาในหลักสูตรการศึกษาพื้นฐานที่

ผู้เรียนทุกคนต้องเรียน แต่กลับถูกลดบทบาทความสำคัญให้เหลือเพียงเป็นสาระหนึ่งในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาเท่านั้นและเป็นวิชาที่แทบจะไม่ได้มีผลอะไรกับการเรียนต่อหรือการเข้ามหาวิทยาลัย (อรรถพล วชิรสิทธิ์, ม.ป.ป.) ส่งผลให้ขาดการให้ความสำคัญ อีกทั้งสภาพเศรษฐกิจและสภาพสังคมในปัจจุบันที่เป็นสังคมแห่งการแข่งขัน ผู้เรียนจำเป็นต้องเรียนรู้วิชาหลัก 8 กลุ่มสาระตามที่หลักสูตรแกนกลางที่กระทรวงศึกษากำหนด เพื่อที่จะนำความรู้ไปสอบแข่งขันเข้ามหาวิทยาลัย ส่วนผู้สอนก็พยายามใส่ความรู้จำนวนมากในวิชาหลักเพื่อที่จะให้ผู้เรียนมีผลการเรียนดี สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ อันจะช่วยสร้างชื่อเสียงให้กับสถานศึกษา รวมทั้งผู้บริหารและครูได้เป็นที่รู้จักและที่ชื่นชมจนละเลยหรือลดความสำคัญที่จะปลูกฝังหรือเสริมสร้างความเป็นพลเมืองให้กับผู้เรียน

5.2.4 กลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง

กลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง ได้แก่

กลยุทธ์ที่ 1 ปฏิรูปการวัดและประเมินผลการศึกษาให้ห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง ซึ่งสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการที่ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการปฏิรูปเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557) ดังนั้นการปฏิรูปการวัดและประเมินผลการศึกษาให้ห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองนั้นจะทำให้เห็นถึงสภาพปัจจุบันและนำไปสู่การแก้ไขปฏิบัติได้อย่างแท้จริง

กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับประสิทธิภาพของหลักสูตรและวิธีจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนวิชาหน้าที่พลเมืองเพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง กลยุทธ์ดังกล่าวเป็นไปในทิศทางเดียวกับที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557) ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาการศึกษาไทยในประเด็นของการพัฒนาการเรียนการสอนหน้าที่พลเมืองในฐานะที่เป็นกลไกสำคัญในการเตรียมพลเมืองของชาติไปสู่การเป็นพลเมืองที่มีประสิทธิภาพ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีแนวคิดที่จะปรับปรุงหลักสูตรในด้านวิชาหน้าที่พลเมือง ซึ่งปัจจุบันยังคงมีอยู่ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพียงแต่ถูกบรรจุอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จึงอาจทำให้น้อยและเวลาในการเรียนมีน้อยกว่าที่ผ่านมา ซึ่งมีผลทำให้ผู้เรียนอาจได้เรียนรู้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่พลเมืองได้ไม่เต็มที่ ดังนั้นอาจจะต้องจัดสอนแยกวิชา ซึ่งแนวทางดังกล่าวเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับนโยบายบริหารราชการของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่มุ่งให้คนไทยมีความรักสามัคคี รู้จักสิทธิหน้าที่ของตนเอง รวมถึงเคารพสิทธิหน้าที่ของผู้อื่น ด้วย (นวรรตน์ รามสุต, 2557) นับเป็นการเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง แต่แนวคิดดังกล่าวถูกยุติลง เนื่องจากกรมการพัฒนารับรองการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์และหน้าที่พลเมือง

ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กล่าวว่า วิชาหน้าที่พลเมืองจะรวมอยู่ในกลุ่ม วิทยาศาสตร์ ศิลปกรรม จริยธรรม เศรษฐศาสตร์และภูมิศาสตร์ กำหนดให้เรียนรวม 80 ชั่วโมงต่อปีในระดับประถม 120 ชั่วโมงต่อปีในระดับมัธยมต้น และ 240 ชั่วโมงต่อปีในระดับมัธยมปลาย จึงไม่ต้องแยกออกเป็นวิชาต่างหาก แต่จะให้เพิ่มกิจกรรมส่งเสริมผู้เรียนให้มากขึ้นแทน (ไทยรัฐออนไลน์, 2557) แต่อย่างไรก็ตามแนวคิดดังกล่าวถูกนำกลับมาใช้ใหม่ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ปรับวิชาหน้าที่พลเมืองแยกออกมาเป็นรายวิชาบังคับเลือก มีหน่วยการเรียนรู้ 1 หน่วยกิต กำหนดให้เรียน 40 ชั่วโมงต่อปี หรือสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมงในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - มัธยมศึกษาปีที่ 3 สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจะกำหนดให้เรียน 80 ชั่วโมงตลอด 3 ปี จำนวน 2 หน่วยกิต โดยวิชาหน้าที่พลเมืองที่เพิ่มขึ้นมานั้นจะให้โรงเรียนใช้ชั่วโมงในรายวิชากิจกรรมที่สถานศึกษาจัดเพิ่มเติมตามความพร้อมและจุดเน้นมาจัดการเรียนการสอนให้ครบตามที่กำหนด (ผู้จัดการออนไลน์, 2557) ดังนั้นแสดงให้เห็นว่าการกลับมายกระดับให้วิชาหน้าที่พลเมืองได้เป็นหนึ่งในวิชาที่ผู้เรียนต้องเรียน ไม่ใช่เป็นเพียงส่วนหนึ่งนั้นจะเป็นการยกระดับประสิทธิภาพของหลักสูตรที่ช่วยเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง ซึ่งนับว่าสอดคล้องกับกลยุทธ์ที่ได้นำเสนอ นอกจากนี้กลยุทธ์ดังกล่าวยังสอดคล้องกับทิวชัย ต้นศิริ และคณะ (2557) กล่าวว่า เนื้อหาความรู้เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองมีมากแล้ว แต่จะต้องพัฒนาวิธีการสอนความเป็นพลเมืองด้วย โดยต้องเปลี่ยนวิธีจากเดิมที่เคยชี้แนะผู้เรียนให้จดจำตามคำบอกของครูอาจารย์ ซึ่งวิธีดังกล่าวเป็นวิธีเพื่อสอบเอาคะแนน แต่ไม่ได้เป็นวิธีที่ช่วยสร้างลักษณะของความเป็นพลเมือง วิธีสอนแบบเดิมและความรู้เดิมที่ครูอาจารย์นำมาสอนนั้นแท้จริงคือความรู้เก่าที่ไม่ทันสมัย โดยเฉพาะพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ซึ่งผู้เรียนควรได้รับการส่งเสริมการแสดงออกทั้งการคิดและการปฏิบัติมากยิ่งขึ้น ส่วนครูก็ใช้วิธีการชี้แนะ แต่ไม่ชี้แนะ โดยจัดการเรียนรู้โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนกัน

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างการคุณภาพของความเป็นพลเมือง ซึ่งกลยุทธ์ดังกล่าวสอดคล้องกับที่เอื้ออารี ทองแก้ว จันทร (ม.ป.ป.) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องคำนึงถึงวิธีการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ รวมถึงสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้สามารถต่อยอดไปในอนาคตจึงควรมานวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษามานำมาบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน โดยจัดห้องเรียนให้มีการผสมผสานอุปกรณ์และเทคโนโลยีต่างๆ เข้าด้วยกัน ทั้งนี้ในปัจจุบันได้มีนวัตกรรมการจัดห้องเรียนโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐานที่เรียกว่า ห้องเรียนอัจฉริยะ หรือ Smart Classroom ซึ่งเป็นห้องเรียนเชิงปฏิสัมพันธ์ทางการเรียนการสอนที่จะช่วยเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียนจากการใช้สื่ออุปกรณ์ประเภทจอบปฏิสัมพันธ์ เพื่อการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทางการเรียนร่วมกัน นิเทศติดตามการจัดกิจกรรมกลุ่ม เป็นต้น นับเป็นแหล่งบริหารจัดการทางการเรียน (Samsung Smart Classroom, 2013) อีกทั้ง

กลยุทธ์ดังกล่าวยังสอดคล้องกับทิวชัย ต้นศิริ และคณะ (2557) กล่าวว่า สื่อสมัยใหม่ได้ทำหน้าที่เหมือนเป็นห้องเรียนใหญ่ของสังคมที่มีเทคโนโลยีทันสมัยที่สามารถสร้างแบบอย่างและส่งเสริมในเรื่องของการสร้างความเป็นพลเมืองได้เป็นอย่างดี โดยได้มีเทคโนโลยีทางการศึกษามากมาย เช่น การพัฒนานวัตกรรม เกมคอมพิวเตอร์ ที่นับเป็นสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ช่วยสอนให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจถึงความรับผิดชอบ เรียนรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง เป็นต้น

จากผลการวิจัย พบว่า กลยุทธ์ทั้ง 3 ในข้างต้นนั้นมีความครอบคลุมกระบวนการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 3 ปัจจัยอันประกอบด้วย 1) สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ (Creative) ภายในห้องเรียน ผู้สอนต้องให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติและสร้างความรู้โดยเกิดจากความเข้าใจของผู้เรียนเอง โดยผู้เรียน 2) ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการความสะดวหรือผู้ฝึกสอน เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน (Active Learning) สร้างให้เกิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) และการเรียนรู้แบบช่วยเหลือกัน (Collaborative Learning) 3) ผู้สอนในห้องเรียนมีบทบาทเป็น Facilitator หรือผู้ให้คำแนะนำโดยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้โดยการค้นคว้าอย่างอิสระ (Independent Investigation) จากการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ ICT เป็นฐาน

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำงานวิจัยไปใช้

1.1 จากการจากการศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคามของงานวิจัย พบว่าจุดอ่อนของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองคือเรื่องของการวัดและประเมินผลการศึกษา ดังนั้นผู้บริหารจึงควรบริหารงานวัดและประเมินผลการศึกษาของโรงเรียน เช่น การจัดอบรมความรู้ด้านการวัดและประเมินผลเพื่อให้ครูภายในโรงเรียนมีความรู้ด้านวัดและประเมินผลมากยิ่งขึ้น และช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้ดีขึ้นตามลำดับ

1.2 จากการการศึกษา จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคามของงานวิจัย พบว่าความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีคือ โอกาสของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง ดังนั้นโรงเรียนควรสนับสนุนให้มีนโยบายและแนวทางที่ชัดเจนในการส่งเสริมการบริหารห้องเรียนโดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและนำมาสนับสนุนเพื่อเป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ

1.3 จากการวิจัย พบว่า สภาพปัญหาที่สำคัญอีกข้อหนึ่งของโรงเรียนคือ ครูผู้สอนไม่สามารถนำเทคโนโลยีหรือสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้กับการเรียนเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้บริหารจึงควรจัดอบรมและให้ความรู้ด้านเทคโนโลยี

สารสนเทศกับครูผู้สอนในโรงเรียนให้มีความเข้าใจและตระหนักถึงแนวทางหรือวิธีที่จะนำเทคโนโลยีมาใช้ในห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองได้

1.4 เนื่องจากผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่าโรงเรียนหลายแห่งขาดความพร้อมด้านงบประมาณที่จะมาจัดสรรในการพัฒนาห้องเรียนให้มีบรรยากาศที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองผู้บริหารควรบริหารงบประมาณโดยจัดกิจกรรมทางการศึกษาเพื่อหารายได้และระดมทุนเพิ่มเติมเพื่อนำไปซื้ออุปกรณ์ที่สนับสนุนให้ห้องเรียนมีบรรยากาศที่เสริมสร้างความเป็นพลเมือง

1.5 จากผลการวิจัย ผู้บริหารต้องจัดทำแผนสนับสนุนให้ครูผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนเพื่อเตรียมผู้เรียนเป็นพลเมืองโลกที่ดีและผู้บริหารควรจัดอบรมเพื่อให้ความรู้แก่ครูผู้สอนในเรื่องของการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน โดยเฉพาะวิชาหน้าที่พลเมือง ผู้บริหารต้องสื่อสารความคาดหวังไปให้ครูผู้สอนทราบเพื่อร่วมกันค้นหาวิธีการในช่วยทำให้เกิดกระบวนการเรียนที่ดีที่สุดในห้องเรียน

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยในการหาดัชนีชี้วัดสำหรับการวัดและประเมินผลในรายวิชาที่มีสอนเรื่องหน้าที่พลเมือง เนื่องจากผลของการวิจัยพบว่าการวัดและประเมินผลการศึกษายังเป็นจุดอ่อน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาและให้ความรู้โดยการจัดอบรมแก่ครูและบุคลากรภายในสถานศึกษา เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และยกระดับคุณภาพของความเป็นพลเมืองของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5.3.2.1 จากการวิจัยพบว่า กลยุทธ์ที่พัฒนาในการวิจัยนี้สามารถนำไปใช้ได้ทันที ดังนั้น จึงเสนอให้หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องนำไปใช้ และดำเนินการติดตามประเมินผลเพื่อการพัฒนากลยุทธ์ในขั้นต่อไป

5.3.2.3 นำกลยุทธ์ที่ได้จากงานวิจัยนี้ไปทดลองใช้ในสถานศึกษาอื่นๆ ที่มีการระบุเรื่องความเป็นพลเมืองในวิสัยทัศน์หรือพันธกิจของโรงเรียน เพื่อสร้างห้องเรียนที่เสริมสร้างให้ผู้เรียนมีลักษณะเด่นด้านคุณลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดี

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กนกวรรณ ศุภสิริโรจน์. (2556). *กลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนดนตรีเอกขนนอก
ระบบ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต. ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทาง
การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. (2539). *คู่มือการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษาการจัด
สิ่งแวดล้อมในการเรียนการสอน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กานต์สุดา มาชะศิริรานนท์. (2546). *การนำเสนอระบบการจัดการความรู้สำหรับองค์กรภาคเอกชน.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ*. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิตติวดี บุญเชื้อ และคณะ. (2547). *ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความสุข*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- กุลนิษฐ์ชา รานอก. (2554). *การศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการชั้นเรียนของครู
ประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นครราชสีมา เขต 5*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะ
ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. (2547). *การเมืองการปกครองไทยหลายมิติ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไกรยุทธ ธีรตยาคีนันท์. (2542). *แนวพระราชดำริด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของพระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัว*. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชามัธยมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณางค์ คำณเอนก. (2544). *ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบรมนิวาส กรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ.
ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- คณะกรรมการนานาชาติว่าด้วยการศึกษาในศตวรรษที่ 21. (2551). *การเรียนรู้: ชุมทรัพย์ในตน =
learning: the treasure within*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ.
- ฉันท ชาติทอง. (2552). *การจัดการชั้นเรียน: ห้องเรียนแห่งความสุข = Classroom management :
happiness classroom*. นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์.
- จารุวรรณ ฤทธิเพชร. (2552). *กระบวนการและปัจจัยสำคัญแห่งความสำเร็จของการจัดการความรู้
ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานครและ*

- ปริมณฑล: การศึกษาเชิงคุณภาพและปริมาณ. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต. ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จินตนา เล็กถ้วน. (2541). ผลของการเรียนแบบร่วมมือที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิราวรรณ บุญศรีวงศ์. (2553). การจัดการเชิงกลยุทธ์. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.gotoknow.org/posts/340098> [18 กันยายน 2556]
- ชนิดา ปิ่นณะสฤกษ์. (2554). การนำเสนอแนวทางการจัดห้องเรียนศิลปะในโรงเรียนประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยสิทธิ์ เฉลิมมีประเสริฐ. (2544). สถิติเพื่อนักบริหาร. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาติชาย ม่วงปฐม. (2539). ผลของวิธีการเรียนแบบร่วมมือและระดับความสามารถทางคณิตศาสตร์ที่มีผลต่อการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชำเรือง วุฒิจันทร์. (2534). หลักการและวิธีการพัฒนาจริยศึกษาในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: กรมศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ.
- เชิดศักดิ์ ศุภโสภณ. (2553). การพัฒนารูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต. ภาควิชานโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ และปรีชา วิหคโต. (2537). “การวิจัยสภาพแวดล้อมทางการศึกษา” การวิจัยเทคโนโลยีและการสื่อสารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ณัฐพันธ์ เจริญนนท์. (2552). การจัดการเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ณิรดา เวชญาลักษณ์. (2559). การบริหารจัดการชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. วารสารบัณฑิตศึกษา, 13, 61 (เมษายน – มิถุนายน): 11 - 20.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2522). การพัฒนาจริยธรรม. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดารุณี ทิพยกุลไพโรจน์. (2557). การพัฒนาตัวบ่งชี้ความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนไทย: การทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของการวัด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ดำรงศรี ศรีอร่าม. (2553). *การพัฒนาารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต. ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทักษะการเรีนรูู้แห่งศตวรรษที่ 21. (2557). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.vcharkarn.com/varticle/60454> [28 เมษายน 2557]
- ทักษะแห่งอนาคตใหม่: การเรีนรูู้ในศตวรรษที่ 21 คือ อย่างไร? (2555) [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.qlf.or.th/home/Contents/417> [28 เมษายน 2557]
- ทิตนา เขมมณี และคณะ. (2540). *ทฤษฎีการเรีนรูู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- ทิตนา เขมมณี. (2545). *กลุ่มสัมพันธ์เพื่อการทำงานและการจัดการเรีนการสอน*. กรุงเทพมหานคร: ชินแอดเวอร์ไทซิงกรุ๊ป.
- ทิตนา เขมมณี. (ม.ป.ป.). *แนวคิดสำคัญเกี่ยวกับระบบและรูปแบบการจัดการเรีนการสอน*. มพท.มฟฟ.: (อัดสำเนา).
- ไทยรัฐออนไลน์. (2557). *วิชาหน้าที่พลเมือง ได้คำตอบแล้วครับ*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.thairath.co.th/content/430067> [28 เมษายน 2559]
- ธงชัย สันติวงษ์. (2537). *การวางแผนเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- ธีรนาถ ฤ สุนทร. (2545). *การพัฒนาารูปแบบและกลยุทธ์การบริหารคุณภาพสำหรับกิจการนั้กศึกษา มหาวิทยาลัยเอกชน*. วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต. สาขาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นwor ชลารักษ์. (2558). *บทบาทของครูกับการเรีนการสอนในศตวรรษที่ 21*. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น*, 9 (พฤษภาคม – กรกฎาคม): 64-71.
- นworรัตน์ รามสูต. (2557). *การปรับปรุงหลักสูตรประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.moe.go.th/websm/2014/jun/141.html> [8 กันยายน 2559]
- แนวคิดการจัดการเชิงกลยุทธ์*. (ม.ป.ป.). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://oservice.skru.ac.th/ebookft/623/chapter_1.pdf [18 กันยายน 2556]
- ประทวน มูลหล้า. (2552). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับสมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรีนของครูระดับมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 3 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1*. *วารสารบริหารการศึกษา มศว*. 6,11 (กรกฎาคม – ธันวาคม): 15 – 36.
- ประภัสสร ทิพย์สงเคราะห์. (2557). *การออกแบบสภาพแวดล้อมการเรีนรูู้ในห้องกิจกรรมการเรีนรูู้ตามแนวคิดคอนสตรัคชันนิลซึมเพื่อสนับสนุนการจัดการเรีนการสอนของโรงเรียน*

- ประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเวศ วะสี. (2535). *การพัฒนาการศึกษาในอนาคต แนวทางการพัฒนาการศึกษาในอนาคต*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ปราณี สาระจิตต์. (2537). *การพัฒนาชุดการศึกษาด้วยตนเองเรื่องการจัดการในชั้นเรียน สำหรับครูอนุบาลสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอ่างทอง*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2555). *การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์. (2557). *การจัดการชั้นเรียนและแหล่งเรียนรู้*. กรุงเทพมหานคร: มีนเซอร์วิส ซัพพลาย.
- ปลินธร เพ็ชรฤทธิ์. (2550). *สภาพและปัญหาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้การสอนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีให้แก่แก่นักเรียนมัธยมศึกษาของครูสังคมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. สาขาการสอนสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.
- ปัทมา ศรขาว. (2540). *ผลของการเรียนแบบร่วมมือที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยสยาม*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ผู้จัดการออนไลน์. (2557). สพฐ.ส่งแยก “หน้าที่พลเมือง” เป็นวิชาบังคับ ต้องเรียน 40-80 ชม./ปี. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.manager.co.th/QOL/ViewNews.aspx?NewsID=9570000068114> [8 กันยายน 2559]
- พงศ์ศิริ จันทิวาสัน. (2546). *การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. ภาควิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พงษ์พัชรินทร์ พุฒวัฒน์. (2558). *เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี*. ม.ป.ท.
- พัทธนันท์ รชตะไพโรจน์. (2559). *การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูโรงเรียนเอกชนอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, และเพียว ยินดีสุข. (2559). *การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ. (2560). *ทักษะ 7C ของครู 4.0*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พีรศักดิ์ วิลัยรัตน์. (ม.ป.ป.). *หลักของการวางแผนเชิงกลยุทธ์ (Strategic Planning)*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.pantown.com/group.php?display=content&id=36749&name=content89&area=3> [18 กันยายน 2556]
- พูลศักดิ์ อุดมโภชน. (2556). การให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และแนวทางการปฏิบัติในความ เป็นพลเมืองดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนกีฬาเทศบาลนครนครปฐม จังหวัด นครปฐม. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal*. 6,3 (กันยายน – ธันวาคม): 431 – 442.
- ไพโรจน์ เบขุนทด. (2544). *ผลของการเรียนแบบร่วมมือ 3 วิธีที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา คณิตศาสตร์และความร่วมมือในการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษิต. ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- ภณ ใจสมัคร. (ม.ป.ป.). *ความเป็นพลเมืองในสังคมยุคใหม่*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://ge.kbu.ac.th/Download9_files/img/07.pdf [8 เมษายน 2557]
- ภัสยกร เลาสวัสดิกุล. (2557). *กลยุทธ์การบริหารสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของ นิสิตนักศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษิต. ภาควิชานโยบาย การจัดการและ ความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มณฑา ธงอินเนตร. (2521). *การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาเรขาคณิตโดยวิธีกระบวนการกลุ่ม สัมพันธ์และวิธีการสอนแบบธรรมดาในชั้นประถมศึกษาปีที่ห้า*. วิทยานิพนธ์ปริญญา โทบริหารศึกษิต. ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มณฑุเชษฐ์ มະโนธรรม. (2555). *การวางแผนยุทธศาสตร์ แผนกลยุทธ์ (Strategic Planning)*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.gotoknow.org/posts/512160> [15 กันยายน 2556]
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2551). *วิทยาการจัดการเรียนรู้*. นนทบุรี: โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มณฑนา สังขะกฤษณ์ และวราพรณ น้อยสุพรรณ. (2535). *ทิศทางการศึกษาในอนาคต 100 ปี*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- มัลลิกา ตัณฑนนท์ และคณะ. (2549). *ชีวิตงามตามคำสอนของพระเจ้าอยู่หัว เล่ม 2*. กรุงเทพมหานคร: 108 สุดยอดไอดี.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2556). *รายงานฉบับสมบูรณ์การจัดทำยุทธศาสตร์การ ปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดความรับผิดชอบ*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<http://tdri.or.th/wp-content/uploads/2014/03/Final-Paper.pdf> [28 เมษายน 2557]

เยาวภา เดชะคุปต์. (2516). *ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอนในระดับประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รตินันท์ ไมตรีจิต. (2537). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการเรียนแบบร่วมมือกับการสอนตามคู่มือครู*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชามัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542*. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์.

ฤาษุดา เทพายากุล. (2554). การศึกษาวิชาความเป็นพลเมือง. *วารสารเรียนรู้ประชาธิปไตย*, 3(9) (มกราคม - มีนาคม).

ลัดดาวรรณ สุขใหญ่. (2551). *ความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่: ศึกษาเปรียบเทียบประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองกับอำเภอโดยสะเท็ด*. การศึกษาอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

ลัดดาวัลย์ สมิตะมาน และคณะ. (2554). *การวิจัยเชิงนโยบายรูปแบบการบริหารโรงเรียน ตามแนวพ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.

ลัดดาวัลย์ สืบจิต. (2556). *การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารจัดการการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

เลิศพร อุดมพงษ์. (ม.ป.ป.). *การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง (Civic/Citizenship Education) ในการส่งเสริมบทบาทของภาคพลเมืองในการเมืองระบบตัวแทน: แนวทางที่ยั่งยืนผ่านประสบการณ์จากต่างประเทศ*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://kpi.ac.th/media/pdf/M8_272.pdf [18 เมษายน 2554]

วชิราภรณ์ คำคล้าย. (2551). *การศึกษาการจัดการชั้นเรียนของครูโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1*. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- วรางคณา ผลประเสริฐ. (ม.ป.ป.). หน่วยที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเชิงกลยุทธ์. [ออนไลน์].
 แหล่งที่มา: <https://www.stou.ac.th/Schools/Shs/upload/หน่วยที่1ช้วิชา%2058708.pdf>. [28 กันยายน 2556]
- วัชรพงษ์ แพร่หลาย (2554). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์. ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชรวิวัฒน์ ไชยแสนทา. (2550). การพัฒนาตัวชี้วัดประสิทธิภาพการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับครูประจำชั้นระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดบางประกอก กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์. แผนกวิชาการศึกษาและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์ และคณะ. (2548). การวางแผนกลยุทธ์ ศิลปะกำหนดแผนองค์การสู่ความเป็นเลิศ. กรุงเทพมหานคร: อินโนกราฟฟิกส์.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ ๒๑. กรุงเทพมหานคร: ตาปลาพับลิเคชั่น.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: ส.เจริญการพิมพ์.
- วิชัย ต้นศิริ และคณะ. (2557). แนวทางการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร: สถาบันนโยบายการศึกษาภายใต้มูลนิธิส่งเสริมนโยบายการศึกษา.
- วิภาวี ศิริลักษณ์. (2557). การพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะของนักเรียนในศตวรรษที่ 21. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิรัตน์ บัวขาว. (2554). หลักสูตรยุคโลกาภิวัตน์. วารสารวิชาการ 1 (กันยายน 2551): 9-11.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2556). กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา กรณีที่คณะต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: ทิพย์วิสุทธิ์.
- วีณา วงศ์ศรีเผือก. (2553). ผลของโปรแกรมการเรียนรู้แบบโครงงานที่มีต่อการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีด้านการประหยัดของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์. สาขาวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรีนวล มีเพ็ญจันทร์. (2554). กระบวนการจัดการชั้นเรียน:ห้องเรียนแห่งความสุขภาษาอังกฤษ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://srinualtapee.blogspot.com/2011/06/blogpost_25.html [11 กันยายน 2556]
- ศศิธร ชันติธรากร. (2551). การจัดชั้นเรียนของครูมืออาชีพ. วารสารครุศาสตร์ 1,2 (มีนาคม): 1-19.

- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2552). *ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริจันทร์ทิพย์ เชียงแรง. (2558). *ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน ตามหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนราษฎร์พัฒนา อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย. การศึกษาอิสระครุศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.*
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2538). *นโยบายธุรกิจและการบริหารเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพมหานคร: เอส เอ็ม เซอร์กิต เพรส.
- สมคิด อิศระวัฒน์. (2543). *การสอนผู้ใหญ่*. กรุงเทพมหานคร: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- สมพงษ์ เกษมสิน และจรรยา สุภาพ. (2543). *คู่มือการจัดกระบวนการเรียนรู้หน้าทีพลเมือง - ศิลธรรมระดับมัธยมศึกษาตอนต้น*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- สมพร ไร่บายาง. (2554). *บทความพิเศษ พลังพลเมืองร่วมสร้างประเทศไทยให้น่าอยู่. ไทยโพสต์* (13 กุมภาพันธ์ 2556)
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือการประเมินสมรรถนะครูสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2553*. ม.ป.ท.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). *แนวทางการจัดการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติมหน้าทีพลเมือง*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.cvk.ac.th/download/%E0%B8%AB%E0%B8%99%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%E0%B8%9E%E0%B8%A5%E0%B9%80%E0%B8%A1%E0%B8%B7%E0%B8%AD%E0%B8%87/Civil-final.pdf> [18 กันยายน 2559]
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (ม.ป.ป.). *แนวทางการจัดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นสมรรถนะสาขาวิชาชีพ*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.secondary11.go.th/2016/th/download/files/guidance10.pdf>. [28 เมษายน 2557]
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2556). *แนวทางการดำเนินการเพื่อการประกันคุณภาพและรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาเอกชน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). *รายงานการวิจัยเอกสาร การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดี*. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดีการพิมพ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). *สภาวะการศึกษาไทย ปี 2557/2558 “จะปฏิรูปการศึกษาไทยให้ทันโลกในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างไร”*. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดีการพิมพ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2559). *การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

- สุจินต์ หนูแก้ว. (2554). การพัฒนากลยุทธ์การเรียนการสอนเพื่อความเข้าใจในการฟังภาษาอังกฤษของนักศึกษาครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต.ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุตานันท์ ปางชาติ. (2553). การบริหารจัดการห้องเรียนมีชีวิต: กรณีศึกษาโรงเรียนโพธิ์ชัยของพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สุทธิพร บุญส่ง และคณะ. (2550). การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี ตามแนวคิดการเรียนรู้เพื่อความยั่งยืนสำหรับนักศึกษาสายอาชีพศึกษา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
- สุทัศน์ สังคะพันธ์ และคณะ. (ม.ป.ป.). บทความทักษะแห่งศตวรรษที่ 21. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.srn2.go.th/attachments/article/145/%E0%B8%A3%E0%B8%A7%E0%B8%A1%E0%B8%9A%E0%B8%97%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A1.pdf> [18 กันยายน 2559]
- สุธาดา มุ่งชอนกลาง. (2540). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความร่วมมือในการทำงานกลุ่มระหว่างนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เรียนด้วยวิธีการแบบร่วมมือที่เป็นทางการกับไม่เป็นทางการ. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุบิน ไชยยะ. (2554). กลยุทธ์การบริหารห้องสมุดมหาวิทยาลัยเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนิสิตนักศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต. ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพล อนามัย. (2549). การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุพิน บุญชูวงศ์. (2544). หลักการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: แสงสุทธิการพิมพ์.
- สมณฑา พรหมบุญ. (2540). ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- สุไม บิลโบ. (ม.ป.ป.). เอกสารประกอบการเรียนรายวิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ: บทบาทครูในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. (อัดสำเนา)
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น = Needs assessment research. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- แสงรวี ไทยดำริ. (2550). *ความไว้วางใจในการบริหารรัฐกิจกับความเป็นพลเมืองของประชาชนใน กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- หน่วยศึกษานิเทศก์, สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2540). *คู่มือผู้บริหารโรงเรียนในการนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาการสอนทักษะทางสังคม*. ม.ป.ท.
- อเนก เหล่าธรรมทัศน์. (2550). *การเมืองของพลเมืองสู่สหัสวรรษใหม่*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- อรพันธุ์ ประสิทธิ์รัตน์. (2533). *รายงานการวิจัย เรื่องการศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน*. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน.
- อรรถพล วชิรสิทธิ์โรดม. (ม.ป.ป.). *ยุทธศาสตร์การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองไทย*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.fpps.or.th/news.php?detail=n1363629429.news> [18 เมษายน 2554]
- อรุณี หรดาล. (2548). *จิตวิทยาการศึกษา ในประมวลสาระชุดวิชาพื้นฐานวิชาชีพครูหน่วยที่ 6*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- อานันท์ ปัญญารชุน. (2546). *แนวทางการพัฒนาเด็กไทยและเยาวชนไทยในวิถีการรับรู้ของคนไทย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2546). *หลักการสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- อาภาภรณ์ หวัดสูงเนิน. (2536). *ผลของการเรียนแบบร่วมมือที่มีต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2532). *กลุ่มสัมพันธ์และการบริหารทีมงานที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุทุมพร พรายอินทร์. (2542). *การศึกษาการจัดการชั้นเรียนของครูอนุบาลในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอื้ออารี ทองแก้ว จันท. (ม.ป.ป.). *ห้องเรียนอัจฉริยะกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://uaaree.dusit.ac.th/wp-content/uploads/2015/12/%E0%B8%9A%E0%B8%97%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A1-smart-classroom.pdf> [18 เมษายน 2559]

- Ahuja, A. (1994). The effect of a cooperative learning instructional strategy on the academic achievement, attitudes toward science class and process skill of middle school science students. *Dissertation Abstracts International*. 55 (April).
- Artzt, A. F. and Claire, M. N. (1990). "Cooperative Learning" *The Mathematics Teacher*. 83, 6 (September): 448 – 452.
- Biaentine, V E. and Other. (1987). Collaboration Among Six Persons in a Prisoner's Dilemma Game. *Psychological Abstract*.
- Bikas C. Sanyal. (1999). *Strategic Management in Higher Education*. Regional Workshop by Center for Professional Development in Higher Education, Faculty of Education, Chulalongkorn University and Semeo Rihed.
- Black, J.S. and Porter, WL.. (2000). *Management Meeting New Challenges*. New Jersey: Prentice - Hall.
- Brophy, J. (1996). *Teaching problem students*. New York: McGraw-Hill.
- Burden, P. (1993). *Classroom Management and Discipling*. New York: Longman.
- Certo, S.C., and Peter, J.P. (1991). *Strategic Management: Concept and Applications*. New York: MacGraw – Hill.
- Coleman, J.S. (1971). *Resources for social change: Race in the United States*. New York: Wiley - Interscience.
- Damis, Davidson. (1974). *Learning Mathematics in a Group Situation*. *Mathematics Teacher*.
- Davies I., Gregory I. (1999), and Riley, s. *Good Citizenship and Educational Provision*. New York: Falmer Press.
- Ellis A, (1995). *Teaching and Learning Elementary Social Studies*. 5th d. Boston: Allyn and Bacon.
- Faulks, K. (2000). *Citizenship*. New York: Routledge.
- Gerald, L. (1999). Leadership and Participation in small Groups. *Groups in Context*. University of South Alabama: Mc Graw-Hill.
- Gloria, J. and John, K. (1997). *Communicating in groups: Applications and Skills*. Southwest Missouri state University: Mc Graw-Hill.
- Good, C. (ed.). (1959). *Dictionary of education*. New York: McGrawhill Book.

- Good, Thomad L. and Others. (1989). *Using Work Group in Mathematics Instruction*, 47(4): 56-62 December.
- Goodstein Leonard D.,Noaln Timothy M. and Pfeiffer J.William. (1993). *Applied Strategic Planning : How to Develop a Plan that Replay Works*. California: P Feiffer Company.
- Gulley, E. (1960). *Discussion conference and group process*. New York: Holt, Richart and Winton.
- Jackson, D. R. (2005). *Teacher efficiency, classroom management, middle school, urban school*. Wayne: Wayne State University.
- Jacobe, D. L., Watsan, T. G., and Sutton, J.P. (1996). Effect of a cooperative learning method on mathematics achievement and effective outcome of student in a private elementary school. *Journal of Research and Development in Education*. 29 (April).
- Josef, H. and Veldhuis, R. (2006). *Indicators on Active Citizenship for Democracy - the social, cultural and economic domain*. [Online]. Available from: http://www.pedocs.de/volltexte/2009/1879/pdf/CoE_Abs_Veldhuis_2006_D_A.pdf [2013, February 22]
- Keith, L. Blake, P. and Tiedt, S.(1986). *Contemporary Curriculum in the Elementary School*. New York: Harper and Row.
- Marwil, G. and Schmitt, D. R. (1972). Cooperative in a three Persons Prisoner's Dilemma. *The Journal of Personality & social Psychology*.
- Mintzberg, H. and Quinn, J. B.. (1996). *The Strategy Process: Concepts, contexts, cases*. Upper Saddle River, N.J.: Prentice - Hall.
- Noreen, M. (1994). *Group collaboration in Assessment: Competing objectives, Processes, and Outcomes*. National center for Research on Evaluation, Standards, and Student Testing.
- Owen, J. M. 1993. *Program Evaluation: Forms and Approaches*. Australia: Allen & Unwin Pty Ltd.
- Pierce, C. (1998). Importance of classroom climate for at rist learners. *The Journal of Education Research* 88 (October): 37 – 41.

- Raymond, S. (1989). *Small Groups in Organizational Settings*. New Jersey: Prentice Hall, Inc.
- Remy, R. (1980). *Handbook at Basic Citizenship Completencies*. Virginia: Association of Supervision and Curriculum Development.
- Robert, A. P. and David, L. (2006). *Strategic Management Building and Sustaining Competitive Advantage*. Ohio: Thomson South-Western.
- Roger, E. (1995). *Experimental Design: Procedures for the Behavioral Sciences (Third Edition)*. Cole Publishing Company A division of International Thomson Publishing.
- Samsung Electronics. (2013). “*Samsung Smart School: An Interactive and Collaborative Learning Environment for the Next-generation Classroom*”. [online] Available from:http://www.samsung.com/global/business/businessimage/resources/case-study/2013/02/Samsung_Smart_School_Brochure-O.pdf. [2013, February 22]
- Slavin, R. E. (1995). *Cooperative learning: Theory research and practice*. Maddachusetts: A Simon and Schuster.
- Stanley, C. Abraham. (2006). *Strategic Planning A Practical Guide for Competitive Success*. Ohio: Thomson South-Western.
- Thompson, Arthur A. Jr. and A.J.Strickland. (1995). *Strategic management: Concept and Cases*. 8th ed. New York: Business.
- Trilling, B. F. (2009). *21st Century Skills: Learning for Life in Our Times*. San Francisco: Jossey Bass.
- Turner, B. S. (1993). *Contemporary problem in the theory of citizenship Citizenship and social theory*. London: Sage.
- Van Steenberg, B. (1994). *The condition of citizenship*. London: Sage.
- Vernon, F. Jones., Louise, Jons. *Comprehensive classroom management. 4 th ed.* United States of America.
- Wheelen , Thomas L. and David J.Hunger. (2002). *Strategic Management and Business Policy*, 8th ed. New Jersey: Prentice – Hall.
- Wright et. al, (1992). *Strategy Management*. Boston: Allyn and Bacon.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ก
เครื่องมือในการวิจัย

1. แบบประเมินคุณภาพกรอบแนวคิด
2. แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
3. แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์

แบบประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณากรอบแนวคิดในการวิจัย

เรื่อง การนำเสนอกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง

PROPOSED 21st CENTURY CLASSROOM MANAGEMENT STRATEGIES FOR ENHANCING THE QUALITY OF CITIZENSHIP

.....

คำชี้แจง :

1) แบบประเมินความเหมาะสมของกรอบแนวคิดในการวิจัยของวิทยานิพนธ์ เรื่อง การนำเสนอกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง เพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อกรอบแนวคิดของงานวิจัยชิ้นนี้ว่ามีความเหมาะสมในการนำไปใช้สร้างเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยอยู่ในระดับใด โดยได้กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาความสอดคล้องดังนี้

เหมาะสม	หมายถึง	ประเด็นหัวข้อของกรอบแนวคิดมีความเหมาะสมกับงานวิจัย
ไม่เหมาะสม	หมายถึง	ประเด็นหัวข้อของกรอบแนวคิดไม่มีความเหมาะสมกับงานวิจัย
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	<u>ไม่แน่ใจ</u> ว่าประเด็นหัวข้อของกรอบแนวคิดเหมาะสมกับงานวิจัย

2) ข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณา ได้แก่

- เอกสารแนบ 2 รายละเอียดบทที่ 1 ของการวิจัย
- เอกสารแนบ 3 แสดงรายละเอียดที่มาของกรอบแนวคิดและกระบวนการสังเคราะห์กรอบแนวคิดของงานวิจัย

นายพงษ์สิทธิ์ เพชรผล

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา
ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
E-mail : ponglikit17@gmail.com Tel. 099-895-2564

ตารางที่ 1 รายละเอียดตัวแปรของกรอบแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะห้องเรียนในศตวรรษที่ 21

ลักษณะห้องเรียนในศตวรรษที่ 21	ความคิดเห็นที่มีต่อตัวแปร		
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	ไม่แน่ใจ
1. สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ (Creative) ภายในห้องเรียน ผู้สอนต้องให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติและสร้างความรู้โดยเกิดจากความเข้าใจของผู้เรียนเอง โดยผู้เรียน			
2. นักเรียนเป็นศูนย์กลาง ครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกหรือผู้ฝึกสอน เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน (Active Learning) สร้างให้เกิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) และการเรียนรู้แบบช่วยเหลือกัน (Collaborative Learning)			
3. ผู้สอนในห้องเรียนมีบทบาทเป็น Facilitator หรือผู้ให้คำแนะนำโดยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้โดยการค้นคว้าอย่างอิสระ (Independent Investigation) จากการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ ICT เป็นฐาน			

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อตัวแปรเกี่ยวกับลักษณะห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่สอดคล้องกับการเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง
กลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง

คำชี้แจง

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหาร การศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้าง คุณภาพของความเป็นพลเมือง

2. ผู้วิจัยต้องการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่ พึงประสงค์ของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง ขอความ กรุณาท่านโปรดช่วยตอบแบบสอบถามทุกตอน ทุกข้อ ตามสภาพจริงให้ตรงกับความคิดเห็นของท่านให้มากที่สุด เพราะข้อมูลที่เป็นจริงของท่านจะมีคุณค่าอย่างยิ่งต่องานวิจัยและจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา คุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศในภาพรวมต่อไป การตอบแบบสอบถามครั้งนี้จะไม่มี ผลกระทบต่อท่านและการปฏิบัติงานของท่านแต่ประการใด เพราะผู้วิจัยจะนำไปวิเคราะห์และนำเสนอผลใน ภาพรวมเท่านั้น

3. แบบสอบถามชุดนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลของโรงเรียน โดยใช้แบบ ตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วยเพศ วุฒิการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งปัจจุบันที่ท่านสังกัด

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารห้องเรียนใน ศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองโดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อ เสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง

4. ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์เสียสละเวลาของท่านให้ ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดีและพร้อมทั้งกรุณาให้ความอนุเคราะห์ ส่งกลับคืนผู้วิจัยโดยใส่ซองที่ผู้วิจัยได้ติดแสตมป์เรียบร้อยแล้ว โดยท่านสามารถส่งคืนทางไปรษณีย์หรือสแกน แบบสอบถามที่ตอบเรียบร้อยแล้วส่งทางอีเมล ถึงผู้วิจัย **ภายในวันที่**

นายพงษ์ลิขิต เพชรผล

นิสิตปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา
ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail : ponglikit17@gmail.com Tel. 099-895-2564

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลของมหาวิทยาลัย

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ตามความเป็นจริง

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. วุฒิการศึกษาสูงสุด

ปริญญาโทหรือต่ำกว่า

ปริญญาเอก

3. ตำแหน่งปัจจุบัน

ผู้อำนวยการโรงเรียน

รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่าย

วิชาการ

อาจารย์หัวหน้ากลุ่มสาระ/หัวหน้าระดับ

อาจารย์

อื่นๆ ระบุ.....

4. ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในโรงเรียนแห่งนี้ (เศษของปีตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป นับเป็น 1 ปี)

ต่ำกว่า 1 ปี

1 - 5 ปี

6 - 10 ปี

11 - 15 ปี

16 - 20 ปี

มากกว่า 20 ปี

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษ ที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องของระดับคะแนน ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของท่านต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองโดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

5	หมายถึง	ระดับสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันมากที่สุด
ระดับสภาพที่พึงประสงค์มากที่สุด
4	หมายถึง	ระดับสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันมาก
ระดับสภาพที่พึงประสงค์มาก
3	หมายถึง	ระดับสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันปานกลาง
ระดับสภาพที่พึงประสงค์ปานกลาง
2	หมายถึง	ระดับสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันน้อย
ระดับสภาพที่พึงประสงค์น้อย
1	หมายถึง	ระดับสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันน้อยที่สุด
ระดับสภาพที่พึงประสงค์น้อยที่สุด

การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
34. จัดแหล่งเรียนรู้และสภาพแวดล้อมในห้องเรียนเอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองโดยใช้ ICT เป็นฐาน										
35. จัดบรรยากาศห้องเรียนเน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิด การเผชิญสถานการณ์และประยุกต์ใช้ความรู้การเรียนรู้ในประสบการณ์จริง										
36. โรงเรียนมีการศึกษาสำรวจ วิเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา										
37. โรงเรียนมีการวางแผน พัฒนา กำกับ ติดตามการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีของความเป็นพลเมืองของผู้เรียน										
38. สอนให้ผู้เรียนมีการปรับตัวให้เข้ากับยุคเศรษฐกิจดิจิทัล										
39. โรงเรียนพัฒนาการเรียนการสอนในห้องเรียนโดยการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการเรียนการสอน เช่น E-Library Internet										

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของ ความเป็นพลเมือง

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้
ของร่างกลยุทธ์บริหารการบริการห้องเรียนในศตวรรษที่ 21
เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

คำชี้แจง

1. แบบประเมินนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างกลยุทธ์การบริหารจัดการหอเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นและทำการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นรายบุคคล

2. แบบประเมินนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบประเมิน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์หลัก/กลยุทธ์รองการบริหารจัดการหอเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมืองโดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) และข้อเสนอแนะปลายเปิด

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของวิธีดำเนินการบริหารการจัดการหอเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) และข้อเสนอแนะปลายเปิด

3. ขอความกรุณาโปรดพิจารณากลยุทธ์การบริหารมหาวิทยาลัยตามแนวคิดการเสริมสร้างขีดความสามารถของมนุษย์ ที่ส่งมาพร้อมกับแบบประเมินนี้แล้วตอบแบบประเมินแต่ละข้อโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

4. ในการตอบแบบประเมินครั้งนี้ ผู้วิจัยตระหนักดีว่าท่านมีภารกิจที่ต้องปฏิบัติจำนวนมาก แต่ความคิดเห็นของท่านเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการวิจัย เพื่อผู้วิจัยสามารถนำข้อมูลไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาของประเทศให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

5. ขอความกรุณาให้ความอนุเคราะห์ส่งแบบประเมินกลับคืนผู้วิจัย ภายในวันที่

นายพงษ์สิทธิ์ เพชรผล

นิสิตปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา
ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
E-mail : ponglikit17@gmail.com Tel. 099-895-2564

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบประเมิน

ชื่อ นามสกุล

วุฒิการศึกษาสูงสุด ปริญญาโท ปริญญาเอก

สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชา

ตำแหน่งปัจจุบัน

สังกัด.....

คำชี้แจงสำหรับตอนที่ 2 - 3

แบบประเมินนี้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในระดับคะแนนซึ่งตรงกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ตามเกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับ ดังนี้

ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้	
ระดับ	หมายถึง	ระดับ	หมายถึง
5	มีความเหมาะสมมาก และมีความจำเป็นเร่งด่วนในการปฏิบัติ	5	แนวปฏิบัติชัดเจนมากสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงจนประสบความสำเร็จ
4	มีความเหมาะสมค่อนข้างมาก ควรนำไปปฏิบัติให้เกิดความสำเร็จ	4	แนวปฏิบัติชัดเจน ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจนประสบความสำเร็จ
3	มีความเหมาะสมปานกลางปฏิบัติได้ ก็ดีไม่ปฏิบัติก็ไม่เกิดความเสียหาย	3	แนวปฏิบัติชัดเจน พอสมควร ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจนประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง
2	มีความเหมาะสมค่อนข้างน้อย สามารถนำไปปฏิบัติได้ตามสถานการณ์	2	แนวปฏิบัติชัดเจน พอสมควร แต่มีความยากลำบากในการนำไปปฏิบัติ
1	มีความเหมาะสมน้อยอาจไม่คุ้มค่าในการนำไปปฏิบัติ	1	แนวปฏิบัติไม่ชัดเจนเมื่อนำไปปฏิบัติ อาจไม่ประสบความสำเร็จ

วิธีดำเนินการ	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้					ข้อ เสนอแนะ
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	
3. พัฒนาเนื้อหารายวิชาในหลักสูตรในห้องเรียนในห้องเรียนให้มีการนำเหตุการณ์หรือปัญหาต่างๆในสังคมมาสร้างกรณีศึกษาเพื่อสร้างจิตสำนึกของผู้เรียนในห้องเรียนในการให้ความเคารพผู้อื่น											
4. ออกแบบเนื้อหารายวิชาในหลักสูตรในห้องเรียนให้มีกิจกรรมที่ใช้เทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องกับการปลูกฝังความรับผิดชอบในสิทธิและหน้าที่ทางการเมืองของผู้เรียนในห้องเรียน											

วิธีดำเนินการ	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้					ข้อเสนอแนะ
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	
4. ทวนสอบรายวิชาในหลักสูตรในห้องเรียนในห้องเรียนเกี่ยวกับความสามารถในการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการเรียนของผู้เรียนในห้องเรียนให้มีความพร้อมต่อยุคสมัยที่มีความเปลี่ยนแปลงเข้าสู่เทคโนโลยีดิจิทัลมากขึ้น											

วิธีดำเนินการ	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้					ข้อเสนอแนะ
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	
4. ให้ความรู้สาขาวิชาในการพัฒนารายวิชาในหลักสูตรในห้องเรียน เพื่อให้มีการสอดแทรกวิธีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงทางสังคมแก่ผู้เรียนในห้องเรียน											

ภาคผนวก ข
ผลการประเมิน IOC ของผู้เชี่ยวชาญ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					IOC
	1	2	3	4	5	
9. สภาพเศรษฐกิจของประเทศไทยเอื้อต่อการจัดหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีของความเป็นพลเมืองต่อผู้เรียน	+ 1	+ 1	+ 1	+ 0	+ 1	0.80
10. สภาพเทคโนโลยีในปัจจุบันเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีของความเป็นพลเมืองต่อผู้เรียน	+ 1	+ 1	+ 0	+ 1	+ 1	0.80
11. โรงเรียนทำการวางแผนกำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้อาจารย์นำไปใช้ในการเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและเจตคติที่ดีต่อหน้าที่พลเมือง	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	1.00
12. โรงเรียนทำการวางแผนกำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้อาจารย์นำไปใช้ในการเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและมีความรอบรู้ในประชาธิปไตย	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	1.00
13. โรงเรียนมีการวางแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมกลุ่มเป็นฐานในการพัฒนาผู้เรียนให้มี จิตใจที่เปิดกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	1.00
14. โรงเรียนมีการวางแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมกลุ่มเป็นฐานในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความเมตตากรุณา	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	1.00
15. โรงเรียนมีการวางแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมกลุ่มเป็นฐานในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจในวัฒนธรรมและความคาดหวังของผู้อื่น	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	1.00
16. โรงเรียนมีการวางแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการคิดเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรอบรู้ในประชาธิปไตย	+ 1	+ 0	+ 1	+ 1	+ 1	0.80

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					IOC
	1	2	3	4	5	
34. จัดแหล่งเรียนรู้และสภาพแวดล้อมในห้องเรียน เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองโดยใช้ ICT เป็นฐาน	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	1.00
35. จัดบรรยากาศห้องเรียนเน้นการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การเผชิญสถานการณ์และ ประยุกต์ใช้ความรู้การเรียนรู้ในประสบการณ์จริง	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	1.00
36. โรงเรียนมีการศึกษาสำรวจ วิเคราะห์สภาพ ปัญหาความต้องการใช้ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	1.00
37. โรงเรียนมีการวางแผน พัฒนา กำกับ ติดตามการ ใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้าง คุณลักษณะที่ดีของความเป็นพลเมืองของผู้เรียน	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	1.00
38. สอนให้ผู้เรียนมีการปรับตัวให้เข้ากับยุคเศรษฐกิจ ดิจิทัล	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	1.00
39. โรงเรียนพัฒนาการเรียนการสอนในห้องเรียนโดย การนำเทคโนโลยีมาช่วยในการเรียนการสอน เช่น E -Library , Internet, teacher TV	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	1.00

ภาคผนวก ค
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจประเมินกรอบแนวคิดในการวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ทิวต์ มณีโชติ ตำแหน่ง: ที่ปรึกษาคณบดีวิทยาลัยการ
ฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เสวียน เจนเข้ว่า ตำแหน่ง: ประธานสาขาบริหารการศึกษา
วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พระนคร
3. อาจารย์ ดร.ไตรรัตน์ สิทธิกุล ตำแหน่ง: อาจารย์ประจำสาขาบริหาร
การศึกษา วิทยาลัยการฝึกหัดครู
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
4. อาจารย์ ดร.ประพนธ์ หลีสิน ตำแหน่ง: ผู้อำนวยการโรงเรียนเศรษฐบุตร
บำเพ็ญ
5. อาจารย์ ดร.ศิวะพร ภูพันธ์ ตำแหน่ง: อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัย
รามคำแหง

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ทิวต์ มณีโชติ ตำแหน่ง: อาจารย์ประจำและที่ปรึกษา
คณะบดีวิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัย
ราชภัฏพระนคร
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสวียน เจนเขว่า ตำแหน่ง: อาจารย์ประจำประธานสาขา
บริหารการศึกษา วิทยาลัยการฝึกหัดครู
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
3. อาจารย์ ดร.สายัณห์ ผาน้อย ตำแหน่ง: ผู้อำนวยการเขตมัธยมศึกษา เขต
25
4. อาจารย์ ดร.ทวีศิลป์ สารแสน ตำแหน่ง: อดีตผู้อำนวยการเขตมัธยมศึกษา
เขต 40
5. อาจารย์ ดร.ชอบ ธาระมนต์ ตำแหน่ง: ผู้อำนวยการโรงเรียนร้อยเอ็ด
วิทยาลัย จังหวัดร้อยเอ็ด

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างกลยุทธ์
ฉบับที่ 1

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดทำกลยุทธ์

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ทิวต์ มณีโชติ	ตำแหน่ง: ที่ปรึกษาคณบดีวิทยาลัยการ
ฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสวียน เจนเขว่า	ตำแหน่ง: ประธานสาขาบริหารการศึกษา
วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราช
ภัฏพระนคร
3. อาจารย์ ดร.ไตรรัตน์ สิทธิกุล	ตำแหน่ง: อาจารย์ประจำสาขาบริหาร
การศึกษา วิทยาลัยการฝึกหัดครู
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
4. อาจารย์ ดร.ประพนธ์ หลีสิน	ตำแหน่ง: ผู้อำนวยการโรงเรียนเศรษฐ
บุตรบำเพ็ญ
5. อาจารย์ ดร.ศิวะพร ภูพันธ์	ตำแหน่ง: อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัย
รามคำแหง

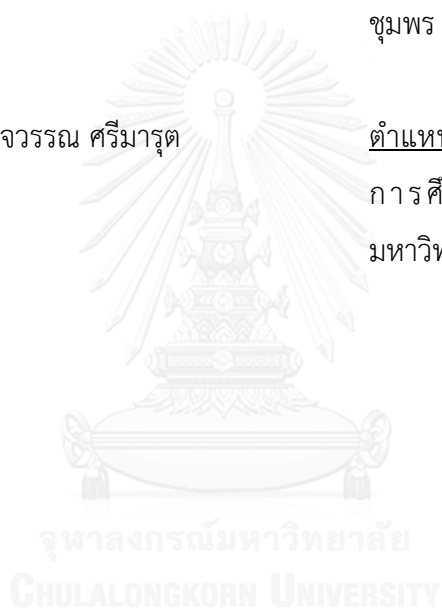
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านบริหารการศึกษา

1. อาจารย์ ลิจิต เพชรผล ตำแหน่ง: ผู้อำนวยการโรงเรียนกัลยาณวัตร จังหวัดขอนแก่น
2. อาจารย์ ดร.สายัณห์ ผาน้อย ตำแหน่ง: ผู้อำนวยการเขตมัธยมศึกษา เขต 25
3. อาจารย์ ดร.สุปราณี ไกรวัตนุสรณ์ ตำแหน่ง: ผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีวิทยา
4. อาจารย์ ดร.ทวีศิลป์ สารแสน ตำแหน่ง: อดีตผู้อำนวยการเขตมัธยมศึกษา เขต 40
5. อาจารย์ ดร.ชอบ ธาระมนต์ ตำแหน่ง: ผู้อำนวยการโรงเรียนร้อยเอ็ดวิทยาลัย จังหวัดร้อยเอ็ด

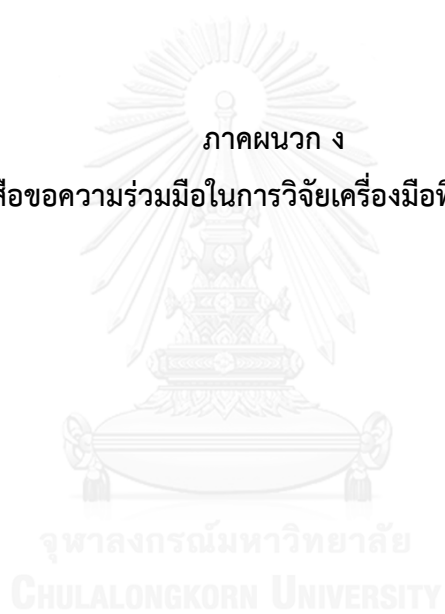
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group)

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ทิวต์ มณีโชติ	<u>ตำแหน่ง:</u> ที่ปรึกษาคณบดีวิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสวียน เจนเขว่า	<u>ตำแหน่ง:</u> ประธานสาขาบริหารการศึกษา วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
3. อาจารย์ ดร.ไตรรัตน์ สิทธิกุล	<u>ตำแหน่ง:</u> อาจารย์ประจำสาขาบริหารการศึกษา วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
4. อาจารย์ ดร.ประพนธ์ หลีสิน	<u>ตำแหน่ง:</u> ผู้อำนวยการโรงเรียนเศรษฐบุทรบำรุง
5. อาจารย์ ดร.ศิวะพร ภูพันธ์	<u>ตำแหน่ง:</u> อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
6. ผอ.ลิขิต เพชรผล	<u>ตำแหน่ง:</u> ผู้อำนวยการโรงเรียนกัลยาณวัตร จังหวัดขอนแก่น
7. อาจารย์ ดร.สายัณห์ ผาน้อย	<u>ตำแหน่ง:</u> ผู้อำนวยการเขตมัธยมศึกษา เขต 25
8. อาจารย์ ดร.ทวีศิลป์ สารแสน	<u>ตำแหน่ง:</u> อดีตผู้อำนวยการเขตมัธยมศึกษา เขต 40
9. อาจารย์ ดร.ชอบ ธาระมนต์	<u>ตำแหน่ง:</u> ผู้อำนวยการโรงเรียนร้อยเอ็ดวิทยาลัย จังหวัดร้อยเอ็ด

10. อาจารย์ ดร.พนัส จันทร์เปล่ง ตำแหน่ง: อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
11. อาจารย์ ดร.ญานิศา บุญจิตรี ตำแหน่ง: รอง ผอ.สพป. สุราษฎร์ธานี เขต 2
12. อาจารย์ ดร.สุชาติ มีสมบัติ ตำแหน่ง: ผู้อำนวยการโรงเรียนชำนาญการพิเศษ รร. ชุมชนวัดขันเงิน จังหวัดชุมพร
13. อาจารย์ ดร.เบญจวรรณ ศรีมารุต ตำแหน่ง: อาจารย์ประจำสาขาบริหารการศึกษา วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ภาคผนวก ง
หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ที่ ศธ 0512.6(2791.10)/60- 2422

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

พฤษภาคม 2560

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัยและทดลองใช้เครื่องมือ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายพงษ์สิทธิ์ เพชรผล นิสิตหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชา นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การนำเสนอกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง" โดยมี ศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปองสิน วิเศษศิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลวิจัยและทดลองใช้เครื่องมือ คือ แบบสอบถามสภาพการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อสนับสนุนการเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานใน รายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลวิจัยและทดลองใช้เครื่องมือ ดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี ชีโนกุล)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ

โทร 0-2218-2565 ต่อ 6732

เบอร์โทรนิสิตผู้วิจัย : 099-8952564

ที่ ศส 0512.6(2791 10)/60- 2423

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

พฤษภาคม 2560

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายพงษ์ลิขิต เพชรผล นิสิตหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชา
นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิทยานิพนธ์เรื่อง
“การนำเสนอกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง” โดยมี
ศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปองสิน วิเศษศิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามสภาพการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อสนับสนุน
การเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นิสิตได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าว
เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี ชีโนกุล)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2565-97 ต่อ 6732

เบอร์โทรนิสิตผู้วิจัย : 099-8952564

ที่ ศธ 0512.6(2791.10)/60-2424

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

พฤษภาคม 2560

เรื่อง ขอตกลงใช้เครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายพงษ์ลิขิต เพชรผล นิสิตหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชา นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การนำเสนอกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง" โดยมี ศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปองสิน วิเศษศิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องตกลงใช้เครื่องมือ คือ แบบสอบถามสภาพการบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นิสิตได้ตกลงใช้เครื่องมือดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี ชีโนกุล)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ -

โทร. 0-2218-2565-97 ต่อ 6732

เบอร์โทรนิสิตผู้วิจัย : 099-8952564

ที่ ศช 0512.6(2791.10)/60- 2425

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

พฤษภาคม 2560

เรื่อง ขอใช้สถานที่และอุปกรณ์ในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน คณะบดีวิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ด้วย นายพงษ์สิทธิ์ เพชรผล นิสิตหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชา
นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง
“การนำเสนอกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง” โดยมี
ศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ ศรีบรรณพิทักษ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปองสิน วิเศษศิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ใน
การนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องขอใช้ห้องประชุม 2416 และอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ภายใต้การกำกับดูแลของวิทยาลัย
การฝึกหัดครู ในวันศุกร์ที่ 2 มิถุนายน 2560 ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นิสิตได้ใช้สถานที่และอุปกรณ์ในการเก็บ
ข้อมูลวิจัยดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี ชีโนกุล)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2565 ต่อ 6732

เบอร์โทร นิสิตผู้วิจัย : 099-8952564

ที่ คส 0512.6(2791.10)ว60-2426

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

พฤษภาคม 2560

เรื่อง ขออนุญาตลากรในสังกัดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน คณบดีวิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายพงษ์ลิขิต เพชรผล นิสิตหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชา
นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง
“การนำเสนอกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง” โดยมี
ศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปองสิน วิเศษศิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ รองศาสตราจารย์ ดร.ทิวัดต์ มณีโชติ และ
อาจารย์ ดร.ธัชหฤต เทียมธรรม เป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไปและขอขอบคุณมาใน
โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี ชีโนกุล)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2565 ต่อ 6732

เบอร์โทรนิสิตผู้วิจัย : 099-8952564

ที่ ศธ 0512.6(2791.10)ว60- 2427

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

พฤษภาคม 2560

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายพงษ์ลิขิต เพชรผล นิสิตหลักสูตรครุศาสตรศึกษบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชา
นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง
"การนำเสนอกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง" โดยมี
ศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปองสิน วิเศษศิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการ
ต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี ชีโนกุล)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ

โทร 0-2218-2565 ต่อ 6732

เบอร์โทรนิสิตผู้วิจัย : 099-8952564

ที่ ศอ 0512.6(2791.10)/60- 2428

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

พฤษภาคม 2560

เรื่อง ขออนุญาตเข้าร่วมประชุมกลุ่ม (Focus group)

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายพงษ์ลิขิต เพชรผล นิสิตหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชา นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “การนำเสนอกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง” โดยมี ศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปองสิน วิเศษศิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขออนุญาตท่านเข้าร่วมประชุมกลุ่ม (Focus group) ในวันศุกร์ที่ 2 มิถุนายน 2560 เวลา 13.00 น. ณ ห้องประชุม 2416 วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเข้าร่วมประชุมกลุ่ม (Focus group) ในวันและเวลาดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป ขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี ชีโนกุล)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2565 ต่อ 673

เบอร์โทรนิสิตผู้วิจัย : 099-8952564

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายพงษ์ลิขิต เพชรผล เกิดเมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน พ.ศ. 2523 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สาขาวิชาการศึกษาวิทยาศาสตร์ทั่วไป/จิตวิทยาการปรึกษาแนะแนว ในปี พ.ศ. 2546 ต่อมาได้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2549 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. 2554

